INTERTEXT

Revista ştiinţifică
Nr.3/4 (39/40)
anul 10

Scientific journal
Nr.3/4 (39/40)
10th year

Chişinău, ULIM, 2016

ISSN 1857-3711 / e-ISSN 2345-1750

Comitetul de redacţie/Editorial Committee

Director publicaţie/Editor publisher Ana GUȚU
Redactor-şef /Redactor-in-chief Victor UNTILĂ

Colegiul de redacţie /Editorial board Ion MANOLI, Dragoş VICOL, Zinaida CAMENEV, Inga STOIANOV, Ghenadie RÂBACOV, Zinaida RADU, Aliona MELENTIEVA

Secretar de redacţie/Editorial secretary Aliona MELENTIEVA

Consiliul ştiinţific/Scientific Council

Jean-Claude GEMAR, Universitatea din Montreal, Canada.
François RASTIER, CNRS, Paris, Franța.
Bernard CERQUIGLINI, Rector AUF.
Marc QUAGHEBEUR, Muzeul de Arhive Literare, Bruxelles.
Mihai CIMPOI, Academia de Științe din Moldova.
Ana GUȚU, Universitatea Liberă Internațională din Moldova.
Pierre MOREL, profesor asociat, ULIM, Canada.
Sanda-Maria ARDELEANU, Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava, România.
Estelle VARIOT, Universitatea Aix-Marseille, Franța.
Cristina-Emanuela DASCĂLU, Universitatea Liberă Internațională din Moldova.
Roumiana STANTCHEVA, profesor universitar, Bulgaria.
Carmen ANDREI, Universitatea „Dunărea de Jos”, Galați, România.
Ion MANOLI, Universitatea Liberă Internațională din Moldova.
Ion GUȚU, Unversitatea de Stat din Moldova.
Tamara CEBAN, Universitatea „Spiru Haret”, București, România.
Humberto Luiz Lima de OLIVEIRA, Universitatea de Stat « Feira de Santana », Brazilia.

Volumul a fost recomandat spre publicare de Senatul ULIM
(Proces-verbal nr. 3 din 30 noiembrie 2016)
Articolele ştiinţifice sunt recenzate

The volume was recommended for publishing by the Senate of Free International University of Moldova (Procés-verbal No 3, November 30, 2016)
The scientific articles are reviewed

ULIM, Intertext 3/4
2016, 39/40, anul 10, Tiraj 100 ex./Edition 100 copies
© ICFI, 2016

Institutul de Cercetări Filologice şi Interculturale/Institute of Philological and Intercultural Research
Address/Adresa: MD 2012, Chişinău, 52 Vlaicu Pârcalab Street Tel.: + (3732) 20-59-26,
Fax : + (3732) 22-00-28 site: icfi.ulim.md; e-mail*: inst_cult2006@yahoo.fr*

CUPRINS

LINGVISTICĂ CONTRASTIVĂ ȘI PLURALISM CULTURAL

Viorica LIFARI. *Diferența semantică a termenilor emotivi din limbile engleză, română şi rusă*……..…..9
Anatol LENȚA, Nicolae CHIRICENCU. *Un exemplu de gramatică funcțional-semantică a limbii franceze*……..……....23
Denisa DRAGUȘIN. *Simple Intransitives in English and Romanian. A Contrastive Study*…….….28
Eleonora MIHĂILĂ. *Le cadrage sémiotique du discours politique dans la double impasse de la désacralisation et de la dédiabolisation* …….…….45
Natalia CELPAN-PATIC. *Particularités sémantico-syntaxiques des constructions infinitives avec les verbes de mouvement* ……..60
Livia OLARIȚĂ. *A National Virtual Language Lab (ANVILL)* ……...…66
Alexandra RUSU. *Phraseological Units in English Business Discourse* …....…72
Oxana BASHIROV. *Methods of Rendering English Proverbs into Romanian*.....79
Наталья УШАКОВА. *Когнитивно-деятельностные основы обучения интерпретации и переводу иноязычного текста социокультурной сферы общения*……..……...…….85
Sercan ALABAY, Şeref KARA. *Développement des jeux vidéo interactifs éducatifs et ses effets sur l'autonomie et l'indépendance de l'apprenant en FLE : cas de GameSalad* ……..…….91

TRADUCTOLOGIE ȘI PLURALISM CIVILIZAȚIONAL/LINGVISTIC

Inga STOIANOVA. *Translation of English Children's Literature: "Winnie-The-Pooh" by Alan Milne and its Russian Variants*…….....99
Ghenadie RÂBACOV. *Translation: A Bridge between Languacultures* ……..107
Nataliia IVANOVA. *Herbier manuscrit du XVIIIème siècle : Particularités de sa calligraphie* …….….112
Nina CUCIUC. *Modalités de traduction des référents culturels des textes ethno-littéraires français en roumain* ……..…126
Iurie KRIVOTUROV. *Präfigierung der Ge-Substantive im semantischen Feld der deutschen Sprache* ……..……....135
Alexei CHIRDEACHIN. *Aspects généraux et fonctionnels des structures phonétiques composées dans la langue française* …….…142
Oana BUZEA. *A Lexico-Grammatical Approach to the Phraseological Antonyms in English and Romanian*……..…...154
Corina DOBROTĂ. *Modern Valences of the Arthurian Myth*……...…161
Arina CHIRILĂ. *Traducerea textului autotradus într-o a treia limbă: romanele autobiografice ale lui Vladimir Nabokov în limba română*……..….167
Ina COLENCIUC. *Functional-Semantic Field "Money" in the English Language*.……..……..…177
Victoria CODA. *Expresia dubiului în limbajul poetic post-modernist*.……..184

LITERATURĂ ȘI INTERCULTURALITATE

Dragoș VICOL. *Paradigma literaturii (post)moderne între contrastivitate și (ne)încadrare organică* …….…193
Mihaela JIPA. *Persian Quest in "Blood and Guts in High School" by Kathy Acker* ……..……...196
Simona Catrinel AVARVAREI. *The World as a Metaphor – Perspective upon its Cultural and Stylistic In-Betweenness*……..……...203

MEDIA, ARTE ȘI COMUNICARE

Alexandru BOHANȚOV. *Unele considerații privind poetica emisiunii de tip artistic* …….…213
Vitalie MALCOCI. *Reminiscențe ale cultului dendrolatric în cultura tradițională* ……..…….220
Galina PETREA. *Rich Media Advertizing: Pragmatic Aspects* …….228

INTERCONEXIUNI PSIHOLOGICE ȘI SOCIOCULTURALE

Tarabeih MAHDI. *Profesionalismul și gândirea profesională în contextul activității profesionale* …….…237
Svetlana RUSNAC, Boris MAZUR. *A New Method of Psychological Research - The Questionnaire of Political Socialization*…….....246
Victoria GONȚA, Tatiana GRIBINCEA, Anastasia STARIȘ. *Rolul parteneriatului educațional drept instrument de prevenire și combatere al fenomenelor social-psihologice distructive în educația tinerii generații* 254
Aliona MELENTIEVA. *Social Representation in Exploring Social Phenomena* ……...…….265

EVENIMENTE ŞI RECENZII

Ion DUMBRAVEANU. *Particularităţile onomasiologice ale terminologiei corpului omenesc* ……..…273

CONTENTS

CONTRASTIVE LINGUISTICS AND CULTURAL PLURALISM

Viorica LIFARI. *The Semantic Difference of Emotive Terms in English, Romanian and Russian*……..…9
Anatol LENTSA, Nicolae CHIRICENCU. *An Example of Functional-Semantic Grammar of the French Language* ……..…….23
Denisa DRAGUSIN. *Simple Intransitives in English and Romanian. A contrastive Study*……..28
Eleonora MIHAILA. *The Semiotic Framing of the Political Discourse in the Double Impasse of the Deconsecration and the Dediabolisation*……..…45
Natalia CELPAN-PATIC. *Semantical-Sintactic Peculiarities of the Infinitive Constructions with Verbs of Movement* …….…60
Livia OLARITSA. *A National Virtual Language Lab (ANVILL)* ……...….66
Alexandra RUSU. *Phraseological Units in English Business Discourses* …...…72
Oxana BASHIROV. *Methods of Rendering English Proverbs into Romanian*.....79
Nataliia USHAKOVA. *Cognitive-Actional Bases of Teaching the Interpreting and Translation of Foreign Text of the Sociocultural Communicational Sphere* ….....85
Sercan ALABAY, Seref KARA. *The Development of Educative Interactive Videogames and Their Effects on the Autonomy and Independence of the "FLE" Learner: Case of GameSalad* …….91

TRADUCTOLOGY AND CIVILIZATIONAL/LINGUISTIC PLURALISM

Inga STOIANOVA. *Translation of English Children's Literature: "Winnie-The-Pooh" by Alan Milne and its Russian Variants*……99
Ghenadie RABACOV. *Translation: A Bridge between Languacultures* ……...107
Nataliia IVANOVA. *Herbarium Manuscrit of the XVIIIth century: Peculiarities of its Calligraphy* ……112
Nina CUCIUC. *Ways of Translating Cultural Referents of the French Ethnical-Literary Texts into Romanian* …….……126
Iurie KRIVOTUROV. *Semantic Field of "ge" – Nouns Prefixation in the German Language* ……..……135
Alexei CHIRDEACHIN. *General and Functional Aspects of the Composed Phonetic Structures in the French Language* ……...……142
Oana BUZEA. *A Lexico-Grammatical Approach to the Phraseological Antonyms in English and Romanian*…….....154
Corina DOBROTA. *Modern Valences of the Arthurian Myth*……...….161
Arina CHIRILA. *Translation of Auto-Translated Text into the Third Language: The Autobiographical Novels of Vladimir Nabokov into Romanian* ……167
Ina COLENCIUC. *Functional-Semantic Field "Money" in the English Language*…….……..177
Victoria CODA. *The Expression of Doubt in the Post-Modernist Poetical Language*……184

LITERATURE AND INTERCULTURALITY

Dragosh VICOL. *The Paradigm of Post Modern Literature between Contrastivity and Organic (Non) Envolvement* …….....…193
Mihaela JIPA. *Persian Quest in "Blood and Guts in High School" by Kathy Acker* ……..…...…196
Simona Catrinel AVARVAREI. *The World as a Metaphor – Perspective upon its Cultural and Stylistic In-Betweenness*…….…203

MEDIA, ARTS AND COMMUNICATION

Alexandru BOHANTSOV. *Some Considerations Regarding the Poetics of Artistic Broadcast* ……...……..213
Vitalie MALCOCI. *Reminiscences of the Dendrolatry in the Traditional Culture*…….….220
Galina PETREA. *Rich Media Advertizing: Pragmatic Aspects* …….228

SOCIOCULTURAL AND PSYCHOLOGICAL INTERCONNECTIONS

Tarabeih MAHDI. *Professionalism and Professional Thinking in the Context of Professional Activity* ……..237
Svetlana RUSNAC, Boris MAZUR. *A New Method of Psychological Research –The Questionnaire of Political Socialization*……...246
Victoria GONTSA, Tatiana GRIBINCEA, Anastasia STARIS. *The Role of Educational Partnership as the Instrument of Preventing and Combating the Distructive Socio-Psychological Phenomena in the Education of Young Generation*.....254
Aliona MELENTIEVA. *Social Representation in Exploring Social Phenomena*…….265

EVENTS AND REVIEWS

Ion DUMBRAVEANU. *The Onomasiological Peculiarities of the Human Body Terminology*……..…….…273

LINGVISTICĂ CONTRASTIVĂ
ȘI
PLURALISM CULTURAL

CONTRASTIVE LINGUISTICS
AND
CULTURAL PLURALISM

CZU: 81'37

DIFERENŢA SEMANTICĂ A TERMENILOR EMOTIVI DIN LIMBILE ENGLEZĂ, ROMÂNĂ ŞI RUSĂ

Viorica LIFARI
Universitatea de Stat din Moldova

The present article deals with the study of emotion terms on the intercultural level. Presently researches of this type have been carried out more frequently though the methods used to determine the specific cultural meaning of the emotion terminology are not homogeneous and most often are influenced by the cultural belonging of the scholar to a certain culture. This act leads to ethnocentric and non-objective results. Cognitive linguistics as a relatively new branch of linguistics suggests the study of the intercultural phenomena to be done on the universal level by means of the cognitive prototypic scenario using the *Natural Semantic Metalanguage*. This method of research can be applied to emotion terminology as well when trying to identify the cultural specific semantic difference of the apparently similar terms in various languages.

Keywords: *cognitive linguistics, cognitive prototypic scenario emotive terms, Natural Semantic Metalanguage, semantic difference.*

Ideea principală a abordării metalimbajului semantic natural (MSN) pentru a descrie termeni ce denumesc concepte ale emoţiilor constă în faptul că sensul unui termen emotiv se referă la un sentiment ce corespunde unui scenariu cognitiv prototipic. A. Wierzbicka a folosit această metodologie în lucrările sale timpurii ce ţin de conceptul emoţiilor în variate culturi. Înţelegerea savantei era că termenii emotivi ai limbilor ordinare lucrează în mod similar, numai că, în loc să lege sentimentele de situaţii ilustrative, ea le asociază cu scenarii cognitive ce implică gânduri şi dorinţe. De exemplu, *sadness (tristeţe), (грусть)* e o stare de spirit apăsătoare cu o senzaţie, un presentiment că „s-a întâmplat ceva rău", *remorse (remuşcare), (раскаяние)* este un sentiment de vină, de certitudine că „am făcut ceva rău", *joy, (bucurie), (радость)* este o stare de bine, prin care simţim că „ceva foarte bun se întâmplă acum". Desigur, e posibil să trăim emoţii (de exemplu, de *tristeţe* sau de *fericire*) fără a fi conştienţi de cauză, dar acest fapt este în întregime compatibil cu analiza bazată pe scenariul cognitiv prototipic. Scenariul serveşte ca o „situaţie de referinţă" cu ajutorul căreia se poate determina natura sentimentului asociat (Goddard 24-25).

Explicaţii de acest gen pot cuprinde cele mai subtile diferenţe dintre sensurile termenilor emotivi aparent identici în plan intercultural. Am lecturat monografia profesorului A. Wierzbicka şi propunem, în acest compartiment, un model de analiză a termenilor emotivi din cadrul limbii engleze, pentru ca ulterior sa-l folosim la analiza termenilor din engleză, română şi rusă în plan comparativ. Continuând ideile propuse de A. Wierzbicka, savantul C. Goddard, în lucrarea sa despre studiul conceptului de emoţie la nivel intercultural, accentuează utilitatea abordării metalimbajului semantic natural prin faptul că acesta exclude etnocentrismul în analiza termenilor la nivel intercultural, putând obţine rezultate obiective. Din lucrările ambilor savanţi propunem un exemplu de analiză a doi

termeni aparent sinonimici: *sad* şi *unhappy*. Conceptul anglofon de *tristeţe (sadness)* e asociat cu sensul de „pierdere"; bunăoară, P. Harris leagă acest concept de o situaţie în care „individul nu şi-a realizat scopurile", iar R. Lazarus i-a atribuit „o temă relaţională" de „experienţă a unei pierderi irevocabile".

După părerea A. Wierzbicka şi a lui C. Goddard, conceptul anglofon de *tristeţe* nu întotdeauna presupune un scop. *Tristeţea* poate fi atribuită şi unor situaţii în care nu sunt implicate anumite scopuri. De exemplu, cineva poate *fi trist* dacă află că a murit câinele prietenului său, situaţia menţionată neavând nimic comun cu stabilirea sau nerealizarea scopurilor. O „pierdere irevocabilă" ține mai mult de termenul *grief (scârbă, necaz)* decât de *sadness*. Ca să susţină acest punct de vedere, A. Wierzbicka oferă un exemplu în care o doamnă vine la spital pentru a o vizita pe colega sa. Cea din urmă e pe patul de moarte, fiind bolnavă de cancer. Prima doamnă spune: *I miss you a lot at work [...]. I feel so sad about what's happening to you. („Îmi lipseşti nespus de mult la serviciu [...]. Mă simt foarte tristă pentru ceea ce ţi se întâmplă. "* [Traducere V. Lifari]) Cauza *tristeţii* pe care o simte doamna ce-şi vizitează colega la spital nu e lipsa colegei de la serviciu, ci nenorocirea care i s-a întâmplat acesteia şi conştientizarea faptului că ea nu poate face nimic ca să o ajute. Scenariul cognitiv prototipic asociat cu conceptul de *tristeţe* este „s-a întâmplat ceva rău" (nu numaidecât cu mine) şi „eu nu pot face nimic ca să schimb această situaţie". Conceptul *sad* din engleză poate fi reprezentat cu exactitate în felul următor:

Sad (X era *trist*)

(a) X a simţit ceva
(b) X se gândeşte la ceva:
(c) Știu că s-a întâmplat ceva rău.
(d) Nu-mi doresc ca aşa ceva să se întâmple.
(e) Nu pot să nu mă gândesc: voi face ceva în acest sens.
(f) Ştiu că nu pot face nimic.
(g) Când X se gândeşte la asta „el/ea simte ceva neplăcut".
(h) X simte ceva de acest gen.

Există situaţii în care individul *se simte trist* şi nu înţelege cauza. Această stare se referă la dispoziţie şi nu are nimic comun cu *emoţia de tristeţe*, care apare în urma unui cauzator al acestei stări sau a gândurilor triste ale persoanei. Cum se deosebeşte conceptul de *unhappiness* de cel de *sadness*? De la bun început, acesta presupune că individul care simte *unhappiness (nefericire)* se gândeşte la ceva. În al doilea rând, din punct de vedere logic, enunţul „Sunt nefericiţi şi nu ştiu de ce." este incorect. *Unhappiness* presupune un sentiment mai profund şi o evaluare negativă mai intensă, care nu se îmbină cu calificativi precum *little* sau *slightly*, de exemplu: *She felt a little (slightly) sad*. **She felt a little (slightly) unhappy* (*Ea s-a simţit un pic tristă. *Ea era un pic fericită*. [Traducere V. Lifari]) (Goddard 27). În al treilea rând, *unhappy* are un caracter mai personal decât *sad*: un oarecare individ poate fi *întristat* de lucruri rele care li se întâmplă altor oameni, dar dacă cineva e *nefericit*, el/ea simte această stare din cauza lucrurilor rele care i s-au întâmplat personal. În al patrulea rând, *unhappy* în comparaţie cu *sad* nu sugerează o stare resemnată a individului. Când este copleşit de sentimentul de *tristeţe,* acesta îşi spune: „Nu pot schimba nimic", pe când simţindu-se *nefericit,* îşi reproşează nechibzuința („Mi-am dorit ca aşa ceva să nu mi se întâmple").

În cele din urmă, concluzionăm că elementul verbal *unhappy* semnifică o stare intensă în timp, iar *sadness* presupune o emoție de moment, scenariul cognitiv prototipic pentru conceptul *unhappy* fiind reprezentat în felul următor:
Unhappy (X era *nefericit*)

(a) X a simţit ceva pentru că s-a gândit la ceva.
(b) Uneori individul se gândeşte la ceva:
(c) Nişte lucruri rele mi se întâmplă.
(d) Nu am dorit să se întâmple aşa ceva.
(e) Nu pot să nu mă gândesc la aceasta.
(f) Când X se gândeşte, el/ea simte ceva rău pe parcursul unei durate de timp.
(g) X a simţit ceva de acest gen, deoarece X s-a gândit la aşa ceva.

Metoda scenariului cognitiv prototipic descrisă de limbajul semantic natural poate fi aplicată şi la determinarea semnificaţiei termenilor emotivi la nivel intercultural, ceea ce ne propunem în continuare. Marele proiect al semanticii lingvistice ce constă în analiza şi determinarea semnificaţiei într-un mod clar, inteligibil şi testabil devine mai problematic atunci când încercăm să studiem categoriile conceptului de emotivitate la nivel intercultural (Goddard 29).

Problemele vizate ţin de metodologia semantică aplicată, ce poate implica etnocentrism, adică pericolul de a da o interpretare dispersată a diverşi factori dintr-o anumită limbă şi cultură din cauza preluării presupoziţiilor şi a valorilor limbii şi culturii materne a cercetătorului în limba analizată.

Pentru a evita această interpretare eronată a limbii şi culturii străine apelăm la metoda metalimbajului semantic natural (MSN), al cărei punct forte este evitarea etnocentrismului în cadrul studierii interculturale a categoriei de emotivitate. Valoarea acestei metode constă în descrierea semantică bazată numai pe universalii semantici sau universalii lexicali, bunăoară, *to think, to fell, to want, good, bad, to do* etc., primitive semantice care conţin expresii echivalente în toate limbile. Metoda a fost introdusă de renumita savantă A. Wierzbicka şi preluată de alţi cercetători care au studiat emoţiile la nivel lingvistic şi intercultural, printre care şi C. Goddard (Wierzbicka, 1999), (Goddard 19-54). Savantul C. Goddard a preluat multe exemple din lucrarea profesorului A. Wierzbicka, făcând o sinteză a acestora. După cum am menţionat mai sus, noi am consultat ambele surse şi oferim în continuare un model de analiză a noţiunii *cemburu (gelozie şi invidie)* din limba malaieză. Situaţia clasică ce apare în imaginaţia unui individ european atunci când vorbim despre conceptul de *gelozie* este că cineva poate avea acest sentiment faţă de un iubit/ă sau soţ/soţie sau cineva poate fi *cemburu* în cazul în care alt individ are o viaţă materială mai bună, de exemplu, vecinul are o maşină mai bună sau cineva este mai talentat sau are alte avantaje. Pe de altă parte, discuţiile cu vorbitorii de limbă malaieză indică anumite diferenţe dintre *cemburu* şi termenii englezi *jealous* şi *envy*. În primul rând, un individ se va simţi *cemburu* numai în situaţia în care îl cunoaşte pe acel om faţă de care are un asemenea sentiment. Termenul anglofon *envious* nu presupune astfel de condiţii.

O altă diferenţă dintre conceptele *cemburu* şi *jealous* este înclinaţia unui malaiez să mustre soţia sau să muncească mai sârguincios la serviciu sau la şcoală etc., în cazul în care simte *cemburu*. Acest fapt relevă că noţiunea *cemburu* din limba malaieză este mai profundă şi mai neplăcută după intensitate decât conceptele de *gelozie* şi *invidie* din engleză.

Din punctul de vedere al unui englez, dificultatea de distingere a acestor concepte din două culturi constă în descoperirea şi explicaţia acelei diferenţe care ar cuprinde nuanţele variate ale lui *cemburu.* Pare simplu la prima vedere că scenariile de „invidie" implică un aspect comparativ. De fapt, un individ se compară cu altcineva care trăieşte mai bine, ca rezultat simţindu-se prost (rău). Dar cum să potrivim această situaţie cu cea de *gelozie*? Dificultatea aparentă se iscă din aşteptările bazate pe conceptul englez de *gelozie* care pune accent pe o pierdere sau durere personală. Fiind întrebaţi la ce se gândesc atunci când simt *cemburu,* în cazul în care prietena lor flirtează cu altcineva la o petrecere, malaiezienii au răspuns astfel: „De ce ea ar vrea să se ducă cu un alt bărbat când eu sunt în preajmă?" Cu alte cuvinte, chiar şi în această situaţie se face o comparaţie.

O altă situaţie în care un malaiezian simte starea de *cemburu* este redată prin următorul exemplu, tradus în română: *De ce Jamal se întâlneşte cu fata ceea? Cu ce sunt eu mai rău?* (Goddard 32), care, de asemenea presupune un element de comparaţie în cadrul scenariului vizând conceptul *cemburu.* Ca rezultat, savantul C. Goddard propune următorul scenariu cognitiv prototipic pentru conceptul *cemburu* din limba malaieză:

(X simte *cemburu* pentru Y)

(a) X a simţit ceva pentru că s-a gândit la ceva.
(b) Uneori un individ se gândeşte la cineva.
(c) Această persoană e foarte bună.
(d) Eu nu sunt aşa.
(e) Nu vreau să fie aşa.
(f) Când individul are asemenea gânduri, el/ea se simte rău.
(g) X a simţit ceva de acest gen.
(h) Deoarece X s-a gândit la aşa ceva (Wierzbicka, 1999: 43).

În lucrarea noastră preluăm modelul MSN de analiză prin compararea scenariului cognitiv prototipic elaborat în baza definiţiilor pentru termenii emotivi. Am selectat 9 termeni pentru a face analiza comparativă dintre conceptele emoţiilor din engleză, română, şi rusă. Criteriul de selectare a termenilor a fost ales după frecvenţa prezenţei termenilor emotivi în clasificările savanţilor psihologi şi după existenţa acestora în vocabularele limbilor de studiu. Mai mult decât atât, am adăugat conceptul de *ruşine*, ceea ce reprezintă o emoţie socială, şi nu una personală, dar care se regăseşte în clasificările unor savanţi, alături de cele biologice sau personale. Aceasta e prezentă şi în lista emoţiilor propusă de savantul american C. Izard (1-25) şi în lista lui Ch. Darwin, care a comentat baza biologică a unor emoţii sociale, arătând legătura dintre *ruşine* şi îmbujorarea feţei; de asemenea, acest termen îl găsim şi în lista emoţiilor universale discutate de A. Wierzbicka (Wierzbicka, 1999: 48-49). În clasificarea lui R. Plutchik, model după care ne-am propus studiul emoţiilor în teza de faţă, emoţiile sociale nu apar (349), fapt care demonstrează că nicio clasificare nu este exhaustivă. Prin urmare, lista termenilor emotivi care sunt supuşi comparării în trei limbi, cu ajutorul metodei MSN este: *bucurie, joy, радость; mirare, surprise, удивление; tristeţe, sadness, грусть; dezgust, disgust, отвращение; furie, anger, гнев; încredere, trust, доверие; anticipare, anticipation, ожидание; ruşine, shame, стыд.*

Profesorul A. Wierzbicka (Wierzbicka, 1999: 41) susţine că toate limbile conţin cuvinte care descriu simţuri/sentimente bazate pe anumite gânduri, ca, de

plidă, *anger (angry), shame (ashamed)* sau *surprise (surprised)* în limba engleză. Este important de a accentua faptul că termenii ce denumesc aceleaşi emoţii în mai multe limbi nu trebuie să corespundă unul altuia după semnificaţie, însă, din observaţiile făcute, toţi conţin astfel de componente comune, precum: *cineva se gândeşte la ceva, ca rezultat această persoană simte ceva.* Astfel savanta propune o listă de concepte precum *want, feel, I, happen, do, not, good, bad* pe care le consideră universale sau înnăscute. De asemenea, sunt universale şi unele moduri de a îmbina aceste configuraţii semnificative, ca, de pildă, *I want this; I don't want this* etc., care ne ajută să compunem şi să descriem scenariile cognitive prototipice ale termenilor emotivi din diferite culturi. În timp ce scenariile cognitive codificate în cuvintele din engleză precum *anger, sadness, joy* etc. nu sunt universale şi înnăscute, modelul de bază conceptual ce conţine componenta cognitivă (*I think X*), alături de cea de simţire (*I feel something*) pare să fie universal, deoarece toate limbile oferă exemple codificate ale acestora (Wierzbicka, 1999: 43).

Astfel, în urma unei introduceri în teoria scenariului cognitiv şi a metodei MSN, ce include primitivele/universaliile semantice/lexicale prezente în orice limbă, continuăm cu o analiză comparativ-contrastivă a scenariilor cognitive prototipice pentru termenii emotivi indicaţi mai sus în limbile engleză, română şi rusă. În lucrarea sa *Emotional Universals,* cercetătoarea A. Wierzbicka (Wierzbicka, 1999: 23-69) susţine că termenii emotivi din diverse limbi, fiind aparent asemănători, comportă semnificaţie diferită, de aceea conceptele emotive universale sunt asemănătoare, dar nu identice. Susţinem acest punct de vedere şi utilizăm în această lucrare aceeaşi terminologie de denumire a conceptelor emotive universale.

Conceptul asemănător celui de bucurie este redat în limba engleză prin termenul *joy,* în română acesta fiind asociat cu *bucurie,* iar în limba rusă – cu *радость*. Consultând dicţionarele Collins Cobuild *English Language Dictionary* (Collins, 1990), Dex-ul şi „Толковый словарь русского языка" (Ozhegov, 1992), am elaborat scenariile fiecărui termen ce redă conceptul de *bucurie* în fiecare limbă:

Conceptul *joy*	**Conceptul *bucurie***	**Conceptul *радость***
X simte *joy.* (a) X a simţit joy, deoarece s-a gândit la ceva. (b) Uneori oamenii se gândesc: (c) Eu sunt aşa de mulţumit/ă şi fericit/ă. (d) S-a întâmplat ceea ce mi-am dorit. (e) Nu vreau ca această stare bună să se termine. (f) X simte aşa ceva, pentru că se gândeşte la aceasta.	X simte *bucurie.* (a) X a simţit *bucurie,* deoarece s-a gândit la ceva. (b) Uneori oamenii se gândesc: (c) Simt mulţumire vie. (d) Simt o satisfacţie sufletească. (e) Aceasta este o stare foarte bună. (f) X simte aşa ceva, pentru că se gândeşte la aceasta.	X simte *радость.* (a) X a simţit *радость,* deoarece s-a gândit la ceva. (b) Uneori oamenii se gândesc: (c) Ce bine e, cât de mulţumit/ă sunt. (d) Această stare este foarte bună. (e) Vreau să o împărtăşesc şi altora. (f) Las'să ştie toţi ce mi s-a întâmplat. (g) X simte aşa ceva, pentru că se gândeşte la aceasta.

Elaborarea scenariilor cognitive ne-a permis să observăm că conceptul asemănător celui de *bucurie* conţine componente comune de referinţă în limbile de studiu, mai cu seamă implicând anumite gânduri care îi induc individului o stare de mulțumire, o stare de bine. Însă, în acelaşi timp, această stare este completată şi de altele, precum sentimentul de *fericire al îndeplinirii dorinţei* în engleză, fie ea legată de viaţa personală sau de cea socială (succes la serviciu) şi, totodată, implică dorinţa de a savura această stare cât mai mult. În limba română, mulţumirea generează o satisfacţie sufletească, o stare foarte bună, conceptul având o valenţă mai intensă decât în limba engleză, iar în idiomul rus starea de mulţumire trece într-una de mândrie şi dorinţă de a se lăuda despre succesul sau norocul său altora, iar valenţa stării are un grad înalt, ca şi în limba română.

Profesorul A. Wierzbicka (1999: 43-44) consideră că diferite limbi aleg diferite scenarii cognitive ca puncte de referinţă pentru conceptele lor emoţionale şi niciun scenariu nu este universal. Însă există anumite componente din cadrul scenariilor cognitive care sunt universale pentru conceptul emoţiilor. Ca o primă aproximare aceste componente pot fi descrise în felul următor: conceptul asemănător celui de *frică,* conceptul asemănător celui de *furie,* conceptul asemănător celui de *ruşine*. Vocabularul fiecărei limbi conţine cuvinte care se suprapun după sens cu *fear, afraid, scared, fright* sau *anxiety* din engleză. Ele compun câmpul semantic cu semul de [+frică]. Acest câmp semantic conţine o gamă largă de coduri:

1) Are starea de frică un anumit cauzator?
2) Individul se teme pentru el sau pentru altcineva?
3) Individul se teme de o rană psihologică?
4) Entitatea de frică e măsurabilă?
5) Frica apare ca rezultat al unui comportament urât?
6) Frica este răspunsul sau reacţia la un sentiment?
7) Entitatea de frică e spirit?
8) Frica e o reacţie la o întâmplare?

Luând toate acestea în consideraţie am elaborat scenariile cognitive pentru *conceptul asemănător celui de frică* şi am observat că acesta indică un sentiment neplăcut şi rău.

Conceptul *fear*	**Conceptul *frică***	**Conceptul *cmpax***
X simte *fear.*	X simte *frică.*	X simte *cmpax.*
(a) X simte *fear*, deoarece s-a gândit la ceva.	(a) X simte *frică,* deoarece s-a gândit la ceva.	(a) X a simţit *cmpax,* pentru că s-a gândit la ceva.
(b) Uneori oamenii se gândesc:	(b) Uneori oamenii se gândesc:	(b) Uneori oamenii se gândesc:
(c) Simt un mare disconfort faţă de acest obiect/om/animal/loc.	(c) Mi s-a întâmplat ceva foarte rău.	(c) Nu-mi doresc ca acest lucru să mi se mai întâmple.
(d) M-am simţit foarte rău data trecută când l-am văzut.	(d) Am simţit un şoc.	(d) Acest obiect/persoană/animal /loc mă face să mă simt foarte, foarte rău.
(e) Aflându-mă de unul singur în preajma lui, mă simt foarte rău şi simt că sunt în pericol.	(e) Nu mai doresc ca acest lucru să mi se întâmple.	(e) Vreau să evit aceste întâlniri.
(f) Trebuie să evit acest lucru/om/animal/loc. Trebuie să fug de aici.	(f) M-am simţit foarte rău.	(f) Când X se gândeşte la aceasta el se simte foarte, foarte rău.
	(g) Această stare a fost cauzată de un obiect/om/animal/loc.	
	(h) Vreau să evit întâlnirile cu ele.	
	(i) X simte aşa o stare când se gândeşte la aceasta.	

(g) X simte aşa ceva, deoarece se gândeşte la aceasta.		(g) X simte aşa ceva, deoarece se gândeşte la aceasta.

După cum vedem din scenariile de mai sus, conceptul asemănător celui de *frică* are valenţă mai pronunţată în limbile română şi rusă, fiind un sentiment foarte rău în aceste culturi. Totodată, în toate scenariile analizate se evidenţiază şi elementul de *pericol* pentru individul care simte o stare asemănătoare *fricii*. Valenţa termenului *страх* din rusă comportă un grad sporit de intensitate (*очень сильный испуг*), acest fapt vorbind despre rolul conceptului de *frică* ca moment educativ în cultura rusă, bunăoară: educaţia copiilor prin frică. Mai mult decât atât, observăm componenta de *pericol* percepută de indivizi în cadrul conceptului de *frică* în culturile engleză şi română şi *dorinţa de a evada sau de a scăpa* prezentă doar în limba engleză.

Conceptul asemănător celui de mirare include termenii *surprise, mirare, удивление*. Din scenariile cognitive prototipice ale acestora am observat atât elemente situaţionale comune, cât şi diferite şi am notat că această stare este cauzată de un eveniment neaşteptat în toate limbile de lucru, iar diferenţa dintre termeni e reflectată în intensitatea acestui concept sau de valenţa diferită a lui în limbile engleză, română şi rusă.

Conceptul *surprise*	**Conceptul *mirare***	**Conceptul *удивление***
X simte surprise. (a) X a simţit *surprise,* deoarece s-a întâmplat ceva pe neaşteptate. (b) Uneori se întâmplă ceva la care nu te aştepţi. (c) Acest ceva poate fi *bun* sau *râu*. (d) X se simte *bine* sau *râu* în funcţie de ce s-a întâmplat. (e) Dacă e ceva *bun,* X se simte bine şi e bucuros/bucuroasă (vezi starea de bucurie). (f) Dacă e ceva *rău,* X se simte *rău* (vezi starea de tristeţe). (g) X a simţit aşa ceva pentru că s-a întâmplat aşa ceva sau şi-a adus aminte de aceasta.	X simte *mirare.* (a) X a simţit *mirare,* deoarece s-a întâmplat ceva neaşteptat. (b) Uneori lucrurile se schimbă şi se întâmplă ceva neaşteptat. (c) Dacă se întâmplă ceva *bun*, X se simte bine şi nu-i vine a crede că aceasta i se întâmplă. (d) Dacă se întâmplă ceva *rău*, X nu mai simte *mirare.* (e) X simte această stare numai dacă se întâmplă ceva *bun.*	X simte *удивление.* (a) X a simţit *удивление,* deoarece s-a întâmplat ceva pe neaşteptate, ceva *ciudat şi neclar*. (b) X este foarte afectat de cele întâmplare. (c) X *nu poate crede* că aşa ceva poate să i se întâmple. (d) X simte o asemenea stare, deoarece cele întâmplate *sunt neaşteptate, neclare şi ciudate.* (stare confuză).

Termenul *surprize* presupune un eveniment neaşteptat pozitiv sau negativ, care îl va face pe englez, în ambele cazuri, să simtă o stare de *mirare*. Pentru cultura rusă elementul neaşteptat implică o valenţă negativă, deoarece evenimentul neaşteptat este *neclar* şi *ciudat* pentru individ. În română elementul de întâmplare neaşteptată e asociat cu ceva *bun*; dacă acesta e *râu,* starea respectivă nu mai denotă *mirare*. Moldovenii se aşteaptă la rău mai des, de aici provine şi zicala *Rău cu rău, dar mai rău făr' de rău.* Profesorul A. Wierzbicka neagă faptul că sentimentele pot fi întotdeauna bune sau rele şi susţine că unii termeni emotivi

(precum *surprise* sau *amazement* în engleză) nu conțin nicio apreciere, totuşi sentimentele, continuă cercetătoarea, „sunt conceptualizate ca „bune” sau „rele” şi în toate limbile oamenii vorbesc despre sentimente pozitive sau negative” (Wierzbicka, 1999: 40), după cum am văzut şi în cazul limbilor română şi rusă pe exemplul termenilor *mirare* şi *удивление*.

Conceptul asemănător celui de tristeţe în limbile engleză, română şi rusă este redat prin termenii *sadness, tristeţe şi грусть*. În urma elaborării scenariilor cognitive prototipice în cele trei culturi, am observat elemente asemănătoare precum „s-a întâmplat ceva rău” şi „... nu pot face nimic ca să schimb ceva”. Aceşti termeni denotă o stare neplăcută care apare în urma gândurilor neplăcute; putem spune că acest concept este aproape identic în limbile de lucru. Să urmărim scenariile cognitive prototipice ale acestora:

Conceptul *sadness*	**Conceptul *tristeţe***	**Conceptul *грусть***
X a simţit *sadness.* (a) X a simţit *sadness*, deoarece s-a gândit la ceva. (b) Uneori omul se gândeşte: (c) Ştiu că s-a întâmplat ceva rău. (d) Nu-mi doresc să se întâmple aşa ceva. (e) Nu pot să nu mă gândesc: voi face ceva acum în acest sens. (f) Ştiu că nu pot să fac nimic. (g) Când X se gândeşte la aşa ceva, el/ea se simte rău. (h) X simte ceva de acest gen, pentru că s-a gândit la aceasta.	X a simţit *tristeţe.* (a) X a simţit *tristeţe,* deoarece s-a gândit la ceva. (b) Uneori omul se gândeşte: (c) S-a întâmplat ceva rău. (d) Nu-mi doresc să se întâmple aşa ceva. (e) Vreau să fac ceva să schimb situaţia. (f) Ştiu că nu pot face nimic. (g) Când X se gândeşte la aşa ceva, el/ea se simte rău. (h) X simte ceva de acest gen, pentru că s-a gândit la aceasta.	X a simţit *грусть.* (a) X a simţit *грусть,* deoarece s-a gândit la ceva. (b) Uneori omul se gândeşte: (c) S-a întâmplat ceva rău. (d) Vreau să fac ceva să schimb situaţia. (e) Nu pot face nimic. (f) Când X se gândeşte la aşa ceva, el/ea se simte rău. (g) X simte ceva de acest gen, pentru că s-a gândit la aceasta.

Conceptul asemănător celui de dezgust este redat în engleză, română şi rusă cu ajutorul termenilor *disgust, dezgust* şi *отвращение*. Analiza scenariilor ne-a permis să concluzionăm că elementul comun în cele trei culturi studiate îl reprezintă sentimentul foarte intens de neplăcere, cu o valenţă mai pronunţată în limba rusă (*крайне неприятное чувство*).

Conceptul *disgust*	**Conceptul *dezgust***	**Conceptul *отвращение***
X a simţit *disgust.* (a) X a simţit *disgust*, deoarece s-a gândit la ceva. (b) Uneori omul se gândeşte: (c) Tare nu-mi place acest om/obiect/eveniment/animal/ etc. (d) Vreau să evit acest om/obiect/eveniment/animal/ etc. (e) Trebuie să fac ceva ca să scap de acest om/obiect/eveniment/animal/ etc.	X a simţit *dezgust.* (a) X a simţit *dezgust*, deoarece s-a gândit la ceva. (b) Uneori omul se gândeşte: (c) Simt o mare neplăcere faţă de această mâncare/lucru/persoană. (d) Vreau să evit această mâncare/lucru/persoană. (e) X simte aşa ceva,	X a simţit. *отвращение* (a) X a simţit *отвращение*, deoarece s-a gândit la ceva. (b) Uneori omul se gândeşte: (c) Simt o neplăcere extremă faţă de acest obiect sau persoană. (d) Vreau să evit acest obiect sau persoană. (e) X simte aşa ceva, deoarece el/ea se gândeşte la aceasta.

(f) X simte aşa ceva, deoarece el/ea se gândeşte la aceasta.	deoarece el/ea se gândeşte la aceasta.	

Conceptul asemănător celui de furie este redat prin termenii *anger* în engleză, *furie* în română şi *гнев* în rusa. În acest scenariu, limba engleză accentuează o acţiune sau o situaţie inacceptabilă şi incorectă, neîndurătoare şi chiar ofensatoare pentru purtătorul acestei stări. Într-o măsură oarecare, acesta este un scenariu de judecată a comportamentului unei persoane. În limba română starea de iritare extremă faţă de o persoană sau o situaţie presupune şi mânia nestăpânită sau chiar violenţă din partea purtătorului de stare. Dacă englezul nu va ridica mâna la interlocutorul său, care e şi cauzatorul stării acestuia, moldoveanul/românul percepe conceptul de *furie* ca unul care presupune *pedeapsă pentru încălcare, pedeapsă fizică* executată de cel ofensat sau înfuriat faţă de provocator. După cum vedem, termenii *anger* şi *furie* sunt aparent asemănători, însă gradul stării simţite de purtătorul ei e limitat în cultura engleză, în care un individ nu va aplica pedepse corporale faţă de cauzatorul stării sale. În limba rusă, conform definiţiei termenului *гнев,* alcătuim scenariul cognitiv prototipic care implică aceleaşi etape ca şi în limba engleză, purtătorul stării de *furie* judecându-l pe cauzatorul stării lui şi concluzionând că acesta nu gândeşte ca şi dânsul. Termenul *гнев* nu implică elementul de pedeapsă prezent în conceptul de *furie* din română, ceea ce indică diferenţe de intensitate a valorii stării de furie în două culturi. Totodată, conceptul *anger* din engleză se deosebeşte de cel rus *гнев* prin faptul că scenariul cognitiv prototipic al termenului *anger* accentuează indignarea purtătorului stării de *furie* şi imposibilitatea acestuia de a accepta comportamentul interlocutorului său care l-a adus la o asemenea stare. Savanta A. Wierzbicka indică două componente ale *conceptului asemănător celui de furie* redat de termenul *anger*: „I don't want this to happen" (nu vreau să se întâmple aceasta) şi „I want to do something because of this" (de aceea vreau sa fac ceva ca să previn întâmplarea) [Tradus de V. Lifari] (Wierzbicka, 1999: 44), ceea ce observăm şi în scenariul elaborat de noi pentru termenul *anger*. Mai mult decât atât, savanta susţine că conceptul *angry* şi alte cuvinte similare din diferite limbi conţin componenta activă de pedeapsă sau de întreprindere a unei acţiuni de pedepsire, care, în termeni generali, poate fi reprezentată ca „I want to do something to this person" (vreau sa-i fac ceva acestei persoane) [Traducere: V. Lifari]. La întrebarea: de ce toate limbile ar trebui să conţină un termen emotiv comparabil (cu două componente cognitive) cu *anger*, A. Wierzbicka explică cum fac asta alţi cercetători. Unii caută răspunsul la această întrebare în teoriile despre agresivitate, ca o trăsătură comună a naturii omeneşti. Dar, după cum observăm, unele limbi conţin echivalente ale lui *anger* fără a include şi semul de [+agresivitate]: [- vreau să-i fac ceva rău cuiva] şi de aceea concluzionăm că termenii ce redau conceptele similare celui de *furie* documentează un impuls universal uman şi o necesitate de a acţiona pentru a preveni ocurenţa sau repetarea unor evenimente nedorite (Wierzbicka, 1999: 45-46).

Conceptul *anger*	**Conceptul *furie***	**Conceptul *гнев***
X simte *anger.*	X simte *furie.*	X simte *гнев.*
(a) X a simţit *anger,* deoarece s-a gândit la ceva.	(a) X a simţit *furie,* deoarece s-a gândit la ceva.	(a) X a simţit *гнев,* deoarece s-a gândit la ceva.
(b) Uneori omul se gândeşte:	(b) Uneori omul se gândeşte:	(b) Uneori omul se gândeşte:
(c) Y nu a procedat corect.	(c) Y nu a procedat corect.	(c) Y nu a procedat corect şi
	(d) Eu mă simt slab şi	(d) acest fapt m-a afectat.

(d) Y mi-a făcut foarte rău prin comportamentul său. (e) Nu pot accepta acest comportament/situaţie/eveniment. (f) X simte aşa ceva, deoarece se gândeşte la aceasta.	neajutorat, Y mi-a făcut rău. (e) Y trebuie să fie pedepsit pentru asta. (f) Pedeapsa va fi fizică. (g) X simte aşa ceva, deoarece se gândeşte la aceasta.	(e) Y mi-a făcut foarte rău. (f) Y nu gândeşte ca mine. (g) X simte aşa ceva, deoarece se gândeşte la aceasta.

Starea de *încredere* include *trust* în engleză, *încredere* în română şi *доверие* în limba rusă. Conform scenariului cognitiv prototipic *trust* semnifică deschidere, sinceritate, solicitare a unui sfat sau ajutor, siguranţă. Toate gândurile orientate spre această persoană sunt bune şi foarte pozitive; ea nu te va *trăda* sau *jigni*. În limba română conceptul de *încredere*, de asemenea, presupune siguranţă faţă de sinceritatea şi onestitatea cuiva. Acesta este omul pe care te poţi bizui şi poţi conta; acelaşi sentiment apare şi faţă de lucruri pe care le consideri bune. În idiomul rus conceptul *доверие* presupune siguranţă faţă de faptul că o persoană e decentă, sinceră şi corectă. Acest concept în limba rusă nu are un grad de intensitate aşa de profund ca şi în engleză sau română, faptul în cauză fiind exprimat şi de unele expresii ce conţin termenul доверие sau derivatele sale, de exemplu: *доверяй, но проверяй*. În scenariile cognitive prototipice de mai jos notăm asemănările şi diferenţele de sens ale termenilor: *trust, încredere* şi *доверие.*

Conceptul *trust*	**Conceptul *încredere***	**Conceptul *доверие***
X simte *trust* (în cineva). (a) X a simţit trust, deoarece s-a gândit la ceva. (b) Uneori omul se gândeşte: (c) Y e bun/(-ă), sincer/(-ă). (d) Eu pot să-i spun multe şi să-i cer ajutorul. (e) Y nu-mi va face nimic rău. (f) X simte aşa ceva, pentru că se gândeşte la aceasta.	X simte *încredere* în cineva. (a) X a simţit încredere, deoarece s-a gândit la ceva. (b) Uneori omul se gândeşte: (c) Y e bun/(-ă). (d) Eu pot fi sincer/(-ă) cu Y. (e) Y nu mă va trăda. (f) X simte aşa ceva, deoarece se gândeşte la aceasta.	X simte *доверие* (în cineva). (a) X a simţit *доверие,* deoarece s-a gândit la ceva. (b) Uneori omul se gândeşte: (c) Eu pot să-mi împart gândurile cu Y, (d) deoarece Y este bun/(-ă) şi sincer/(-ă). (e) Y nu mă va trăda şi nu va râde de mine. (f) X simte aşa ceva, deoarece se gândeşte la aceasta.

Conceptul asemănător celui de anticipare este exprimat prin termenii *anticipation, anticipare* şi *ожидание.* Schema cognitiv prototipică descrisă de termenul englez *anticipation* invocă gânduri bune despre viitorul apropiat şi aşteptarea acestor evenimente la care aspiră purtătorul de stare. Aşteptarea legată de *anticipation* implică numai gânduri bune şi dorinţa de a afla ce va fi mai devreme decât va avea loc evenimentul propriu-zis; tot aici se conţine şi dorinţa de a face ceva pentru a cunoaşte sau a deţine informaţia sau lucrul dorit înainte de termen. În limba română conceptul de *anticipare* se referă la destăinuirea unei informaţii înainte de timp. Această informaţie este legată de presimţirea persoanei, care e şi purtătorul de stare, că ceva rău i se poate întâmpla altcuiva. Avertizând-o pe cea din urmă, răul poate fi evitat. După cum vedem, conceptul de anticipare în română presupune în sine şi un act de binefacere, acest fapt fiind accentuat de

gândurile: „trebuie să spun despre asta înainte ca să se întâmple”. În limba rusă *ожидание* se asociază cu termenul englez *expectation*, însă, comparând scenariile cognitive prototipice ale termenilor din rusă şi engleză, observăm că elementele comune pentru ambele culturi este dorinţa *de a grăbi timpul pentru a vedea ce se va întâmpla*, doar că în cultura engleză scenariul presupune şi „dorinţa purtătorului de stare să acţioneze cumva”, pe când în cultura rusă scenariul cuprinde gândul „trebuie să aştept”, ceea ce vine în contradicţie cu dorinţa englezului de „a face ceva”.

După cum vedem, din cele analizate mai sus, şi englezul şi românul vrea să acţioneze aflându-se în starea de *anticipare*, însă scopurile acestor acţiuni sunt diferite. În linii generale însă *anticiparea* este *nerăbdarea de a afla dacă ceea ce credem noi este adevărat*, iar pentru confirmarea presimţirii date este nevoie de a aştepta. Conceptul de *anticipare* redă o emoţie ambivalentă atât în culturile rusă şi română, cât şi în cea engleză.

Conceptul *anticipation*	**Conceptul *anticipare***	**Conceptul *ожидание***
X simte *anticipation.*	X simte *anticipare.*	X simte *ожидание.*
(a) X simte *anticipation,* deoarece s-a gândit la ceva.	(a) X simte *anticipare,* deoarece s-a gândit la ceva.	(a) X simte *ожидание,* deoarece s-a gândit la ceva.
(b) Uneori oamenii se gândesc:	(b) Uneori oamenii se gândesc:	(b) Uneori oamenii se gândesc:
(c) Ştiu că asta se va întâmpla în curând.	(c) Am presimţirea că ceva rău se poate întâmpla.	(c) Vreau ca acest eveniment să se întâmple mai repede.
(d) Eu vreau ca aceasta să se întâmple mai repede.	(d) Trebuie să spun despre aceasta înainte să se întâmple.	(d) Evenimentele pot fi bune sau rele.
(e) Evenimentele care se vor întâmpla sunt bune şi plăcute.	(e) Dacă cel care trebuie să sufere din cauza întâmplării (Y) va afla din timp,	(e) Cum aş putea grăbi timpul?
(f) Trebuie să fac ceva să aflu rezultatul înainte de vreme.	(f) El (Y) va putea evita răul.	(f) Trebuie să aştept.
(g) Cînd X se gândeşte la aşa ceva, el simte aceasta.	(g) X simte aşa ceva, deoarece s-a gândit la aceasta.	(g) Sunt plin/ă de nerăbdare.
		(h) X simte această stare, deoarece s-a gândit la aşa ceva.

Şi ultimul din şirul de concepte ale emoţiilor descrise de noi în acest compartiment este cel de *ruşine*, care în engleză e redat prin termenul *shame,* iar în rusă prin termenul *стыд*. Înainte de a începe cu analiza scenariilor cognitive prototipice elaborate în baza definiţiilor termenilor sus-numiţi, am vrea să discutăm unele reflecţii ale cercetătoarei A. Wierzbicka pentru acest concept în general. „Ideea că toate limbile au un termen care ar denumi conceptul de *ruşine* e greşită. Pare corectă aserțiunea că toate limbile au un cuvânt pentru conceptul de „emoţii sociale” şi astfel componentele cognitive ale acestui concept pot fi reprezentate în felul următor: „oamenii pot gândi ceva rău despre mine; eu nu vreau aceasta să se întâmple”. Întrebarea care urmează este: de ce toate limbile ar trebui să conţină cuvinte care ar uni sentimente cu dezaprobarea altor oameni? În primul rând, pentru că trăim printre oameni. În cultura individualistă, la care o atribuim şi pe cea anglofonă, preocuparea pentru alţi oameni şi dezaprobarea lor are un interes scăzut şi, respectiv, importanţa conceptului de *ruşine* [subliniat de V. L.] nu mai are o asemenea valoare astăzi. În acelaşi timp, emoţia embarrassment (intimidare, jenă) a

ajuns să joace un rol primordial în această cultură" (Wierzbicka, 1999: 46-47), accentuând importanţa individului ca persoană.

Diferenţele dintre conceptele *shame* şi *embarassment* în limba engleză sunt următoarele: conceptul anglofon de *ruşine* face legătură cu preocupările sociale printr-un sentiment de responsabilitate. Oamenii pot să se gândească ceva rău despre mine, fiindcă eu ştiu ceva rău despre mine (cel mai probabil că am făcut ceva rău). *Embarrassment (intimidare, jenă)* e legat de reflecţia că unii oameni pot să se gândească rău despre mine nu din cauza la ceva rău ce ştiu despre mine, dar din cauza că mi s-a întâmplat ceva rău acum, în momentul de faţă. *Embarrassment* nu are o bază morală, dar asta nu diminuează intensitatea sentimentului. Am putea spune că conceptul anglofon de *ruşine* face legătura între preocupările sociale şi cele morale, iar conceptul de *embarrassment* le disociază pe ambele. Componenta de bază a emoţiilor sociale postulate aici ca universale sunt relevante atât pentru *shame,* cât şi pentru *embarrassment:* „oamenii se pot gândi ceva rău despre mine; nu-mi doresc aceasta să se întâmple". Însă în culturile şi limbile pe care le comparăm în această lucrare există câte un termen care denumeşte conceptul de *ruşine*: *shame, ruşine* şi *стыд.* Conceptul *shame* din engleză presupune că purtătorul de stare e îngrijorat precum că „oamenii pot şti ceva rău despre mine" şi, „când mă gândesc la aceasta, la fel cred şi eu despre mine"; deci acest concept e legat de preocupările sociale şi presupune sentimentul de responsabilitate, după cum a comentat A. Wierzbicka (vezi mai sus), şi leagă preocupările sociale de cele morale. În limba română conceptul de *ruşine* include gânduri legate de *sfială* şi *jenă* provocate de insucces sau de o greşeală, de aceea schema cognitiv prototipică conţine astfel de componente precum: „nu mi-a reuşit, am comis o greşeală" şi, ulterior, observăm componentele asemănătoare schemei cognitiv prototipice alcătuite pentru termenul anglofon *shame,* pe care le-a menţionat A. Wierzbicka. În cultura română acest scenariu presupune şi alte consecinţe pentru purtătorul de *ruşine*, care se reflectă în pedeapsa acestuia. Termenul *стыд* din limba rusă descris prin scenariul cognitiv prototipic include componente de autocritică şi de conştientizare a individului că a făcut ceva rău şi frica de faptul că oamenii vor afla despre această greşeală. De fapt, componentele scenariului cognitiv prototipic al termenului rus *стыд* se aseamănă cu cel al termenului român *ruşine*, implicând şi etapa pedepsei. Totodată, autocritica din cadrul culturilor rusă şi română faţă de greşeala comisă este mai profundă, conceptul având o valenţă mai intensă decât în cultura engleză.

Conceptul *shame*	**Conceptul *ruşine***	**Conceptul *стыд***
X simte *shame.*	X simte *ruşine.*	X simte *стыд.*
(a) X a simţit *shame,* deoarece s-a gândit la ceva.	(a) X a simţit *ruşine,* deoarece s-a gândit la ceva.	(a) X a simţit *стыд,* deoarece s-a gândit la ceva.
(b) Uneori oamenii se gândesc:	(b) Uneori oamenii se gândesc:	(b) Uneori oamenii se gândesc:
(c) Oamenii pot cunoaşte ceva rău despre mine.	(c) Nu mi-a reuşit, am comis o greşeală.	(c) Am făcut ceva rău.
(d) Nu vreau ca ei să ştie aceasta.	(d) Oamenii pot afla despre aceasta.	(d) Oamenii pot afla despre aceasta.
(e) Dacă ei ştiu aceasta, ei nu pot să nu se gândească rău despre mine.	(e) Oamenii se vor gândi rău despre mine.	(e) Oamenii se vor gândi rău despre mine.
(f) Când mă gândesc la aceasta, mă gândesc la fel	(f) Nu vreau ca ei să afle	(f) Nu vreau ca ei să ştie aceasta.

ca ei. (g) Când X se gândeşte la aceasta, el/ea simte aşa ceva.	despre aceasta. (g) Dacă ei vor afla, ei se vor gândi rău despre mine. (h) Eu voi fi pedepsit/ă. (i) Nu vreau ca aceasta să mi se întâmple. (j) Când X se gândeşte la aşa ceva, el/ea simte aceasta.	(g) Dacă ei vor afla aceasta, se vor gândi rău despre mine. (h) Când X se gândeşte la aceasta, el/ea se simte rău din punct de vedere psihologic. (i) X se simte aşa când se gândeşte la aceasta.

În cultura engleză acest termen include şi sentimentul de vină pentru cei apropiaţi care au avut un comportament indecent. Acelaşi lucru observăm şi în cazul termenului român de *ruşine: a muri de ruşine* (pentru sine şi pentru cineva), *I almost died of shame because of your behaviour,* iar în rusă: *сгорать от стыда* (за себя). În toate cele trei culturi, care se discută în această lucrare, la nivel non-verbal, ruşinea pe care o simte individul se manifestă prin expresii verbale ce indică poziţia unor părţi ale corpului, bunăoară: *a da capul în jos de ruşine, to lower one's face in shame, опустить глаза вниз (от стыда)*, ceea ce indică gradul de intensitate al conceptului de *ruşine* în aceste culturi, după părerea noastră.

În urma analizei scenariilor cognitive prototipice ce descriu conceptele celor nouă emoţii propuse în acest studiu, am ajuns la următoarele concluzii: mai întâi de toate, este important să menţionăm că *conceptul asemănător celui de dezgust* şi *celui de tristeţe* redate de termenii existenţi în limbile engleză, română şi rusă se aseamănă, scenariile acestora neindicând componente diferite după sens. Celelalte concepte, deşi sunt exprimate cu ajutorul termenilor aparent asemănători în limbile engleză, română şi rusă, conţin componente diferite în scenariile elaborate.

Vorbind despre *conceptul asemănător celui de bucurie,* merită să atragem atenţia la faptul că termenul anglofon *joy* se asociază cu îndeplinirea unei dorinţe, iar în cultura română, *bucuria* e o stare sufletească, pe când în cea rusă *радость* e asociată cu sensurile termenilor din engleză şi română, dar mai cuprinde componente de laudă şi dorinţa purtătorului de stare să o împărtăşească altcuiva.

Conceptul asemănător celui de mirare are o valenţă pozitivă în română şi una negativă în rusă. Termenul englez, în acest caz, le îmbină pe ambele.

Conceptul asemănător celui de frică se deosebeşte, de asemenea, în cele trei limbi discutate, deoarece în limbile rusă şi română acesta are un grad de intensitate mai mare decât în engleză, iar *frica* din cultura rusă este o emoţie la gradul superlativ, fiind atât individuală, cât şi socială. În idiomul englez pericolul asociat cu *conceptul de frică* cauzează dorinţa de a evada, ceea ce nu întotdeauna apare în celelalte două culturi.

Despre *conceptele asemănătoare celor de frică şi furie* se vorbeşte mult în lucrarea savantei A. Wierzbicka şi ele au prezentat un interes deosebit pentru noi. Din rezultatele căpătate am dedus că românii asociază *furia* cu pedeapsa cauzatorului stării de furie, pe când un *englez înfuriat* pur şi simplu nu va tolera comportamentul interlocutorului său, chiar dacă el l-a adus la o asemenea stare.

Conceptul asemănător celui de încredere presupune astfel de componente în scenariul cognitiv prototipic precum deschidere, siguranţă, sinceritate, însă în cultura rusă *încrederea* e limitată şi se exprimă prin expresii ce conţine termenul corespunzător.

La rândul său, *conceptul asemănător celui de anticipare* este dispersat în engleză, română şi rusă. În limba română anticiparea se referă la destăinuirea unei informaţii înainte de termen. Componenta comună a scenariilor cognitive prototipice din limbile engleză şi rusă este dorinţa de a grăbi timpul, însă dacă englezul este gata să întreprindă ceva pentru aceasta, individul rus se gândeşte că trebuie să aştepte.

Şi, în cele din urmă, menţionăm diferenţele dintre *conceptul asemănător celui de ruşine* în limbile de studiu. La englezi *ruşinea* se asociază cu preocupările sociale şi presupune sentimentul de responsabilitate a purtătorului de stare, însă *ruşinea* ca fenomen dispare din această cultură, deoarece englezii nu sunt preocupaţi prea mult de insuccesul altcuiva, de aceea *shame* este înlocuit cu sentimentul de jenă (*embarrassment*), emoţie personală, caracteristică culturii de tip individualist. În limbile română şi rusă *ruşinea* e asociată şi cu pedeapsa, şi cu autocritica, având o valenţă foarte intensă în comparaţie cu limba şi cultura engleză.

Referinţe bibliografice

Dicţionar explicativ al limbii romane, 2004-2016. <http://dexonline.ro>

Goddard, Clif. “Explicating Emotions across Languages and Cultures”. *The Verbal Communication of Emotions; Interdisciplinary Perspective.* London and New York: Routledge, 2014, p. 19-54.

Izard, Carl. “Emotion Theory and Research: Highlights, unanswered questions and emerging issues”. *Annual Review of Psychology*, 60, 1-25. <http://www.psych.adel.edu/pdfs/publications/160_AnRevPsy2009.pdf >

Plutchik, Robert. “The Nature of Emotions”. *American Scientist*, Volume 89, July-August 2001p. 344-350. <www.emotionalcompetency.com/papers/plutchiknatureofemotions%202001.pdf>

Wierzbicka, Anna. *Emotions across Languages and Cultures: Diversity and Universals*. Cambridge: Cambridge University Press, 1999. <http://catdir.loc.gov/catdir/samples/cam032/99013646.pdf>

--- . *Emotional Universals.* 1999, p. 23-69. <http://elies.rediris.es/Language_Design/LD2/wierzbicka.pdf)>

Collins Cobuild Dictionary. The University of Birmingham, London and Glassgow: Collins, 1990, 1703 pp.

Ожегов, Сергей. *Толковый словарь русского языка*. 1992. <www.lib.ru/DIC/OZHEGOW/ozhegow_s_q.txt>

CZU: 811.133.36'37

UN EXEMPLU DE GRAMATICĂ FUNCȚIONAL-SEMANTICĂ ÎN LIMBA FRANCEZĂ

Anatol LENȚA
Universitatea de Stat din Moldova
Nicolae CHIRICENCU
Universitatea Liberă Internațională din Moldova

The issue concerning the typology of French Grammars has been always under the attention of specialists in grammar. Today, as earlier, we could notice that there is an attempt to give answers to some specific questions among which the most interesting are: what kind of grammar should be taught in lyceums and universities in such a way that those who study French could be able to explain the realities of the given language; in which manner are you going to help others to communicate easier and more efficiently, to identify plenarily the entities of the extra-linguistic world and to transmit these entities to their interlocutors; how could one contribute to a better rendering of the time spirit within a communicational act. Our scientists Prof. Victor Banaru and Mircea Ionita tried to propose, in their work, some solutions both original and efficient: they proposed a complex approach with a functional character of the syntactic reality conjugated with the semantic dimensions of the French sentence constituents, i.e. a *bidimensional functional-semantic approach*. Thus, they insist – reasonably and pertinently – on the necessity of completing the theory of syntactic functions by A. Martinet, C. Bureau, Fr. Francois theory of denominative features of words. The syntactic function (being characterized as horizontal) represents the result of combination of the word position and place in the structure of the sentence with its lexical meaning (vertical feature). This approach makes easier the process of combining the shape and content of the constituents of the communicative unity, the linear context and the semantic potential of the elements in the grammatical-communicative structure of the sentences. Accordingly, the students who acquire the French language could get the key to the models of thinking and speaking into this language.

Keywords: *grammar, paradigmatic thinking, horizontal thinking, horizontal unity, predicates, communication, conceptualization.*

Prezentul articol a luat drept piatră de temelie concepțiile câtorva specialiști reprezentanți ai concepției funcționaliste și de asemenea lucrările teoretice ale profesorilor noștri lingviști Victor Banaru și Mircea Ioniță. Vom menționa aici doar că aceste două personalități sunt doi savanți originali care au trudit mult timp în domeniile gramaticii limbii franceze, punând în lumină, competent și argumentat, multiple aspecte ale propoziției și frazei franceze, deseori ascunse ochiului ordinar, dând dovadă de-a lungul anilor de corectitudine savantă și omenească și ridicându-și astfel pentru ani în șir numele de cercetător moldovean român.

Numele prof. Victor Banaru este în presupoziție directă și nemijlocită cu numele prof. Mircea Ioniță de la Universitatea Pedagogică de Stat "Alecu Russo" din Bălți: sunt două nume notorii, nume de răsunet în romanistica de la noi, două nume care, așa cum li se cuvine, se completează reciproc, se îmbogățesc cu nuanțe de conținut sufletesc și intelectual. Completându-se și îmbogățindu-se, ei și-au

creat numele, mai bine zis, supranumele: Victor Banaru și Mircea Ioniță gramaticienii. Tot așa cum zicem astăzi ca și mai înainte acad. Silviu Berejan semasiologul și lexicograful, prof. Eugeniu Coșeriu lingvistul sec. XX, prof. Anatol Ciobanu gramaticianul limbii române, iar prof. Grigore Cincilei derivatologul fără pereche de la noi. Două remarci sumare:

a) Pe la începutul anilor ’80, Ludmila I. Ilia, marele nostru lingvist de la Moscova, spunea colegilor romaniști de acolo: «Сегодня центр дериватологической науки находится в Кишиневе, где работает проф. Гр. Чинчлей; наиболее интересные и оригинальные идеи идут оттуда и мы должны следить за его публикациями». (*Astăzi centrul derivatologiei se află la Chișinău, acolo unde activează prof. Gr. Cincilei; ideile cele mai interesante și mai originale vin de acolo, și noi trebuie să-i urmărim publicațiile*).
b) Termenul gramatician este un hiperonim care acoperă, după cum știm, semnificațiile termenilor specialist în morfologie și specialist în sintaxă. Dacă ești gramatician, inima îți bate în ritm mai alert, mai săltăreț sau la auzul fenomenelor și unităților din morfologie sau la văzul unei fraze, simple sau complexe.

Prof. Victor Banaru avea gândirea pur sintagmatică, pur sintactică; el și-a etalat larghețea gândirii uitându-se departe spre orizonturile structurării expresiei și a atins culmi în examinarea unităților orizontale, sintactice, cu precădere a propozițiilor și frazelor, găsind și deschizând sufletul acelui mobil, acelui fenomen care constituie spiritul acestor două unități, fără de care ele nu există. Vorbim aici, după cum v-ați dat bine seama, despre predicație, studierii căreia el i-a consacrat viața de savant.

Prof. Mircea Ioniță avea gândirea atât sintagmatică, cât și paradigmatică, morfologică: el excela în analiza cuvântului, cu precădere a cuvintelor mici, monosilabice polifuncționale și polisemantice (*tout; même; en* și altele). El reușea să pătrundă cu succes în adâncimile funcționale și semantice ale acestor cuvinte. În spațiile semantice, dar și funcționale ale acestor unități semantice regretatul nostru coleg nu avea pereche.

Et je me flatte, je me targue et je tire orgueil de son sourire approbateur quand dans une discussion entre amis, je lui ai dit : *– Domn’ profesor, vos petits mots nous font de grands problèmes.*

După cum vedem, Victor Banaru și Mircea Ioniță sunt două părți ale unei singure entități – specialist de gramatică a limbii francezi. Dovadă poate fi monografia lor *Syntaxe francaise* (Chișinău: Știința, 1983), dar și lucrarea M. Ioniță. *Les mots polyfonctionnels en français contemporain.* (Chișinău: Știința, 1987); despre ambele intenționăm să vorbim ceva mai jos, și vom încerca să subliniem originalitatea abordării de către savanții noștri a aspectului funcțional al unităților sintactice completat convingător și original cu dimensiunea semantică a acestora. Dar înainte de toate se impun câteva precizări de natură conceptuală care ne vor permite să punem temeliile comunicării noastre.

Pornim de la postulatul că funcția esențială a unei limbi naturale este, desigur, a permite efectuarea actului de comunicare; limba este mijlocul cel mai eficient de conceptualizare a lumii extralingvistice și de transmitere a unor conținuturi conceptualizate. După cum afirma A. Martinet: « Une langue est un instrument de

communication selon lequel l'expérience humaine s'analyse, différemment dans chaque communauté, en unités douées d'un contenu sémantique et d'une expression phonique, les monèmes » (Martinet 105).

Tot ceea ce se petrece în structurile, unitățile limbii este condiționat de funcția comunicativă a limbii. Vom mai adăuga aici că în procesul de comunicare participă trei actanți: locutorul, limba naturală, interpretată ca un sistem de semne lingvistice și realitatea extralingvistică conceptualizată. Pentru ca semnele lingvistice să poată participa nestingherit și eficient la realizarea procesului multidimensional al comunicației, acestea urmează a avea două aspecte de fond, cele de formă și cele de conținut. În procesul de comunicare, unitățile limbii capătă un al treilea aspect, al funcțiilor dictate

a) de raportul unității date cu alte unități (cf.: … *le rôle qu'assume un mot dans la phrase*; Martinet 111), și
b) de raportul unității date cu entitățile extralingvistice.

În al doilea caz este vorba de funcția denominativă a limbii, a unităților limbii, care presupune „stabilirea unei relații dintre un semn și un referent real prin conceptualizare sau printr-o reducere selectivă a trăsăturilor caracteristice" (Bidu-Vlănceanu 159). Descrierea unităților lingvistice poate merge sau de la formă spre a găsi conținut ei, sau invers, de la conținut spre ai găsi forma de expresie.

Dacă definim gramatica drept acea disciplină care propune "une description scientifique des modes d'existence et de fonctionnement d'une langue naturelle" (Greimas 167), atunci vom avea cel puțin două mari tipuri de Gramatică, cele care descriu preponderent formele de expresie, a modului de structurare a unui conținut comunicativ. Și aici ne gândim la minunatele Gramatici structurale ale Ludmilei I. Ilia de la Moscova, J. Dubois, Kn. Togeby, ale altor savanți din această orientare teoretică, dar și la cele care descriu preponderent conținutul conceptualizat de formele limbii, diferitele modalități de discretizare a unui conținut conceptualizat, printre care gramaticile transformaționale și generative. Suntem, deci, în prezența unui tip de gramatică pasivă, sau semasiologică în primul caz, și a unui tip de gramatică activă, sau onomasiologică, în al doilea caz (Gak 21).

Conceptul de funcție sintactică este elementul central, cheia de boltă a lingvisticii funcționale. Cercetătorii funcționaliști (A. Martinet, C. Bureau, Fr. Francois și alții) propun de a părăsi albia tradiției gramaticale în interpretarea acestei dimensiuni a propoziției, de a lua o anumită distanță față de interpretarea tradițională și de a defini acel rol pe care unitatea de expresie îl joacă în procesul de realizare a comunicării. Din acest punct de vedere, numărul și valoarea funcțiilor, a elementelor frastice este definit de necesitățile comunicației: într-o situație comunicativă, singurul nucleu (*ce qui est syntaxiquement indépendant*) al propoziției este suficient, în alte situații comunicative locutorul și interlocutorul au nevoie și de expansiuni, adică de acele elemente semnificative care sunt considerate drept „toute adjonction au noyau" (Bureau 33).

Reieșind din cele relatate mai sus, vom spune că se poate vorbi de două tipuri de funcții:

a) funcția unui cuvânt luat în raport cu alt cuvânt în structura sintactică a unei propoziții,

b) funcția unui termen de propoziție în raport cu sensul general al propoziției.

Și aici ne amintim teoria lui A. Martinet, în care savantul francez vorbește despre funcții ca despre "fait lingustique qui correspond au rapport entre un élément d'expérience et l'expérience globale" (Ardeleanu 85).

Analiza funcțională a propoziției conduce inevitabil la problema rolului, sau funcției semantice a termenilor de propoziție în structura sintactică a acestei unități sintactice, și anume, în ce măsură un funcționalist poate și trebuie să țină cont de semnificația cuvintelor care structurează unitatea comunicativă, adică propoziția pentru ca aceasta să-și realizeze potențialul comunicativ. Să luăm un exemplu în care avem o întrebuințare largă a prepoziției **de.**

À cette heure, M. ***de*** *Rênal, le propriétaire* ***de*** *cette maison, dormait* ***d'****un sommeil épais* (Stendhal).

Prepozițiile, după cum știm, sunt acele cuvinte care explicitează relațiile sintactice de subordonare și exprimă diferite valențe semantice[1]. Ele vin, într-o singură relație sintactică, „cu un fascicul de trăsături semice care adâncesc, nuanțează, definitivează sensul general al enunțului" (Eremia 317). În gramaticile funcționale franceze, unitățile „de Rênal", „de cette maison" și „d'un sommeil" sunt definite drept expansiuni, adică așa elemente care "ajoutés à un énoncé ne modifient ni les rapports mutuels, ni la fonction des éléments de base" (Martinet 99), iar nuanțele semantice, în cazul prepoziției „**de**" cele de particulă nobiliară, de caracterizare-apartenență și de circumstanțe, rămân într-un fel în afara analizei sintactice.

Să facem analiza aceleiași propoziții, dar în concepția școlii funcționaliste.

Fonctions primaires	*Fonctions non-primaires*
ES1. À cette heure,	
S. Madame	*ES2.* ***de*** *Rênal*
	ES2. le propriétaire
	ES3. ***de*** *cette maison*
P. dormait	
ES1. ***d'****un sommeil*	*ES3. léger*

După cum vedem, exemplul este axat pe două tipuri de funcții: funcții primare, adică cele care țin de predicat și funcții non-primare, cele care țin de primele. Subiectul (S) și predicatul (P) formează nucleul predicativ al frazelor; el este obligatoriu și central. Celelalte funcții sunt expansiuni, (ES): "tout élément ajouté à un énoncé qui ne modifie ni les rapports mutuels, ni la fonction des éléments de base" (Martinet 99). Ultimele au o ierarhie evidentă: ES1, ES2, ES3, etc. Aceasta este structura sintactică a frazei simple în viziunea specialiștilor funcționaliști.[2] Cât privește aspectul de conținut al unităților sintactice, a termenilor de propoziție, acesta este puțin pus în lumină într-o abordare funcționalistă. De aceea, problema care se pune cu acuitate este întrebarea: cum reacționează structura semantică a propoziției, sensul ei la semantica constituenților ei, cum să se găsească rolul semanticii în analiza propoziției? C. Bureau susține deja că în structura sintactică a frazei „un même monème n'a pas toujours le même sens" (Ardeleau 85), iar Fr. François, un alt specialist notoriu în gramatica franceză, scrie și mai explicit: „les faits de langue servent à communiquer quelque chose" ; S.-M. Ardeleanu și S.-A. Manolache încheie, elegant și convingător, aceste discuții spunând: „La perspective sémantique élargit la sphère explicative de la notion de fonction ce qui renvoit le

linguiste à la recherche du sens de chaque unité pour en déterminer la fonction" (Ardeleanu 85).

Prof. Mircea Ioniță ne vine și el, în acest aspect, cu idei clare, atunci când analizează sferele de funcționare ale unei întregi paradigme de cuvinte zise polifuncționale, printre care *même, tel, tout, en, que* și altele, și propune un algoritm de analiză, un întreg sistem de demersuri care conduc la identificarea naturii și funcției acestor cuvinte, la explicitarea posibilităților acestora de a figura, de a funcționa în diferite contexte și de a avea o întrebuințare corespunzătoare contextului respectiv, dar și să sublinieze dimensiunile lor semantice, a multiplelor valori semantice pe care ele le capătă în contextele lor de funcționare. Astfel, cuvântul polifuncțional francez „tout" capătă diferite valori semantice – *tot, fiecare, orice, deși* etc. – și funcții sintactice diferite – *nume predicativ, atribut, apoziție, determinativ, complement (al unui adjectiv, al unui adverb)* etc – în dependență de poziția lui față de celelalte cuvinte din propoziție.

Funcțiile sintactice ale unui cuvânt într-o propoziție-enunț, adică "rolul jucat de componentele unei propoziții care poate fi de realizare a predicației, de complinire a altor componente din enunț […], de specificare a circumstanțelor în care se desfășoară evenimentul […], de atribuire a unei calități sau a unei caracteristici [...]" (Bidu-Vrănceanu 226), sunt o sumă de particularități denominative (potențialul semantic), sintagmatice (poziția în raport cu alte unități din enunț) și paradigmatice (relația cu alte unități din aceeași clasă) a unității considerate.

Note

[1] Prepoziția este un monem funcțional, un indicator de funcții "qui crée un syntagme dépendant qu'elle introduit dans la proposition" (Bureau 23). Fără conținut lexical propriu, "prepozițiile se caraterizează printr-un plan semantic specific, […] lipsit de autonomie, dependent sau într-un raport de continuitate […] semantică, 1) pe de o parte cu conținutul lexical al termenului pe care îl preced, 2) pe de alta, cu funcția sintactică pe care acest termen o realizează" (Irimia 317).

2 Vom preciza că ordinea structurală a termenilor în propoziție nu corespunde ordinei lor lineare.

Referințe bibliografice

Ardeleanu, Sanda-Maria, Manolache, Simona-Aida. *Syntaxe fonctionnelle du français contemporain.* Iași : Chemarea, 1998.

Banaru, Victor, Ioniță, Mircea. *Syntaxe fonctionnelle du français. Analyse fonctionnelle de la proposition.* Chisinau: Știința, 1983.

Bidu-Vrănceanu, Angela, *et alt*. *Dicționar de științe ale limbii.* București: Demura, 2001.

Bureau, Conrad. *Syntaxe fonctionnelle du français.* Quebec : ULaval, 1978.

Gak, Vladimir. *Essai de grammaire fonctionnelle du français*. Moscou : Vischaya shkola, 1975.

Greimas, A. J., Courtés, J. *Sémiotique. Dictionnaire raisonné de la théorie du langage*. Paris : Hachette, 1979.

Ioniță, Mircea. *Les mots polyfonctionnels en français contemporain.* Chișinău : Stiința, 1987.

Irimia, Dumitru. *Gramatica limbii române.* Iași : Polirom, 2000.

Martinet, André. *La linguistqiue. Guide Alphabétique*. Paris : Denoël, 1969.

CZU: 81'37'367

SIMPLE INTRANSITIVES IN ENGLISH AND ROMANIAN A CONTRASTIVE STUDY

Denisa DRĂGUŞIN
"Spiru Haret" University, Bucharest, Romania

Traditional grammars regard simple intransitive verbs as a homogenous class. Generative Grammars contend the opposite, namely that they form a heterogeneous class as they manifest different semantic and syntactic properties. The purpose of the present study is to investigate these properties exhibited by simple intransitives contrastively via the generativist approach. According to the latter there are two types of one-argument verbs: unaccusatives and unergatives. The two subclasses are semantically and syntactically different. This distinction between the two subclasses is semantically predictable and syntactically encoded. We speak of semantic predictability since the two types have a different set of semantic properties which can often help to predict which of the two classes an intransitive verb belongs to. The most important semantic difference stems from the different thematic role which they assign to their argument. Thus, unaccusativity has been associated with non-agentivity, whereas unergativity has been associated with agentivity. We will try to see to what extent such semantic and syntactic properties of the two subclasses are checked equally in the two languages subject to investigation, namely English and Romanian.

Keywords: *one-argument verb, unaccusative, unergative, theta-role, agentivity / non-agentivity.*

Preamble

Transitivity and intransitivity are properties determined by the presence or absence of a Direct Object in the frame of the verb. The Noun Phrase discharging this function is the obligatory 'sister' of the transitive verb, being placed in *Complement* position. With intransitives there is no such 'sister'. The V - NP *government* relation is altogether ruled out. Nevertheless, intransitive predications evince various degrees of semantic and/or syntactic complexity. Thus, if the verb only requires the Subject to form a grammatical sentence it is considered to be *syntactically simple*. These verbs take a single argument which is assigned one role, Agent (1-a) or Patient (1-b):

(1)

a. *All the spectators* are laughing.
b. *Accidents* will happen.

The theta-role assigned by each of the verbs that predicate the sentences above are, therefore: a) **Agent (Ag)** for the Subject of **laugh** and b) **Patient (Pat)/ Theme (T)** for the Subject of **happen**. These are cases of what traditional grammarians used to consider as *Verbs of complete predication*, intuiting correctly that the respective verbal predicators are self-sufficient. Although these verbs do not take

Direct Objects they may be modified by Adjuncts, i.e. optional Adverbial Modifiers realized by Adverb Phrases or Prepositional Phrases, as shown by the following sentences predicated by syntactically simple intransitives, be they activity verbs or verbs denoting state or change of state:

(2)

a. The baby was crying *bitterly*. (Manner Adverbial)
b. Lilacs blossom *in spring*. (Time Adverbial)
c. The old king died *in his bed*. (Place Adverbial)

The Adjunct may also be a free (optional) Prepositional Object or a Predicative Adjunct reduced from a *Small Clause*, e.g.;

(3)

a. He was walking *with a stick*. (***Ag Subject***, activity verb, Instrumental PO)
b. She died *young*. (***Pat Subject***, resulting state verb, Predicative Adjunct/ Subject Complement)

However, despite the fact that all these verbs are one-argument verbs, they display distinct semantic and syntactic features. Traditional grammar fails to underline this aspect, and consequently it considers the entire class of simple intransitives as homogeneous. On the other hand, modern models of grammar prove that simple intransitives form a heterogeneous class as their behaviour with respect to theta-role assignment to their argument, there-sentences, locative inversion, resultative phrase, NP-internal participles is utterly different.

Split Intransitivity: Unergatives and Unaccusatives

The property of intransitivity appears to be split into two, which determines the subcategorization of intransitives into unergatives and unaccusatives, each subclass being characterized by distinct semantic and syntactic behaviour.

Distinct Semantic Properties. The first linguist who made the distinction between two classes of one-argument verbs, namely unaccusatives and unergatives was Perlmutter (1978). He maintained that these two classes are semantically and syntactically different, and that we can predict to which class a certain intransitive verb belongs from the semantics of the clause. The same point of view is put forth by Levin and Rappaport-Hovav (1995), where it is argued that the distinction between the two classes is semantically predictable and syntactically encoded. The semantic predictability lies in the fact that two classes display a set of semantic properties which can help us to predict to which of the two classes an intransitive verb belongs. Thus, unaccusativity has been related to non-agentivity, while unergativity has been primarily related to agentivity.

The unaccusative assigns the theta-role of Patient/Theme to its one-argument denoting non-agentive states or changes of state, and belongs to the following semantic classes of verbs:

(i) existential, positional and eventive verbs: *be, exist, lie, loom, sit, stand, happen, occur, take place etc.*

(ii) inchoative verbs: *appear, emerge; bud, bloom, blossom, rot, wither; disappear, die, perish, vanish, melt, freeze, redden, darken, increase, open, close, fill, vanish etc*.
(iii) aspectual verbs*: begin, commence, start, stop, cease, continue, end, resume etc*.
(iv) duratives*: last, remain, stay, survive etc.*
(v) verbs that express physical processes about matter (e.g. liquids): *boil, gush, float, flow, ooze, seethe, trickle etc.*
(vi) light or noise emission verbs: *blaze, flash, glow, glisten, gleam, glisten, glitter, shimmer etc.; pop, clink, clatter, jingle, rattle etc.*
(vii) miscellaneous verbs that indicate changes of position as a result of movement: *burn, float, drop, glide, hang, shake, dangle, fall, quake, slip, stumble, tremble, sway etc.*

In the sentences predicated by unaccusatives, the Subject is assigned the role of patient, undergoing a change of state or location. Being assigned the role of Patient, it has no control over the event denoted by the verb, as we can see in the examples below:

(4)

A serious issue has arisen.
The bells were clanging.
A huge shape appeared on the horizon.
An unpleasant incident occurred yesterday.

On the other hand, unergatives describe primarily volitional acts. They assign the theta-role of Agent to their one-argument, and pertain to the following semantic classes of verbs:

(i) verbs expressing deliberate human activities, usually based on certain skills (willed or volitional acts): *dance, waltz, jog, skate, ski, swim, struggle, wrestle, work, toil, play, fly, walk, skip, jog, bicycle, hunt, crawl etc.*
(ii) verbs expressing human physical gestures or reactions, most of which are involuntary: *belch, chuckle, cry, giggle, grin, hiccup, kneel, laugh, sleep, smile, vomit, weep, grin, frown etc.*
(iii) deliberate cognitive activities: *daydream, meditate, muse, pray etc.*
(iv) reciprocal inter-human reactions, be they harmonious or disharmonious, e.g. *agree, disagree, quarrel etc.*
(v) verbs expressing linguistic activities, e.g. *grumble, mumble, mutter, speak, shout, talk, whisper etc*.
(vi) verbs expressing non-deliberate physical reactions or processes: *belch, cry, hiccough, sleep, weep, cough, sneeze, vomit etc.*
(vii) verbs expressing involuntary sounds or noises produced by animals, e.g. *bark, chirp, meow, neigh, oink or grunt, quack etc.*

In the sentences predicated by unergatives, the Subject is assigned the theta-role of Agent. Thus, it has control over the event, being the initiator of the event, as can be seen in the following sentences:

(5)

We quarreled very often.
The man hammered on the floor.
She was weeping whenever I saw her.
The girl sneezed all of a sudden.

The two classes of verbs display a distinct semantic behaviour not only with respect to theta-role assignment, but also with respect to their aspectual value. Unaccusativity is primarily associated to telicity while unergativity is associated to atelicity. Thus, unaccusatives denoting primarily telic events have a natural end-point. Consequently, they are incompatible with AvPs which denote duration.

(6)

*She arrived for ten minutes.
*She stumbled over a bump for five minutes.

Unergatives, on the other hand, primarily denote atelic events, namely they do not have a natural end-point. This semantic characteristic leads to their incompatibility to co-occur with AvPs expressing punctuality, but also to their compatibility with AvPs expressing duration.

(7)

*She mumbled in ten minutes.
but
She has been mumbling for ten minutes.

This semantic property of intransitives is very important as it conditions their syntactic behaviour with respect to certain adverbs selection. Adverbs such as *halfway*, *a little bit at a time*, *a lot at once* can modify unaccusatives, but cannot modify unergatives. As Tenny (1988) argues, this distinct syntactic behaviour is due to the semantic properties of the one-argument subcategorized for by each of these two classes of intransitives. The argument of unaccusatives "measures out the event through some property it possesses", while the argument of unergatives is not restricted to measure out the event. Consequently, as all the AvPs mentioned above measure the event they can modify the unaccusatives only.

Distinct D-Structure. At the level of D-Structure the representation of each of the two subcategories reveals the essential difference between them. The underlying structures of unergatives and unaccusatives show that the former takes a D-Structure Subject and no internal argument, while the latter takes a D-Structure Object, namely, internal argument and no external argument.

(8) *D-Structure of unergatives*

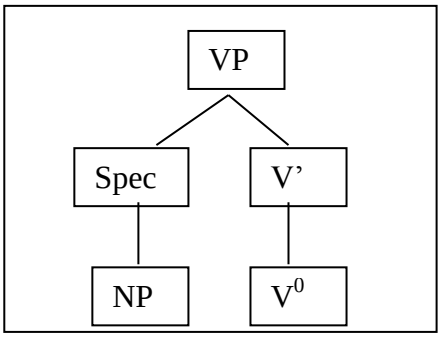

(9) *D-Structure of unaccusatives*

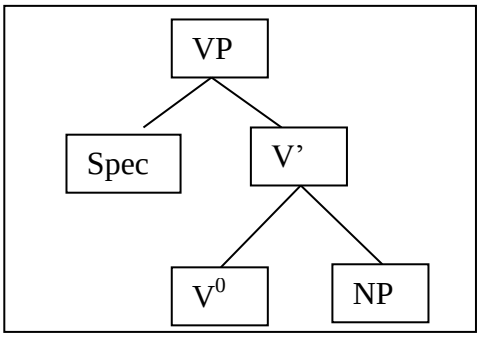

As can be seen in (8), unergatives select an external argument which is theta-marked as Agent. This semantic property of unergatives, namely, of assigning the theta-role of Agent to their argument conditions actually their underlying structure by base-generating this sole argument in Spec position of VP. This position is that of the canonical Subject which is agentive and has control over the event. They totally lack an internal argument like Patient. So, the argument of unergatives is a genuine external argument. The argument of unaccusatives has object-like properties, as can be seen in (9). It is base-generated in the complement position of VP, as Patient/Theme arguments are D-Structure objects; hence, the position of the unaccusatives' argument in complement position. So, unaccusatives appear to have an internal argument and no external argument.

This distinction with respect to the underlying structure between the two classes of verbs is directly related to the case assigning properties of these two classes. There is a correspondence between the case assigning ability of a verb and its ability of taking an external argument. This correspondence is known as Burzio's Generalization (1986) which has the following definition: "A verb which has no external argument cannot assign Accusative case." According to this generalization, unaccusatives which lack an external argument lack also the ability of assigning Accusative case. Consequently, their NP projected in complement position, a position which would get Accusative case under government from the verb head, has to move out of the VP, case-driven. Another reason why this movement has to take place in English is the compulsory presence of the Subject in S-Structure (the Specifier IP position cannot remain empty/unoccupied as English is a non-pro-drop language). On the other hand, unergatives which have an external argument can assign accusative case in certain configurations.

Distinct Syntactic Properties. All the properties discussed so far lead to a certain syntactic behaviour of unergatives and unaccusatives. Thus, we can predict a certain syntactic behaviour of unaccusatives and unergatives by considering their chaining properties:

(10) *unaccusatives*

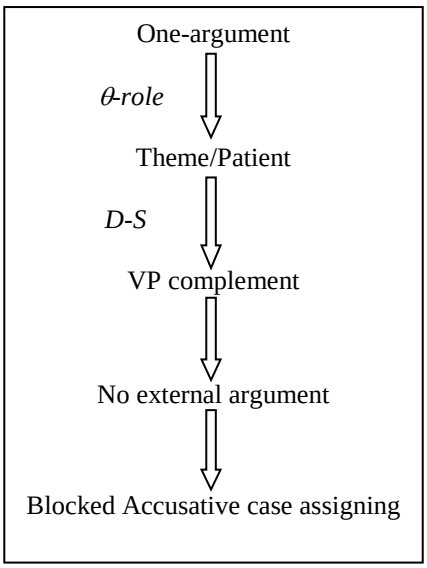

(11) *unergatives*

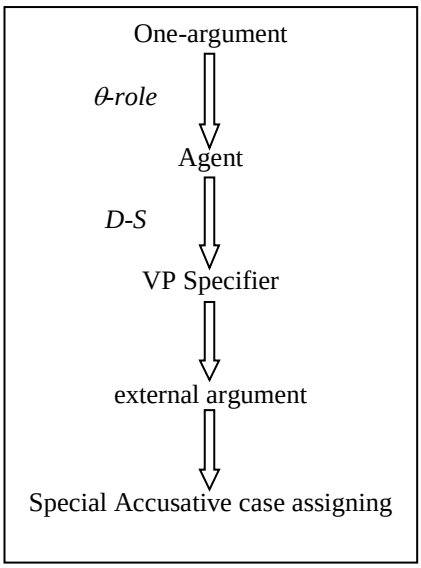

In what follows we shall refer to the syntactic behaviour of these two-classes with respect to '*there*-constructions', locative inversion, resultative constructions, and NP-internal participles.

***There*-Sentences.** We can test the unergativity/unaccusativity behaviour by applying the *there*-sentence test.
Consider the following examples:

(12)

a. An unpleasant incident *occurred* yesterday.
b. A huge shape *appeared* on the horizon.
c. There *occurred* an unpleasant incident yesterday.
d. There *appeared* a huge shape on the horizon.

(13)

a. A murderer *grinned* in the dark.
b. Two men *worked* on the translation.
c. * There *grinned* a murderer in the dark.
d. *There *worked* two men on the translation.

It is obvious that the unaccusatives in (12) allow *there*-insertion, whereas the unergatives in (13) do not. This distinct behaviour with respect to *there*-insertion is due to the different D-structures of the two classes. Since unaccusatives have their argument base-generated under the complement position of VP, the specifier position can be occupied by *there*, and the NP argument remains *in situ*, inside the VP. This NP argument takes over case from *there* with which it forms a chain. Thus, *there* marks the case assigning position, the [Spec IP], and the NP argument marks the theta-assigning position, the [VP Complement].

Unlike unaccusatives, unergatives cannot enter '*there*-constructions', as proved by the ungrammatical sentences in (13). The reason behind the resistance of this class of intransitives to *there*-insertion lies in the fact that their argument is base-generated in pre-verbal position, that is, the [Spec IP], so *there* does not find this position empty to fill.

So, we may conclude that unergatives can never enter a *there*-construction, while unaccusatives can. But, we have to clarify this conclusion even more appropriately. It is true that all the unergatives are incompatible with *there*-insertion. However, as far as the unaccusatives are concerned, we cannot say that all the unaccusatives are compatible with *there*-sentences, as it would not be true. Consider the example:

(14)

The butter melted in the saucepan.
*There melted the butter in the saucepan.

In (14) the unaccusative *melt*, which expresses a definite change of state, cannot occur in a *there*-sentence. Only some verbs which basically denote a change of state, like *grow*, *open*, may enter a *there*-pattern.

So, the conclusion regarding the ability of unaccusatives to occur in *there*-sentences is the following: the unaccusatives which denote existence or appearance are compatible with *there*-sentences, whereas unaccusatives which denote definite change of state are not. This conclusion splits the homogeneity of unaccusatives as we can see that not all the unaccusatives behave the same with respect to various

syntactic phenomena. Thus, we actually deal with two sub-classes of unaccusatives: prototypical unaccusatives and derived unaccusatives. The former do not have an external cause and neither an internal one, while the latter do have a causative counterpart which allows them to enter transitive configurations. Consider the examples:

(15)

a. The glass broke. (derived unaccusative)
b. I broke the glass. (transitive)
c. The door opened. (derived unaccusative)
d. The draught opened the door. (transitive)

The verbs in (15) have a two-fold behaviour: as one-argument verbs (15a, 15c) that is intransitive unaccusatives with an inchoative meaning as they denote a change of state whose cause is not known; as two-argument verbs (15b, 15d) that is transitive verbs with a causative meaning. So, a derived unaccusative is a verb which can be projected either as a one-argument verb or as a two-argument verbs. Derived unaccusatives are also known in the literature as ergatives or anticausatives.

Locative Inversion. Locative inversion is a syntactic transformation which topicalizes the PP Locative, moving the Subject from pre-verbal position to post-verbal position.

(16) *Locative inversion*

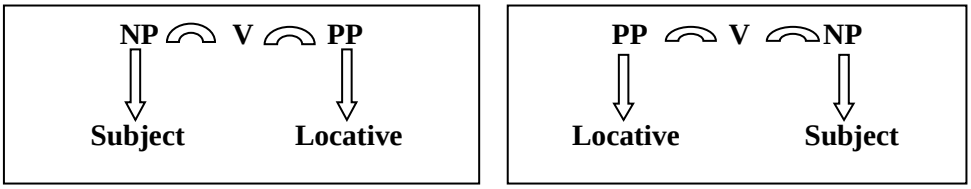

The sentences in (17) and (18) illustrate this kind of structure.

(17)

On either side of the street were tall, slim poplar trees.
Beyond the horizon appeared the red shape of the rising sun.
Straight ahead was a new bank glass-and-metal building.
In the attic lived an old couple.

(18)

**On the third floor* broke many window-panes. (derived unaccusative)
**In the saucepan* melted the butter. (derived unaccusative)
**In the hall* talked may girls. (unergative)
**In the offices* complain many employees. (unergative)

As expected not all intransitives can occur in sentences with applied locative inversion. Analysing the grammaticality of the sentences in (17) and the ungrammaticality of the sentences in (18), we are entitled to say that prototypical unaccusatives denoting existence and appearance may occur in locative inversion structures, while derived unaccusatives and unergatives may not.

At a first glance we may say that locative inversion is a good mechanism of differentiating between unaccusatives and unergatives as it describes a syntactic behaviour of these two classes similar to their behaviour with respect to *there-*

insertion, which is considered a very reliable test. We believe though that locative inversion raises too many issues to be considered a highly reliable test of unaccusativity / unergativity. It is true that locative inversion is compatible with prototypical unaccusatives and incompatible with derived unaccusatives and unergatives. But there are contexts in which unergatives are allowed in locative inversion. These are mostly verbs of manner of motion or verbs of emission. The linguists who favour locative inversion as a reliable test of unaccusativity/ unergativity explain this irregular behaviour of unergatives with respect to their semantics. Namely, they claim that such unergatives have two meanings: one compatible with an unaccusative behaviour, and one compatible with an unergative one. So, when occurring in locative inversion they are used with their unaccusative meaning, and when lacking the ability to occur in locative inversion they have an unergative meaning.

Resultative Construction. We claim that unergatives and unaccusatives are semantically and syntactically different and that the distinction between them is semantically predictable and syntactically encoded. This statement is further proved by the behaviour of unergatives and unaccusatives with respect to resultative constructions. A resultative phrase (also known in the literature as predicative adjunct) is an XP which indicates the state achieved by the NP argument as the result of the action denoted by the verb. Consider the examples:

(19)

a. The door banged *shut*. (AP functioning as Predicative Adjunct to the Subject/Subject Complement)

b. The radio broke *to pieces*. (PP functioning as Predicative Adjunct to the Subject/Subject Complement)

In (19a) *shut* indicates the state achieved by the door as a result of its banging. In (19b) *to pieces* indicates the state achieved by the radio as a result of its breaking. So, these resultative phrases function as delimiters of events, specifying a resultant change of state or location. This change of state is directly related to the internal argument of the verb, namely to a post-verbal NP which occupies the Direct Object position, and not to a pre-verbal NP which occupies the Subject position. This predicating relatedness is formulated by the Direct Object Restriction which postulates that resultative phrases can only be predicated of direct objects. On the other hand, this restriction can be related to theta-role assignment. The Direct object is always assigned the theta-role of Patient/Theme, being the undergoer of a change of state or position. Consequently, only an argument bearing the theta-role of Patient/Theme can predicate a resultative phrase. Furthermore, the Theme/Patient – resultative phrase association is linked with the aspectual value of verbs. Telic predicates, having a natural endpoint, bear a resultant state, while atelic predicates which lack a natural endpoint do not. Thus, we can decode the syntactic behaviour of unaccusatives and unergatives with respect to resultative constructions by considering their semantic properties. Unaccusatives which have a Theme assigned argument and which are telic predicates are likely to take resultative phrases as well, while unergatives which have an Agent assigned argument and mainly describe atelic situations are not likely to take resultative phrases.

This predicted behaviour should nevertheless be further analysed as there are cases of irregularities. Namely, there are telic unaccusatives which resist a resultative construction and there are also unergatives which may occur in resultative constructions. There are two conditions under which an unergative may occur in a resultative construction:

i) the presence of a fake reflexive object

(20)

a. *He laughed *tired*.

b. He laughed *himself tired*.

We should not understand the fake reflexive object in (20b) as a new argument of the verb, which satisfies the Direct Object Restriction, but a copy of the external argument placed in post-verbal position.

ii) the presence of a non-subcategorized for NP adjacent argument

(21)

a. *The dog barked *him*.

b. The dog barked *him awake*.

c. * You may sleep *the baby*.

d. You may sleep *the baby quiet*.

In (21b) and (21d) the post-verbal NP cannot be an argument subcategorized for by the verb, as (21a) and (21c) are ungrammatical. So, it does not function as a Direct Object of a potentially recategorized transitive, but as a Subject of the resultative phrase predicated by an unergative. Were it a Direct Object of a transitive verb it would be compatible with Object promotion or externalization resulting in a middle construction. Consider the examples:

(22)

a. She wiped the floor clean easily. (transitive)

b. The floor wiped clean easily. (middle – Object promotion to Subject position / externalization)

c. They ran the pavement thin. (unergative)

d. *The pavement ran thin easily.

In (22b) the NP argument of the transitive can move to Subject position, whereas in (22d) the post-verbal NP of the unergative cannot, as it is not the genuine argument of the verb, but the Subject of the resultative phrase.

As opposed to unergatives which as we have seen so far need a fake reflexive object or a non-subcategorized for NP in order to meet the Direct Object Restriction and consequently take a resultative phrase, unaccusatives do not. Moreover we would produce ungrammatical sentences if we were to add such fake DOs. This syntactic behaviour of unaccusatives is explained by their inability of assigning Accusative case not even to cognate objects. Unlike unaccusatives, unergatives can assign Accusative case to such kind of special Objects as the cognate ones, which are a lexical copy of the verb. Consider the examples:

(23)

a. They *slept the sleep of the dead*.

b. I *dreamt a strange dream*.

c. Sheila *smiled an ironical smile.*

d. The boy *ran a long-distance race.*

e. They *have fought a cruel battle.*
f. We *waged an absurd war.*

The examples in (23) display the ability of unergatives to assign Accusative case to cognate objects.

To conclude, we may say that unergatives cannot take a resultative construction unless a fake reflexive or a non-subcategorized for NP is added, while unaccusatives are compatible with resultative phrases if and only if they are telic, namely derived unaccusatives.

NP-Internal Participles. Another 'test' easily passed by unaccusatives is their possible occurrence in the past participle form as noun modifiers within NPs. The test is also 'passed' by transitive verbs, but 'failed' by unergatives.

(24)
a. I bought a *newly appeared* novel. (unaccusative)
b. I bought a *newly published* novel (transitive)
c. * The miners were *hard worked* fellows. (unergative)

The past participle of the unaccusative in (24a) and of the transitive in (24b) is used as a Noun Modifier. Thus, it acquires an adjectival value, and consequently accepts to be modified in its turn, like any other adjective, by an adverb. The example in (24c) shows that the past participle of unergatives does not have an NP-internal use. Other illustrations include:

(25)
vanished customs, fallen trees, rotten apples, sunken ship, drifted snow, rotten fruit, swollen feet etc.

Nevertheless there are unaccusatives which do not exhibit an NP-internal use. Consider the examples:

(26)
**walked man, *talked politician, *beeped clock etc*.

The past participles of unaccusatives denoting telicity can occur as NP modifiers (25), while the past participle of unaccusatives denoting atelicity cannot (26).

The Romanian Grammar Approach

If in the English language we find a clear distinction between the two classes of intransitives, namely unaccusatives and unergatives, being able to list specific properties for each sub-class with respect to various semantic and syntactic issues, the Romanian Grammar fails to clearly cut such distinctions among intransitives. It provides though a comprehensive classification of verbs in terms of their semantic and syntactic behaviour, but without making a systematic specification of the resulting classes. What we consider of interest to this study is the syntactic classification of intransitives which is to be treated in the subsequent sections.

The Romanian Classification of Intransitives. The Romanian Grammar considers as intransitives the verbs which within the limits of a basic subcategorization do not accept a non-prepositional argument in complement position functioning as Direct Object. The only participants that a Romanian intransitive may take are the NP Subject and the NP Predicative, be it basic or

derived. Therefore, the Romanian intransitives fall within the following subclasses:

i) non-reflexive verbs such as: *a cădea, a înota, a strănuta, a transpira, a tuşi etc*.

(27)

Ea cade / înoată / strănută / transpiră / tuşeşte

or reflexive verbs such as: *a se cuminţi, a se domoli, a se însănătoşi, a se văicări etc*. All these verbs subcategorize for a sole nominal projected onto Spec VP position, namely the Subject position.

ii) verbs of becoming such as: *a fi, a deveni, a se face, a însemna*

(28)

Ea este / devine / se face profesor.

They select two participants: a Subject and a Predicative.

iii) verbs such as: *a ploua, a ninge, a tuna, a burniţa, a viscoli*. They are zero-argument verbs as they do not admit any nominal selection, not even an NP Subject. This is possible in Romanian, as it is a pro-drop language and impossible in English which is a non-pro-drop language and where the Subject must always be overt.

(29)

Plouă. / Ninge. / Burniţează.

iv) verbs such as: *a plăcea, a conveni, a ajunge, a trebui*

(30)

Îmi place cartea.
Îmi convine situaţia.
Îmi ajunge salariul.
Îmi trebuie o carte.

These are two-argument verbs. The post-verbal argument functions as Subject, and the pre-verbal argument is a pronominal assigned Dative case and functioning as Indirect Object.

v) verbs such as: *a se bizui, a conta, a depinde, a se gândi, a se sinchisi, a se supăra, a se teme etc*.

(31)

Ea se bizuie pe colegi.
Contează pe colegi.
Depinde de colegi.
Se gândeşte la colegi.
Se supără pe colegi.
Se teme de colegi.

The verbs in (31) are two-argument verbs which subcategorize for an NP Subject (be it overt or not) and a PP functioning as Prepositional Object (*pe colegi, de colegi, la colegi*). A very important observation must be made here, namely the preposition *pe* which assigns Accusative case may govern an NP functioning as Direct Object or an NP functioning as Prepositional Object. Traditional Grammar did not use to make this distinction explicit. From its perspective the sentences in (32) has the following syntactic analysis with respect to the PP:

(32)

a. Îl cunosc *pe Ion*. (transitive)

b. Contez *pe Ion*.(intransitive)

The PP *pe Ion* in (32a) appears in post-verbal position and functions as Direct Object and as Indirect Object in (32b) according to the traditional grammar analysis. The Modern Grammar which has embraced the generativist perspective (Gramatica Academiei, 2005) contends that the preposition *pe* selects an NP Direct Object if the Direct Object can also be doubled by a clitic, substituted by a clitic, or expressed only by a clitic, and that *pe* selects an NP Prepositional Object when this one can neither be doubled by a clitic nor substituted by one as in (34). Consider the examples:

(33)

Îl cunosc ***pe Ion*** şi ***îl*** stimez.

Mă pasionează lingvistica.

In (33) the clitcs *îl, mă* and the PP *pe Ion* function as Direct Objects. The PP is compatible with being doubled, and respectively substituted by a clitic.

(34)

a. Contez ***pe Ion*** şi mizez ***pe el***.

b. ****Îl*** contez ***pe Ion*** şi ***îl*** mizez.

In (34) the preposition *pe* selects an NP which no longer functions as a Direct Object, but as a Prepositional Object as the construction fails clitic doubling and substitution as can be seen in the ungrammatical sentence (34b). This distinction can also be made explicit by the combinatorial possibilities of the verb, namely by its c-selection restrictions. The same verb can have either the subcategorization frame [V_NP] or [V_PP]. In the first case the verb is transitive and its non-prepositional argument functions as Direct Object, whereas in the second case, the verb is intransitive and its prepositional argument functions as a Prepositional Object.

vi) verbs and constructions such as: *a păsa, a-i arde, a-i părea bine, a i se urî etc*.

(35)

Îmi pasă de ceva.

Îmi arde de plimbare.

I se urăşte de viaţă.

Although the verbs in (35) have a binary configuration they do not allow a non-prepositional argument functioning as Direct Object. They require a pre-verbal pronominal argument which gets dative case and functions as Indirect Object and a post-verbal prepositional argument functioning as Prepositional Object.

We should also mention that these verbs do not require any Subject instantiation be it overt or not. They may also select for a CP functioning as Prepositional Object as can be seen in (36).

(36)

Îmi pasă *că eşti supărat*.

Îmi arde *să merg la plimbare*.

I s-a urât *să mai muncească*.

vii) verbs such as: *a locui, a intra, a ajunge, a cântări, a măsura, a data, a se comporta, a proceda etc*.

(37)

Ea locuieşte în Bucureşti.
Ea intră în cameră.
Ea ajunge la facultate.
Sacul cântăreşte 80 de kg.
Ea măsoară 2 m.
Scrisoarea datează din secolul trecut.
Ea se comport normal.
Ea procedează correct.

These are verbs which require two participants for their event structure: an NP Subject and an obligatory Adverbial. According to the English Syntax they correspond to the class of complex intransitives which besides their obligatory one argument Subject select an obligatory Adverbial.

viii) verbs such as: *a trebui, a se cuveni, a se întâmpla etc.*

(38)

Trebuie să citesc cartea.
Se cuvine să citesc cartea
Se întâmplă să citesc şi cărţi.

They subcategorize for a CP (complementizer phrase) which functions as Subject and not Direct Object despite the post-verbal position of the clause.

The Floating Nature of In/Transitivity. In all the modern studies on transitivity a special attention is drawn upon the difficulty of establishing a clear-cut border between transitives and intransitives as there is a gradual continuous floating process between them. This floating process is both semantically and syntactically based. Thus there are frequent recategorizations without any modifications in the internal semantics of the verbs. This is the case of syntactic archaisms preserved in fixed constructions like *a nu-şi crede ochilor şi urechilor*, where *a crede* preserves an archaic Dative regime as opposed to the present transitive usage of the verb. There are also free syntactic variations between transitive and intransitive configurations, be them reflexive or non-reflexive. There are no phonological, morphological or semantic alterations at the verb level. Consider the pairs:

(39)

a ajuta pe cineva (transitive) vs. *a ajuta cuiva* (intransitive)
a spera ceva (transitive) vs. *a spera la ceva* (intransitive)
a-şi aminti ceva (transitive) vs. *a-şi aminti de ceva* (intransitive)
a succeda pe cineva (transitive) vs. *a succeda cuiva* (intransitive)
a colinda / a cutreiera ceva (transitive) vs *a colinda / a cutreiera prin ceva* (intransitive)
a pătrunde / a străpunge ceva (transitive) vs *a pătrunde / a străpunge prin ceva* (intransitive)
a-l mira ceva (transitive) vs. *a se mira de ceva* (intransitive)
a-l entuziasma gândul (transitive) vs. *a se entuzisma la gândul* (intransitive)

Another means of changing the class of the verb is provided by the syntactic process of passivization which like in English is a process of intransitivization.

(40) a. Eu citesc o carte. (transitive)

b. Cartea e citită de mine. (derived intransitive via passivization)

c. I am reading a book. (transitive)

d. The book is being read by me. (derived intransitive via passivization)

In English passivization can be full as in (40d) or half as in (41b). Half-passivization also results in recategorizing a transitive into an intransitive, which is called a middle verb, namely a verb which is active in form, but passive in meaning. Note the requirement of inserting a manner Adverbial without which the sentence would be ruled out.

(41)

a. She ironed the shirt.

b. The shirt ironed easily.

c. Ea a călcăt cămaşa.

d. Cămaşa se calcă uşor.

The Romanian language may produce similar sentences as in (41d) in which the verb is recategorized as intransitive as well, its Direct Object being promoted to Subject position, still requires for an obligatory Manner Adverbial as the English one does, but undertakes the regime of a reflexive-passive verb.

The process of intransitivization can occur not only by means of object promotion as it is the case of passivization mentioned above, but also by means of object demotion as in (42) below.

(42)

a. El mănâncă.

b. Ea învaţă.

c. He is eating.

d. She is studying.

Numerous transitives lose their NP internal argument functioning as Direct Object. This deletion is allowed if the NP internal argument is [+generic], thus being easily implied. Object demotion is applicable in English as well as it can be seen in (42c) and (42d).

On the other way round, intransitives may recategorize into transitives when given an NP internal argument. This is possible by either enriching the verb with a [+causative] feature as in (43) or forcing the basic intransitive to take a Cognate Object as in (44) and (45).

(43)

a. He marched his soldiers.

b. He galloped his horse.

c. He worked his men ruthlessly.

d. *El mărşăluieşte soldaţii.* vs the more natural *El îşi mărşăluieşte soldaţii*.

e. *El galopează calul.* vs the more natural *El îşi galopează calul.*

f. *El îşi munceşte oamenii fără milă.*

The predicates in (43a), (43b) and (43c) are basic intransitives derived contextually as transitives due to the incorporation of the [+causative] feature.

Namely, their interpretation is "cause smb./smth. to $V_{intransitive}$". They are called "illogical predicates" as their Subject does not express the performer of the action.

Romanian behaves similarly in this respect as can be seen in (43d), (43e) and (43f), with the observation that (43d), (43e) are more natural when a clitic in Dative-possessive is added.

The process of transitivization is also possible by forcing the basic intransitive verb to take a Cognate Object, and thus recategorizing into a contextually transitive one. As far as English is concerned we have seen in sub-chapter 2.3.3. in the present study that the intransitives which are compatible with a Cognate Object are the unergatives as they are capable of assigning Accusative case. Consider the sentences:

(44)

a. They *slept the sleep of the dead*.
b. I *dreamt a strange dream*.
c. Sheila *smiled an ironical smile.*
d. The boy *ran a long-distance race.*
e. They *have fought a cruel battle.*
f. We *waged an absurd war*.

The presence of such a Cognate Object is observable in Romanian as well but without having an accurate analysis of the types of intransitives that are able to subcategorize for such a special NP internal argument. Consider the sentences:

(45)

Şi-a trăit traiul.
A visat vise urâte.
A luptat o luptă dreaptă.
A vorbit vorbă înţeleaptă.
Tuşeşte o tuse seacă.

We notice that both English and Romanian favour the constructions in which the Cognate Object has a pre- or post-modifier. The semantic-syntactic signs of the gradual floating between the classes of transitives and intransitives appear in the case of ergative verbs. In English ergative verbs are verbs whose event can be construed in two ways: as one-argument verbs (intransitive unaccusatives with an inchoative meaning as they denote a change of state whose cause is not known) , also known as derived unaccusatives (see 15a, 15c), and as two-argument verbs that is transitive verbs with a causative meaning (see 15b, 15d).

The Romanian Grammar also identifies the presence of ergatives (but inaccurately labels them simply as unaccusatives, since the unaccusatives do not form a homogeneous class themselves) whose close related to transitive characteristic is the presence of the Theme/Patient participant. But while the transitive configuration places the Patient in the Direct Object position, the ergatives place it in the Subject position.

(46)

a. *Cireşele* se coc în luna mai. (Patient/Subject)
b. *Frunzele* cad. (Patient/Subject)
c. *Mâncarea* se arde. (Patient/Subject)
d. *Recolta* se usucă. (Patient/Subject)

Romanian ergatives and transitives share a similar syntactic behaviour with the English unaccusatives and transitives (see the examples in 24 and 25 above) with regard to the NP-internal participle use. Namely they have the ability to acquire an adjectival value.

(47)

frunze căzute (from the ergative a cădea)
fântână secată (from the ergative a seca)
temperatură crescută (from the ergative a creşte)
cartea citită (from the transitive a citi)

Like the English unergatives (see the examples in 26 above), Romanian intransitives / non-ergatives are not compatible with such an adjectival use.

(48)

**copil inotat*
**copil dansat*
**copil vorbit*

Conclusions

If English distinguishes clearly between two classes of intransitives, namely unaccusatives and unergatives, listing specific properties for each sub-class with respect to various semantic and syntactic issues, the Romanian Grammar fails to cut clear distinctions among intransitives. The semantic and syntactic properties of the English intransitives can be summarized as follows:

Property	***Unaccusatives***	***Unergatives***
Theta-role	Theme/Patient	Agent
Semantic properties	✓ mainly non-volitional ✓ no control over the event ✓ mainly telic situations	✓ mainly volitional ✓ control over the event ✓ mainly atelic situations
D-structure	Complement of VP	Specifier of VP
External argument	No external argument	Genuine external argument
Case assignment	They cannot assign Accusative case	They can assign Accusative case (when taking cognate objects)
There-insertion	Compatible with *there*-sentences if prototypical	Incompatible with *there*-sentences
Locative inversion	Compatible with locative inversion if prototypical	Incompatible with locative inversion (unless contextually interpreted as unaccusatives)
Resultative phrases	Compatible with resultative phrases if [+telic] derived unaccusatives	Incompatible with resultative phrases (unless a fake reflexive or non-subcategorize for NP is added)
NP-internal participles	Compatible with NP-internal use if [+telic]	Incompatible with NP-internal use

As far as the Romanian intransitives are concerned we have identified eight classes of intransitives each describing specific syntactic configurations.

There are also notable similarities between English and Romanian with regard to the floating nature of in/transitivity. Out of the various ways of re-categorization the ones we have enlarged upon in this study proved to be applicable similarly in both languages.

Bibliographical References

Academia Română. *Gramatica limbii române. Cuvântul*. Bucharest: The Publishing House of the Romanian Academy, 2005.

Avram, Larisa. *English Syntax. The Structure of Root Clauses*. Bucharest: Oscar Print, 2003.

Burzio, Luigi. *Italian Syntax. A Government-Binding Approach*. Dordrecht: Reidel, 1986

Levin, Beth and Malka, Rappaport-Hovav. *Unaccusativity*. Cambridge, Mass/London, England: MIT Press, 1995.

Perlmutter, David. "Impersonal Passives and the Unaccusative Hypothesis". *Proceedings of the Fourth Annual Meeting in Berkeley Linguistic Society*. Berkeley Linguistics Society, University of California, 1978.

Şerban, Domnica. *The Syntax of English Predications*. Bucharest: *România de Mâine* Publishing House, 2006.

Şerban, Domnica, Denisa, Drăguşin and Raluca, Haţăgan. *English Syntax Workbook*. Bucharest: România de Mâine, 2005.

Tenny, Carol Lee. *Grammaticalizing Aspect and Affectedness*. Doctoral Dissertation, MIT, 1987.

CZU: 808.51: 32

LE CADRAGE SÉMIOTIQUE DU DISCOURS POLITIQUE DANS LA DOUBLE IMPASSE DE LA DÉSACRALISATION ET DE LA DÉDIABOLISATION

Eleonora MIHĂILĂ
Université Libre Internationale de Moldova (ULIM)

The deconsecration and dediabolisation are two discursive phenomena regarded as the landmarks of the contemporary French political discourse. Given the abundancy of the discursive acts in this ultra-mediatisation age, is it possible to have a genuine understanding of the verbal contents conveyed by the political actors in the process of the accession/preservation to/of the political power? In this article the author proposes a semiotic approach aimed at dissecting the essence of the French political discourse in light of the phenomena of deconsecration and dediabolisation attested in the current political developments in France. Being treated as a macrosign, the political discourse is subject to a semiotic analysis with a view to establishing its essence and characteristics. In this regard, the author departs from the tetradic formula of the sign instituted by the Belgian semiotician Jean-Marie Klinkenberg and approaches the political discourse through the prism of the three components – the Stimulus, the Signifier, and the Signified. The fourth component, the Referent, will form the object of further research. The corpus studied for the purpose of this research includes the speeches delivered by François Mitterrand, Jacques Chirac, Nicolas Sarkozy, François Hollande, and Marine Le Pen. Upon completion of this research, the conclusion resides in the discrepancy between the Signifier and the Signified, as a mask of the political power, of which the political actors make a proficient use nowadays. Practicing such discrepancy has led to the deconsecration of the political discourse, even despite a certain tendency of dediabolisation displayed by the French far-right, which seemingly tends to appear less violent and aggressive. Thus, the semiotic analysis represents a way for decoding the true message conveyed via the political discourse.

Keywords: *political discourse, deconsecration, dediabolisation, the Stimulus, the Signifier, the Signified, the Referent.*

Le carrefour des siècles a toujours angoissé par la traditionnelle attente des crises sociétales en matière de forme et de contenu. Le carrefour historique dont nous sommes les témoins ne nous en a pas épargnés. L'obsession pour la conquête de nouvelles zones d'influence politique, l'impasse des politiques migratoires, la poursuite des intérêts personnels et des intérêts privés, la crise économique, le fléau de la corruption sont autant de pierres de touche pour tous les participants à la vie politique de la postmodernité.

On est arrivé à un tournant critique, fait signalé par Patrick Charaudeau, ou le politique en tant que préoccupation pour la qualité et l'efficacité des idées politiques cède de plus en plus de place à la politique, qui se voit tributaire d'une préoccupation pour la *technê* de la conquête / préservation du pouvoir politique. Or à l'époque où les appareils politiques sont remplacés par des spécialistes en

communication, les idées par les images, la probité politique par le flirt politique, on assiste à une désacralisation, ou « dégénérescence du politique » (Charaudeau, 2014 : 193). En France, cette désacralisation se voit curieusement doublée d'un penchant pour la dédiabolisation manifesté par Marine Le Pen, la voix la plus notoire de l'extrême droite en France.

On s'est proposé comme but de la présente investigation une recherche dans le domaine du discours politique français contemporain par le prisme englobant d'une approche sémiotique avec l'appui de l'analyse du discours et la théorie de l'argumentation. Le discours politique est un acte langagier au sein de la communication politique, qui est indispensable à l'obtention, la gestion et la préservation du pouvoir politique. Or la discursivité est constitutive du politique et de la politique.

En vue de sa complexité monumentale qui fait l'objet d'étude de plusieurs disciplines, on est enclin de considérer le discours politique en tant que (macro) **signe**. Afin de rendre une image exhaustive de ce que signifie et englobe le discours politique, le présent article propose une approche par le prisme de la formule tétradique du signe de Jean-Marie Klinkenberg. Ladite formule est bâtie sur la définition du signe, considéré en tant qu' « une chose qui vaut pour [...] autre chose aux yeux de quelqu'un placé dans telle circonstance. Quelqu'un qui est à même d'associer la chose et son substitut grâce à un code » (Klinkenberg 36).

Afin de décortiquer la nature sémiotique du discours politique, on s'est proposé de fonder son itinéraire sur les quatre composantes du signe tétradique, dont le acceptions ont été délimitées par J.-M. Klinkenberg (93-97):

- *le stimulus* (*S*) est la face concrète du signe, donc le support actif du signe;
- *le signifiant* (*Sa*) – un modèle théorique du stimulus / la représentation idéalisée d'une chose ou d'un ensemble de choses / une abstraction tirée de la réalité qui en rend compte, mais qui ne se confond pas avec elle;
- *le signifié* (*Sé*) – l'image mentale suscitée par le signifiant et correspondant au référent / la représentation que nous nous faisons d'une classe de choses;
- *le référent* (*R*) – une actualisation du signifié / l'objet du monde en tant qu'il peut être associé à un modèle, en tant qu'il peut faire partie d'une classe.

Or, après avoir revêtu la formule tétradique des caractéristiques du discours politique (*Fig. 1*), nous avons imaginé le graphe suivant qui représente le discours politique comme macrosigne.

En partant du schéma presenté, on pourrait définir **le discours politique** comme étant un macrosigne dont la mise en scène est declenchée par l'action d'un ***stimulus*** prenant la forme d'un discours/texte prononcé ou lu dans le contexte de la légitimation et l'exercice du pouvoir politique, qui véhicule et transmet, au moyen des stratégies et techniques argumentatives (le ***signifiant***), des contenus à finalité argumentative générés et interprétés à l'aide de l'imaginaire politique (le ***signifié***), ces contenus étant actualisés sous forme de productions dicursives typologisées selon des critères pratiques (le ***référent***).

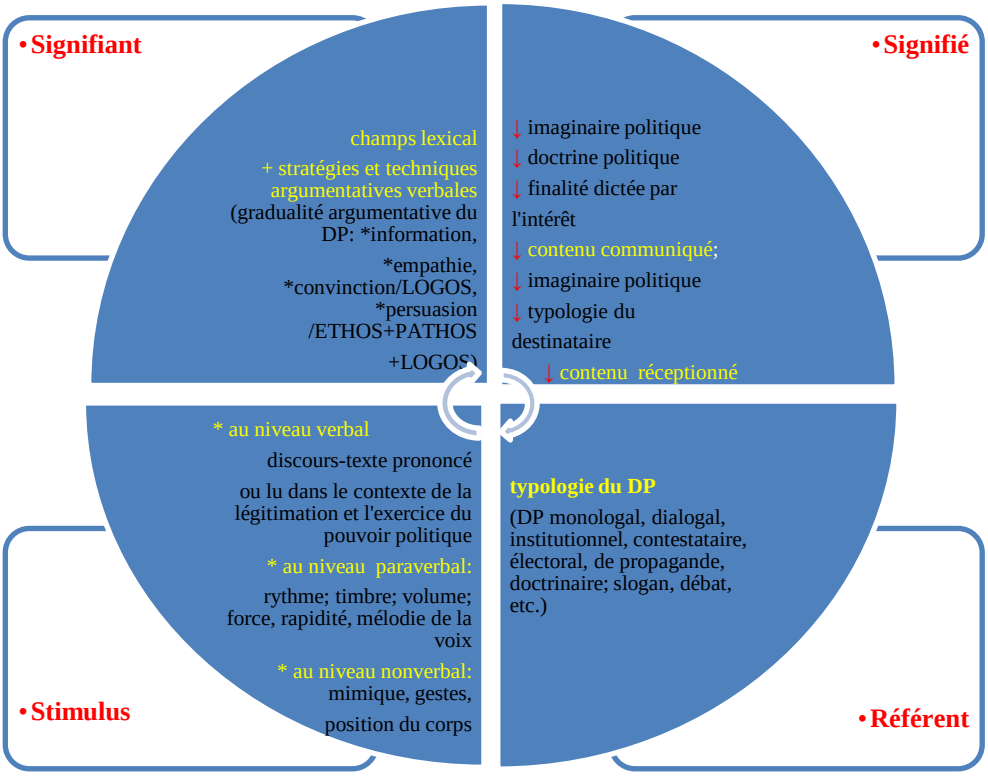

Fig. 1. *Représentation du discours politique en tant que macrosigne*

I. **LE STIMULUS**. De la polémique qui a entouré la définition des notions 'texte' et 'discours', on va retenir que « Le texte peut être redit, réutiliser à l'infini, dans une infinité de situations, et chaque fois, il va transmettre une autre signification, son énonciation marquant un nouveau discours. […] Les discours donnent naissance à des textes, qui deviennent autonomes » (Stoica 63) [trad. par l'auteur]. On notera la symbiose du verbal, para-verbal et non-verbal au niveau du stimulus, avec la primauté du verbal. La discursivité est la voie la plus efficace pour s'adresser à l'audience, *id est* à l'électorat, qui est le seul à offrir la légitimité dans l'exercice du pouvoir politique dans une société démocratique. Le para-verbal et le non-verbal ne font qu'accroître l'impact du verbal. Le rôle du contexte (politique, en l'occurrence) est édificateur, car en dehors de celui-ci le discours perd sa signification politique.

En ce qui concerne l'actualité politique, la vitesse de la désacralisation du discours politique est directement proportionnelle au nombre croissant des interventions discursives. Des études consacrées au discours politique français ont signalé que la vitesse de la désacralisation du discours politique est directement proportionnelle au nombre croissant des interventions discursives. Selon l'étude lexicométrique de Damon Mayaffre, le président François Mitterand a prononcé

150 discours contenant 700.000 unités lexicales; plus tard, le président Jacques Chirac a exploité 1.500.000 unités lexicales dans ses 816 discours (France Culture). Or on arrive à constater que la multiplication considérable des manifestations discursives des acteurs politiques est accompagnée de l'accroissement du décalage entre leurs paroles et leurs actes.

II. **LE SIGNIFIANT**. À ce point il convient de passer en revue les caractéristiques du discours politique, telles que identifiées par le professeur roumain Constantin Sălăvăstru (76):

- ambiguïté intentionnée;
- caractère dissimulé;
- nature idéologique;
- caractère impératif (prescriptif-évaluatif dans la conception de Charles Morris);
- caractère polémique.
- l'ouverture procédurale (multiples formes d'expression /description, narration, argumentation, explication/, canaux de transmission, facteurs).
- la possibilité de la manipulation.

Une délimitation s'impose à ce point: pour obtenir l'adhésion de l'audience, l'orateur est amené à faire usage de la **conviction** à l'aide des arguments objectifs (*logos*), de la **persuasion** à l'aide des arguments subjectifs (*ethos, pathos*) et de la **manipulation** qui est blâmée par certains chercheurs (I. Stănciugelu la qualifie comme un aspect négatif de la communication en général (186)), divisée par les autres en manipulation positive et manipulation négative (Sălăvăstru 127 ; Charaudeau, 2014 : 80), ou bien en manipulation efficace et manipulation inefficace dont le caractère moral est décidé par la présence de l'intention de l'orateur (Stoica 101). Or la manipulation fait usage du même arsenal objectif et subjectif que la conviction et la persuasion, auquel s'ajoute la présence d'une (bonne ou mauvaise) intention du côté de l'orateur qui laisse l'impression du libre choix au récepteur.

Quant au discours politique français, il a connu un périple l'amenant de nos jours à l'impasse de l'oralité. Pour commencer, on a pris comme point de départ le discours du président François Mittérand, qui détient le record de longévité (deux septennats complets : 1981-1988 /1988-1995) à la présidence de la République française. À l'époque du vide progressif du côté du politique et de l'idéologie, le discours de F. Mitterand s'acharnait à imiter le discours littéraire tout en étant poli à la perfection en particulier lors de son second mandat. En fait, cherchant à se donner de l'éloquence au sens classique du mot, le discours mittérandien continue la tradition politique qui a atteint son apogée pendant les années 50-60 du siècle passé. Les éléments clefs de ce modèle de discours présidentiel sont les phrases longues, élaborées, nuancées, la diversité des temps verbaux utilisés, le vocabulaire prolifique.

> **Qu'il me soit également permis**, mesdames et messieurs, de mettre l'accent sur la dimension sociale des échanges [...] L'Europe, **ai-je dit**, doit rencontrer l'adhésion des citoyens. [...] **Je ne méconnais pas** le caractère délicat des problèmes traités, des précautions à prendre pour s'assurer qu'une action européenne ne serait pas moins efficace que les actions nationales. Le soin

> avec lequel **on se doit de** préserver les libertés de l'individu et les règles protectrices de droit ne doivent pas être un frein pour la création de l'Europe. [...] Je **forme vraiment des voeux** pour la réussite de vos travaux. Je vous remercie, pour la patience et l'attention avec lesquelles vous avez bien voulu m'écouter, et je **terminerai** par quelques mots qui seront plus personnels. Il se trouve que les hasards de la vie ont voulu **que je naisse** pendant la première guerre mondiale et **que je fasse** la seconde. J'**ai** donc **vécu** mon enfance dans l'ambiance de familles déchirées qui toutes **pleuraient** des morts et qui **entretenaient** une rancune et parfois une haine contre l'ennemi de la veille. L'ennemi traditionnel. Mais, mesdames et messieurs, nous en **avons changé** de siècle en siècle. Les traditions **ont** toujours **changé**. J'**ai** déjà **eu** l'occasion de vous dire que la France **avait combattu** tous les pays d'Europe, à l'exception du Danemark, on se **demande** pourquoi. Mais, ma génération **achève** son cours, ce sont ses derniers actes, c'est l'un de mes derniers actes publics. Il faut donc absolument transmettre. Vous êtes vous-mêmes nombreux à garder l'enseignement de vos pères, à **avoir éprouvé** les blessures de vos pays, à avoir connu le chagrin, la douleur des séparations, la présence de la mort, tout simplement par l'inimité des hommes d'Europe entre eux (Mitterrand).

Au fur et à mesure, la généralisation des pratiques médiatiques – au point de devenir le quatrième pouvoir dans l'état - a conditionné et continue de conditionner des mutations significatives au niveau de la communication politique. Afin de s'assurer une visibilité et un marketing politique de succès, les actants politiques façonnent de plus en plus leur discours politique, du point de vue qualitatif et quantitatif, en fonction de la demande médiatique. Chemin faisant, le discours politique s'est désemparé de sa noblesse séculaire, dont la tradition s'était constituée pendant l'âge d'or des rhéteurs de la Rome antique. Or le discours politique se transforme de plus en plus en terrain propice pour une oralité populaire, où la frontière entre vie publique et vie privée tend à s'estomper et les actants politiques déchaînent des discours qui imitent le parler courant sinon populaire. La dimension du sacral, qui s'est estompée au point de disparaître, résidait dans la tenue stylistique impeccable et la noblesse des manifestations discursives dans la vie politique. Le discours politique faisait croire au caractère transcendental du pouvoir politique et par là assurer le respect pour la gestion des affaires politiques.

La tendance vers l'oralité devient plus prégnante dans le discours du président Jacques Chirac (années de présidence : 1995-2007). Le règne trop vocalique de la répétition anaphorique, du pronom personnel '*je*' et des constructions parallèles s'instaure de manière définitive:

> **De nouveau**, naîtra dans notre pays l'espoir de l'ascension sociale, **de nouveau** le progrès sera attendu et l'avenir désiré. **De nouveau**, la patrie des droits de l'homme rayonnera dans le monde, **de nouveau** la France sera le moteur de l'Union européenne, gage de paix et de prospérité pour notre continent. [...] Ce soir, **je** pense à mes parents. **Je** pense aux patriotes simples et droits dont nous sommes tous issus. **J**'aurai accompli mon devoir si **je** suis digne de leur mémoire. Soyons unis, mes chers compatriotes, soyons tolérants et fraternels. Mais soyons aussi inventifs, audacieux, conquérants (Chirac 1).

> **Le danger**, c'est la libération de forces centrifuges, l'exaltation des particularismes qui séparent. **Le danger**, c'est de vouloir faire primer les règles particulières sur la loi commune. **Le danger**, *c'est la division, c'est la discrimination, c'est la confrontation*. [...] C'est pourquoi je refuse d'engager la France dans cette direction. **Elle** *y sacrifierait son héritage*. **Elle** *y compromettrait son avenir*. **Elle** *y perdrait son âme*. [...] Sachons transformer les interrogations d'aujourd'hui en atouts pour demain. **En recherchant** résolument l'unité des Français. **En confirmant** notre attachement à une laïcité ouverte et généreuse telle que nous avons su l'inventer année après année. **En faisant** mieux vivre l'égalité des chances, l'esprit de tolérance, la solidarité. **En menant** résolument le combat pour les droits des femmes. **En** nous **rassemblant** autour des valeurs qui ont fait et qui font la France (Chirac 2).

La tendance vers l'oralité acquiert une ampleur progressive et trouve son apogée dans le discours, qualifié de populiste par excellence, du président Nicolas Sarkozy. L'idée s'impose de plus en plus que c'est notamment le président Nicolas Sarkozy qui a contribué d'une manière incontestable à la désacralisation du discours politique français. L'imitation du discours *vulgaire*'(dans le sens étymologique du mot, donc du discours *populaire*), la troncation de la phrase, l'exploitation d'un vocabulaire limité, plutôt verbal et donc dynamique, encadré dans une syntaxe pauvre en propositions subordonnées relatives, l'abus des anaphores rhétoriques, la profusion du pronom personnel '*je*' sont autant de techniques habilement manipulées par le président Nicolas Sarkozy.

> **Ça** résout pas le problème des bureaux d'études, car naturellement, si c'est un BPC, les études, elles sont déjà faites... et **ça** résout pas le problème des sous-traitants... je veux leur dire **qu'on les oubliera pas**. **[**...] Dernier point, parce que dans la vie, il faut avoir un minimum de courage... Quand j'ai dit **j'vais** venir pour les voir car ça fait deux ans que **j'suis** pas venu... et j'avais dit que **j'reviendrai** tous les ans... (Il sourit)... Donc... euh... **ça** commençait à faire long... des années euh... (il écarte les bras) ... **j'veux qu'vous** compreniez que pour moi, c'est un plaisir de venir. Mais **ça** ne servait à rien que **j'vienne** avant qu'**on** ait ces décisions (Sarkozy 4).

L'ancien maire de Neuilly-sur-Seine, qui a confronté Human Bomb lors de la prise d'otages de la maternelle de Neuilly en 1993, est devenu plus tard l'ultramédiatique président Nicolas Sarkozy préoccupé à transformer l'exercice politique en exercice de style et d'image. Ce qui plus est, cette oralité dictée par le désir de séduire les auditeurs est portée parfois à son paroxysme tout en frôlant la dimension peu gracieuse de l'insulte (à voir l'incident de l'insulte prononcée par Nicolas Sarkozy, en réponse à une personne refusant sa poignée de main, lors de sa visite officielle au Salon de l'agriculture le 23 février 2008).

On signalera aussi dans presque toutes ses interviews des petits signaux qui visent à établir une connivence plus ou moins perceptible avec son audience (ex.'je vais vous dire', 'écoutez', 'vous savez') et à obtenir leur sympathie, voire leur adhésion.

> **Vous savez** j'ai eu bien des débats avec Jacques CHIRAC, j'ai eu bien des oppositions avec Jacques CHIRAC. [...] Sur le Front National, **je vais vous dire une chose**, je n'ai pas l'intention de prendre des leçons en la matière, car

> je veux combattre et le Front National et ceux qui font monter le Front National (Sarkozy 2).
> **Écoutez**, je n'ai jamais caché mon admiration du dynamisme américain (Sarkozy 1).
> **C'est une France** où la diversité des professions ne signifie pas la hiérarchie des destins et où, que vous soyez agriculteur ou médecin, artisan ou professeur, employé ou cadre, vous vous sentirez partie prenante d'un destin collectif et également considéré.
> **C'est une France** où l'Etat protège les citoyens au lieu de les suspecter et de les noyer sous des tracasseries inutiles.
> **C'est une France** où l'on a le droit de gagner sa vie, de progresser socialement, de transmettre son patrimoine à ses enfants sans qu'on vous le reproche.
> **C'est une France** qui sera capable de remercier ceux qui travaillent et qui entreprennent car ils sont les créateurs de la richesse collective.
> **C'est une France** dans laquelle tout ne sera pas écrit dès le départ, car l'Ecole de la République aura renoué avec l'égalité des chances (Sarkozy 3).

La défaite électorale de Nicolas Sarkozy en 2012 se doit principalement à cette querelle entre ses paroles et ses actes : son acharnement pour une *France forte* où, *ensemble, tout devient possible* et son désir impétueux de séduire tout le monde, voire au prix d'adopter le parler populaire, finit par déboucher dans une complaisance ostentatoire dans le statut de président ou ami des riches.

Or en 2012, l'Élysée reçoit François Hollande, qui se veut un président « normal », normalité qu'il définit comme « un comportement constant et humain et de cohérence » (Hollande 154). À François Hollande revient la lourde tâche de se renforcer la légitimité et de se construire une crédibilité et, de surcroît, combler un manque de charisme. Se voulant digne successeur de François Mittérand, François Hollande a une rhétorique classique. Cependant, son discours est en ligne droite, à tonalité plate, faute d'accents bien placés. La force suggestive de ses idées se trouve souvent diluée par le caractère discontinu de sa prestation discursive truffée de retours, reformulations, paraphrases fréquentes. Tout cela trahit un manque de confiance de l'orateur dans la force argumentative de son propre discours, au point où le discours de l'actuel président de la République française se voit taxé d'être un « discours de l'impuissance » (*France Culture*, 35:44). Le cheminement tortueux et étourdissant de la parole de François Hollande vers la construction finale de son message est présent moins souvent dans les discours/textes écrits :

> Si j'avais à donner – ***finalement, c'est mon rôle*** – un conseil à tous ceux qui veulent être mes successeurs, ***même s'il n'y en aura qu'un, peut-être, mais un jour, même s'il y en a qui ont déjà – un-exercé cette fonction***, si j'ai un conseil à donner ***et je le fais avec l'expérience qui est la mienne, mais sans vouloir interférer dans les choix***, c'est de bien comprendre que ce qui est regardé comme une prérogative du chef de l'Etat est en fait une garantie pour les Français, est en réalité une sécurité pour tous et donne à notre pays, la France, une possibilité d'agir, quand beaucoup de pays ne le peuvent pas. Et pas simplement parce qu'ils n'auraient pas la puissance (Hollande 1).

que dans ses interventions orales. À ce point, s'ajoute un langage technique aplatissant et insipide :

> La TVA, quand j'ai été élu, en mai 2012, avait été portée par mon prédécesseur, Nicolas Sarkozy et par le gouvernement de François Fillon, à 21,2%. La TVA était donc à 21,2%. J'ai annulé cette augmentation mais j'ai prévenu, j'ai dit : on l'annule parce qu'on ne veut pas peser sur la consommation des ménages, c'est 12 milliards qui devaient être prélevés ainsi. On a donc annulé cette augmentation de la TVA et on l'a reportée au 1er janvier 2014. Et le taux sera non de 21,2% mais de 20%. C'est déjà beaucoup pour le taux normal. On a relevé le taux intermédiaire de 7 à 10. Mais c'est moins que si ça avait été la décision précédente. Il n'empêche, c'est déjà 6 milliards qui vont être pris. Vous me parlez du quotient familial : il touche 1,3 million de familles. C'est déjà beaucoup sur les 30 millions qui peuvent être concernées (Hollande 2).

Or la désacralisation du pouvoir est un processus déclenché par les forces médiatiques au moment historique où le politique se vidait de son contenu idéologique et le discours institutionnel se transformait en langue de bois. Les institutions publiques ne sont plus à même de munir ses représentants d'une légitimité et crédibilité suffisantes, et donc les derniers puisent leurs forces argumentatives dans leur propre capital de sympathie accumulé à force de discourir pendant les émissions de télévision ou radiophoniques, dans leur livres, sur les réseaux sociaux, sur leurs blogs, au sein de leur propre clubs, *think tanks* – activités discursives qui sont en fait « des stratégies visant à exister individuellement dans le champ politique » (Le Bart). Dès lors, un processus d'individualisation de la légitimité politique pousse les actants politiques à se créer et soigner des images favorables. La frontière entre la vie publique et la vie privée est aboli au fur et à mesure, les actants politiques sont préoccupés de leur visibilité sur la scène politique et de la mise en scène de leurs discours. La force référentielle du discours politique cède le pas à la force phatique de toute intervention dans le champs du politique.

Un cas spécifique – au niveau du signifiant – constitue le discours de la présidente du Front National, Marine Le Pen. Le discours du FN fut diabolisé à l'époque par son précurseur et chef de file, Jean Marie Le Pen, qui l'avait ancré sur l'échiquier de l'extrême droite. Tel quel, ce discours a été hérité par Marine Le Pen, qui l'a remanié dans le sens de la normalisation. En quoi consiste en fait cette normalisation? S'agit-il d'une normalisation au vrai sens du mot? Or la vraie nature du discours lepéniste n'a pas subi des changements radicaux, car la présidente a adopté des techniques discursives visant à camoufler une essence idéologique qui est resté intacte. Dans l'ouvrage *Marine Le Pen prise au mot. Décryptage du nouveau discours frontiste* paru en 2015, les professeurs Cécile Alduy et Stéphane Wahnich ont signalé le fait qu'un « dédoublement du discours en deux argumentaires parallèles, l'un explicite, économique et rationnel, et l'autre, réservé à la base, xénophobe et pulsionnel, s'accompagne d'un doublage de mots apparemment neutres par un arrière plan idéologique tacite » (Alduy 253). Au concours de la technique de l'***allusion***, Marine Le Pen revêtit investit des mots du quotidien – 'terre', 'famille', 'ancêtres' – d'un poids sémantique d'ancienne tradition républicaine. Une autre technique argumentative exploitée dans le discours de Marine Le Pen, appelée ***shopping intellectuel et idéologique*** (*ibidem :* 251) consiste à reprendre les paroles évocatrices de facture républicaine tout en les

dotant d'un deuxième sens contestable et allusif qui se prête à une interprétation politique tendancieuse. Tel est le cas des slogans républicains 'laïcité'; 'communautés', 'diversités des cultures' :

Slogans républicains	Acception frontiste courante
Laïcité	▪ arme contre les immigrants ▪ éradiquation de la présence musulmùane de l'espace publique
Communautés	Immigrants non-européens
Diversité culturelle / société multiculturelle	Différentialisme etnoculturel hérité de la nouvelle droite

> Lutter contre le terrorisme islamiste ce n'est pas seulement apporter des réponses militaires ou de sécurité. C'est rappeler et réaffirmer nos principes : la **laïcité**, l'assimilation, l'Etat de droit (Le Pen 3).
> Aujourd'hui, il est de bon ton chez nos politiques inconsistants d'invoquer le « vivre ensemble » comme perspective ultime de tout projet collectif. C'est là la version de ceux qui n'ont rien d'autres à offrir qu'un alignement de destins individuels ou plus exactement « le vivre ensemble » c'est l'autre nom de la coexistence pacifique de **communautés** différentes dont on espère que leurs antagonismes n'aboutiront pas au conflit. Le « vivre ensemble » c'est la tarte à la crème des partisans de la société multiculturelle qui veulent cacher qu'une **société multiculturelle** tourne généralement à la société multi conflictuelle. Nous, nous sommes des partisans de la nation, de l'assimilation **républicaine** qui fait des Français de toutes origines les membres solidaires d'une seule communauté, la communauté nationale (Le Pen 1).

Pour s'attirer de nouveaux sympathisants, la présidente du Front National recourt à des termes qui sont étrangers à sa doctrine :, 'droits de l'homme', 'fonctionnaires', 'nationalisations', 'protection sociale', , voire même l'adjectif 'républicain' – or ces termes contribuent à une légitimité positive et donc sont agréés par le public.

> Comment accepter d'alourdir notre propre dette de 60 milliards supplémentaires, pour rien, quand on demande dans le même temps des sacrifices à nos retraités, nos travailleurs, nos PME, nos **fonctionnaires** ? (Le Pen 2).
> Je proposerai aux Nations-Unies de compléter et d'accomplir les **droits de l'homme**, qui sont les droits de l'individu, en ajoutant à la Déclaration Universelle les dispositions qui assurent les droits des sociétés humaines (Le Pen 4).

En plus, Marine Le Pen préfère oublier le slogan périmé et fâchant 'préférence [nationale]' en le remplaçant par un autre slogan plus énergique 'priorité [nationale]' : « Et parce que nous sommes guidés par le souci permanent d'assurer le bien-être de notre peuple, nous appliquerons le principe de **priorité aux Français** dans l'accès à l'emploi, au logement et dans l'attribution d'aides sociales » (Le Pen 2).

En conclusion, on notera que la tendance ostentatoire vers la normalisation, i.e. la dédiabolisation, au niveau du *signifiant* du discours frontiste résulte, d'une manière qu'on aura de la peine à nommer anodine, en une interférence partielle du

segment de l'électorat frontiste avec celui de Les Républicains présidés par Nicolas Sarkozy. Cela fait un discours lepéniste double à piège, car toujours est-il que son *contenu/signifié* reste identique à celui du chef de file Jean-Marie Le Pen.

LE SIGNIFIÉ. Le discours politique est l'activité langagière lors de laquelle un actant politique transmet des contenus à finalité argumentative, générés et interprétés à l'aide de l'imaginaire politique Selon Constantin Sălăvăstru, les trois facteurs qui imposent des limites au contenu du discours politique sont (131):

- la *doctrine politique* (en France : extrême gauche, gauche radicale à traits populistes, gauche classique; une droite de gouvernement, droite radicale populiste, extrême droite) ;
- la *crédibilité de l'orateur*, qui est l' « antichambre de la conviction ». Trois étapes sont à passer avant d'y accéder : l'*opinion* (insuffisante subjectivement et objectivement); la *croyance* (insuffisante objectivement et suffisante subjectivement) et le *savoir* (suffisante subjectivement et objectivement) » La crédibilité est largement dépendante de la rationalité, la facticité du discours politique, mais aussi de l'individualité, la subjectivité du récepteur. Un orateur saura toujours harmoniser sa manière de convaincre/persuader/manipuler aux potentiel, attentes, intérêts de son audience;
- l'*intérêt*.

Or tous ces trois facteurs participe de l'imaginaire social, l'imaginaire politique étant un parcours transversal de tous ses sous-niveaux. L'imaginaire social est défini comme l'univers de significations de l'identité du groupe dans la mesure où il est ce que tient une société ensemble dans son monde de signification (Charaudeau, 2014 : 158).

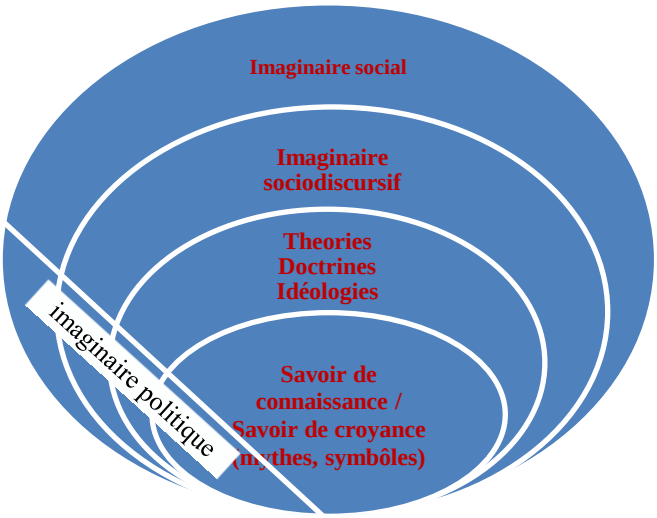

Fig. 2. *La structure de l'imaginaire social*

On s'est proposé d'aborder le *Signifié* du discours français contemporain par le prisme de l'imaginaire politique (surtout au niveau des ***doctrines***) en tant que partie composante de l'imaginaire social. La nation française est partagée depuis des siècles entre son penchant pour le pôle républicain et l'autre pour le pôle

démocratique. Erigés sur le fond historique de la Révolution, ces deux pôles se séparent lorsqu'il s'agit de la défense de l'intérêt général et des intérêts particuliers.

La pensée de droite qui va de pair avec une culture à dominante républicaine prône l'autorité de l'Etat et s'appuie sur l'histoire pour justifier la verticalité d'un rapport de domination des élites sur les peuples (Charaudeau, 2013 : 176).

La pensée de gauche qui va de pair avec une culture à dominante démocratique est axée sur la volonté du peuple pour justifier l'horizontalité des rapports de dialogue social permettant revendication et négociation et attribuant à l'Etat le rôle de régulateur des conflits.

<table>
<tr><th>Matrice idéologique de la Droite française</th><th colspan="2">Matrice idéologique de la Gauche française</th></tr>
<tr><td>La valeur d'ORDRE – La nature s'impose à l'homme, sans intervention de la main de l'homme /le règne des inégalités entre les forts et les faibles / le racisme / l'antisémitisme / l'immigration = ennemi intérieur.</td><td colspan="2">La valeur PROGRÈS – L'homme s'impose à la nature car on ne cherche pas à défendre un état des choses mais à les faire évoluer.
➡ Égalité ➡ Laïcité</td></tr>
<tr><td>La valeur FAMILLE – La tradition familiale essentialise le groupe et l'individu dans un destin immuable.</td><td colspan="2">ÉDUCATION</td></tr>
<tr><td>La valeur TRAVAIL – Une activité productive au service du corps social auquel ceux qui travaillent doivent tout, en excluant toute forme de contestation.
➡ Autoritarism ➡ Hiérarchie.</td><td colspan="2">Les SYNDICATS / SOLIDARITÉ SOCIALE / PARTAGE DU PROFIT pour un meilleur équilibre social</td></tr>
<tr><td>La valeur PATRIE – Le territoire est conçu comme l'espace identitaire de la nation / toute ingérence étrangère doit être combattue («l'ennemi extérieur »).</td><td>IDENTITÉ DANS L'UNITE
/la gauche antilibérale/</td><td>PLURALISME ET DIVERSITÉ
/la gauche libérale/</td></tr>
<tr><td><u>Conclusion</u>
La Droite française reste autoritaire, peu encline à la négociation et ayant pour horizon l'ordre et la défense des intérêts particuliers. En même temps elle utilise la ruse pour masquer les rapports d'autorité et jouer avec la loi.</td><td colspan="2"><u>Conclusion</u>
La Gauche française est divisée d'une façon parfois paralysante par la fracture entre une force centripète orientée vers l'homogénéisation et une autre force centrifuge orientée vers l'ouverture à l'autre.</td></tr>
</table>

Les deux matrices mentionnées reflètent l'état classique des imaginaires sociodiscursifs des deux pôles classiques de la politique en France. Que se passe-t-il sur le « champ de bataille » politique dans le contexte ou la réalité socio-économique est quasiment instable, vu la hausse du taux de chômage, impôts lourds, flux massif d'immigrants? La réponse est que les deux matrices se croisent et donnent lieu au discours populiste qui représente un appel tactique aux intérêts du people tout en les opposant à ceux des élites, un synonyme de 'démagogie'. Or en termes de sémiotique, un populiste présente l'*objet* en remaniant le *signifiant* dans le sens d'un *signifié* qu'il emprunte pour séduire l'électorat. Tel est le cas de l'expression « **les sans-gradeé »** de Nicolas Sarkozy dont il s'était présenté comme le « porte-parole », ou bien du mythe du « bouc émissaire » – incarnation d'un ennemi atroce, difficile à déterminer qui fomente un complot (comme c'est le cas des immigrés ou du « système » stigmatisés par le Front National).

De l'autre cote de l'échiquier politique on assiste à une **radicalisation à gauche**. Jean-Luc Melenchon qui se veut candidat (bien que non accepté par le Parti Communiste) à l'*élection présidentielle de 2017*, reprend quelques thèmes révolutionnaires classiques de l'extrême gauche (Mélenchon).

Appel à la prise du pouvoir	*« Prenez le pouvoir ! »* – son slogan de campagne en 2012 *« La France insoumise »* – son slogan de campagne en 2017 *« On doit agir, punir les coupables du pillage, construire une société humaine. »*
Rassemblement de toute la gauche sur une ligne politique antilibérale voire anticapitaliste issue de la révolution socialiste de la France dans le sens du progrès massif de l'intérêt général (refondation républicaine)	*« Pour moi c'est l'ère du peuple qui doit commencer ! »* *« La 6e République commencera et ce sera une refondation de la France elle-même. »*
La sortie des traités européens et de l'OTAN	*« Notre indépendance d'action, la souveraineté de nos décisions ne doivent donc plus être abandonnées aux obsessions idéologiques de la Commission européenne ni à la superbe du gouvernement de grande coalition de la droite et du PS en Allemagne »* *« Notre vocation est à l'ONU et dans la coopération privilégiée avec les pays émergents. »*

Dans les discours de Nicolas Sarkozy on remarque une **radicalisation à droite**:

Le comportement populiste de Nicolas Sarkozy mu par l'ambition d'une hyperprésidentialité	*« J'ai été élu pour faire quelque chose sur tout. »*
La reprise des thèmes du Front National	« *Dès qu'on devient Français, on devient gaulois »*
La dénégation de la devise républicaine, l'égalité	*« Une société égalitaire, c'est le contraire d'une société de responsabilité et de liberté ».*
La droitisation à l'extrême du discours dans le domaine du travail de l'immigration et de la sécurité	« *Travailler plus pour gagner plus* » / la chasse aux assistés / la déchéance de la nationalité pour les tueurs de policiers

Et finalement, le tout est couronné par la **reprise des valeurs de droite par la gauche classique**:

- **La loi Travail** publiée au Journal officiel le 9 août 2016**, très contestée par les syndicats** pour être plus favorable aux patrons ;
- Le projet de constitutionnalisation du principe de la déchéance de la nationalité dont le suspens a été fini par le Sénat le 17 mars 2016.
- La loi du 17 mars 2013 sur le mariage pour tous concernant les mariages homosexuels qui a ouvert de nouveaux droits pour le mariage, l'adoption et la succession.

Le cas du **Front National** s'inscrit dans la longue tentative de son leader Marine Le Pen, de **dédiaboliser** son parti au prix même d'avoir exclu définitivement son père Jean-Marie Le Pen, le 9 avril 2015, du FN pour ses nombreuses provocations antisémites et racistes. En se réclamant de la République (quand l'extrême droite a toujours été antirépublicaine vu ses partisans de la

monarchie, les anciens pétainistes), elle met l'accent sur la valeur de l'État protecteur et le contact direct avec le peuple:

- « Je vais mettre fin à la dictature des marché financiers en instaurant un Etat fort: stratège et protecteur » (Profession de foi).
- « Je suis allé à la rencontre de cette France des invisibles, des oubliés dont personne ne parle » (Profession de foi).

En exploitant la structure narratologique du récit, Marine Le Pen exploite un imaginaire politique de facture extrémiste (la femme providentielle, l'Âge d'or infiniment regretté – Les Trente Glorieuses, le Complot), de gauche (le Peuple, la Résistance, l'Unité, la République des Justes), bibliques (l'Éden, la Chute, le Christ Rédempteur) et antiques (gloire et décadence de Rome, césarisme) (Alduy 122). Malgré ses efforts pour la normalisation du visage politique de son parti, ses discours – violents et catégoriques contre l'immigration comme source de tous les maux et la « préférence nationale » qui risque de verser en xénophobie – laissent entrevoir ses vraies croyances, et donc le vrai imaginaire politique d'extrême droite qui est au cœur de sa formation politique. Or c'est de la dédiabolisation dans le sens d'une désextrémisation/normalisation tout en restant dans le terroir du radicalisme. Cependant, la normalisation apporte ses premiers fruits : l'électorat la voit plus crédible, car le résultat se fait ressentir lors des élections régionales de 2015 quand on a constaté une hausse de 17,93% du nombre des électeurs du FN.

Résultats des régionales 2015 – le 14 décembre 2015	**Résultats des régionales 2010 – le 14 mars 2010**
FN **:** 27,10%	FN **:** 9,17

Or on observe des brouillages sur l'échiquier politique français :

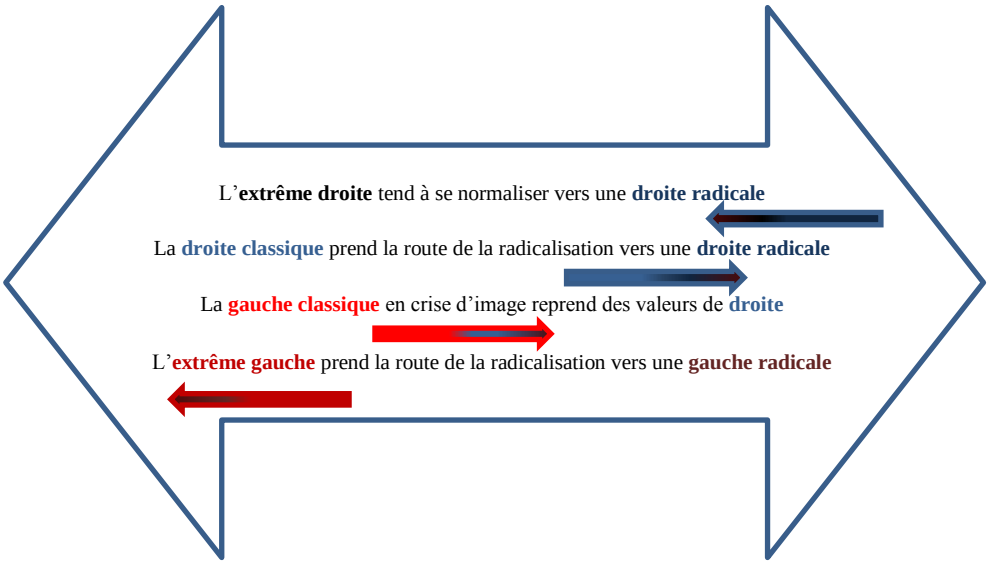

Fig. 3. *Brouillages sur l'échiquier politique français.*

III. Comme actualisation du signifié, autrement dit comme objet du monde en tant qu'il peut être associé à un modèle, le **RÉFÉRENT** du discours politique constitue l'expression discursive de l'engagement problématique centrée sur des

intérêts endogènes (personnels) et exogènes (déterminés par le contexte) dans le champ du politique. *Lato sensu*, c'est une actualisation de l'imaginaire politique, mise en scène par un actant politique dans un contexte donné, au concours de toute une variété de types de discours politique. *Stricto sensu*, au chapitre du **RÉFÉRENT** du discours politique on sera censé d'investiguer les manifestations discursives concrètes des actants politiques dans le processus de leurs propre légitimation en tant que tels.

En guise de conclusion

À l'époque de la désacralisation du discours politique, Jean-Jacques Wunenburger constate que « le pouvoir n'est pas sacré en soi-même, cependant on mime la participation du sacré et on prends de mesures de précaution afin de la protéger, de la mettre à l'abri contre les ambitions personnelles, d'éviter les abus » (93). Chaque actant politique agit en ce sens à sa propre manière, tant bien que mal. Cependant, un trait leur est commun : le décalage – plus ou moins visible – entre le *signifiant* et le *signifié*, car parler dans le champ du politique, c'est pour gagner, et là on fait bon usage de tout moyen. En termes de la sémiotique, à force d'utiliser les masques du pouvoir, les actants politiques entraînent la désacralisation du discours politique. En termes de la théorie de l'argumentation, ce processus culmine par la submination/perte de la crédibilité de l'instance politique et une attitude circonspecte de l'instance citoyenne.

La tyrannie du maintenant a produit son effet : en convoitant le pouvoir politique *hic et nunc*, les actants politiques prolifèrent un discours politique qui, malgré sa fausse transparence, se transforme en une langue étrangère pour l'instance citoyenne. En tant que macrosigne, le discours politique pourrait être décrypté au concours de l'imaginaire politique et de ses techniques d'extériorisation, conjuguées aux contextes politiques donnés. Dans cet ordre d'idées, la démarche sémiotique pourrait servir comme instrument pour la compréhension authentique du discours politique.

Références bibliographiques

Alduy, Cécile et Wahnich, Stéphane. *Marine Le Pen prise au mot. Décryptage du nouveau discours frontiste.* Paris : Seuil, 2015.

Charaudeau, Patrick. *Le discours politique. Les masques du pouvoir.* Limoges : Lambert-Lucas, 2014.

--- . *La conquête du pouvoir. Opinion, persuasion, valeur. Les discours d'une nouvelle donne politique*. Paris : L'Harmattan, 2013.

Klinkenberg Jean-Marie. *Précis de sémiotique générale*. Paris : Seuil, 2000.

Sălăvăstru, Constantin. *Discursul puterii.* București: Tritonic, 2009.

Stănciugelu, Irina. *Măștile comunicării. De la etică la manipulare și înapoi.* București: Tritonic, 2009.

Stoica, Dan S. *Limbaj. Discurs. Comunicare. Eseuri la temă*. Iași : Editura UAIC, 2015.

Wunenburger, Jean-Jacques. *Imaginariile politicului*. București : Paideia, 2005.

***

France Culture. Émissions. Atelier du pouvoir. La crise du discours politique (le 2 février 2015). <https://www.franceculture.fr/emissions/l-atelier-du-pouvoir/la-crise-du-discours-politique?xtmc=mayaffre&xtnp=1&xtcr=3>.
Le Bart, Christian. *Désacralisation : pourquoi les hommes politiques sont de moins en moins respectés* (Publié le 24 Décembre 2013). <http://www.atlantico.fr/decryptage/desacralisation-pourquoi-hommes-politiques-sont-moins-en-moins-respectes-christian-bart-ego-politique-armand-collin-915214.html#IKfIt2P6KquZlE1L.99>.

Corpus

Chirac, Jacques. *Le discours d'investiture, Hôtel de Ville - Paris* (le 7 mai 1995). <http://www.lemonde.fr/societe/article_interactif/2007/05/15/les-discours-de-jacques-chirac_910136_3224.html=>.
Chirac, Jacques. *Le discours sur le principe de laïcité dans la République, Palais de l'Elysée* (le 17 décembre 2003). <http://www.lemonde.fr/societe/article_interactif/2007/05/15/les-discours-de-jacques-chirac_910136_3224_8.html#ewc2Dr0KtQESKf3V.99>.
Hollande, François. *Le discours prononcé par le président Françcois Hollande devant l'Assemblée nationale* (le 6 octobre 2016). <http://www.elysee.fr/declarations/article/discours-au-colloque-refaire-la-democratie-2/>.
Hollande, François. *L'Entretien de François Hollande avec TF1* (le 15 septembre 2013). <http://www.voltairenet.org/article180288.html>.
Le Pen, Marine. *L'allocution devant les militants du Front national à Paris avant le second tour des élections régionales* (le 10-decembre-2015). <http://www.frontnational.com/videos/discours-de-marine-le-pen-a-paris-10-decembre-2015/>.
Le Pen, Marine. *Le discours prononcé à l'occasion de la présentation de son Projet Présidentiel* (le 19 novembre 2011). <http://www.frontnational.com/videos/presentation-du-projet-presidentiel-de-marine-le-pen/>.
Le Pen, Marine. *Le discours prononcé à Université d'Oxford à l'occasion de la présentation de son Projet Présidentiel* (le 6 février 2015). <http://www.frontnational.com/2015/02/discours-de-marine-le-pen-a-luniversite-doxford/>.
Le Pen, Marine. *Le discours prononcé aux Estivales de Fréjus* (18 septembre 2016). <http://www.frontnational.com/videos/discours-de-marine-le-pen-aux-estivales-de-frejus/>.
Mélenchon, Jean-Luc. *Projet de programme pour les élections présidentielles de 2017*. <http://www.jlm2017.fr/le_projet>.
Mitterand François. *Le discours sur le programme de la présidence française de l'Union européenne, notamment en matière d'élargissement, d'union économique et monétaire, d'organisation de l'Europe sociale, d'identité culturelle et de sécurité, devant le Parlement européen à Strasbourg* (le 17 janvier 1995). <http://discours.vie-publique.fr/notices/957000600.html>.
Sarkozy, Nicolas. *Interview de Nicolas Sarkozy accordée au « New York Times »* (le 24 septembre 2007). <http://www.debriefing.org/25343.html>.
Sarkozy, Nicolas. *Le discours* prononcé à La Mutualité (le 7 février 2015). <http://www.lesrepublicains86.fr/_media/discours-ns.pdf>.
Sarkozy, Nicolas. *Le discours prononcé au Zénith* (le 9 octobre 2016). <http://www.toutsarkozy.fr/2016/10/discours-nicolas-sarkozy-zenith-paris.html>.
Sarkozy, Nicolas. *Le discours* prononcé par le président Nicolas Sarkozy aux ouvriers du chantier naval de *Saint-Nazaire* (le 23 juillet 2010). <https://www.youtube.com/watch?v=w-VMQJDH3RY>.

CZU: 81'367

PARTICULARITÉS SÉMANTICO-SYNTAXIQUES DES CONSTRUCTIONS INFINITIVES AVEC LES VERBES DE MOUVEMENT (ÉTUDE CONTRASTIVE)

Natalia CELPAN-PATIC
Université Pédagogique d'État « I. Creangă »

The present study is based on comparative linguistics, or more exactly on comparative syntax. The aim is to make a linguistic comparison to facilitate the methodology of modern languages. It is a well-known fact that the method of comparison is a heuristic one, therefore, we have analyzed in every language separately (French, Romanian and Russian) and at the same time comparatively, the behaviour of two syntactic structures with action verbs: **V1 + V(inf.)** and **V1 + pour +V(inf.)** in order to find out, with the help of transformations, the final and/or adverbial characteristics of the postverbal infinitive in the positions presented above. In one case we deal with a nominal object which indicates place, whereas in the other case we see an infinitival object that expresses an action. The present research discusses the most frequently used action verbs which in French accept an infinitive. It is worth mentioning that we are not going to neglect the semantic value of these structures, as semantics has an important place in modern syntax.

Keywords: *action verb, verb of movement, directive verb, infinitival construction, object, contrastive method.*

Introduction

La présente étude s'inscrit dans le domaine de la linguistique comparée, ou plus exactement dans celui de la syntaxe contrastive. Concernant le dernier terme, nous avons adopté le point de vue des linguistes comme : V. Iartseva (В. Ярцева), F. Chilipaine, A. Ciobanu, I. Sternin (И. Стернин), V. Gak (В. Гак), T. Cristea, etc., d'après lequel, on parle d'une linguistique contrastive dès qu'on compare deux ou plusieurs langues (d'habitude non-apparentées, mais ce n'est pas une exigence suprême) pour en découvrir les similitudes et les divergences. Grâce à une telle méthode on se situe premièrement dans une approche synchronique afin de faire un classement typologique des langues d'après le modèle du chercheur E. Sapir, établi au XIXe siècle (*apud* Dumeniuc). Deuxièmement, nous avons l'intention de faire une comparaison linguistique dans le but de contribuer à l'enseignement des langues étrangères, comme le proposait encore R. Lado (*apud* Гак 6) dans les années 50 du siècle dernier, quand cette branche de la linguistique était fondée. Troisièmement, étant donné que la méthode comparée est en premier lieu une méthode heuristique (Lamiroy 5), nous avons examiné pour chaque langue a part et à travers toutes à la fois (français, roumain, russe) le comportement des deux structures syntaxiques avec les verbes de mouvement : 1) ***V1 + V(inf.)*** ; et 2) ***V1 + pour +V(inf.),*** pour découvrir, par le biais des transformations, les propriétés finales et/ou adverbiales locatives de l'infinitif dans les positions présentées.

Nous voudrions également souligner que la valeur sémantique ne sera point négligée, or notre coordonnateur de thèse, le grand linguiste A. Ciobanu, en se basant sur la théorie du linguiste russe, R. Budagov, souligne que la sémantique occupe une place de base en syntaxe, sans sémantique la syntaxe serait privée de son « âme » et se transformerait dans une somme de « règles superficielles et conventionnelles » (35).

Dans notre travail, nous avons exclu les verbes de mouvement qui n'acceptent comme actant de gauche un infinitif. Il s'agit, à vrai dire, des verbes fréquemment employés et répétés dans les grammaires traditionnelles (comme : *venir, aller, descendre, monter, entrer, sortir, courir*, etc.). Notons encore que dans la présente recherche les notions de verbes de mouvement (**Vmt**) et verbes de déplacement (**Vdt**) sont complémentaires, parce que nous acceptons le point de vue des chercheurs qui considèrent que les verbes de changement de position des parties de corps ne s'incluent pas dans la liste des verbes de mouvement, ce qui réduit les Vmt à la signification des Vdt, qui sont vus par certains linguistes comme une sous-classe des verbes de mouvement. Les Vdt sont ceux qui désignent un mouvement dans l'espace. Nous considérons que le déplacement est une partie composante du mouvement. Le déplacement est défini comme un changement d'emplacement, autrement dit, il s'agit d'une modification de la position spatiale d'un objet à partir d'un point initial à un autre final. Il s'agit d'un mouvement spatial entre le point A et le point B.

J.-P. Boons est d'avis que: « Les verbes dits de mouvement forment une des classes lexicales les plus curieuses et intéressantes de la langue. Mais cette expression est vague : elle peut designer aussi bien le déplacement proprement dit d'un corps que les déplacements réciproques des parties du corps » (5). Il semble que le déplacement n'est autre chose que le changement de lieu, alors que le mouvement désigne un changement de position ou de l'état d'un corps. Ainsi, on peut affirmer que parmi les verbes de mouvement s'incluent aussi les Vdt. À notre avis, les deux termes mouvement / déplacement se complètent réciproquement. Leur étude pourrait aider les linguistes à aller vers une meilleure compréhension de la sémantique de mouvement. Dans ce contexte, nous voudrions mettre en évidence l'opinion des glottodidacticiennes russes G. Bitehtina (Г. Битехтина) et L. Iudina (Л. Юдина), d'après laquelle les Vmt sont polysémantiques, voilà pourquoi leurs significations concrètes se découvrent dans le contexte, ce qui développe une approche créative dans l'enseignement/apprentissage des langues (5).

Le but principal de notre travail est de voir si l'infinitif direct et celui précédé de la préposition *pour* en français ont les mêmes caractéristiques ou différentes, ainsi que d'examiner leurs équivalents roumains et russes.

Grammaire traditionnelle *versus* grammaire transformationnelle

Le problème abordé dans notre étude est traité différemment par la grammaire traditionnelle d'un côté et par la grammaire transformationnelle de l'autre. La grammaire traditionnelle attribue, généralement, à l'infinitif qui suit un verbe de mouvement un rôle final (de but). C'est le cas des grammairiens comme Martinon, De Boer, Steinberg, Sandfeld, Grevisse, etc. C'est-à-dire, d'après les spécialistes, il

n'y a pas une grande différence entre la sémantique de l'infinitif direct et celui précédé de *pour* (Lamiroy 26).

Dès le début la grammaire transformationnelle ne s'intéressait pas de l'infinitif qui suit un Vmt, c'était M. Gross qui a analysé ce type d'infinitif. D'après lui, l'infinitif direct qui suit un Vmt n'est pas un infinitif de but, parce qu'il n'a pas la fonction de complément de phrase, mais celle de complément de verbe (Gross). Ainsi, la grammaire traditionnelle soutient l'idée que l'infinitif mentionné ici présente des propriétés adverbiales locatives. Alors, il y aurait un parallélisme entre les propositions qui suivent :

(1) *Il court à la maison. = Il court acheter des allumettes.*

L'infinitif postverbal à valeur finale

Nous soutenons l'idée du professeur de l'Université de Leuven, B. Lamiroy, d'après laquelle l'infinitif directe, qui suit les verbes de mouvement, n'est pas un infinitif de but, mais celui introduit par la préposition *pour* a une valeur significative finale (Lamiroy 36). Quant au roumain et au russe, il y a parfois des similitudes, mais c'est plutôt des différences. En roumain, parallèlement à l'infinitif, c'est le mode subjonctif (« conjunctiv ») qui suit les verbes de mouvement. Il faudrait encore remarquer qu'en roumain l'infinitif postverbal est précédé de deux prépositions, parce que l'infinitif roumain a comme marque structurale la préposition antéposée « a », ainsi on dit *pentru a*. Il est à noter que l'infinitif sans préposition en roumain est plus rarement employé, en cédant le lieu au « conjunctiv » (voir l'exemple 3).

Les savants roumains comme I. Iordan, I. Diaconescu et S. Berejan affirment qu'une particularité de notre langue qui la distingue des autres langues romanes c'est la substitution presque totale de l'infinitif par le subjonctif. La même idée peut être rencontrée dans les écrits de la grammairienne Tamara Repina, d'après laquelle pendant des siècles probablement a eu lieu la grammaticalisation du mode « conjunctiv » roumain comme un moyen universel de transmettre la valeur finale (380). Mais cette neutralisation n'a pas été « arbitraire », c'est le résultat de l'évaluation du système de la langue. Mais grâce aux prépositions telles que *pentru, fără, prin* (pour, sans, par... etc.) l'infinitif est encore gardé par analogie avec celui français.

Il est à noter que la plus problématique interférence entre les deux langues est celle entre l'infinitif et le subjonctif, parce que les deux modes expriment une action virtuelle réalisable. Donc en roumain a lieu souvent le processus de remplacement de l'infinitif par le subjonctif, à la différence du français où l'infinitif a de solides positions. Mais I. Diaconescu (128-134) et I. Iordan (411) ont précisé que, dans la langue parlée et écrite des hommes illustres et dans la littérature scientifique, l'infinitif a connu un renouvellement partiel.

En russe, tout dépend d'une catégorie grammaticale spécifique pour les langues slaves qui s'appelle l'aspect (вид): perfectif et imperfectif (совершенный и несовершенный) (Дорофеева 15), par exemple : *бегать, бежать*. Examinons les phrases qui suivent :

(2) (fr.) *Marie court acheter du pain.*
(roum.) *Maria aleargă să cumpere pâine. (Maria aleargă după pâine).*
(rus.) *Мария бежит купить хлеб. Мария бежит за хлебом.*

(3) (fr.) *Mon amie court chaque jour pour maigrir.*
(roum.) *Prietena mea aleargă zilnic pentru a slabi. Prietena mea aleargă zilnic pentru ca să slăbească.*
(rus.) *Моя подруга бегает ежедневно, чтобы похудеть.*

En analysant les deux exemples présentés et leurs variantes traduites en roumain et en russe, on pourrait constater qu'en français la différence entre ces exemples consiste dans le fait que l'infinitif sans *pour* n'est pas de but, il a la fonction de complément du verbe, mis celui avec *pour* a la fonction de complément circonstanciel de but (final). En roumain, dans le premier exemple, on propose surtout un verbe au mode subjonctif après le Vmt (*aleargă să cumpere*) qui pourrait être remplacé par un complément circonstanciel de lieu (*aleargă după pîine*). En russe, c'est un infinitif qui suit après un Vmt (*бежит купить)*, mais on peut le remplacer aussi par un complément de lieu comme en roumain (*бежит за хлебом).* Dans le deuxième exemple roumain on pourrait employer soit un infinitif, soit un « conjunctiv » avec la préposition *pentru* qui a un sens final. Quant au russe, tout dépend de l'aspect du verbe. Dans la première proposition, le verbe *бежать* est perfectif et il exige comme actant de droite un complément circonstanciel de lieu, dans la deuxième – c'est un verbe imperfectif *бегать* qui demande une subordonné finale.

D'après les constatations faites par la chercheure B. Lamiroy, l'infinitif à valeur finale doit accomplir quelques conditions (40-49) :

1. Les Vmt qui acceptent un infinitif avec *pour* doivent être suivis obligatoirement d'un complément de lieu. Par exemple :
   (fr.) *Il va chez son cousin pour lui dire la vérité.*
   (roum.) *El merge la vărul său pentru a-i spune adevărul (ca să-i spună adevărul).*
   (rus.) *Он идет к своему кузену, чтобы сказать правду.*

Mais sans complément, les phrases n'ont pas de sens complet:
(fr.) *Il va pour lui dire la vérité.*
(roum.) *El merge pentru a-i spune adevărul.*
(rus.) *Он идет, чтобы сказать правду.*

2. L'infinitif précédé de *pour* peut être permuté au début de la phrase, à la différence de celui direct qui ne peut pas se trouver en cette position. Comparez:
   (fr.) *Marie court pour maigrir. / Pour maigrir, Marie court.*
   (roum.) *Maria aleargă pentru a slăbi (ca să slăbească). / Pentru a slăbi (ca să slăbească), Maria aleargă.*
   (rus.) *Мария бегает, чтобы похудеть. / Чтобы похудеть, Мария бегает.*

Mais l'infinitif sans *pour* ne peut pas être déplacé au début:
(fr.) *Jean court acheter du pain. / ? Acheter du pain, Jean court.*
(roum.) *Ion aleargă să cumpere pîine. / ? Să cumpere pîine, Ion aleargă.*
(rus.) *Иван бежит покупать хлеб. / ? Покупать хлеб, Иван бежит.*

En roumain et en russe dans le cas du déplacement de l'infinitif sans *pour/pentru/ чтобы*, on peut trouver du sens quand même.

3. Le Vmt suivi d'un infinitif précédé de *pour* peut être remplacé par le verbe *faire*, mais dans le cas de l'autre, sans préposition, il est impossible :

(fr.) *Maman descend pour chercher sa fille. / Elle le fait pour chercher sa fille.*

(roum.) *Mama coboară pentru a o căuta pe fiica sa (ca să o caute pe fiica sa). / Ea o face pentru a o căuta pe fiica sa (ca să o caute pe fiica sa).*

(rus.) *Мама спускается, чтобы искать свою дочь. Она это делает, чтобы искать свою дочь.*

Mais dans les cas qui suivent, il n'y a pas de sens, ou bien, c'est un sens différent. On sent l'exigence de *pour/pentru/ чтобы*:

(fr.) *Marie court acheter du pain. / ? Elle le fait acheter du pain.*

(roum.*) Maria aleargă să cumpere pîine. / ? Ea o face să cumpere pîine.*

(rus.) *Мария бежит покупать хлеб. / ? Она делает это покупать хлеб.*

On peut déduire de ce qu'on vient de présenter que la structure **Vmt + pour + Vinf**. est plus complexe que l'autre **Vmt + Vinf.** qui est plus simple.

Les caractéristiques adverbiales locatives de l'infinitif postverbal

D'habitude les Vmt exigent après eux des compléments locatifs, c'est parce qu'on a l'impression, à la première vue, que l'infinitif direct représente un complément locatif. Mais ce n'est pas toujours vrai que l'infinitif se comporte comme un complément locatif qui répond à la question *où*. Comparons les exemples :

(4) *Je vais au magasin. / Je vais acheter des produits alimentaires.*
On a l'impression que dans les deux cas il s'agit d'un complément de lieu :
Où vais-je ? Au magasin. / Acheter des produits alimentaires.
Mais ce n'est pas dans tous les cas qu'on peut poser la même question :

(5) *Jean monte au 2e étage. / Jean monte se coucher.*
Où monte-t-il ? / Au 2e étage. / ? Se coucher.

Dans le premier cas, on pourrait transformer la phrase en *Jean y va*, mis dans le second cas il n'est pas tout à fait possible d'accepter la variante : *Jean y monte.* Autrement dit l'infinitif directe n'est pas toujours un complément locatif, mais s'est plutôt un complément à l'infinitif qui exprime une action :

Il monte, faire quoi ?
(fr.) *Il monte se coucher.*
(roum.) *El se urcă să se culce.*
(rus.) *Он поднимается ложиться спать.*

On constate que dans ce cas le sens de l'infinitif direct est très proche de celui de but (précédé de *pour*):

(fr.) *Il monte pour se coucher.*
(roum.) *El se urcă pentru a se culca.*
(rus.) *Он поднимается чтобы ложится спать.*

Conclusions

Après avoir analysé des exemples en trois langues (français, roumain, russe) contenant les structures **Vmt + Vinf.** et **Vmt + pour + Vinf**., nous tacherons de présenter ci-dessous les résultats d'un point de vue comparatif :

1) L'infinitif précédé de la préposition *pour* a la fonction syntaxique de complément circonstanciel de but dans les trois langues, sauf qu'en roumain il existe la tendance à remplacer l'infinitif par le « conjunctiv ».
2) Il y a quelques conditions que l'infinitif de but doit accomplir :

	français	**roumain**	**russe**
Vmt + compl. de lieu + pour + Vinf.	+	+	+
Permutation de la structure *Vmt + pour + Vinf.* au début de la phrase	+	+	+
Remplacement du Vmt par le verbe *faire*	+	+	+
Vmt + Vconj.	-	+	-
Vmt + pentru ca + Vconj.	-	+	-

3) L'infinitif direct se comporte comme un complément locatif en roumain et russe, mais en français c'est plutôt un complément de verbe.
4) En russe la différence entre les Vmt qui exigent des infinitifs directs et précédées de *pour*, dépend d'habitude de la catégorie spécifique pour cette langue – l'aspect du verbe (perfectif, imperfectif).
5) Même si le français et le roumain sont des langues romanes, mais le russe est une langue slave, dans le cas des structures infinitives avec les Vmt il y a plus de similitudes que divergences entre le français et le russe, quant au roumain, il accepte plutôt un « conjunctiv » au lieu de l'infinitif. Même si les langues de la même famille sont très proches, on ne peut pas trouver toujours des équivalents absolus (Чобану 88).
6) La méthode contrastive est en même temps une méthode heuristique, parce qu'en comparant les exemples en trois langues on peut découvrir des règles, des ressemblances et des différences très utiles pour les linguistes et pour les didacticiens.

Références bibliographiques

Boons, Jean-Paul. « La notion sémantique de déplacement dans une classification syntaxique des verbes locatifs ». *Langue Française*, 76. Paris: Armand Colin, 1987, p.5-40.
Ciobanu, Anatol. *Sintaxa şi Semantica.* Chişinău: Lumina, 1987.
Dumeniuc, Ion, Matcaş, Nicolae. *Introducere în lingvistică*, Chişinău: Lumina, 1989.
Diaconescu, Ion. *Infinitivul în limba română*. Bucureşti: Editura Ştiinţifică, 1977.
Iordan, Iorgu. *Limba română contemporană*. Bucureşti: Editura Ştiinţifică, 1956.
Gross, Maurice. *Méthodes en syntaxe*. Paris : Herman, 1975.
Lamiroy, Beatrice. *Les verbes de mouvement en français et en espagnol.* Amsterdam: John Benjamins Publishing et Leuven University Press, 1983.
Repina, Tamara. „Conjuncţia de după verbele de mişcare în textele din secolul al XVII-lea începutul celui de-al XVIII-lea." *Studii de gramatică şi de formare a cuvintelor* (În memoria Mioarei Avram). Bucureşti: Ed. Academiei Române, 2006, p. 375-380.
Битехтина, Галина, Юдина, Лия. *Система работы по теме «Глаголы движения»*. Москва: Русский язык, 1985.
Гак, Владимир. «О контрастивной лингвистике». *Новое в зарубежной лингвистике*, Вып. XXV, Москва: Прогресс, 1989, стр. 5-17.
Дорофеева, Татьяна. *Синтаксическая сочетаемость русского глагола.* Москва: Русский язык, 1986.
Чобану, Ион. *Семантика романского глагола.* Кишинев: Штиинца, 1985.

CZU: 37.016:81

A NATIONAL VIRTUAL LANGUAGE LAB (ANVILL)

Livia OLARIȚA
Free International University of Moldova (ULIM)

The present article discusses the use of language labs whereas a special emphasis is given to the implementation of today's newest technologies. This system is intended to be applied by instructors and students in their classrooms, as it is particularly beneficial and brings the language classroom and curriculum into the realm of the best practices for the 21st century learning. This article provides EFL, ESL teachers with information about one of the innovative online practices (ANVILL system), familiarizes them with the adoption of technologically advanced teaching tools, and encourages to design activities that are fun, relevant for different ages, and connect their learners to larger communication goals.

Keywords: *language lab, technology, teaching, student-centered, curriculum, skills, modern.*

Introduction

It is important to realize that the branch of language education is changing at an ever-increasing rate. Moreover, the process of teaching, learning and assessment has been changed since the middle of the 20th century. During that time, those "language labs", had been a central component of foreign language instruction, where students were gathered at an appointed time and collectively followed a prescribed audio program, focused on the accurate pronunciation of the foreign language being studied and produced by native speakers and students. And later on, they were analyzed by researchers in the field of linguistics in order to gain further insight into reproducible sounds and speech patterns. The difference now is that the students have that world at their fingertips. They are experiencing the world through technology in a way that their parents and teachers never did.

As a matter of fact, the traditional notions of education, are giving way to newer, more innovative learner-centered approaches or individualized ways of learning, more collaborative and more technologically driven. Not only is learning becoming more student-centred, but also student participation in the development of outcome for learning is on the rise (Pauk, 2007).

Teaching and Learning in the 21st Century

Recent research has indicated a need for a revision of traditional standards of pedagogy in order to accommodate the particular learning styles of the 21st century students and to help them use education to acquire the skills they will need in order to function in contemporary society. Steven Kalmon, the Director of the Council for the 21st Century Learning in Denver, Colorado, offers the following summary of the skills that the 21st century learner must develop (Kalmon, 2008):

1. critical thinking and reasoning (e.g. problem solving, analysis, logic, cause/effect)

2. information literacy (e.g. knowledge acquisition, source discernment, systems management)
3. collaboration (e.g. synergy, team resourcing, social skills, leadership)
4. self-direction (adaptability, initiative, personal responsibility, work ethics, self-advocacy)
5. invention (e.g. creativity, innovation, integration of ideas).

The pedagogical approach that we adopt across the curriculum must facilitate the development of these skills in order to reflect current educational epistemology and to promote the achievement of these new student learning objectives. The methods that will most efficiently support the 21st century epistemology can be classified under the umbrella of "Best Practice". The concept of Best Practice is widely applicable, although curricular specification pertinent to each discipline is possible. Zemelman, Daniels, and Hyde (2005) suggest in Best Practice: *Today's Standards for Teaching and Learning* that: "A more general, progressive educational paradigm is emerging across content boundaries and grade levels " (10)

The five standards for the 21st century technology use are:

- Facilitate and Inspire Student Learning and Creativity;
- Design and Develop Digital-Age Learning Experiences and Assessments;
- Model Digital-Age Work and Learning;
- Promote and Model Digital Citizenship and Responsibility;
- Engage in Professional Growth and Leadership.

The "philosophy and spirit" of Best Practice calls for the elemental organization of pedagogical principles, assumptions, and theories into three "clusters" that determine effective methodological practice: Student-centered schooling that is experiential, holistic, authentic, and challenging; Cognitive instruction that is simultaneously developmentally appropriate, constructivist, expressive, and reflective; and Social emphasis that is collaborative and democratic (Zemelman 10-11).

In the same way technology helps make connections among the incredibly diverse population of students, teachers, and administrators, technology also serves as a bridge between the skills objectives, pedagogy, and methods of the 21st century learning. According to Margaret Kassen (1997) "Integration of technology entails not only the use of the computer in the classroom but also its use to support curriculum goals, it can help educators see the potential that technology offers in addressing the whole range of curricular objectives, from the low-level to the higher-level goals of their discipline" (266). Michael D. Bush (1997), one of the co-editors of this volume, supports this stance and states that "it makes sense to use technology in language-learning instruction for several reasons". Educational technology:

- is effective for delivering instruction;
- has unique pedagogical value;
- enables teachers to better address students' need for individualization;
- will help students better relate to life in the Information Age;
- can potentially inform the foreign language education profession about the nature of language and how it is learned (301).

As F. Rand Morton wrote: "Today, more and more, the designation of *language laboratory* implies not only the physical installation itself but, more important, the systematic, pedagogical exploitation of this installation: essentially, it has ceased to refer to a purely physical or architectural adjunct and has begun to imply an instructional system through which the existing equipment is pedagogically integrated with the teaching program (114-115)."

The Virtual Language Lab

For a definition of "language lab" we must refer to contemporary online dictionaries which offer similar definitions as "room[s] designed for learning foreign languages and equipped with tape recorders, videocasette recorders, or computers connected to monitoring devices enabling the instructor to listen and speak to the students individually or as a group" (http://www.thefreedictionary.com/language=laboratory).

Used around the world, ANVILL (A Virtual Language Lab) is a free of charge web-based system. It is great not only for its speech-based toolbox that includes: Voiceboards, TCasts, and Livechat, but also it is a full course management system with quizzes and surveys, forums, portfolios where teachers can create or design their own activities and connect with the learners. An ANVILL lesson consists of activities (media rich documents or tasks) and three kinds of spoken language practice: Voiceboards, Portfolios and Chat. Just as courses consist of lessons, so do lessons consist of activities. All of this is stored online, is easily searched and is easily modified, duplicated, and shared. A "normal" page in ANVILL is called an activity. It has two edit tabs, one for content and one for layout. Content is placed in "panels", which can be arranged in a variety of configurations. The content can be text-based or media-based. ANVILL accepts many kinds of media. Content can be uploaded, embedded from the web, recorded directly by the teacher, or retrieved from "my library" (my files). We will come up with an illustration of some lesson activities made in this system:

1. *Brainstorming about a set of still photos (voice recorder)*

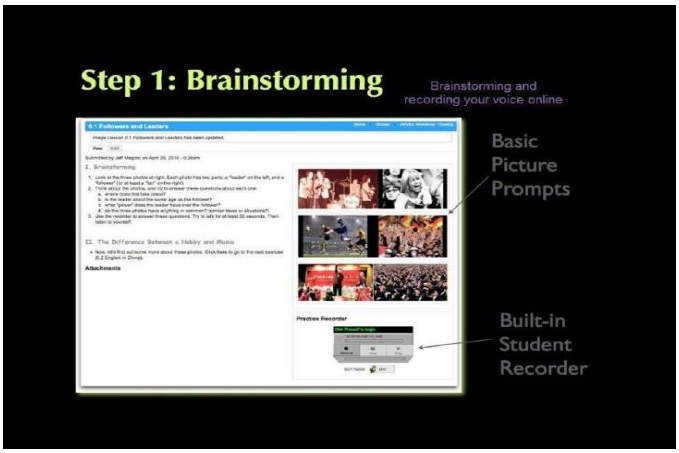

2. *Watch the video and express your opinion about it (forum)*

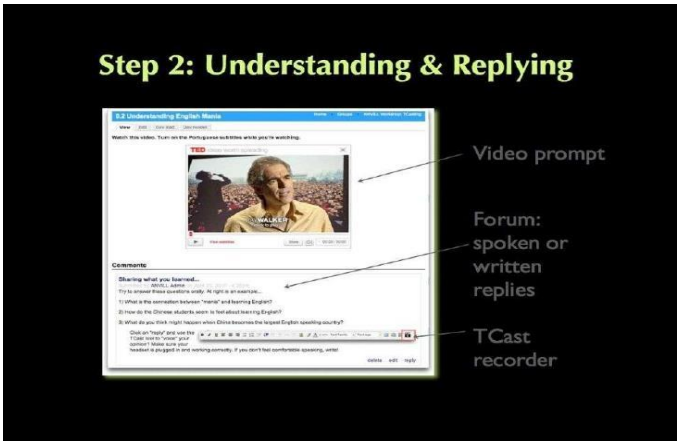

3. *Small groups discussion: express your opinion, find out others (livechat)*

4. *Summarize what your group discussed; pose a question for others (voiceboards)*

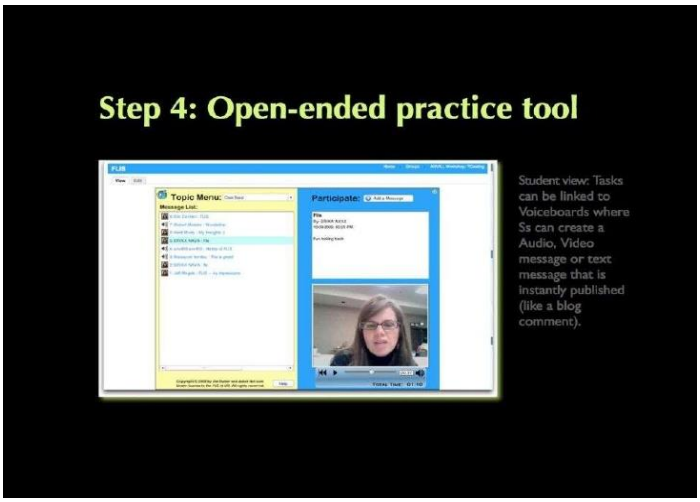

5. *Assessment: demonstrate ability to understand and talk about the contents of the video (quiz and surveys)*

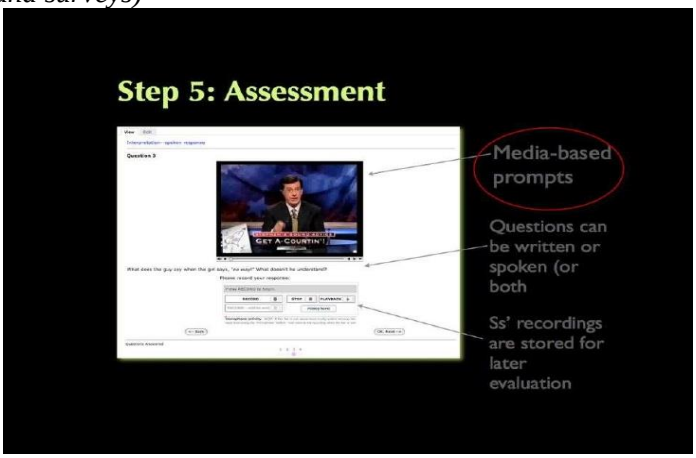

In addition to the technologies that demonstrate student learning, these are also technologies that facilitate student learning. These technologies may be synchronous (done in real time), or virtual live classes; or they may be asynchronous (not done in real time) such as podcasts and blogs. It is likely that asynchronous technology will give way to synchronous technologies, as the latter becomes more sophisticated.

Let's take it one step further, with mobile technology for learning. It is called "MALL" (mobile assisted language learning) and it is quickly gaining as much buzz today as "CALL" (computer-assisted language learning) created in the 1980s and 90s. It is not impossible that in the future "apps or some variation of mobile applications, may replace textbooks".

In short, the focus in language education in the twenty-first century is no longer on grammar, memorization and learning from rote, but rather using language and cultural knowledge as a means to communicate and connect to others around the globe. In today's world, teachers and students are the creators, not simply consumers, of technology and technology-produced art and projects. Thus, we have to be eager to use whatever tools we can find in order to achieve our educational goals.

Bibliographical References

Bush, M. D. "Implementing Technology for Language Learning. Technology-Enhanced Language Learning." *In Conjunction with the American Council on the Teaching of Foreign Languages* (287-350). Lincolnwood, IL: National Textbook Company, 1997.

Edwards, J. "Das Café: Technology in the Language Classroom." *It's Academic. A Blog for and about Princeton University Faculty use of Technology for Teaching and Research*, 2008.

The Free Dictionary. *Language Lab.* <http://www.thefreedictionary.com/language=laboratory April 20, 2009.>

Kassen, M. A. and Higgins, C. J. "Meeting the Technology Challenge: Introducing Teachers to Language-Learning Technology." *Technology-Enhanced Language Learning.*

In conjunction with the American Council on the Teaching of Foreign Languages (263-286). Lincolnwood, IL: National Textbook Company, 1997

Morton, F. R. "The Language Laboratory as a Teaching Machine: Notes on the Mechanization of Language Learning." *Language Teaching Today. A Report of the Language Laboratory Conference Held at Indiana University (113-166).* Indiana University: Research Center in Anthropology, Folklore, and Linguistics, 1960.

Parker, W. R. "Foreward. Language Teaching Today." *A Report of the Language Laboratory Conference*, Indiana University: Research Center in Anthropology, Folklore, and Linguistics, 1960.

Zemelman, S., Daniels, H., Hyde, A. Best Practice. *Today's Standards for Teaching & Learning in America's Schools*. Portsmouth, NH: Heinemann, 2005.

CZU: 81'373.7

PHRASEOLOGICAL UNITS IN ENGLISH BUSINESS DISCOURSE

Alexandra RUSU
Free International University of Moldova (ULIM)

Phraseological units (idioms), idiomatic expressions are peculiar to that language with fixed combinations of words, whose meaning is not determined by the value of its constituent words taken separately. Phraseological units are found in every language, so English is not an exception, which contains a lot of phraseological units that are widely used. A lot of difficulties can be met in translating the phraseological units from one language into another, because their appearance in language depends on the traditions and different ways of life of the people speaking that language. In recent decades interest in the study of natural language as the projection of the natural worldview has sharply increased. The problem of understanding is put on the foreground in international communication. The study of phraseological units, as the language units, most clearly reflecting the national characteristic of the culture of people who speak this language, seems important in connection with the striving for an adequate understanding on the background of developing contacts in the field of business. Every day, millions of people around the world use the English language in various aspects of business, related to the purchase or sale, or in a broader sense with the exchange and use of resources and opportunities. In business, people are combining their efforts to achieve the goals that they could not achieve alone, using the language of commerce, finance, industry, the provision of goods and services, etc. In the business environment of intercultural discourse in Anglo-Russian communication there are mainly used universal phraseological units of both languages, which indicate the interpenetration of languages and cultures, also the international character of modern business world. Business texts, like any others are necessary to be considered not as isolated phenomena, but as phenomena directly related to linguistic reality, therefore, as the business units of discourse.

Keywords: *language, phraseological units, business discourse, communication.*

In the life of society language and culture emerge as inseparable parts. Language is a component of culture, the most important means of its formulation and preservation. Phraseology as a separate discipline emerged in the 40s of the 20th century. Background of phraseological units' theory was laid in the works of A. A. Potebnea, A. A. Shakhmatov and F. F. Fortunatov. The development of phraseology was significantly influenced by the ideas of the French linguist Ch. Bali, F. Saussure.

Phraseology is a comparatively young field of linguistics which has only relatively recently become established as a self-contained linguistic discipline. Phraseology is pervasive in all language fields. Phraseology is studying phraseological units (set expressions, phraseological units, idioms (in foreign linguistics). Phraseology is a section of linguistics that studies the phraseological system of language in its current state and development. The subject of the study of phraseology as a linguistic section is to study the nature of phraseology and its categorial attributes, as well as the identification of patterns functioning in their

speech. That is, this science studies the phraseological units as stable combinations of words, similar to the words in its reproducibility as finished and coherent units. The vocabulary of a language is enriched not only by words but also by phraseological units. Phraseological units are word-groups that cannot be made in the process of speech; they exist in the language as ready-made units. They are compiled in special dictionaries. The same as words phraseological units express a single notion and are used in a sentence as one part of it. American and British lexicographers call such units "idioms". We can mention such dictionaries as: L. Smith "Words and Idioms", V. Collins "A Book of English Idioms" etc. In these dictionaries we can find words, peculiar in their semantics (idiomatic), side by side with word-groups and sentences. In these dictionaries they are arranged, as a rule, into different semantic groups (Naciscione, 2010).

In the past decades research in linguistics was largely directed to the human factor in the language than on its system and structure. Native and foreign linguists prefer the anthropocentric approach to language learning, where the priority is given to such linguistic knowledge areas as cognitive linguistics. The study of phraseological units (PU) as the language units, most clearly reflects the national characteristics of the culture of the people-carrier language which is important in connection with the aspiration for an adequate understanding on the background of developing contacts in the field of business. In the business discourse in conditions of intercultural discourse Anglo-Russian communication is mainly used universally for both PU language, which indicates the fact of interpenetration of languages and cultures and on the international character of the modern business world. Business text, like any other, should be seen not as an isolated phenomenon, but as a phenomenon directly related to extra-linguistic reality, hence, as a business unit of discourse. However, V. A. Ponomarenco rightly concludes, despite the prevailing opinion that the language of business communication is literal, not metaphorical one, in oral business discourse it is seen a fairly frequent use of figurative expressions, in particular phraseological units (*http://journal.kfrgteu.ru/files/1/2013_15_5.pdf*). Phraseological units are the multi-component combinations, the general meaning of which cannot be understood.

Discourse is a cognitive process associated with the creation of *speech work*, while the text is the final result of a discourse. Consequently, the discourse represents a concept referring to the speech, but text is a concept concerning the system of language. Under the discourse in this article we understand how people interact with each other within a certain context. The language of business communication does not presuppose the presence of an emotional vocabulary. It is generally accepted that the language of business communication is literal, not metaphorical one, that business people communicating with each other, do not use idiomatic expressions, phraseological units, and the other expressive means of language. Phraseological units, found in the English business discourse, are combined in four main phraseology semantic fields (PSF): PSF, united on the basis of the general concept of "Business and Management"; PSF, united on the basis of the general concept of "money relations"; PSF, united on the basis of the general concept "buying and selling"; PSF, united on the basis of the general concept of "economic and industrial relations". In business discourse in the conditions of

intercultural English-Russian communication mainly used universally for both languages phraseological units (in terms of expression) suggest the interpenetration of languages and cultures, and the fact of the international character of the modern business world.

Modern business style reflects free, tolerant character expressing thoughts, tolerance towards neologisms, idioms, and even allows the pun. Idiomatic expressions in business partners' speech are transformed into the language stamps, convenient in playback and understandable to those who communicate in the range of communication in their mother tongue. However, these words and phrases present a problem in cross-cultural communication. In oral business discourse (in negotiations, business telephone conversations, activities in the field of sales, advertising companies, etc.), there is a fairly frequent use of unmarked *clichéd* phrases: (Please, feel free to contact us any time you need. – *Пожалуйста, обращайтесь к нам в любое время, если надо*). But much more idiomatic and metaphoric expressions we find in the magazine and newspaper articles about the business world, the life and work belonging to these people, actually in the speech of business people, as well as in the literature describing the world of business. They are used for more emotional impact on the reader, to give more color to characters, as well as their opinions, actions, etc.

Every day millions of people around the world use the English language in various aspects of business, related to the purchase and sale, or in a broader sense with the exchange and use of resources and opportunities. In business, people are combining their efforts to achieve the goals that they could not achieve alone, using the language of commerce, finance, industry, for the provision of goods and services and so on. Assuming the cooperation, negotiation and conflict, business is accompanied by conviction and understanding, power and control, explanation of the problem and searching for its solution. Thus, Business English is communication in the framework of a particular context. A special feature of Business English is that business people use it for different purposes: they communicate, predict, analyze and participate in the negotiations, write, call, conduct an interview, go on trips, etc. The ability to operate with the business English is not limited to the knowledge of using language units, but also to the ability to use them correctly. Thus, particular importance is the question of communicative competence.

At the present time an integral part of the professional culture of the person who is involved in business communication in the English language is the ability to fully participate in various forms of business communication, in particular, meetings (in the English language "meeting" *встреча, совещание, собрание*). The primary role of business meetings today is obvious. There are different types of meetings: a large formal meeting with the chairman, the employee responsible for logging, informal meetings over a cup of tea, meetings with customers, suppliers, department staff meetings, etc. The nature of making meetings also varies. Today not only personal meetings (face-to-face) are possible, but also remote computer meeting, video conferencing, etc. The concept of meeting differs in different cultures, for example, in some countries, its objective is to lay the basis for a discussion or consultation, in others – announce the opinion of management, and to identify the priorities. However, there are situations when the meeting is one

of several business-aspects that are taking place simultaneously (for example, telephone calls, private meetings, etc.) (Porter 74). Considering the wide functional range and way of organizing meetings in the modern business world, it can be argued that the language means used at the meetings are various. For meetings taking place in a formal setting, characterized by a well-known arsenal of lexical resources, covering the main stages of the meetings we can consider the following examples: "Has everyone got a copy of the minutes?" – *У всех есть копия протокола?*) ; "Moving on to the item three on the agenda…" – *Переходим к третьему пункту в повестке…* and many others (Малюгина, 2015).

An analysis of the issue showed that in the English language when referring to meetings along with free combinations such as: an annual meeting – *ежегодное собрание*, a board meeting – *заседание правления*, a multiple meeting – *неоднократное совещание*, an overflow meeting – *параллельное собрание* (для тех кто не попал на основное собрание), quaker meeting – *молчаливое собрание* (собрание где царит молчание или присутствуют очень мало выступающих), round – table conference (meeting) – *конференция круглого стола*, meeting of minds – *встреча для достижения согласия*.

There is no doubt that the subject matter and nature of the meetings determine the choice of language units by meeting participants. To enumerate all the possible phraseological units which can be used at the meetings is hardly possible, because their subject matter may be very diverse. However, if to focus the attention on the functional components, and to answer the question "not *what* is being discussed, but *how*?" we can reveal the universal component of any meeting. Usually the participants of meetings transmit information, express their views, express their agreement or disagreement, argue, explain, sum up the results, etc. Exactly these aspects should be in the focus of attention and, as a result they must become an object of careful study. Let us turn to the embodiments of the organization of business meetings with the using of phraseological units (idioms). For example:

A: Can we touch base next week?

B: Sure, I have a window on Monday afternoon between two and four o'clock. (букв. «дотронуться до базы; иметь окно»). *Мы можем встретиться и поговорить на следующей неделе? – Конечно, у меня окно в понедельник, в обед, с двух до четырех*;

I have two issues *to bring to the table* at our next meeting (букв. «принести на стол»). *У меня два вопроса, которые я бы хотел обсудить на следующем совещании;*

We *tabled the discussion* about the salary issue until the next meeting (букв. «Положить обсуждения на стол») – *Мы перенесли обсуждение вопроса о зарплате на следующее собрание* (Малюгина, 2014).

Another aspect of the business discourse is the possession of a greater power of one of the participants of communication compared with others. It also determines what language will be used. Thus, the discourse may reflect the interpersonal relationships and even be considered as a means of manipulation. The purpose of this article consists in considering the phraseological units, which can be used in oral business discourse to inform about the beginning or the end of something: the project activity and so forth. Here are the examples of the use of phraseological units to express these goals. For example:

It took us a while to get into gear (букв. «включить передачу в скорость») – *Нам потребовалось время, чтобы включиться в работу*;

We built up the business from scratch (букв. «с царапины») – *Мы организовали бизнес с нуля*;

A lot more public spending will be required to get this project off the ground (букв. «оторвать проект от земли») – *Потребуется значительно больше общественных средств, чтобы запустить этот проект*;

I'll introduce myself just *to set the ball rolling* (букв. «покатить мяч») – *Я представлюсь для начала*;

I've started the ball rolling by setting up a series of meetings. – *Я приступил к делу, организовав ряд встреч*;

We decided *to call time on* our weekly meetings (букв. «назвать время для чего-то») – *Мы решили, что пора заканчивать наши еженедельные митинги*;

It's time to draw a line under the past (букв. «нарисовать линию под прошлым») – *Пора подвести черту под прошлым*;

This is the end of the line for our business (букв. «конец линии») – *Это конец нашему бизнесу*;

Management has pulled the plug on the project. (букв. «поставить затычку на что-то»). *Руководство закрыло проект*;

We were forced to shut up shop during the recession. (букв. «закрыть магазин»). *Мы были вынуждены закрыть предприятия в период кризиса* (Малюгина, 2015; Хошовская, 1997).

Interest represents the so-called color metaphor, drawing a picture of the world through the reconstruction of the whole system of representations, which are reflected in the language and giving their interpretation of the concepts of "good" or "bad". For example: *to be in the black* – to have a profit, or doing business with profit, be solvent, and on the contrary, *to be in the red* – it means to be scarce, unprofitable. For Russian-speaking persons such colors are associated with exactly opposite meaning, namely, red – is beautiful, that is, "good", and the black represents the darkness, so it is "bad". By means of color metaphor connotative aspect appears – "stylistic coloring of phraseological units, their emotional and expressional side, that represents the attitude of a native speaker to extralinguistic essences, and strengthening the effectiveness of the impact of language, deprived of assessed element" (Aniscione 47). The surrounding world is always colored some way or other, and therefore it is necessary to use the color terms, inclusively in the economic texts. For example: *black ink* – a positive balance, *red ink* – a negative balance; *red tape* – bureaucratic procedures; *grey market* – market of a grey color, the market is of scarce commodities; *greenmail* – green blackmail, the purchase of a large stake in the company with further sale to the same company in exchange for a promise not to claim on the control over the company. Thus, the distinctive and important feature of metaphors is their ability to generate and verbalize new concepts in such subsystems of language, where the installation on the figurativeness is not a leading one, for example, in business discourse. Thus, through the verbalization of new concepts there have appeared and entrenched lexical units representing zoonymic metaphors, on the basis of which, a number of phraseological units had appeared: *bear raid* («налет медведей») – the active sale of securities with the aim of knocking down the prices and the subsequent purchase

under more favorable conditions; *bull market* («рынок быков») – a market in which prices are rising or are expected to rise; *red herring* («копченная селедка») – preliminary prospectus of shares issues (a colloquial name used in the United States).

The participants on meetings frequently play certain roles. Some people like to talk a lot, and to express their views, while the others prefer to find in the words vulnerable spots and to criticize. It is obvious that on various meetings, these roles can change. S. Lynn brings a few words in a figurative sense, and some phraseological units to describe these roles:

gate keeper – a person who makes sure that everyone in the group has a chance to participate and no one person has the control («координатор/контролер» – человек, который обеспечивает возможность участия каждого в собрании и следит, чтобы никто не доминировал);

blocker – a person who stops the meeting from continuing until his or her opinion is addressed («блокатор» – человек, который мешает продолжению собрания, пока его не выслушают);

tap dancer – someone able to talk himself out of difficult situation («ловкач» – букв. «чечеточник» – человек, который может «отговориться» в трудной ситуации) (*apud* Хошовская 81).

One more interesting point in this article is slang money words and expressions which appear widely in the English language, and most of these slang words have interesting, often very amusing, meanings and origins. The history of money and its terminology, formal and slang, is fascinating - the language was and remains full of character, and although much has been lost, much still survives in the money slang words and expressions of today. For example: *blood money* (букв. «трудные деньги») – money earned with great effort or by enduring hardships *funk money* (букв. «пугливые деньги») – money that is transferred in a hurry (or even secretly) by a frightened owner from a country where economic or political conditions are bad to another country where they are good; *to shake the money tree* (букв. «трести денежное дерево») – to make profit especially in great amount; *rag money* (USA) / *soft money* (UK) (букв. «ворсистые деньги») – paper money (Хошовская 30).

In conclusion, we consider that in the English language phraseological units (idioms) are widely distributed not only in different areas of daily life, but also in oral business communication. Referring to the phraseological units during business meetings, you cannot just give brightness and expressiveness to speech, and at the same time create a relaxed and productive atmosphere. The study showed that training the use of phraseological units at the meetings is advisable not to base only on a thematic component, but also on functional components. This article deals with phraseological units related to various universal components of meetings, such as organizational matters, informing about the beginning or the end of something, the exchange of participants' opinions, the expression of the concept or disagreement, the explanation of position, awareness of participants of the meeting on some matters, setting priorities, decision making, the choice of behavior strategies, etc. With a high probability it can be assumed that this list is not complete, and it can be expanded.

Bibliographical References

Naciscione, Anita. *Phraseological Units in Discourse: Towards Applied Stylistics*. Riga: Latvian Academy of Culture, 2001.

--- . *Stylistic Use of Phraseological Units in Discourse*. Amsterdam-Philadelphia: John Benjamins, 2010.

Porter, Rachel. *Business Meetings: A Comparison of the Effectiveness of Audio and Video Conferencing in Dispersed Teams.* PhD thesis, The University of Maine and the Honors College, Orono, Maine, 2012.

Малюгина А. В. «Использование фразеологических средств языка в урегулировании бизнес-коммуникации (на материале английского языка)». *Глобализация науки: проблемы и перспективы.* Уфа: Аэтерна, 2014, стр. 129-132.

--- . “Фразеологизмы на собраниях (на материале английского языка)”. (Живокина М. А. – соавтор) *Филологические науки. Вопросы теории и практики*, Тамбов: Издательство «Грамота», 2015, стр. 119-123.

Пономаренко В. А. *Speech Metaphorization of English Business Communication.* (http://journal.kfrgteu.ru/files/1/2013_15_5.pdf)

Хошовская, Божена. *Дипломатические выражения в деловом английском языке*. Санкт-Петербург: Лань, 1997.

CZU: 811.111'25:82-84

METHODS OF RENDERING ENGLISH PROVERBS INTO ROMANIAN

Oxana BASHIROV
State University of Moldova

Proverbs like any other folklore genre reflect the life and the changing conditions of the people over the centuries. The purpose of this paper is to analyze English proverbs, their proper use, and the main methods of translating such as different forms of equivalence, analogy, calques or loan translation, descriptive translation, antonymic translation and combined translation. The author tries to figure out the most effective way of translating English proverbs into Romanian and to find the most suitable Romanian equivalent of certain English proverb. The author analyzes a variety of difficulties that could appear or arise in the translational process of the given category of "text". Besides, the author mentions and studies the universal character of proverbs, presenting examples in the both mentioned languages, English and Romanian.

Keywords: *proverb, method of translation, equivalent, similarity, dissimilarity, universality.*

Translation is an art, based on knowledge; of course the interpreter must have a good knowledge of the proverbs of two languages, as well as take decisions to the best of his/her knowledge and taste. "A man of words and not of deeds is like a garden full of weeds": so says a proverb, but the proverb telling what a proverb is cannot be discovered and men who have worked for years on the subject have hardly bettered the dictionary definitions: a short pith saying in common recognized use.

To turn from the hard task of the proverb's definition to the age of proverbs: their use is centuries old, dating probably, from the time when wisdom and precept were transmitted by story and song. Their acceptance and eventual general rejection is a comment on the history of manners, educational development, and morals. In medieval times and later they were constantly on men's lips as accepted wisdom, in the sixteenth and much of the seventeenth century they were essential ornament in a fashionable writer's or talker's equipment, until from the end of the seventeenth century onwards they deteriorated into "vulgar sayings", only fit for ignorant men. Yet every day we still hear proverbs, many transmitted in print, many debased to clinches.

There are some methods of rendering English set expressions into Romanian, in the same way the proverbs are rendered. These methods are:

1. Translation by means of equivalents;
2. Translation by means of analogy;
3. Calques or loan translation;
4. Descriptive or explanatory translation;
5. Antonymic translation;
6. Combined translation.

1. Translation by means of a phraseological equivalent – a Romanian expression coinciding with the English one in meaning and imagery.

E.g. *All cats are grey in the dark. – Noaptea toată vaca-i neagră.*

One scabbed sheep is enough to spoil the flock. – O oaie nebună strică toată turma (Folk).

So this group refers to proverbs of different structures, which are met in most European languages, so-called international proverbs that have their equivalents in other languages.

E.g. *One swallow does not make a spring. – O rîndunică nu face primăvara.*

Also phraseological borrowings are rendered with the help of equivalents.

E.g. *Appetite comes while eating. (from French) – Pofta vine mâncând.*

Art is long, life is short. (from India) – Arta-i veşnică, iar viaţa-i scurtă (Folk).

All the translations are perfect equivalents fully rendering the meaning and the image of the original. But however there are cases when translation though being perfect equivalent in meaning and image differ in stylistic colouring.

E.g. *Every bird likes its own nest. – Fiecare pasăre îşi iubeşte cuibul* (Folk).

2. Analogous translation. It is a rare case when an English proverb has its Romanian equivalent in comparison with the overall quantity of proverbs and the greater part of proverbs is translated by means of analogy. It is the most widely spread method of translating proverbs. An analogue is such an expression / a proverb in our case that is equivalent to the English one in meaning, but differs partially or completely in imagery. It is important in such cases to render the figurativeness, expressiveness and the emotional coloring of the original adequately in the Romanian translation through the images can be changed.

E.g. *Crows will not pick crows' eyes out. – Corb la corb nu-şi scoate ochii.*

Here the image is changed partially.

E.g. *Every dog is lion at home. – Fiecare cocoş cântă pe cuibarul său* (Permyakov 24).

Here the image is changed completely.

These examples illustrate that, though the grammatical structure of these sentences are alike, the lexic is different. Sometime together with the image, the grammatical structure of the unit changes.

E.g. *A dog that trots about finds a bone. – Cîinele care umblă tot găseşte un os* (Folk).

The English variant is a simple sentence with simple homogeneous predicate and in translation we have non-homogeneous predicate.

E.g. *A dog wiles not cry if you beat him a bone. – Câinele pe care-l baţi cu-n ciolan nu urlă* (Folk).

Here the English variant is represented by the composite sentence and the translation by the simple one. Besides, the Imperative Mood is used instead of Indicative Mood. On the partial changing of the image certain grammatical or lexical changes took place, but the image itself remains.

E.g. *Zeal without knowledge is a runaway horse. – Entuziasm fără cunoştinţe ca un cal fugar* (Folk).

Here we have lexical change – *ca un cal fugar* – corresponds to *a runaway horse* also there are cases when both grammatical and lexical changes are presented. Let us analyze the following examples:

E.g. *The dogs bark, but the caravan goes on. – Câinele latră, iar caravana trece* (Folk).

The grammatical changes – that of member – in the English variant *dogs bark* – plural form, in translation *câinele latră* – singular form. The lexical change – in the English variant *caravan goes on* and in translation *caravana trece*. In some cases English proverbs can be translated by both methods at the same time – changing the image completely and partially.

E.g. *A bird in hand is worth two in the bush. – Nu da vrabia din mână pe cioara de pe gard* (Folk).

The image in this case is changed. The fact whether the translation by means of an analogous one changes: the image is given completely or partially, the figurativeness, metaphorical coloring and the sense of the English proverb are preserved. Usually purely analogous translation is used while translating neutral phraseological units.

These two methods of translation/ equivalent and analogous / could be called phraseological translation. By means of these renderings the English proverbs are translated by its Romanian phraseological equivalent or analogy. Using equivalents or analogy while translating phraseological units the translator provides full and adequate translation, because he does it by means of Romanian phraseological ones. Still in most cases there is no possibility to resort to phraseological translation so we have to use others, non-phraseological original methods.

3. Loan translation. One of them is loan translation or calques / word for word. This method is used when the main purpose of the translator is to retain the figurativeness and to stress the imaginary used in the English or original and when the expression cannot be rendered in any other way, by means of equivalents or analogue. But this method can be used only if as a result of this translation we have an expression whose figurativeness is easily understood and does not strike as unnatural or unusual. Loan translation is used mainly while translating neutral proverbs, which have no bright national coloring or are international. The calques translation of proverbs having national coloring is possible very rarely – only in case the translated image is clear to the Romanian reader.

Sometimes an additional translation is used to make the meaning of the English proverbs more comprehensible. The loan translation of such proverbs like: *Do not carry coals to Newcastle* is possible only in case the meaning of the utterance is clear / if the reader knows from the context what is the connection between coal and Newcastle. It is not admissible to translate it in the context by the Romanian analogy, having bright national coloring *Nu te du la pădure cu lemne de acasă*. Though it perfectly renders the essence of English saying, the national coloring of the original is last. This translation can be admitted only when the proverb is taken out of the context. In the context the neutral variant is used – *Nu te du la pădure cu lemne de acasă* – which is already an analogue. The figurativeness and the image are fully preserved in loan translation.

4. Descriptive translation. Proverbs may also be rendered by means of descriptive translation. Descriptive translation conveys the meaning of the English proverbs with a free word combination. This method is used when no equivalent or analogies are available in Romanian and loan translation may lead to misunderstanding or literalism.

E.g. *Honey is not for the ass's mouth. – Nu strica merele cu cel deprins a mânca pădureţe.*

The cat shuts its eyes when stealing cream. – Pisica când se-nfruptă din smântână, se face că nu vede că fură (Folk).

It is understandable that figurativeness of the English proverbs is more expressive than their explanatory translations which are in fact simple expressions and do not possess imaginary. So we can draw the conclusion that explanatory translation is connected up with some losses.

5. Antonymic translation. By this method of translation we render the proverbs conveying the meaning of a negative construction by means of a positive construction and vice versa.

E.g. *Do not count chickens before they are hatched. – Toamna se numără bobocii.*

A tethered sheep soon starves. – O oaie priponită flămânzeşte mai repede.

Never a duck was hatched by a drake. – Nicioadată un ou nu a fost clocit de un răţoi (Simpson 54).

This method is used when the translator has some difficulties with rendering a proverb because of its dissonance in Romanian, antonyms are used to make the translation to some extend more bright and vivid.

6. Combined translation. Now we shall proceed to combined translation. This method of translation is the most convenient for the translator and it allows using all methods combined. It is used in cases when the Romanian analogies do not fully render the meaning of the English proverb or have some specific time or place coloring.

In such cases first loan translation is used, then descriptive rendering comes and Romanian analogue is given for comparison. The image basis here varies according to the methods which are used.

E.g. *A fox is not taken in the same snare. – Ulciorul nu merge des la râu.*

Little pigeons can carry freat messages. – Hulubii mici aduc veşti îngrozitoare (Folk).

The above mentioned forms of translation do not cover all the possible ways of rendering a proverb depending on the context. The so-called occasional, situational equivalents are also used, but only for translating a proverb in one particular context. They are suitable only for translating examples and cannot be used to convey the meaning of proverbs. The occasionality of the given equivalent is determined exclusively by the specific features of the context, while the same expressions may be differently rendered in another context also supplemented with words of explanations and the method of compensation – if some loss has occurred in translation, these are widely used.

Frequently we speak about the universal character of the proverbs and it is generally like that. These creations of different nations resemble very much between them. They are similarly through their contents, but are different in plastic elements.

In order to see better this fact we'll give some examples of Romanian proverbs in comparison with their English equivalents. The English proverb *Do not count your chickens before they are hatched* correspond to the Romanian proverb *Toamna se numără bobocii*. The English variant means that someone has not to

count something as own, before it is really clear that it belongs to someone. But the Romanian variant of the proverb suggests that the results of everything that is in the direct meaning, the results of the work and of the efforts from summer is always evident in autumn: that is crops – that that are meant by *bobocii* (goslings).

Another proverb *Too many cooks spoil the broth* has the equivalent in Romanian *La doi bucătari iese ciorba prea sărată sau nesărată*. We see that in English there is no concrete number of cooks, but in the Romanian variant there are two cooks. Another difference in the equivalence is that in English "the cooks spoil the broth", but in the translation *the cooks make the broth salty or unsalted* – that means that they don't spoil the broth, but only don't make it tasty.

Let us analyze another proverb which has only principal parts (subject and predicate) *Time flies* – that means that time changes and passes quickly, but in the Romanian equivalent *Vremea anevoie vine şi fuge numaidecât* – we have an extended sentence which has a lot of secondary parts (subject, predicate, attribute) – means that everyday something good or bad happens but everything passes.

Another English two-member proverb *Time is money* – means that every minute costs much, but in the Romanian proverb *Timpul este doctoral cel mai bun*. We understand quite another meaning, that with time everything passes and all can be healed.

The English proverb *Look not a gift horse in the mouth* – is a simple imperative sentence with negation, but the Romanian equivalent *Calul de dar nu se caută la dinţi* presents a simple affirmative sentence, also containing a negation.

The proverb *Do in Rome as the Romans do* is a complex imperative sentence having a general meaning referring not only to Rome. The Romanian equivalent *După a locului obicei, să te porţi şi tu în orice bordei* – is also a complex imperative sentence which has a rhyme and is specific of Romanian because here we have such words *obicei, bordei*.

Another proverb *He laughs best who laughs lasts* – has a special structural form, the subordinate clause *who laughs last* is introduced by the relative pronoun **who**. The same phenomenon is in the Romanian equivalent *Cine râde la urmă rîde mai bine*. The subordinate clause *Cine râde la urmă* is introduced by the relative-interrogative pronoun **cine**.

Another group of proverbs are the proverbs containing conditional subordinate clause that is introduced by the conjunction **if**, *you run after two hares, you will catch neither*, but the Romanian equivalent does not contain the conjunction **dacă** (if), *Cine aleargă după doi iepuri, nu prinde niciunul*, instead of **dacă** we have the relative pronoun **who**. The meaning and the structure are the same, the only thing that differs is the relative pronoun **cine** (who).

The English proverb *Easy come, easy go* presents an elliptical sentence which has the meaning without the missing members, the present simple is used here (come, go) while in the Romanian equivalent *în dar a venit, în dar s-a dus* past tense is used, that being the only difference because in Romanian this proverb also presents an elliptical sentence.

The proverb *A bird in the hand is worth two in the bush* contains lexeme combination which are not an antonym outside of the given proverb *A bird in the hand, two in the bush*, means that you should not risk losing something you already have by trying to get something you think might be better. This **bird** from English

was specified in Romanian (**cioara, vrabia**) birds that can be found in different works of our folklore. The Romanian equivalent *Nu da vrabia din mână pe cioara din par* presents a negative imperative sentence.

The proverbs *East or West, home is best* and *Fie pâinea cât de rea, tot mai bună-i în ţara ta* – have rhyme and the meaning in common. But the Romanian variant contains an element specific of the Romanian nation **pâine** (bread), which is very appreciated and considered sacred in our country.

But English *East or West* shows only the direction without specifying, giving in this way a general meaning.

We can see a quite different form and meaning when comparing the two English and Romanian variants of the proverbs *His bread is buttered on two sides* and *Dacă are omul noroc măcar să semene şi cărbuni şi tot se face*. First of all the English variant suggests the idea that someone is rich because his bread is buttered on two sides. But the Romanian equivalent points out the idea that if **luck** exaggerating facts in the same time; **coal** cannot be sowed.

English proverbs are entirely original, identified in special works specific to any language; in case of Romanian proverbs it was necessary to translate foreign proverbs, because of the lack of equivalents.

The English original proverb *Such beginning, such end* has the Romanian translation *Cum e începutul aşa e şi sfîrşitul*. It is a proverb that does not have an equivalent in Romanian that is why it should have been translated.

Another English proverb *Hatred, is blind as well as love* has the Romanian translation *Dragostea şi ura aşează val pe ochi*. These proverbs express the same idea but differ in their structure and plastic elements.

The proverb *Big ship asks for big water* has the exact translation in Romanian *Pentru corabie mare trebuie apă multă*. Both proverbs have the same structure, meaning and words, but the English variant sounds better.

In conclusion we can assert that in English proverbs are entirely original and sometimes we cannot find an equivalent for them in Romanian. There are also proverbs which can be found only in Romanian folklore. In both languages we can find elliptical sentences in proverbs, rhythm alliteration. We demonstrated that the proverb is a very complex phenomenon, the study of which demands its own method of research and needs utilization in such sciences as lexicology, stylistics, grammar, phonetics, history of language, history, philosophy, logic and country study.

Bibliographical References

Bucovscaia, M. V., Vialitev S. N. *A Dictionary of English Proverbs in Modern Use*. Moscow: Russky Yazyk, 1985.

Permyakov, G. L., Filippov Y. N. *From Proverbs to Folk – Tale. Notes on the General Theory of Cliché*. Moscow: Nauka, 1979.

Simpson, John. *The Concise Oxford Dictionary of Proverbs*. New York: Oxford University Press, 1987.

CZU: 81'25

КОГНИТИВНО-ДЕЯТЕЛЬНОСТНЫЕ ОСНОВЫ ОБУЧЕНИЯ ИНТЕРПРЕТАЦИИ И ПЕРЕВОДУ ИНОЯЗЫЧНОГО ТЕКСТА СОЦИОКУЛЬТУРНОЙ СФЕРЫ ОБЩЕНИЯ

Наталья УШАКОВА
Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина, Харьков, Украина

The article focuses on the determination of cognitive and acting features/peculiarities of the translation competence regarding the texts of socio-cultural sphere of communication. The author is preoccupied by the professional competences and skills of the translator and interpreter emphasizing such concepts as "professiogram" artistic text, metaphor and its types. The author underlines that during the translating of a literary text the translator should consider the linguistic (reading) competence, interpretative competence and the competence of literary criticism. She presents the specific rules and components of these skills from two perspectives – the translator's and the reader's views. As well, the author presents three interrelated principles that diminish the difference between two cultures, two worlds involved in the translational process by means of translator's skill of "smoothing" called "translational reduction".

Keywords: *professional skills, metaphor, artistic text, professiogram, translator/interpreter, reader.*

Проблематика данной статьи сформировалась в процессе практической преподавательской работы в группах иностранных студентов факультета иностранных языков, для данного контингента русский язык является языком обучения и вторым иностранным языком.

Изучение современного состояния методики обучения будущих переводчиков приводит к выводу об отсутствии комплексного описания модели профессиональной личности переводчика и списка когнитивно-деятельностных требований к нему, то есть не описаны параметры профессиональной переводческой компетентности. Сказанное обусловливает актуальность обращения в данной тематике.

Профессиональная компетентность переводчика является сложным методическим конструктом, который состоит не только из набора лингвистических, культурологических, литературоведческих и других знаний, но и перечня умений и навыков по их применению для адекватной интерпретации исходного текста средствами языка перевода. Современный характер преподавания дисциплин лингвистического цикла характеризуется расширением и углублением коммуникативно-деятельностной парадигмы за счет когнитивно-семантических аспектов речевой деятельности. Цель своего исследования мы видим в выявлении когнитивных и деятельностных параметров переводческой компетентности при обращении к текстам социокультурной сферы общения, в частности, художественным.

В методике преподавания иностранных языков (в частности, РКИ) существует понятие профессиограммы преподавателя (Молчановский). *Профессиограмма* – перечень требований к глубине знаний и устойчивости владения основами деятельности. Нас же интересует профессиограмма переводчика текстов социокультурной сферы общения (художественных), ее когнитивно-деятельностные аспекты. В реальном учебном процессе ситуация осложняется тем, что студенты осуществляют перевод с одного иностранного языка (например, английского) на другой иностранный (русский). Или же приходится выполнять обратный перевод: с русского языка на родной язык студента, а затем снова на русский. К сожалению, преподаватель-русист может проконтролировать только такой перевод.

Перевод является таким видом речевой деятельности, цель которого – передача сообщения в случаях, когда коды источника и получателя информации не совпадают.

Перевод представляет собой беспрерывный акт преодоления трудностей всех уровней языка и речи, что требует умений выбирать инвариант, который максимально отвечает речевой ситуации, прагматике текста.

Художественный текст – особое явление, его лингвистические, литературоведческие, культурологические и другие характеристики давно привлекают внимание исследователей. И можно сказать, что в данной области накоплен огромный опыт, который освещен, в частности, в работах В. В. Виноградова, Г. О. Винокура, Л. А. Новикова, Е. М. Верещагина, В. Г. Костомарова, С. К. Милославской, Н. В. Кулибиной. Мы не будем сосредоточиваться на характеристиках этого типа текста, об этом уже написано достаточно.

Для достижения целей нашего исследования следует обратить внимание на одно обстоятельство: синтез лингвистического, литературоведческого, лингвострановедческого подходов к художественному тексту дает основания для его интерпретации, понимания на наиболее глубоком уровне, для усвоения идейно-эстетической и эмоциональной информации. Последнее делает возможным отражение авторского видения действительности. Но правильно понять текст еще не означает правильно перевести его.

Содружеством наук, которые занимаются изучением художественного текста, достаточно разработаны лишь первая и вторая составляющие цепочки «чтение – понимание – перевод». Что касается описания деятельности перевода, здесь еще остается множество методических лакун.

И. А. Зимняя выделяет три главные фазы перевода: а) понимание и осмысление первичного речевого произведения, когда осуществляется анализ языкового материала, ситуации, единиц перевода; 2) осмысление инвариантов перевода для выбора контекстуального соответствия; 3) внешняя реализация текста перевода.

В ситуации обращения к художественному произведению первая фаза – это чтение первичного текста. Проблеме обучения чтению на иностранном языке, психологической характеристике этого вида речевой деятельности посвящены работы И. А. Зимней, С. К. Фоломкиной, Е. И. Пассова, З. И. Клычниковой. Опираясь на работы исследователей, мы выделяем основные составляющие читательской компетентности, а также умения, которые

являются элементами этих составляющих (Ушакова). Попробуем экстраполировать читательские умения на процесс адекватной интерпретации текста при переводе.

Первая составляющая – *лингвистическая* – предполагает наличие следующих умений:

Умения зрелого читателя:

1. Умения выделять в тексте слова, словосочетания, предложения.
2. Умения синтезировать их иерархию на основе грамматических и синтаксических связей.
3. Умения догадаться о значении незнакомых слов по словообразовательным компонентам, контексту, связи с родным и другими языками.
4. Умения определять прямое и переносное значение слов в контексте, их оценочный и эмоциональный характер.
5. Умения определять единицы лингвострановедческого характера.
6. Умения предвидеть структуру сложных фраз, определять характер связи между предложениями и частями сложных предложений.

Умения переводчика:

1. Умения найти эквиваленты единиц названных уровней.
2. Умения отобразить иерархию элементов средствами языка перевода.
3. Умения сохранить функционально важные словообразовательные характеристики средствами языка перевода, воссоздать контекст.
4. Умения использовать переносные значения слов языка перевода для передачи смысла текста, использовать слова, несущие эмоциональную и оценочную нагрузку.
5. Умения адекватно переводить / толковать единицы лингвострановедческого характера.
6. Умения отображать средствами языка перевода структуру фраз и характер связи между предложениями.

Важной характеристикой читательской и переводческой компетентности является самостоятельность в реализации названных умений, которая должна стать результатом обучения этому виду деятельности.

Вторая составляющая – *интерпретационная* – также предполагает наличие определенного деятельностного набора.

Умения зрелого читателя:

1. Умения вывести суждение (сделать выводы на основе фактов текста).
2. Умения соотносить, оценивать факты, характер реализации авторской идеи.
3. Умения выделять и оценивать прагматическую и эмоциональную информацию.

Умения переводчика:

1. Умения подать факты текста таким образом, чтобы подвести читателя перевода к аналогичному суждению.
2. Умения обеспечить адекватный (эксплицитный и имплицитный) характер реализации авторской идеи.
3. Умения передать прагматическую и эмоциональную информацию, осуществлять прагматическую и эмоциональную адаптацию, вносить

изменения, учитывающие социокультурные, психологические расхождения между читателем оригинала и читателем перевода.

Третья составляющая – *литературоведческая* – представлена следующими компонентами:

Умения зрелого читателя:

1. Владение информацией о литературных методах, стилях и т.д.
2. Понимание средств создания литературных образов, тропов.

Умения переводчика:

1. Владение информацией о литературных методах, стилях и т.д.
2. Понимание средств создания литературных образов, тропов.
2. Адекватное отображение средствами языка перевода средств создания литературных образов, тропов.

Как видим, последний компонент литературоведческой составляющей компетентности читателя и переводчика неразрывно связан с ее лингвистической составляющей, что еще раз подтверждает, что интерпретация при чтении и переводе – единый процесс, и составляющие компетентности выделяются лишь из методических соображений.

Обсуждаемая проблема находится в русле научного направления, которое анализирует проявления представлений о мире в лингвистических семиотических структурах. В процессе создания перевода осуществляется концептуальная реконструкция текста. Концептуальная реконструкция при переводе идет в направлении, противоположном тому, которое наблюдается при чтении на иностранном языке.

Разница картин мира, носителями которых являются автор текста и читатель перевода, нивелируется переводчиком с помощью переводческой редукции. Такая редукция осуществляется на основе трех взаимосвязанных принципов:

- *принцип баланса* (учитывается набор аспектов понимания, который воссоздается в переводе);
- *принцип дополнительности* (наряду с моделями, в которых редуцируется текст, а главное внимание уделяется наиболее полному учету аспектов понимания, возможны и варианты перевода, когда учитываются лишь некоторые аспекты понимания (толкования), а текст дается в неизмененном виде);
- *принцип парадигматичности* (для каждого текста можно выбрать такой тип реконструкции (перевода), который в наименьшей степени искажает, редуцирует и максимально реализует художественный потенциал данного текста.

Иными словами, реконструкция может быть «строгой» и «нестрогой», в первом случае переводчик ограничивается структурами семиотического объекта, а также знаниями, на которые в данном тексте есть ссылки. При «нестрогой» реконструкции используется внешняя по отношению к семиотическому объекту информация.

Процесс перевода – это моделирование картины мира, отраженной в первичном тексте. Как отмечает Е. А. Селиванова, проблема воссоздания концептуальной модели требует обращения к психоментальной природе информационной структуры и выявления работы всех подсистем сознания в

ходе ее языковой фиксации. Исследовательницей предложен ментально-психонетический комплекс, который подчеркивает множественность и взаимосвязь познавательных психических функций сознания (Селиванова).

Другие авторы (А. Д. Швейцер, Е. Г. Эткинд) подчеркивают, что только филологическиий анализ переводимого текста не дает нужных результатов, адекватная интерпретация требует выхода в эстетику и психологию. Кроме того, определение механизма процесса перевода предусматривает выявление логики переводческих решений. А они базируются на особенностях построения исходного текста. Понимание не только значения, но и того, какими средствами оно формируется, является началом эффективного и адекватного перевода.

Художественный текст характеризуется разнообразием языковых конструкций, которые особенностями своего построения способствуют созданию того, что мы и называем «художественностью».

Наиболее распространенными среди таких конструкций являются такие тропы, как метафора, метонимия и гипербола. Мы считаем, что эти элементы художественного текста играют огромную роль не только в создании эмоционального и прагматического контекста произведения, но и принимают участие в формировании такого макроконцепта, как национальная картина мира.

Существующий в сознании индивида социальный, культурный, лингвистический опыт накладывает отпечаток на понимание фигур речи художественного текста.

Чтобы максимально нивелировать погрешности понимания и перевода текста, содержащего такие феномены, необходимо начинать с выяснения и разъяснения их логической структуры.

Важно то, что в метафоре «заключено имплицитное противопоставление обыденного видения мира, соответствующего классифицирующим таксономическим предикатам, необычному, вскрывающему индивидуальную сущность предмета. Метафора отвергает принадлежность предмета к тому классу, в который он на самом деле входит, и утверждает включенность его в категорию, к которой он не может быть отнесен на рациональном основании» (Метафора:17).

Метафора – это не столько сокращенное сравнение, сколько сокращенное противопоставление. Иностранцу сложно ее понять, т.к. элемент, содержащий противопоставление, только имеется в виду, домысливается. Чтобы его эксплицировать, нужны определенные усилия.

При переводе необходимо тонкое чувство языка перевода – возможна ли метафора – соответствие метафоры в оригинале с использованием того же образа. Это языковое чутье можно сформировать, если углубиться в лингвистическую, логическую структуру и социокультурные характеристики метафоры.

Основные черты метафоры: слияние в ней образа и смысла, контраст с обычной таксономией объектов, категориальные сдвиги, актуализация случайных ассоциативных связей, невозможность буквального перевода, возможность разных интерпретаций, отсутствие или необязательность мотивации, апелляция к воображению, а не знанию.

Переходным этапом к пониманию метаформы служит образное сравнение, в котором, в отличие от метафоры, логическая связь сохраняется путем использования слов-помощников подобный, похожий. Логическое пояснение типа «можно сказать, что это не А, а Б», может быть использовано для разработки методической системы для развития навыков и умений распознавать метафору и другие тропы в тексте и переводить их в соответствии с той же логикой. Это можно осуществлять с помощью, так называемых метапроцедур, когнитивных операций, из которых составляются все мыслительные действия. Это операции анализа, синтеза, аналогии, сопоставления и противопоставления (Ушакова).

Две основные характеристики метафоры – *семантическая* (можно сказать, что не А, а Б) и *формальная* (полный или частичный эллипсис этой формулы в поверхностной структуре).

Использование этой схемы в системе заданий в процессе обучения переводу позволяет достичь адекватного отображения эмоциональной и прагматической информации текста, что и является основной целью перевода.

Лингвистическая и семантическая характеристика элементов метафоры варьируется в зависимости от национальной принадлежности переводчика. Такие концепты, як «красота», «ум», «любовь» переводятся носителями разных языков по-разному. В обратном подстрочном переводе иногда появляются интересные и неожиданные решения.

Первые шаги в методическом описании когнитивно-деятельностных основ переводческой компетентности позволяют наметить направления дальнейшей разработки проблем обучения иностранных студентов интерпретации и переводу текстов социокультурной сферы общения.

Библиографические ссылки

Арутюнова, Н. Д., Журинская, М. А. (общ. ред.). *Теория метафоры*. Москва: Прогресс, 1990.

Зимняя, Ирина. *Психология перевода*. И. А. Зимняя, В. И. Ермолович. Москва: МГППИЯ, 1981.

Молчановский, Виктор. «К вопросу о содержании и структуре профессиограммы преподавателя русского языка как иностранного». *Русский язык за рубежом*, № 1б 1990.

Селиванова, Елена. «Исследовательские возможности ментально-психонетического комплекса». *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*, № 635, Харків: Константа, 2004.

Ушакова, Наталья. «Формирование приемов умственной деятельности при обучении смысловому восприятию иностранного текста». *Русская филология.* Украинский вестник. Республиканский научно-методический журнал, Харьков, № 3-4, 1998.

CZU: 37.016 :811.133.1

DÉVELOPPEMENT DES JEUX VIDÉO INTERACTIFS ÉDUCATIFS ET LEURS EFFETS SUR L'AUTONOMIE ET L'INDÉPENDANCE DE L'APPRENANT EN FLE : CAS DE GAMESALAD

Sercan ALABAY
Şeref KARA
Université Uludag, Turquie

Videogames are used as simple recreational activities for the most time, but they are not always so simple. They have a certain reason to exist. During the process of playing games, the competition, implied rules and the pleasure of entertainment place the player in a positive atmosphere. There are many studies which show that the virtual environment encourages the foreign language learning. Thus, we would like to emphasize that the activities within videogames help teacher to create a better process of teaching-learning. Taking into consideration the pedagogical aspects of the videogames, some authors considers very important to participate to the conception and to launch the new system (educational videogames in our case) before they will be institutionalized as supports for class of French as foreign language. GameSalad represents a platform of games' development and an on-line community that allow the users to express and share their reflections regarding these interactive videogames. The software is designed not only for developers but also for teachers and students because it doesn't require key/password. The system is used as a learning support by thousands of teachers around the world. The students with a low informational level can create interactive/interactional games for iOS, Android and HTML5 and share them within network/web. In this study we are going to analyze how this system improves the autonomy and independence of the learner of French as foreign language.

Keywords: *French as foreign language, autonomy, teaching/learning, GameSalad.*

L'autonomie de l'apprenant est devenue un thème central de la didactique des langues. Elle s'intègre dans une évolution pédagogique plus large qui a pour objectif de préparer les jeunes à une vie marquée par un apprentissage permanent et perpétuellement renouvelé, en leur donnant les outils qui leur permettront d'organiser et de mener leur apprentissage, autant dans un contexte scolaire qu'extrascolaire. L'autonomie de l'apprenant aussi est un élément essentiel de l'approche communicative développée par le Conseil de l'Europe pour l'apprentissage des langues. On attend donc des apprenants qu'ils prennent en charge leur apprentissage, qu'ils sachent négocier et coopérer aussi bien entre eux qu'avec l'enseignant afin de définir les objectifs à atteindre et la méthode à adopter, afin d'apprendre contrôler et à évaluer leur progression, et aussi de partager les savoirs et les expériences tout en respectant l'individualité de chacun (Camilleri 5).

L'autonomie vient du grec « autos », soi-même, et « nomos » la loi, signifiant celui qui détermine lui-même la loi à laquelle il obéit. Selon Henri Portine, (Portine 74) concernant la problématique de l'autonomie, la représentation habituelle, courante, correspond à la revendication adolescente bien connue « être autonome,

c'est se débrouiller (tout) seul ». Il faut bien percevoir à quel niveau de connaissance nous nous situons : comme le soleil tourne autour de la terre dans notre perception immédiate (et même Copernic avait cette perception immédiate), l'autonomie, ce n'est ne pas avoir des comptes à rendre, décider seul de ce que l'on doit et veut faire. Le concept d'autonomie des apprenants a été au centre de la réflexion du Conseil de l'Europe sur l'enseignement et l'apprentissage des langues depuis 1979, lorsque Henri Holec a écrit *Autonomy and foreign language learning*. Il a commencé par définir l'autonomie de l'apprenant comme « la capacité de prendre en charge son propre apprentissage », notant que cette capacité n'est pas innée, mais doit être acquise soit par des moyens naturels » ou (comme c'est le cas le plus souvent) une manière systématique et délibérée, et soulignant que « prendre en charge son apprentissage est la responsabilité de toutes les décisions concernant tous les aspects de cet apprentissage » (Holec *apud* Little, 2007).

L'un des problèmes les plus courants de l'apprentissage des langues étrangères est le manque de motivation. Selon plusieurs sources, la motivation personnelle dépend étroitement de la prise de décision libre et de responsabilité. Ainsi, l'autonomie de l'apprenant présente certains avantages comme l'application d'un programme adapté aux besoins de l'apprenant et lui faisant le centre de son propre apprentissage. L'autonomie de l'apprenant rend le processus d'apprentissage indépendant de l'espace et du temps, car l'apprenant peut apprendre une langue étrangère non seulement à l'école avec son enseignant, mais aussi chez lui et seul.

Le mélange d'apprentissage et de joie augmente la motivation de l'apprenant. James Paul Gee dans son œuvre *What Video Games Have to Teach Us About Learning and Literacy*, (Gee *apud* Alabay, 2015) affirme que les jeux vidéo mélangent l'instruction et la démonstration, une technique d'apprentissage plus efficace que le style a trouvé dans la plupart des classes traditionnelles. Selon une étude récente menée par des chercheurs de l'Université du Michigan, les jeux vidéo de puzzle qui exercent les mémoires de travail des enfants peuvent améliorer leur raisonnement abstrait et la résolution des problèmes, ce qui peut avoir un impact direct sur l'avenir de la réussite scolaire et professionnelle. En outre, une étude menée par des scientifiques de l'Université de Rochester a constaté que les jeux vidéo peuvent améliorer la vision des joueurs, l'attention, et certaines compétences cognitives. Les participants de l'étude ont également obtenu de meilleurs résultats que les non-joueurs sur certains tests de vitesse, de précision, et de multitâches. Dans les jeux vidéo et ordinateur, les joueurs s'engagent dans une action à distance, un peu comme la manipulation à distance d'un robot, mais d'une manière beaucoup plus fine.

Au XXIe siècle, grâce à l'aide de la technologie, nous avons de nouvelles façons de pratiquer l'apprentissage autonome des langues étrangères. Surtout chez les jeunes les jeux vidéo et les environnements de création de jeux sont des sources populaires de joie et d'apprentissage. Pour pouvoir analyser les tendances et les attitudes des jeunes vis-à-vis des jeux vidéo, en 2014, nous avons fait une enquête sur 130 étudiants de l'Ecole Supérieure des Langues Etrangères de l'Université d'Uludag. Nous avons aussi demandé aux participants de donner leurs avis sur l'utilisation des jeux vidéo en tant qu'outils pour l'enseignement / l'apprentissage des langues. Pour les statistiques et l'interprétation des données, nous avons utilisé IBM SPSS comme logiciel.

Sexe	Fréquence	Pourcent
Fille	82	63,1
Garçon	48	36,9
Total	130	100,0

Tableau 1. *Sexe des participants*

Age	Fréquence	Pourcent
18	17	13,1
19	58	44,6
20	35	26,9
21	10	7,7
22	5	3,8
24	2	1,5
27	2	1,5
28	1	,8
Total	130	100,0

Tableau 2. *Age des participants*

82 Filles et 48 garçons ont participé à l'enquête. Le taux des participants entre 18 et 22 ans est 96,2 %. On observe que 44,6% des participants ont 19 ans. On remarque que plus de neuf étudiants sur dix pratiquent le jeu sur leur appareil mobile. Un peu plus de la moitié des étudiants (63,8 %) utilisent leur PC pour des objectifs ludiques.

Choix	Frequence	Pourcent
Oui	83	63,8
Non	47	36,2
Total	130	100,0

Tableau 3. *Pourcentage des participants jouant sur les mobiles*

Choix	Fréquence	Pourcent
Oui	121	93,1
Non	9	6,9
Total	130	100,0

Tableau 4. *Pourcentage des participants jouant sur leur PC*

Choix	Fréquence	Pourcent
0 - 2 Heures	98	75,4
2 - 4 Heures	16	12,3
Plus de 4 heures	5	3,8
Jamais	11	8,5
Total	130	100,0

Tableau 5. *La fréquence de la pratique du jeu quotidienne*

Choix	Fréquence	Pourcent
Tous les jours	33	25,4
Plus d'une fois par semaine	59	45,4
Une fois par semaine	17	13,1
Une fois par mois	12	9,2
Jamais	9	6,9
Total	130	100,0

Tableau 6. *La fréquence de la pratique du jeu*

Ces tableaux représentent la perception de l'utilité du jeu vidéo en classe de la langue par les apprenants. On constate que pour 95,4 % des étudiants le jeu vidéo peuvent a priori être pertinent. Les jeunes apprenants âgés de 18 à 22 ans consacrent énormément de leur temps aux jeux vidéo et aux activités basées sur

jeux vidéo. Cela établit un excellent dispositif d'apprentissage à la fois pour les enseignants et pour les apprenants.

L'utilisation des jeux vidéo pour des objectifs académiques n'est pas quelque chose de nouveau. Pendant plus de deux décennies, il a été discuté avec ses avantages et ses inconvénients. Une chose est certaine : l'intégration des jeux vidéo dans l'éducation attire surtout les étudiants qui ne répondent pas aux méthodes traditionnelles d'enseignement. Maintenant, il y a une autre façon fascinante d'attirer les étudiants avec des jeux vidéo à des fins éducatives : c'est créer le jeu au lieu d'utiliser un jeu qui a été créé à des fins de divertissement principalement. Le codage pour les jeux n'est pas une tâche facile. C'est pourquoi pendant une longue période de temps il a été réalisé par les professionnels seulement et aujourd'hui pour les jeux commerciaux ce phénomène continu. Mais il y a des progrès significatifs dans les jeux éducatifs et *e*-learning concernant leur accessibilité.

Figure 1. *GameSalad logo (adopté du site officiel, 11.11.2016)*

GameSalad est un fournisseur d'outils de développement de jeux mobiles. La plate-forme créative de GameSalad permet aux développeurs de jeux de concevoir, de publier et de distribuer rapidement des jeux sophistiqués pour iOS, Android, HTML5, Kindle®, Windows® et Tizen® tout en éliminant le besoin de coder. Depuis 2009, plus de 200 000 titres originaux créés par la communauté de GameSalad, dont plus de 700 000 développeurs, dans le monde entier (Schneider, 2014).

GameSalad offre un cours de démarrage pour tous ceux qui veulent commencer à construire des jeux vidéo. Les enseignants et les étudiants qui n'ont absolument aucune expérience de codage du tout, peuvent créer leurs jeux en fonction de leurs besoins. Créer son propre jeu vidéo a un autre avantage qu'il est beaucoup plus facile de créer un jeu en fonction des besoins de sa cible que d'essayer de créer un matériel éducatif à partir d'un jeu vidéo sérieux ou commerciaux. Dans l'enseignement des langues étrangères, l'auto-motivation et l'auto-évaluation sont deux points importants. En créant son propre jeu vidéo, l'étudiant développe une auto-motivation et à l'aide du mécanisme de prévoir interne de GameSalad il ou elle peut évaluer le jeu créé.

Jouer à des jeux vidéo permet aux enfants de s'habituer à la façon dont un ordinateur fonctionne et, par conséquent, il devient une seconde nature pour eux. La plupart des jeux exigent des enfants de penser rapidement. De plus, ils doivent utiliser leur logique pour réfléchir trois étapes à venir afin de résoudre des

problèmes et des niveaux complets. C'est quelque chose qui aide les enfants plus tard dans la vie comme ils développent leur logique, leur exactitude et leur capacité à penser. Il aide également à développer la coordination l'œil-main parce que les enfants doivent regarder l'action sur l'écran tout en utilisant leurs mains pour contrôler ce qui se passe en même temps (Jones, 2016). Nous pouvons conclure que la création de jeux vidéo éducatifs est bénéfique tant pour les enseignants qui construisent des ressources d'apprentissage en ligne que pour ceux qui apprennent la langue.

Références bibliographiques

Alabay, Serkan. *Enseignement / Apprentissage Du Fle Avec Les Jeux Vide*. Bursa: Omminsciptum, 2015.

Camilleri, Antoinette (coord.). *Introduction de l'autonomie de l'apprenant dans la formation des enseignants*. Editions du Conseil de l'Europe, 2002.

Gee, James Paul. *What Video Games Have to Teach Us About Learning and Literacy*. New York: Palgrave Mcmillan, 2003.

Holec, H. *Autonomy and foreign language learning*. Oxford: Pergamon, 1981.

Jones, Celina. *6 Basic Benefits Of Game-Based Learning*. Novembre 11, 2016. <http://www.teachthought.com/the-future-of-learning/technology/6-basic-benefits-of-game-based-learning/>

Little, David. *Learner autonomy: drawing together the threads of self-assessment, goal-setting and reflection*. 2007. <http://archive.ecml.at/mtp2/ELP_TT/results/DM_layout/00_10/06/06%20Supplementary%20text.pdf>

Portine, Henri. « L'autonomie de l'apprenant en questions ». *Alsic*, Vol. 1, n° 1, 73-77. <https://alsic.revues.org/1466>

Schneider, Andrea. *GameSalad's Mobile Game Development Tools in Educational Spotlight at the 2014 FETC*. Janvier 23, 2014. <http://gamesalad.com/blog/fetc2014_release>

TRADUCTOLOGIE
ȘI
PLURALISM CIVILIZAȚIONAL/LINGVISTIC

TRADUCTOLOGY
AND
CIVILIZATIONAL/LINGUISTIC PLURALISM

CZU: 811.133.36'37

TRANSLATION OF ENGLISH CHILDREN'S LITERATURE: "WINNIE-THE-POOH" BY ALAN MILNE AND ITS RUSSIAN VARIANTS

Inga STOIANOVA
Free International University of Moldova (ULIM)

Children's literature should be matched with the child's perception, it has to be alive, figurative, exciting, colorful, emotional, simple and clear. In translating children's literature the translator's purpose is to feel the peculiarities of the SL and TL and to cope with the lexical difficulties that can appear in the process of translation. The structure of texts is of great importance for a child who is still in the process of uncovering the secrets and depths of the foreign language in comparison with his native language. The translation of children's literature is a complex task, involving a great deal of skills, preparation, theoretical knowledge and intuitive feeling.

Keywords: *children's literature, translation procedures, mediation process, moralistic adjustment, culture-specific words, versions of translation.*

Literature is the eternal source of investigations, and children literature is a source of our national, cultural, and historical wealth. Children's literature is defined as material written and produced for the formation or entertainment of children and young adults. It includes an extensive amount of genres beginning from fairy tales, fantasy stories, fiction, and finishing with poetry. Books are used in order to develop children's language, reading ability and abilities to think. It also functions as a character development tool to shape behaviour and attitudes.

Children's literature as an independent genre is comparatively a new trend since it was thought secondary until the end of the 18th century. When the paradigm of literature for the grown-up had been entirely settled, literature for children began to develop as its free issue. As to Peter Hunt states, children's books began to shift from the educational to the leisure by end of the 19th century, and by the middle of the 20th century, children's literature was entirely perceived as a distinctive area of the literary world (Hunt, 1991: 9).

Since then it has developed and expanded significantly. However, there has always been trend to consider children's literature as 'the Cinderella of literary studies' (Connel 18). The principle cause is the fact that books for young readers are created for the minority; their chief audience (children) is considered nonessential in many societies.

The investigation of children's literature as a scholastic subject began to expand only at the end of the XXth century. Nevertheless, the initial attention in the cross-cultural influence and the international spreading of children's literature appeared much earlier within the discipline of Comparative Literature.

Nowadays it is very difficult to offer an accurate explanation to the children's literature as a genre, because its limits are very imprecise. To begin with, it should

be noted that there exists no single definition of children's literature and, because of the complex characteristics of the subject matter, many different definitions are possible. They range from "literature read by children up to the age of 16", "literature intended and produced specifically for children", "as literature read by young people between 13 and 16", to "literature for any child or adolescent under the adult age including textbooks for school" (Lathey 1-2).

Rita Oittinen raises the question of whether there is a need to define children's literature at all. She bases her question on the observation that "works of literature and whole literary genres acquire different meanings and are redefined again and again. It might, therefore, well be that today's adult literature is tomorrow's children's literature" (Oittinen 35).

The past has shown that this is perfectly possible. Books which had originally been written for adults later became children's books (e.g. *Gulliver's Travels*). Of course, the opposite is also true. Books intended for children have frequently been "discovered" by adults and some of them have even become cult-books for adults (e.g. *Winnie the Pooh* that is the object of our research).

Children experience the world around them in a very different way from adults. Adults have learned to see correlations, to reason and, in general, their senses have become dulled through experience. Children do not have the knowledge and skills which adults have had years to acquire. They experience their surroundings in a completely unbiased way and with an immense wealth of fantasy. They have no preconceived ideas; they are open to everything. Because of this, their abilities deserve special attention and consideration. This must be taken into account when writing books for them. A text suitable for children means, therefore, anything that children can understand that interests them and that meets their needs.

Modern linguistics settles some characteristics of the children's books: they are generally shorter; they tend to favour an active rather than a passive treatment, with dialogue and incident rather than description and introspection; child protagonists are the rule; conventions are much used; they tend to be optimistic rather than depressive; the language is child-oriented; plots are of a distinctive order, probability is often discarded; one could go on endlessly talking of magic and fantasy and simplicity and adventure (Hunt, 1994: 63).

Taking into consideration the above mentioned aspects, the translator of children's literature usually has to make decisions according to the brief for a particular assignment. However, when he begins his work, he may well include concepts that are not in the brief. Even if the translator makes an effort to be as neutral as possible, there will still be evidence of his own education, childhood and cultural background in his work. Rather than adopt a middle-of-the-road approach in which he neither moves towards the source text culture or the target text culture, the translator has to decide to which side he should swing. He has to decide whether to tilt his work towards the source text culture or towards the target text culture. Benjamin Stolt illustrates this point by quoting Schleiermacher's famous dictum which goes thus: Either the translator leaves the author in peace as much as possible and moves the reader towards him; or he leaves the reader in peace as much as possible and moves the author towards him (Stolt 131).

Further we shall discuss the way the above-mentioned principles are represented in three Russian variants of *Winnie-the-Pooh* by Alan Milne.

For 30 years there has been the only one translation of *Winnie the Pooh*, it was performed by Boris Zakhoder. The first version of *Winnie- the -Pooh* in Russian appeared in 1960 being accompanied by charming, naive drawings of the fine artist Alisa Poret. At that time the book was called *Вини-Пух и все остальные* (*Winnie the Pooh and all the others*), while the present name - *Вини-Пух и Все-Все-Все* (*Winnie the Pooh and All – All – All*) appeared later. The work of Boris Zakhoder was considered to be a unique one. His name was listed on the cover page of the book. In the subsequent editions Boris Zakhoder's name was mentioned as the translator, while in the other editions some authors found correctly not to mention Zakhoder participation in the creation of this book at all (Заходер 3). For a long time Zakhoder's version had been published without two chapters/ stories which are present in the original by Milne; they were for the first time translated and included in the book *Вини-Пух и многое другое* (*Winnie the Pooh and the others*), published in 1990. The full version of Zakhoder's translation, however, is still little known. The 1990s were the time of the creation of new Russian translation of *Winnie-the-Pooh*. The translation by Zakhoder ceased to be the only one. The translation by Viktor Veber became the most famous as an alternative. In his version Veber maintained the dedication and separation into two parts (part 1, part 2), all twenty chapters were fully translated (Мелетинский 84).

Vadim Rudnev and Tatiana Mikhailova translation *Winnie Пух. Дом в Медвежьем Углу* (*Winnie the Pooh. A House in the Bear's Corner*) was published first as a part of Rudnev's *Вини Пух и философия обыденного языка* (*Winnie the Pooh and the Philosophy of Ordinary Language*) and then had several separate publications. The titles of chapters and partly the text are following the style of William Faulkner; while poems and dialogues are written according to the Russian and Soviet mass poetry (Руднев 15).

Further we will examine in a detailed way the linguistic and literary peculiarities of the above mentioned translations. The first aspect to be treated is the translation of proper names. Here is the full table of names with their translation.

Arthur Milne	**Boris Zakhoder**	**Viktor Verber**	**Vadim Rudnev**
Winnie-the-Pooh	Вини-Пух	Вини-Пух	Winnie Пух
Piglet	Пятачок	Хрюка	Поросенок
Rabbit	Кролик	Кролик	Кролик
Baby Roo	Крошка Ру	Крошка Ру	Ру
Kanga	Кенга	Кенга	Кенга
Eeyore	Иа-Иа	ИА	ИЁ
Owl	Сова	Сова	Сыч
Heffalump	Слонопотам	Хоботун	Heffalump
Woozle Wizzle	Бука Бяка	Вузлы Вязлы	Woozle Wizzle

In English the name *Winnie-the-Pooh* consists of three components, the indefinite article being the connective element. There is the indefinite article *the* between the name *Winnie* and the nickname *Pooh*. It is known that in English sound *h* in *Pooh* is not pronounced as this name is rhymed with *who* or *do*.

However, Boris Zakhoder's version of *Пух* perfectly matches Russian literary tradition and language. In Russian *пух* is also used as it speaks about fluffiness and fuzziness of the protagonist. However, in the book by Boris Zakhoder there is another explanation for it: *Если ему на нос садилась муха, ему приходилось сдувать ее: Пухх! Пуххх! И, может быть, именно тогда-то его и назвали Пухом* (Заходер 344).

In Boris Zakhoder's version the name of Pooh is written as in the original with a hyphen *Вини-Пух*. In the 1990s, under the influence of Walt Disney cartoons where Winnie the Pooh is written without the hyphen, a new variant *Вини Пух* became to be spread (Rudnev's and Mikhailolva's versions and some versions of Victor Veber).

As the table shows in Vadim Veber's and Victor Rudnev's translation there is not *Пятачок, Тигра, Иа-Иа, Слонопотам* as these names are the invention of Boris Zakhoder. In Veber's version *Piglet* is *Хрюка*, while *Heffalump* is *Хоботун*.

In the translation of Vadim Rudnev and Tatiana Mikhailova a number of proper names are not translated either as *Winnie, Heffalump, Woozle*, however, some new proper names as *Поросенок, Сыч, Осел, Тиггер* had emerged.

Another problem of translation is the rendering of national and cultural peculiarities of the original. The translator has to preserve in the text the idea which according to the author's concept the reader should perceive. Here are some examples:

- *He bounced twenty feet on the next branch... – скользнув по ветке на десять футов вниз* (Rudnev); *Пролетев добрых три метра вниз* (Zakhoder); *Его отбросило от ветки, растущей двадцатью футами ниже* (Veber);
- *To another branch thirty feet below - Пролетев еще метров пять* (Zakhoder); *Еще об одну ветку, в тридцати футах от второй* (Veber); *На следующей ветке двадцатью футами ниже* (Rudnev);
- *The Hundred Acre Wood – Стоакровый Лес* (Veber); *Чудесный Лес* (Zakhoder); *Стоакровый Лес* (Rudnev).

Thus, in the analyzed translations Rudnev and Veber retain English system of measurement (feet, acres), and, as we see from the examples, Rudnev does not give an accurate rendering of feet's volume. Zakhoder uses meters, but he does not adhere to the exact rendering of feet to meters.

The names of trees are also rendered in different way. In the following table one can see the generalized version of translations:

Arthur Milne	**Boris Zakhoder**	**Viktor Verber**	**Vadim Rudnev**
Gorse-bush	колючий-преколючий терновый куст	куст терновника	куст утесника
Oak tree	дуб	дуб	дуб
Copse	сосна	ельник	роща
Copse and spinney	сосны и елки	елки и лиственницы	буковые деревья
Slops of gorse and heather	склоны, заросшие можжевельником и репейником	склоны, заросшие вереском	склоны, поросшие утесником

As we can see, blackthorn, oak, heather are common in all authors. In Zakhoder's version birch, juniper and pine appear, while in Veber - beech and larch, in Rudnev - alder and gorse bush.

In case when the reader is a child under 6, many things are not known to him so the question is if there is a necessity to preserve the systems of measurement or difficult botanical names or even not understandable *Вузл – Вязл (Woozle Wizzle*) comparing to the Russian *Буки-Бяки*. The elimination of national feature is tightly connected to the translation and if it is kept, in some cases the reader (a child) cannot understand the text.

In order the translation to touch the reader's feelings and at the same time to remain a copyrighted work the translator must understand the concept of the author. In our view Veber and Rudnev managed to solve the problem by following the principle of literal translation or just by omission of some moments. But Boris Zakhoder always uses necessary and most applicable variants. To give a more vivid description some examples follow:

- *Pooh pushed and pushed and pushed his way through the hole. - Вини-Пух стал вползать, втискиваться, вталкиваться, ввинчиваться в узкую нору* (Veber). *Итак, Пух проталкивался, и проталкивался, и проталкивался в нору и наконец оказался внутри* (Rudnev). *Он протискивался, протискивался, протискивался и наконец очутился там* (Zakhoder).
- *He pulled with his front paws, and pushed with his back paws, and in a little while his nose was out in the open again … and then his ears … and then his front paws … and then his shoulders … and then – …Уцепился за край передними лапками, оттолкнулся задними. Мало-помалу из норы показались его нос, уши, голова, плечи … а потом…* (Veber). *Он проталкивался передними лапами и отталкивался задними лапами и вскоре, в то время как его нос был уже на открытом просторе, его уши… и его передние лапы… а затем плечи...* (Rudnev). *Он изо всех сил тянул себя передними лапками, и спустя некоторое время на воле оказался нос … потом уши … потом передние лапки … потом плечи … а потом…* (Zakhoder).
- *Piglet passing the time by telling Pooh what his Grandfather Trespassers W had done to Remove Stiffness after Tracking, and how his Grandfather Trespassers W had suffered in his later years from Shortness of Breath, and other matters of interest. - По пути Пятачок рассказывал Вини-Пуху интересные истории из жизни своего дедушки Посторонним В. Например, как этот дедушка лечился от ревматизма после охоты и как он на склоне лет начал страдать одышкой, и всякие другие занятные вещи* (Veber). *Дедушка Нарушитель Г для того, чтобы избавиться от астмы после длительной слежки, и как его Дедушка Нарушитель Г страдал на склоне лет Сердечной Недостаточностью, а также о других не менее увлекательных материях (Rudnev). Хрюка коротал время, рассказывая Пуху о том, как после охоты дедушка Посторонним В боролся с ломотой в лапах, о том, как в последние годы дедушка Посторонним В не мог ни*

вдохнуть, ни выдохнуть, и о прочих весьма интересных подробностях из жизни дедушки (Zakhoder).

These examples show the choice of vocabulary by different translators, but differences within the author's text are either absent or very small. This is due to the fact that the translators tried to convey the original text by the means of the Russian language. The peculiarities of Rudnev's translation are based on the presence of some specific terms: *сердечная недостаточность, астма, материя (heart failure, asthma, matter*).

Another specific peculiarity of all the translations is the presence or absence of diminutive suffixes. Zakhoder and Veber use them very frequently, making the text very kind and sweet. In Rudnev's translation these suffixes are absent: *по его мордочке скатилась слеза, положив голову на лапки, славненький шнурочек, серенький ослик,* etc.

Even Winnie-the-Pooh is characterized differently. Here are the features of Winnie: *bear of a little brain; he hasn't any brain; pulp in his head; глупенький мишка; глупый бедный медвежонок; опилки в голове* (Zakhoder); *мишка со слабеньким умишком; глупый медвежонок; совсем глупенький* (Veber); *глупый старый медведь; медведь без мозгов; медведь весьма умеренных умственных способностей; медведь с низким интеллектуальным коэффициентом* (Rudnev).

As we can see in that case Zakhoder and Veber use diminutive suffixes and create an image of kind -hearted bear and the warm atmosphere of a fairy tale. In Rudnev's version one can observe quite an opposite pattern of a "silly old bear with no brains" (*глупый старый медведь без мозгов*) which makes no sympathy.

The tale also contains a lot of poems and puns in the form of notes and writings. They should be analyzed separately. Alan Milne called them little songs. In Boris Zakhoder's version they become *вопилки, сопелки, шумелки, пыхтелки*. Veber translates them as *песенки*, while in Rudnev they are called *хмыкалки, мурчалки*. In translation one can see the differences from text of the original. Here are the examples:

- *It makes him very proud to be a little cloud […] - Горделивой черной тучей […]* (Rudnev). *Даже маленькая тучка гордо так себя несет […]* (Veber). Zakhoder 's version lacks such kind of description.
- *We shouldn't have to climb up all these stairs. - Нам бы, мишкам, было незачем Лазить на такие вышки!* (Zakhoder). *Построила тихо берлогу. И в ней бы жила понемногу* (Rudnev). *Где б он улей строил свой – В ямке у ствола заветной (если б мишка был пчелой), И к чему тогда по веткам лезть наверх? Ни Боже мой!* (Veber).

In this case Zakhoder is closer to the original as in Veber's and Rudnev's translation some additional information appears.

But in our view it is not so important. The important thing is the quality of vocabulary the translators use and style in which the songs are written. In their translations both Boris Zakhoder and Victor Veber use simple vocabulary, it is not complicated by the "adult" words, and some diminutive suffixes are used in translations. Zakhoder's songs bring into mind children nursery – rhymes, Veber's ones look like unpretentious children's songs with repetitive phrases. Quite another thing is observed in translation by Rudnev. He uses a more complex vocabulary,

and the diminutive suffixes are absent. The songs look more like adults' poems, a bit rough and destructive, just consider to the phrase: *То мы бы спилили деревья пилой.*

Another interesting thing is represented by different types of word play and paronomasia between the original and the translations, the capitalization of the source language is preserved in the target one. Here are the examples:

- *Hipy papy bthuthdth thuthda bthuthdy. - Про зря вля бля сдине мраш деня про зря бля бля вля! (*Zakhoder). *Проздрав ляля пнем драздение* (Veber). Hipy *papy bthuthdth thuthda bthuthdy* (Rudnev).
- *Ples ring if an rnser is reqird/ lez cnoke if an rnser is not reqid. - пажаласта, званити, есле нужин атвет/пажаласта, стучити, есле атвет нинужин* (Veber). *Прошу нажать эсли не аткрывают/прошу падергать эсли не аткрывают* (Zakhoder).

In this case the concept of the author is best of all rendered by Viktor Veber as Boris Zakhoder suggests his own variant of translation with the same humourous effect, while Rudnev does not make any translation of the lines: *Crustimoney Proseedcake – Сведущая простидура* (Veber), *Бычья цедура* (Zakhoder), *С юридической точки зрения процедурный вопрос* (Rudnev).

In this example it is useless to try to convey the meaning of the words said by the owl, so for humorous effect both Zakhoder and Veber offer a meaningless pun, but according to the assonance Veber's version is closer to the original. To create a humorous situation Rudnev uses legal terms.

As we can see Rudnev's translation has a specific feature, namely not to translate many lexical units, omission being its distinctive translation procedure. Besides the play on words and proper names, he also does not translate sound imitative words as *bump-bump, crack* and some lines in songs *tiddle-iddle, rum-tum-tum-tiddle-um*. The translator himself states, he did that for a certain effect, as he tried to remember the reader that it was a foreign language and environment while the translation was meant for an adult reader (Руднев 26). The translator does not keep the fairy atmosphere, he is very realistic and the same is his language. Here are some examples of lexical units used by the translator: *глупый старый медведь; медведь, вообще не имеющий мозгов; старый серый осел И-Ё, расставив передние копыта, стоял в заросшем чертополохом закоулке; черт возьми; затылочной частью своей головы; хладнокровно облизал нос; говорит замогильным голосом; сказал страшным шепотом*.

To our mind Boris Zahoder's translation is the best one in spite of the fact that his translation has a form of retelling as though he could understand the personages of the fairy tale, the animals.

Veber's translation is more neutral; he just rendered the English text. However, the translator uses diminutive suffixes *глупый мишка / медвежонок, поросенок, слабенький умишко, песенки* as well as non-literary words are used *бубнить, заорать, на том и порешили*. Moreover, he preserves the lightness, joy and magic character of the wood: *столетний лес, заветная ямка, сладко и приятно*.

Having analyzed the tree types of translations into Russian of *Winnie the Pooh* we come to the conclusion that the translators' personality influences the nature of his work. Vadim Rudnev's and Viktor Veber's translations are a kind of

philosophy for the adults, while Boris Zakhoder managed to keep the magic of Milne's story. British children's books are often recommended both to adults and children and so can help to bridge the ever present generation gap and to cater for mutual understanding, to say nothing about the pure joy they give.

Bibliographical References

Connel, Eithne. "Translating for Children." *The Translation of Children's Literature,* Clevedon: Multilingual Matters, 2006, p. 15-24.

Hunt, Peter. *Criticism, Theory and Children's Literature*. Cambridge: Blackwell Inc, 1991.

---. *An Introduction to Children's Literature.* Oxford: Oxford University Press, 1994.

Lathey, Gillian. "The Translator Revealed: Didacticism, Cultural Mediation and Visions of the Child Reader in Translators' Prefaces." *Children's Literature in Translation: Challenges and Strategies.* Manchester: St. Jerome Publishing, 2006, p. 1-18.

Klingberg, Göte. *Research into the Translation of Children's Books.* Stockholm: Almqvist & Wiksell, 1998, p. 84-89.

Milne, Alan Alexander. *Winnie-the-Pooh*. <http://lib.ru/MILN/pooh.txt_with-big-pictures.html>

Oittinen, Rita. *I am Me – I am Other: On the Dialogics of Translating for Children*. Tampere: University of Tampere, 1993.

Stolt, Benjamin. "How Emil Becomes Michel: On the Translation of Children Books." *The Translation of Children's Literature: A Reader*. Clevedon: Multilingual Matters, 2006, p. 128-145.

Заходер, Борис. *Избранное: стихи, сказки, переводы, пересказы.* Москва: Астрель, 2006.

Мелетинский, Егор. *Герой волшебной сказки.* Санкт-Петербург: Академия исследований культуры, 2005.

Руднев, Вадим. Михайлова, Татьяна. *Вини-Пух и философия обыденного языка*. Москва: Аграф, 2000.

CZU: 81'25

TRANSLATION: A BRIDGE BETWEEN LANGUACULTURES

Ghenadie RÂBACOV
Free International University of Moldova (ULIM)

Thanks to translators, interpreters and terminologists, people around the world can preserve their cultural heritage while participating actively in the global village's live. Circulation of knowledge, promotion of literature, scientific discoveries, trade and cultural exchanges would be impossible without translation. Translators build bridges between cultures, facilitating creative communication and cultural enrichment. In this paper the author analyses translation as a universal human activity, as a response to a necessity of an act of meta-communication and speaks about language and culture, two inseparable notions in investigating the translation processes. The article is entirely devoted to the concept of languaculture, a term coined by Michael Agar in order to describe the essential tie between language and culture. Disparate opinions of different scientists are confronted: language and culture being seen as inseparable/separated phenomena. The author insists on the inseparability of these concepts and describes the three dimensions of languaculture, proposed by K. Risager: the semantic and pragmatic potential, the poetic potential and the identity potential.

Keywords: *languaculture, translation, domestication, Translation Arena, interculturality, globalised world.*

No sphere of human activity can grow without translation. In an interdependent world like ours, translation has become a channel of communication between heterogeneous cultures. Translation arises not only as a way of access to a new knowledge, but also as a social actant which influences cultures and societies. During the time, it has acquired numerous important and controversial meanings. The verb *to translate* emerged in 1539, one year before the appearance of the noun *translation,* used for the first time by the French scholar Etienne Dolet (1540). As Inês Oseki-Dépré mentions in *Théories et pratiques de la traduction littéraire,* the etymology of the word *translation* is discussable. We don't know exactly if it comes from the Latin *traducĕre* or from the Italian *tradurre,* because the practice of translating the Classics was widespread in Italy. Before this term, the an-cient French knew the word *translater,* derived from the Latin *translatio* and kept in English (Oseki-Dépré 12). To translate means to render a text from one language into another. This simplistic definition is based on the notions of shift and movement, which are reflected in the definition proposed by J. P. Vinay and J. Darbelnet, when they say that the translation constitutes "the passage from language A to language B, to express the same reality X" (20).

At first glance, it is clear that this etymological conception of translation emphasizes the importance of languages involved in an intercultural activity.

Jean Dubois *et al.* (1973) gives the following meaning to the operation of translation: « Traduire c'est énoncer dans une autre langue (ou langue cible) ce qui a été énoncé dans une langue source, conservant les équivalents sémantiques et

stylistiques » (490) – "To translate is to say in another language (or target language) what was said in a source language, preserving the semantic and stylistic equivalents" (our translation).

Jean-René Ladmiral, in his turn, sees the translation as a universal human activity, necessary in any epoch and in all parts of the globe: « une activité humaine universelle, rendue nécessaire à toutes les époques et dans toutes les parties du globe » (11). According to this definition, we can notice that translation is a response to a necessity of an act of meta-communication, capable to ensure the identity of speech through the difference of languages: « une opération de métacommunication assurant l'identité de la parole à travers la différence des langues » (*ibidem:* 223).

Lawrence Venuti considers the aim of translation is "to bring back a cultural other as the same, the recognizable, even the familiar; and this aim always risks a wholesale domestication of the foreign text, often in highly self-conscious projects, where translation serves an appropriation of foreign cultures for domestic agendas, cultural, economic, and political" (18). The Italian translation theorist is popular for introducing and analysing two basic translation strategies – *domestication* and *foreignization,* which provide both linguistic and cultural guidance. In Venuti's view, the former refers to "an ethnocentric reduction of the foreign text to target-language cultural values, bring the author back home", while the latter is "an ethnodeviant pressure on those (cultural) values to register the linguistic and cultural difference of the foreign text, sending the reader abroad" (*ibidem:* 20).

We think that translators should pay attention to linguistic aspects as well as to the cultural dimension of the context, because translation is not only an act of rendering a text from one language into another, but also an act of rendering a text from one culture into another. Language is a part of culture; it expresses a cultural identity and certain specificities of a people. To separate language from culture would mean to isolate it from history, art, traditions, beliefs, values and people's patrimony. Language and culture are inseparable, because the language is "the heart within the body of culture" (Bassnett 13) and the culture is the product of interacting human minds. That's why nowadays it's better to operate with the concept of ***languaculture,*** a term more and more preferred by scientists, to define a language that includes not only elements such as grammar and vocabulary, but also past knowledge, local and cultural information, habits and behaviours. Schematically, the process of translation can be represented as follows:

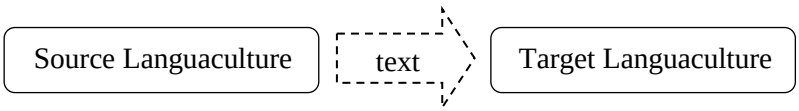

Figure 1. *Translation as passing a text from one languaculture to another*

The term *languaculture* was coined in 1994 by the prominent anthropologist in the field of linguistics Michael Agar in order to describe the essential tie between language and culture. Agar distinguishes between source languaculture (LC_1) and target languaculture (LC_2). Agar (2006) specifies that culture is "translation" in relation to the notion of *languaculture* and describes it as "an artificial construction

built to enable translation between them and us, between source and target" (6). The following figure illustrates Agar's notion of languaculture and its connection with the translation.

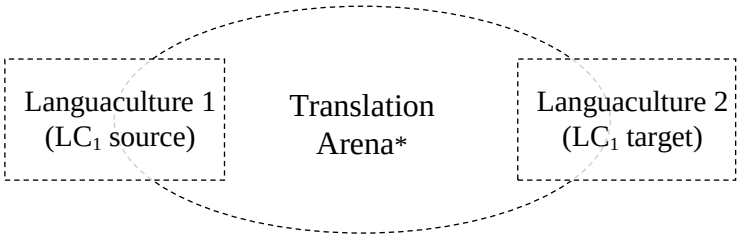

Figure 2. *Agar's Languaculture Model*

The opinion of theorists regarding the concept that we have just mentioned are quite disparate. Karen Risager makes a very important and clear statement in her article *Languaculture as a Key Concept in Language and Culture Teaching*: "The relationship between language and culture may be viewed from two opposite angles. On the one hand language may be seen as closely associated with a culture: language and culture are seen as inseparable phenomena. On the other hand language may be seen as an instrument of communication that may be used with any subject and anywhere in the world: language and culture are seen as separated phenomena. The teaching of English as an international language is often accompanied by the second view" (185). The author thinks that none of these positions is satisfying. Thus, translation as an intercultural phenomenon can be understood in many different ways. We consider that, from the perspective of translation studies, language should be conceptualised as an integrated part of society, culture and the psyche. Language is always cultural in some respect.

The translator must not find an equivalent only at the language level, but must equally reflect, in the best way, the cultural connotation of some elements or symbols present in his work. As Myriam Watthee-Delmotte and Catherine Mayaux state in the 4th issue of the International Revue *Henry Bauchau,* « le traducteur ne présente jamais un équivalent, mais toujours un autre texte qui est le sien, et qui tient compte des attentes et spécificités culturelles de son public-cible » (8) – "the translator never presents an equivalent, but another text which is his, and that takes into account the expectations and the cultural characteristics of the target audience" (our translation).

The concept of languaculture, to which this paper is devoted, is very useful in the construction of a new understanding of the relationship between language and culture in a globalised world.

K. Risager (191) differentiates three dimensions of languaculture, corresponding to three cultural perspectives on language:

1. ***the semantic and pragmatic potential*** – the dimension explored by Agar, and by many other linguists interested in intercultural pragmatics and contrastive semantics. It has also been a longstanding focus of interest for linguistic anthropology; it is about constancy and variability in the semantics and pragmatics of specific languages;

2. ***the poetic potential*** – the dimension related to the specific kinds of meaning created in the exploitation of the phonological and syllabic structure of the language in question, its rhymes, its relationships between speech and writing etc. – areas that have for a long time interested theorists focusing on literary poetics, style, literariness and the like;
3. ***the identity potential*** – also called social meaning by some sociolinguists (for example, Hymes), it is related to the social variation of the language in question: in using the language in a specific way, with a specific accent for instance, one identifies himself and make it possible for others to be identified according to their background knowledge and attitudes.

We elaborated the following figure to elucidate the interconnection of the three dimensions of the languaculture, explained by K. Risager:

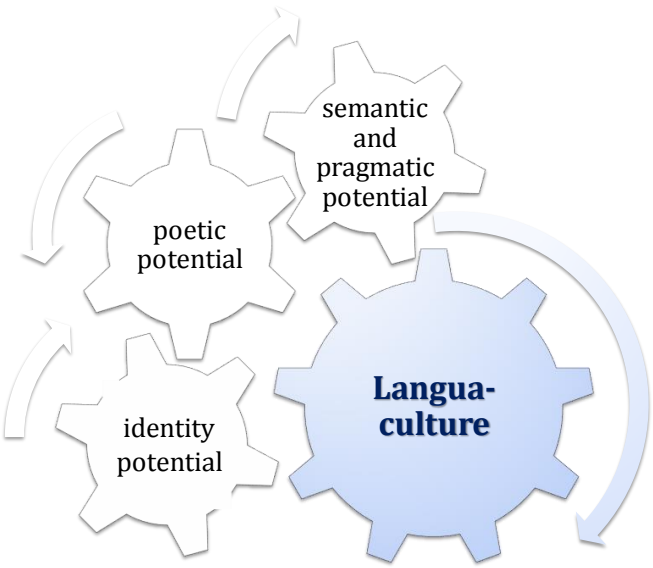

Figure 3. *The 3 Dimensions of Languaculture (based on Risager's theory)*

In conclusion we can say the (inter) cultural aspects are an integrated part of the translation activity, establishing links between the LC_1 and the LC_2.

The few reflections presented here, deserving a much wider development, show how the translated version of a text, theoretically, is the result of linguistic/cultural and extra-linguistic/extra-cultural constraints.

Every language has its own imagery, which contains a vision of the world. That's why any translation strategy faces two essential dilemmas: biculturalism, which is even more important than bilingualism, for truly successful translation and the preservation of the local colour. Translating between cultures is a complicated and vital task. The translator, who is the mediator, have to study and take into account a great number of peculiarities related to history, social structure, religion, traditional customs and everyday usage. Translation requires profound knowledge of both the source text and the target text culture.

NB: * The term ***Translation Arena*** has been chosen here as it refers to arena as place or scene were events unfold, there is activity, debate, conflict etc. All these aspects are involved in translation between LC and LC.

Bibliographical References

Agar, Michael. "Culture: Can you take it anywhere?" *International Journal of Qualitative Methods*, 5(2), 2006, p. 1-12. <http://www. ualberta.ca/~iiqm/backissues/5_2/pdf/agar.pdf> (visited on 14. 06.2016).

Bassnett, Susan. *Translation Studies*. London: Routledge, 1991.

Dubois, Jean *et al*. *Dictionnaire de linguistique*. Paris: Larousse, 1973.

Ladmiral, Jean-René. *Traduire : théorème pour la traduction*. Paris : Gallimard, 1994.

Oseki-Dépré, Inês. *Théories et pratiques de la traduction littéraire.* Paris : Armand Colin, 1999.

Revue Internationale Henry Bauchau. L'écriture à l'écoute, « Henry Bauchau en traduction », nr. 4. Louvain-la-Neuve : Presses Universitaires de Louvain, 2012.

Risager, Karen. "Languaculture as a Key Concept in Language and Culture Teaching". B. Preisler, A. Fabricius et al. *The Consequences of Mobility*. Roskilde: Roskilde University, 2005, p. 185-196.

Venuti, Lawrence. *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. London & New York: Routledge, 1995.

Vinay, Jean-Paul and Darbelnet, Jean. *Stylistique comparée du français et de l'anglais*. London /Paris: George G. Harrap /Librairie Marcel Didier, 1960.

CZU: 81’373:003.077

HERBIER MANUSCRIT DU XVIII-ème SIÈCLE : *PARTICULARITÉS DE SA CALLIGRAPHIE*

Nataliia IVANOVA
Université nationale d’Odessa « I.I. Metchnikov », Ukraine

The object of this communication is to get acquainted with the peculiarities of calligraphy handwritten herbarium of the XVIIIth century. This manuscript is currently preserved as a unique monument of ancient Foundation in the herbarium of the Odessa national University of Mechnikov. This Medical Herbarium includes plants in dried form represented by their French names that were used by the botanists of the eighteenth century. The text of the Medical Herbarium was written by the hand of one scribe in French in 1759. Because of the antiquity of the herbarium, this work, on the one hand, is of double interest for the history of botany and the history of medicine. On the other hand, for researchers of language, this manuscript has both linguistic and historical and cultural significant value, which is of extraordinary scientific importance. Analysis of lexicology and terminology unique to this text object (including phonetic, lexical, grammatical and stylistical elements) was not carried out but its implementation is necessary in order to better assess changes in the evolution of the French language. This article shows the analysis of the characteristics of the calligraphy of Herbarium and the identification of this scientific work. This is the first step to its study from the point of view of Philology.

Keywords: *herbarium of the XVIIIth century, text object, calligraphy, letters, identification of this scientific work.*

Cet article s’est donné pour mission de présenter quelques remarques du point de vue philologique d’un herbier manuscrit du XVIIIème siècle qui est aujourd’hui conservé comme monument unique dans le fonds ancien de l’herbier de l’Université nationale d’Odessa Metchnikov (Fig.1). Il est considéré comme patrimoine national de l’Ukraine car cette collection exceptionnelle de plantes usuelles utilisées à des fins thérapeutiques a vu le jour en 1759.

Cet ***Herbier Médical*** « contenant vingt et une classes de plantes usuelles » se présente d’une manière détaillée comme une série de noms de plantes utilisées pour leurs propriétés bénéfiques pour la santé humaine. Ces plantes sont « rangées selon les vertus qui leur font les plus généralement reconnues » (Fig.2. *Page de titre*). Outre les descriptions des propriétés médicamenteuses des plantes présentées on offre systématiquement leurs images. De plus, on peut affirmer que le manuscrit est complet, mais on marque la perte de quelques feuillets qui nous indiqueraient le nom de l’auteur.

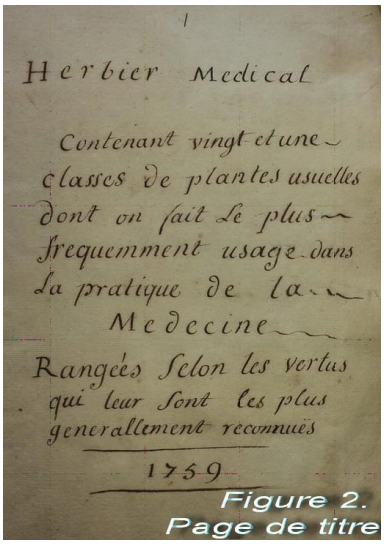
Herbier Medical
Contenant vingt et une classes de plantes usuelles dont on fait le plus frequemment usage dans la pratique de la Medecine
Rangées Selon les vertus qui leur sont les plus generallement reconnuës
1759

Figure 2. Page de titre

Bien entendu, en raison de son ancienneté, d'une part, cet herbier mentionné présente un double intérêt pour l'histoire de la botanique et pour celle de la médecine. Il doit être lu à la lumière des informations du XVIIIème siècle comme l'une des sources les plus importantes contenant les vertus de ces plantes et leur emploi thérapeutique conformité avec les connaissances de la médecine à cette époque-là. La traduction de ce texte est un outil très utile pour les chercheurs. Aujourd'hui, certaines prescriptions médicales de cet *Herbier* peuvent sembler étranges, mais il convient de rappeler que jusqu'à aujourd'hui, la thérapeutique continue de recourir aux plantes. En effet les médicaments issus de ces derniers à base de plantes possèdent le prix d'un risque généralement limité (Бондаренко, 2005 : 191-197).

D'autre part, du point de vue philologique, pour les chercheurs en langue, ce manuscrit constitue une source à la fois linguistique, historique et culturelle qui présente une valeur scientifiquement extraordinaire. Il s'agit d'un objet textuel unique dont l'analyse de lexicologie et de terminologie historique (y compris des éléments phonétiques, lexico-grammaticaux, stylistiques, orthographiques) n'a jamais été réalisée mais son application est nécessaire afin d'apprécier mieux les changements dans l'évolution de la langue française. En réalité, le rôle des manuscrits évolue énormément au fil du temps.

Le texte de cet Herbier Médical a été écrit à la main, de manière calligraphique, par un seul copiste en français en 1759. L'auteur a décrit 270 espèces végétales de 208 genres, 66 familles en 6 classes de l'Europe centrale et de la Méditerranée.

Ce texte scientifique a été redécouvert par hasard par Mme Svetlana Kovalenko, professeure à la faculté de biologie de l'Université nationale d'Odessa Metchnikov (Бондаренко, 2007 : 70-72). II est donc difficile de dépister comment ce manuscrit a pu parvenir dans notre Université, de tracer l'image précise de la manière dont cette acquisition est faite.

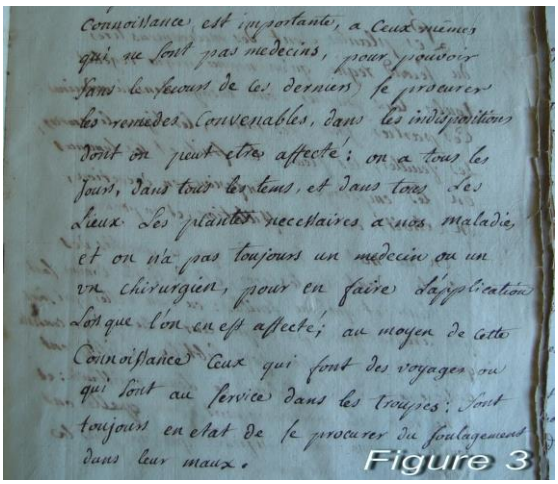
Connoissance est importante, a ceux mêmes qui ne sont pas medecins, pour pouvoir sans le secours de les derniers se procurer les remedes convenables, dans les indispositions dont on peut etre affecté : on a tous les jours, dans tout les tems, et dans tous les lieux les plantes necessaires a nos maladie, et on n'a pas toujours un medecin ou un vn chirurgien, pour en faire d'application lorsque l'on en est affecté ; au moyen de cette Connoissance ceux qui font des voyages ou qui sont au service dans les troupes : sont toujours en etat de se procurer du soulagement dans leur maux.

Figure 3

Dans le présent article, on s'interroge sur une des particularités de la lecture de cet Herbier, plus précisément sur sa calligraphie. Cela sert de cadre pour poser deux questions interdépendantes : qui donc a écrit cet herbier intéressant ? Y

a-t-il des inconvénients pour lire ce texte et le comprendre pour le lecteur contemporain? Lesquels?

Il est à remarquer que l'auteur ne s'adresse pas à une minuscule élite dont il convient de susciter l'intérêt mais […] « a ceux mêmes qui ne sont pas médecins, pour pouvoir sans le secours de ces derniers se procurer les remèdes convenables dans les indispositions dont on peut être affecté : on a tous les jours, dans tous les tems, et dans tous les lieux les plantes nécessaires a nos maladie » (Fig. 3). Nous ne le savons pas et nous n'avons pas pu retrouver de renseignements biographiques sur lui. Le manuscrit ne révèle aucune indication qui permet d'identifier ce chercheur, aucun indice prouvant la nationalité de l'auteur; ni sa biographie, ni son éducation. En effet, les allusions à ce chercheur ne se rencontrent pas dans le texte. Mais son œuvre symbolise parfaitement son goût pour la connaissance, pour l'observation et aussi la documentation en témoignant des préoccupations médicales qui étaient alors en vigueur. On observe que les autres botanistes ne sont pas mentionnés. De plus, il n'y a pas de références qui renvoient aux botanistes antérieurs ou à telle de leurs œuvres.

Néanmoins, son écriture se personnalise et se diversifie ; son langage est assez simple, mais les termes spécialisés sont nombreux, formant le noyau central du texte. Parfois il est difficile de délimiter strictement ce mélange entre son langage courant et son langage spécialisé car l'auteur n'est pas complètement indépendant de son contexte historico-socio-culturel. Son texte « trouve sa force dans sa neutralité et son objectivité » (Fontanet 311).

Est-ce qu'il est possible d'identifier ce chercheur en tout ou en partie? Actuellement on pourra répondre positivement à cette question importante grâce à une profonde esquisse codicologique de *Claire Bustarret* où elle focalise

> son « attention sur l'étude des papiers, car […] les caractéristiques du papier fabriqué au XVIIIe siècle […] prêtent particulièrement bien à l'observation, à condition d'accéder aux originaux. […] D'autre part, les connaissances historiques relatives à la fabrication et au commerce du papier au cours du XVIIIe siècle, nécessaires si l'on souhaite notamment dater un type de papier, identifier un fabricant ou localiser un moulin, sont assez accessibles, grâce notamment à l'existence de répertoires de filigranes, qui font défaut pour la production ultérieure » (Bustarret).
> Ces données codicologiques ne deviennent exploitables que si l'on se réfère à l'histoire de la fabrication du papier à l'ère préindustrielle : une approche critique des formats, des provenances et des éléments de datation s'avère nécessaire. La codicologie donne aussi accès aux usages du papier : plier, découper, assembler et réemployer sont des gestes courants au XVIIIe siècle, tant du fait des secrétaires que des auteurs eux-mêmes (Bustarret 37).

Toutefois, il y a lieu d'espérer les tentatives qui restent à faire pourqu'on éclaircisse certains points de la personnalité de ce chercheur.

Les Herbiers manuscrits du XVIII siècles sont fort rares, voilà pourquoi ce texte scientifique soigneusement calligraphié et illustré est une source précieuse pour la recherche et un de véritables exemplaires de présentation. Pourtant, il parait peu lisible. « Un exemple illustratif en pourrait être la lecture d'archives du XVIIe et du XVIIIe siècles, d'une langue écrite proche de la langue actuelle mais d'un

graphisme parfois difficile, sans toutefois exiger les ressources de la paléographie » (Bourquin).

Le texte est clairement écrit de gauche à droite, avec une marge à droite quelque peu inégale. Les sections les plus longues sont divisées en alinéas avec parfois des « puces » dans la marge de gauche. Il y a des signes de ponctuation, des accents, des paragraphes dans la classification. Une copie scannée rend plus accessible cet Herbier en facilitant sa lecture ; elle permet de renforcer les contrastes, ainsi que plus de détails deviennent lisibles car la plupart de mots ne sont guère analysables à l'œil nu. Lettre après lettre, presque chaque mot doit être soigneusement décrypté et vérifié.

Le défaut d'attention aux problèmes de la calligraphie est malheureusement la règle :

> La lecture de telles écritures réputées « illisibles » peut alors devoir repasser par un stade de déchiffrement consistant pour le lecteur à redécouvrir le contour de chaque caractère pour tenter de le rapporter si faire se peut aux modèles canoniques intériorisés, à les redessiner mentalement (ou manuellement) un à un pour tenter de les identifier et d'en préciser la distribution.
> Il s'agit seulement de découvrir des traits qui permettent de les assimiler aux modèles connus et de les intégrer hypothétiquement dans des distributions possibles. Ce type de lecture consiste à activer un processus ascendant qui simule une forme possible de premier apprentissage dans la découverte de traits graphiques, mais qui s'en écarte du fait que cette découverte repose sur une assimilation comparative qui fait défaut au lecteur tout-à-fait débutant. Mais c'est bien d'un processus ascendant qu'il s'agit, dans la mesure où la reconnaissance d'un mot peut résulter de l'identification successive des lettres dont il est composé (Bourquin).

Une description systématique des variations des caractères manuscrits reste à faire pour tenter de préciser les processus de l'art calligraphique au XVIIIème siècle en découvrant (parfois en déchiffrant) la forme particulière de certaines lettres, les ligatures, les déformations, etc. « Une difficulté majeure de la paléographie tient à la forme des lettres. Il importe de prendre en compte que la forme d'une lettre peut varier dans un même texte, voire dans un mot » (Sabot).

Certains caractères différent de leur forme actuelle; les remarques que nous avons faites sont les suivantes. Les lettres **a, e, n, f, u, v, z** se fixent toujours comme minuscules; elles ne devraient pas poser de problème particulier de lecture car leurs formes n'ont pas évolué. La lettre **a** présente une forme unique pour toutes les trois positions (initiale (Fig. 4, Fig. 48, Fig. 49, Fig. 73), finale (Fig. 5) et médiane (Fig. 6)) dans le mot; de plus, elle peut être autonome (Fig. 6, Fig. 85).

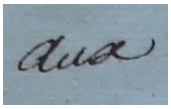

Figure 4

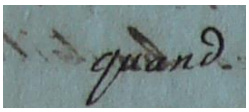

Figure 5

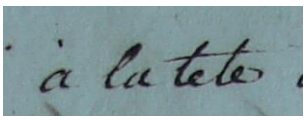

Figure 6

La lettre **e** est employée dans tous les trois emplacements dans le mot : initial (Fig. 7, Fig. 8, Fig. 9), médiane (Fig. 7, Fig. 9, Fig. 13, Fig. 14, Fig. 15 etc.), final (Fig. 6, Fig. 8, Fig. 9 etc.).

Figure 7

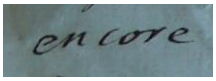

Figure 8

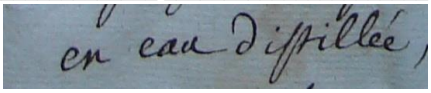

Figure 9

À la fin de mot (Fig. 10, Fig. 11) et à la fin de page (Fig. 12) la lettre **e** minuscule est terminée parfois par un long trait oblique qui prolonge sa partie inférieure vers le haut ou à droite.

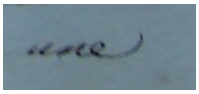

Figure 10

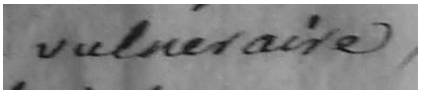

Figure 11

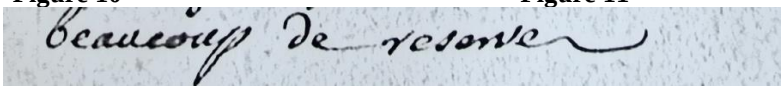

Figure 12

La lettre **n** minuscule est employée dans toutes les trois positions dans le mot : initiale (Fig. 13), médiane (Fig. 5, Fig. 7, Fig. 8, Fig. 14), finale (Fig. 9, Fig. 15, Fig. 16). Elle ne se distingue pas bien de lettres **u** et **v** de temps en temps (Fig. 9, Fig. 14, Fig. 15).

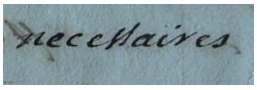

Figure 13

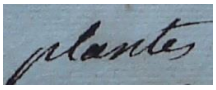

Figure 14

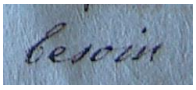

Figure 15

Figure 16

Quelques exemples (Fig. 16, Fig. 17, Fig. 18) font voir **n** double qui n'est pas la plus facile à distinguer (trois exemples).

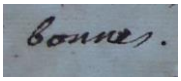

Figure 17

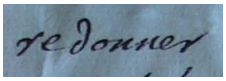

Figure 18

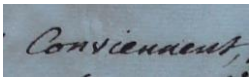

Figure 19

La lettre **u** minuscule est employée dans trois emplacements dans le mot : initial (Fig. 10, Fig. 20), final (Fig. 10) et médiane (Fig. 4, Fig. 5, Fig. 22, Fig. 23, Fig. 24).

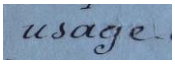

Figure 20

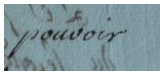

Figure 21

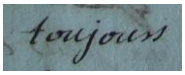

Figure 22

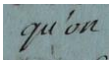

Figure 23

Dans ce dernier cas, elle ne se distingue pas bien de lettres **n** ou **v** parfois. (Fig. 21, Fig. 22, Fig. 23).

Au contraire, la lettre **v** minuscule se distingue bien des lettres **n** et **u** car l'auteur de cet Herbier avait une belle main**.** La lettre **v** minuscule est employée dans deux emplacements dans le mot : initial (Fig. 11, Fig. 24, Fig. 66) et médiane (Fig. 25, Fig. 26).

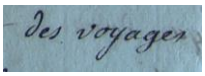

Figure 24

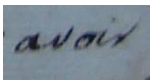

Figure 25

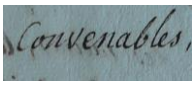

Figure 26

La lettre **z** minuscule ne se fixe que dans la position finale de deux mots (Fig. 27, Fig. 28) ; elle prend de l'extension sur sa ligne:

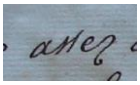

Figure 27

Figure 28

Les lettres **b, g, j, s, q, r, x, y** se fixent toujours comme minuscules mais elles ont leur deuxième forme avec l'écriture originale. Généralement, ces lettres ne présentent pas de problème particulier.

On voit la lettre **b** minuscule dans la position initiale (Fig. 12, Fig. 15, Fig. 17) et médiane (Fig. 26, Fig. 29) dans les mots. Un exemple montre **b** double (Fig. 30).

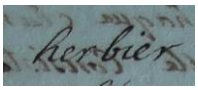

Figure 29

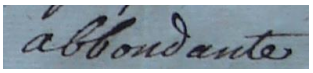

Figure 30

La comparaison de deux images (Fig. 31, Fig. 32) témoigne clairement de l'écriture originale de la lettre **b** initiale (une fois) dans le mot « boissons ».

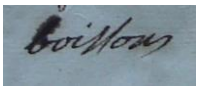

Figure 31

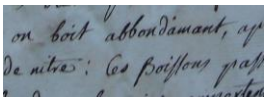

Figure 32

La lettre **g** minuscule est installée dans trois emplacements dans le mot : initial (Fig. 7, Fig. 33), finale (Fig. 36) et médiane (Fig. 34, Fig. 35). La boucle vers le bas reste parfois ouverte (Fig. 33, Fig. 34), mais elle peut se fermer (Fig. 35), notamment pour se relier à la lettre suivante.

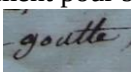

Figure 33

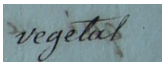

Figure 34

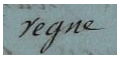

Figure 35

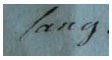

Figure 36

Deux images renvoient à la page de titre (Fig. 20, Fig. 37).

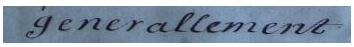

Figure 37

Il existe deux formes différentes de la lettre **j** minuscule. La lettre **j** court n'est utilisée avec le point sur le **j** qu'à la position médiane (Fig.22). La lettre **j** long est généralement utilisée sans point tout au début de mot (Fig. 38, Fig. 39):

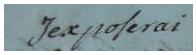

Figure 38

Figure 39

La lettre **q** minuscule s'installe au début de mot (Fig. 5, Fig. 23, Fig. 40, Fig. 41) ou dans l'interposition (Fig. 42). On ne peut jamais la confondre avec la lettre **g** car ces lettres sont bien formées.

Figure 40

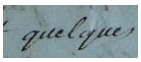

Figure 41

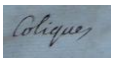

Figure 42

Une fois on marque la position initiale de la lettre **q** minuscule avec l'écriture originale (Fig. 43).

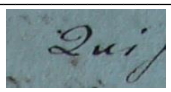

Figure 43

Ces images illustrent trois positions de la lettre **r** minuscule (Fig. 44, Fig. 45). On peut voir aussi les images suivantes (Fig. 7, Fig. 8, Fig. 11, Fig. 13, Fig. 35, Fig. 38, Fig. 39, etc.).

Figure 44

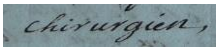

Figure 45

A la fin de mot, à la fin d'alinéa et à la fin de page la lettre **r** minuscule est terminée par un long trait oblique qui prolonge sa partie vers le haut (Fig. 46).

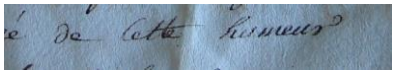

Figure 46

Au début de mot, elle est parfois écrite en majuscule même quand cela ne se justifie pas (Fig. 47).

Figure 47

La lettre **r** minuscule n'est pas la plus aisée à reconnaître surtout quand elle est doublée (Fig. 48, Fig. 49) (deux exemples).

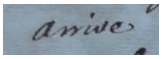

Figure 48

Figure 49

La lettre **s** minuscule peut toucher des problèmes. Dans la postposition (Fig. 13, Fig. 14, Fig. 17, Fig. 22, Fig. 24, Fig. 26, Fig. 31, Fig. 41, Fig. 42, Fig. 49, Fig.50, Fig. 51, etc.) et l'interposition (Fig. 12, Fig. 15, Fig. 20) elle s'écrit typiquement. Tout d'abord, elle s'écrit différemment selon sa position dans le mot. Ensuite, elle ressemble très peu à la manière actuelle de l'écrire dans sa position initiale. Mais la page de titre (Fig. 1) de l'Herbier nous donne un exemple de cette manière contemporaine.

Enfin, la lettre **s** minuscule, comme initiale, ressemble étrangement à la lettre **f** et il faut prendre garde à ne pas la confondre avec **f** (Fig. 50, Fig. 51, Fig. 52) au début des mots.

Figure 50

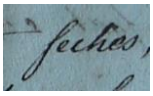

Figure 51

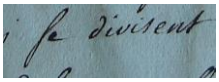

Figure 52

C'est difficile de reconnaître la lettre **s** minuscule surtout quand deux **s** se suivent (Fig. 13, Fig. 27, Fig. 31, Fig. 32, Fig. 53, Fig. 54) et ils peuvent s'écrire fort différemment.

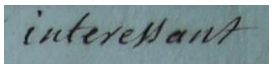

Figure 53

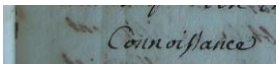

Figure 54

Deux images ci-dessous comparent deux **s** minuscules dans un mot « classe » à la page de titre (Fig. 56) (à droite) et dans le texte (Fig. 55) (à gauche).

Figure 55

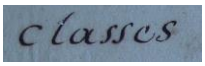

Figure 56

Quelques exemples font voir le couplage la lettre **s** minuscule dans les phrases (Fig. 57, Fig. 58, Fig. 59, Fig. 60, Fig. 61, Fig. 81).

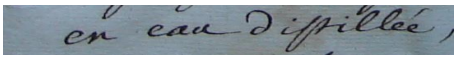

Figure 57

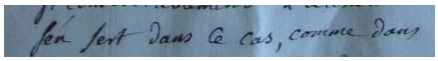

Figure 58

Figure 59

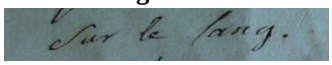

Figure 60

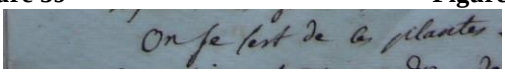

Figure 61

La lettre **x** minuscule se fixe dans deux emplacements dans le mot : médiane (Fig. 67, Fig. 68) et final.

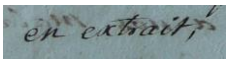

Figure 62

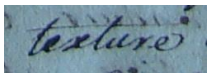

Figure 63

À la fin de mot ou de ligne elle présente généralement une extension vers le bas à gauche, se recourbant rarement vers la droite (Fig. 4, Fig. 64, Fig. 65, Fig. 66).

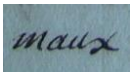

Figure 64

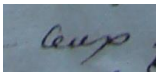

Figure 65

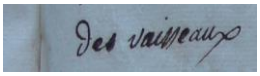

Figure 66

La lettre **y** minuscule se fixe dans l'interposition (Fig. 24, Fig. 67) et dans la position libre, autonome (Fig. 68).

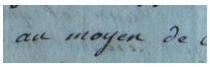

Figure 67

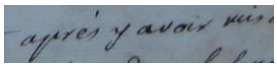

Figure 68

Dans la position initiale elle s'écrit comme la lettre **y** majuscule (Fig. 69).

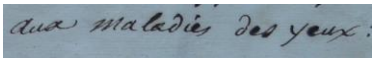

Figure 69

Les lettres **C/c, D/d, H/h, I/i, L/l, M/m, O/o, P/p, T/t** peuvent être minuscules et majuscules (on fixe deux formes différentes des lettres **c, d, m, p** minuscules, deux formes différentes de la lettre **O** majuscule; la lettre **L/l** possède deux formes différentes pour son minuscule et son majuscule). Les lettres **c, l, m, p, t** peuvent être doublées.

Il existe deux formes différentes de la lettre **c** minuscule. La lettre **c** long apparaît tout au début d'un mot sous la forme d'une majuscule (Fig. 19, Fig. 26, Fig. 42, Fig. 54, Fig. 61, Fig.65, Fig. 76):

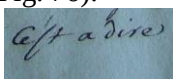

Figure 70

La lettre **c** court n’est utilisée qu’à la position médiane (Fig. 8, Fig. 13, Fig. 50, Fig. 51) et finale (Fig. 71, Fig. 72, Fig. 73). Elle peut être doublée (Fig. 71).

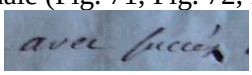
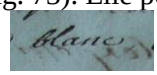
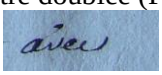

Figure 71 **Figure 72** **Figure 73**

Par conséquence il n'existe qu'une forme de la lettre **C** pour les majuscules (Fig. 74, Fig. 75).

Figure 74 **Figure 75**

La lettre **d** minuscule se fixe dans tous les trois emplacements dans le mot : initial (Fig. 52, Fig. 57, Fig. 61, Fig. 67, Fig. 76), médiane (Fig. 44, Fig. 77), final (Fig. 78). Mais dans la préposition et l’interposition elle peut avoir une barre dont la partie supérieure s'incurve vers la gauche et peut former une boucle pour se relier à la lettre suivante (Fig. 66, Fig. 77).

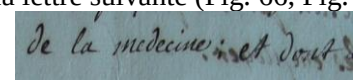
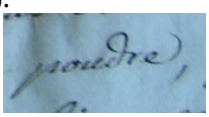
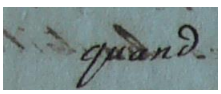

Figure 76 **Figure 77** **Figure 78**

On constate deux possibilités d’écrire la lettre **d** minuscule initiale (Fig. 79, Fig. 80).

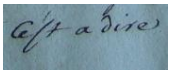
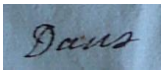

Figure 79 **Figure 80**

Il est à noter une utilisation de la lettre **D** majuscule au début de la phrase (Fig. 81).

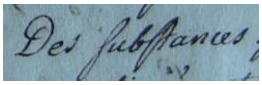

Figure 81

La lettre **f** minuscule se fixe dans les deux emplacements dans le mot : initial et médiane (Fig. 82).

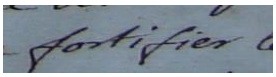

Figure 82

Elle peut être doublée (deux exemples) (Fig. 83, Fig. 84).

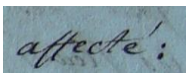

Figure 83 **Figure 84**

Parfois une autre lettre pourrait être prise pour un **f**, à savoir **s** initiale (Fig. 50, Fig. 51, Fig. 52, Fig. 81). Dans ce cas, par exemple, c'est le contexte qui permet seul de décider (Fig. 85).

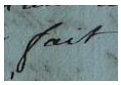

Figure 85

La lettre **h** minuscule est installée dans deux emplacements dans le mot : initial et médiane. On ajoute parfois une rondeur à droite en haut (Fig. 86, Fig. 87, Fig. 88).

Figure 86

Figure 87

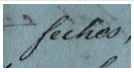
Figure 88

La lettre **H** majuscule ouvre le titre de ce manuscrit (Fig.89).

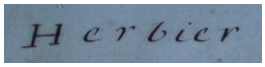
Figure 89

La lettre **i** minuscule se reconnaît assez bien, elle ne pose en principe pas de problème. On souligne que le point sur le **i** est toujours présent dans ce texte. La lettre **i** minuscule ne porte jamais un cercle (Fig. 11, Fig. 53, Fig. 67, Fig. 66, Fig. 69, Fig. 79, Fig. 85, Fig. 90, Fig. 91, Fig. 92 etc.).

Figure 90

Figure 91

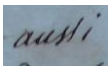
Figure 92

La lettre **I** majuscule s'installe à la ligne (Fig. 93).

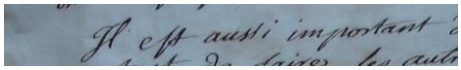
Figure 93

Au début de mot (Fig. 94), la lettre **l** minuscule est parfois écrite en majuscule (même quand cela ne se justifie pas), ce qui pourrait parfois causer une confusion (Voir aussi les autres positions de la lettre **l** minuscule (Fig. 6, Fig. 7, Fig. 10, Fig. 14, Fig. 55, Fig. 56, Fig. 69, Fig. 72, Fig. 93, Fig. 95).

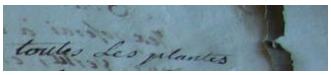
Figure 94

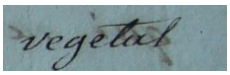
Figure 95

La lettre **L** majuscule est installée à la ligne ou au début de phrase (Fig. 96, Fig. 97).

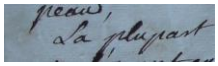
Figure 96

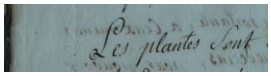
Figure 97

Elle peut être doublée (Fig. 9, Fig. 39, Fig. 57, Fig. 98, Fig. 99, Fig. 100) (six exemples).

Figure 98

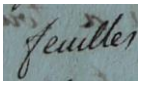
Figure 99

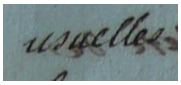
Figure 100

Si la lettre **m** minuscule peut poser un problème, c'est surtout lorsqu'elle est voisine d'autres lettres à jambages comme **n**, **u** et **v** et sa forme particulière peut entrainer des erreurs d'interprétation. Ces jambages sont généralement faits de la même manière, il faut parfois reconstruire le mot. Dans certains cas, le jambage peu marqué ressemble à un trait ondulé (Fig. 101, Fig. 102, Fig. 103).

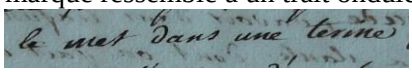
Figure 101

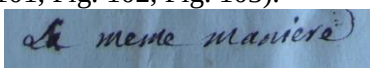
Figure 102

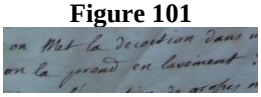
Figure 103

La lettre **M** majuscule ne se distingue pas bien de la lettre **m** minuscule; elle est plus grande que la dernière. La lettre **M** majuscule se trouve uniquement à la ligne (Fig. 104).

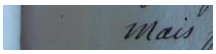

Figure 104

La lettre **m** minuscule peut être doublée (trois exemples) (Fig. 105, Fig. 106, Fig. 107):

Figure 105

Figure 106

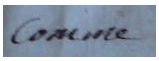

Figure 107

La lettre **o** minuscule est employée dans deux positions dans le mot : initiale (Fig. 16) et médiane (Fig. 21, Fig. 22, Fig. 24, Fig. 25, Fig. 31, Fig. 38, Fig. 39, Fig. 44, Fig. 54, Fig. 67, Fig. 68, Fig. 73, Fig. 77, Fig. 82 etc.).

La lettre **O** majuscule ne se distingue point de la lettre **o** minuscule; elle est un peu moins petite (Fig. 108, Fig. 109, Fig. 110) ou aussi grande (Fig. 111, Fig. 112) que la dernière.

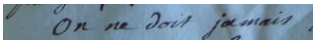

Figure 108

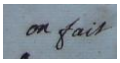

Figure 111

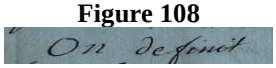

Figure 109

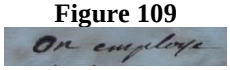

Figure 110

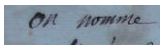

Figure 112

La lettre **p** minuscule est fixée dans tous les trois emplacements dans le mot : initial (Fig. 94, Fig. 96, Fig. 122), médiane (Fig. 96, Fig. 110), final (Fig. 114) etc.

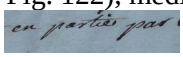

Figure 113

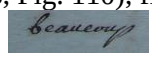

Figure 114

Elle peut être doublée (trois exemples) (Fig. 115, Fig. 116, Fig. 117):

Figure 115

Figure 116

Figure 117

La belle lettre **P** majuscule est assez reconnaissable, elle ouvre les alinéas (Fig. 118, Fig. 119).

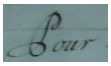

Figure 118

Figure 119

La lettre **t** minuscule a toujours la barre horizontale dont la longueur se varie. Quand elle en a une, celle-ci part parfois du bas de la barre verticale. Alors, la lettre **t** ne perd jamais sa barre. Elle a toutes les trois localisations dans le mot : initiale (Fig. 6, Fig. 22, Fig. 68), médiane (Fig.49, Fig. 50, Fig. 81, Fig. 82, Fig. 83, Fig. 95,), finale (Fig. 19, Fig. 52, Fig. 76, Fig. 79, Fig. 84, Fig. 85, Fig. 96, Fig. 97, Fig. 106, Fig. 109). On aperçoit la lettre **t** minuscule dans les différents emplacements d'un mot (Fig. 6, Fig. 96, Fig. 100, Fig. 120, Fig. 121) etc.

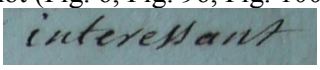

Figure 120

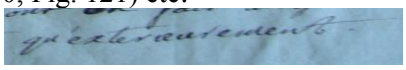

Figure 121

Mais la page de titre de chapitre de l'Herbier nous donne des exemples de la lettre **T** majuscule à la manière contemporaine (Fig. 122).

Figure 122

Deux **t** minuscules peuvent se suivre (trois exemples) (Fig. 33, Fig. 132, Fig. 133).

Figure 123

Figure 124

Quelques exemples de combinaison originale des lettres avec **t** (et avec autres) sont illustrés au-dessous (Fig. 125, Fig. 126, Fig. 127, Fig. 128). Ces lettres sont presques liées ensemble.

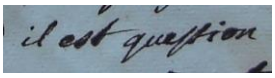

Figure 125

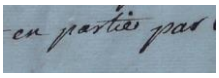

Figure 126

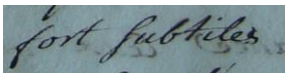

Figure 127

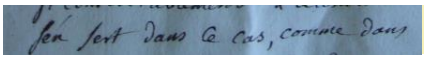

Figure 128

On note la présence (Fig. 129, Fig. 130, Fig. 131) des combinaisons de « **oi** »dans le texte de l'Herbier, et pas « **ai** », comme de nos jours.

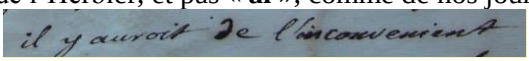

Figure 129

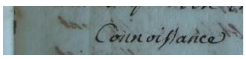

Figure 130

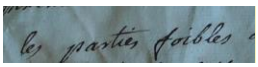

Figure 131

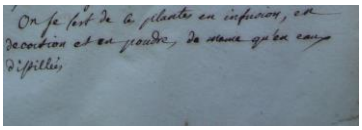

Figure 132

Figure 133

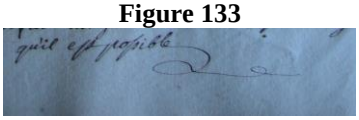

Figure 134

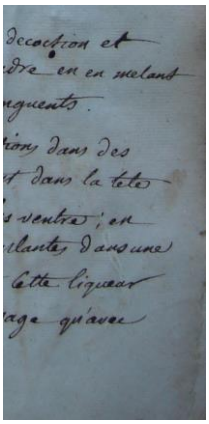

Figure 135

Il est obligatoire de faire quelques observations pour montrer les composants qui terminent les pages et/ou les lignes du manuscrit (Fig. 132, Fig. 133, Fig. 134, Fig. 135).On ajoute des traits qui terminent chaque ligne, des unités ornementales ou des éléments décoratifs, on prolonge ou agrémente un trait existant. «Il s'agit

principalement d'une habitude du scribe qui donnait au texte une certaine *justification* » (Pouyllau 10).

Dans tout le texte on marque deux fois de l'autocorrection sans ratures (Fig. 136, Fig. 137):

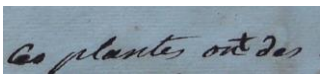

Figure 136

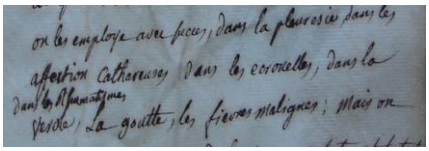

Figure 137

Dans cet article, nous avons fixé notre attention sur la description détaillée des lettres calligraphiées d'un manuscrit du XVIII ème siècle afin de le rendre plus intelligible**.** Nous avons cherché à identifier les mots, en faisant attention aux lettres initiales, aux lettres intérieures et aux lettres finales, à leurs jambages et à leurs hampes, comme à leurs écritures minuscules et majuscules, c'est-à-dire en restituant toutes les lettres. On a vu que l'auteur écrit une même lettre souvent différemment selon qu'elle figure en début ou en fin de mot, il n'utilise pas les formes d'abréviation et de sigles; les mots dans ce texte ne sont jamais liés entre eux.

Pour conclure, on montre avec certitude quelques chiffres. ***Primo*** : neuf (9) lettres **C/c, D/d, H/h, I/i, L/l, M/m, O/o, P/p, T/t,** sont les majuscules et les minuscules. ***Secundo*** : deux lettres sont absentes **W/w, K/k,** elles ne se rencontrent jamais. ***Tertio :*** dans le texte de cet Herbier on ne trouve pas de formes des 15 lettres **a b e f g j n q r s u v x y z** pour les majuscules**.** ***Quarto :*** huit **(**8) lettres peuvent être doublées **b, f, l, m, p, r, s, t.**

En parcourant les pages de cet Herbier, on plonge dans les siècles précédents, et on peut apprécier à leur juste valeur non seulement les progrès de la médecine moderne, mais également la rigueur et le professionnalisme de ce chercheur inconnu du XVIIIème siècle, qui a créé son chef-d'œuvre manuscrit « quand on n'a pas toujours un médecin ou un chirurgien, pour en faire d'application » à temps pour « ceux qui font des voyages ou sont au service dans les troupes » (Herbier).

Nous terminons en regrettant de devoir suspendre notre recherche, qui reste incomplète à notre avis et dont le sujet exige qu'on lui consacrera des travaux à venir dans le cadre de l'application de la réforme orthographique validée par l'Académie française en 1990. Il s'agit d'analyse précise de différents emplois des signes diacritiques et des signes de ponctuation utilisés (l'accent aigu, l'accent grave, l'accent circonflexe, la cédille, le tréma, l'apostrophe, le trait d'union, le point, le virgule etc.) dans cet Herbier qui montreront (ou non!) les changements et le développement de l'orthographe française.

Références bibliographiques

Badinou, Panayota. « Traductions de textes antiques et recherches archéologiques. Le cas du sanctuaire d'Olympie à la lumière de différentes traductions de Pausanias ». *Traductions scientifiques & transferts culturels 1.* Actes du colloque de relève organisé à l'Université de Lausanne le 14 mars 2008 par la Formation doctorale interdisciplinaire [En ligne], 2008, 56-74.

Bourquin, Jacques. « Considération sur la lecture de l'écriture manuscrite ». *Sémiotique(s) de la lecture.* 10 (1995). <http://semen.revues.org/2969?lang=en>

Bustarret, Claire. « Usages des supports d'écriture au XVIIIe siècle : une esquisse codicologique ». *Genesis*, 34 (2012): 37-65, Ed. Sigales. < http://genesis.revues.org/908>

Fontanet, Mathilde. « La traduction technique : le texte sous l'empire de l'extratextuel ». *Dans Blampain, D.,Thoiron, P., Van Campenhoudt, M. (éd.), Mots, termes et contexte.* Bruxelles (Belgique) / Paris : Ed. des Archives contemporaines, 2006, 309-316.

« Herbier Medical contenant vingt et une classes de plantes usuelles dont on fait le plus frequemment usage dans la pratique de la medecine rangees selon les vertus qui leur sont les plus souvent reconnues », *manuscrit* (1759).

Pouyllau, Stéphane, Toureille, Jean-Claude. *Cours de paléographie.* 2/10/2004, 65 p. L'archive du serveur d'Arisitum <http://perso.wanadoo.fr/eric-camille.voirin/paleo/>. Mis en page avec LATEX2*ε* par Eric VOIRIN <http://eric.voirin.free.fr/ >.

Sabot, Thierry. *Paléographie : La forme des lettres*. 29 août 2004. <http://www.histoire-genealogie.com/spip.php?article509&lang=fr>

Sacquin, Michèle. « Les manuscrits littéraires du XVIIIe siècle à la Bibliothèque nationale de France ». *Genesis*, 34, 2012, 10/04/2014. < http://genesis.revues.org/966>

Viemon, Marc. « Phonetique syntactique et resyllabation dans les grammaires de francais pour Espagnols (XVIe-XVIIIe s.) ». 29 (1): 2014. Theleme. *Revista Complutense de Estudios Franceses*, 199-222. <http://dx.doi.org/10.5209/rev_THEL.2014.v29.40458>

Бондаренко, О. Ю., Васильєва, Т. В., Коваленко, С. Г. «Гербарії як складова частина наукової і виховної роботи. Про перспективи досліджень гербарних фондів Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова.» *Известия Музейного Фонда им. А. А. Браунера*. IV. 2/3 (2007) : 70-72.

Бондаренко, О. Ю., Коваленко, С. Г. «Скарби гербарію Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова. Травник XVIII сторіччя». *Вісник Одеського національного університету = Вестник Одесского национального университета*. 10.5: Біологія. (05/2005) :191-197.

CZU: 81'25

MODALITÉS DE TRADUCTION DES RÉFÉRENTS CULTURELS DES TEXTES ETHNO-LITTÉRAIRES FRANÇAIS EN ROUMAIN

Nina CUCIUC
Université « Mihail Kogălniceanu » de Iaşi, Roumanie

The cultural transfer of the act of translation of the «culturèmes» of the source language into the target language triggers a process of searching correspondences and equivalences which allow the linguistic functionality of the text translated into the target language. Several theoreticians define translation through equivalences as a symmetrical relationship between mutually replaceable units, without triggering significant differences. Based on the taxonomy of Gozalez Gladys, who postulates the existence of 7 types of equivalence in the interpretative translation (similar at a pragmatic level with the translation by equivalences), we would like to approach the translatability of ethno cultural texts on the connotative level of: a) linguistic equivalence; b) stylistic equivalence; c) semantic equivalence; d) formal equivalence. The research will cover the investigational field based on the cultural references of fairy tales of French authors such as: Charles Perrault, Anatole France, Marcel Ayme, offered to the Romanian archreader.

Keywords: *"culturèmes", translatability, correspondences, equivalences, interlinguistic translation, ethno cultural texts.*

La traduction est le lien de contact et d'interférence culturelle des langues qui entraînent nécessairement un bilinguisme des hommes cultivés attachés au phénomène de la diffusion des langues. L'activité traduisante est l'instrument linguistique et le moyen d'activité particulière dans la pratique des opérations de traduction littéraire : « […] dès qu'on décrit la structure d'une langue dans une autre langue, et dès qu'on entre dans la linguistique comparée, des opérations de traduction sont sans cesse présentées ou sous-jacentes […] » (Mounin 8). Le dicton « Pour traduire il faut connaître des langues » dégage la vision par laquelle l'individu « construit l'édifice de sa connaissance du monde » *(ibidem)*. Parmi les formulations sur les problèmes linguistiques de la traduction littéraire, celui de la biculturalité du traducteur de l'œuvre littéraire reste un facteur inhérent. La biculturalité offre la possibilité de la connaissance et ouvre le code d'accès au système de valeurs d'une langue étrangère en représentant, en même temps, un atou pour le traducteur « qui doit tenir compte autant de significations du mot que d'éléments extralinguistiques qui conditionnent la compréhension » (Lungu-Badea 94).

L'identité du sens résulte uniquement du sens contextuel. Le procès traductif présume des indices de contextualisation, de la position des mots dans le contexte linguistique pour le saisissement du sens exact du mot. Pour C. Kerbat-Orecchioni, les indices de contextualisation représentent « l'ensemble des éléments appréhendables lors de l'interaction et qui fournissent aux parties en présence des informations pertinentes sur les différents paramètres constitutifs du texte » (103).

Les indices de contextualisation sont des vecteurs de minimisation de l'effort de transposition dans une autre langue et dans le code d'une autre civilisation, d'une traduction littéraire, de façon que la traduction puisse égaler l'original du point de vue de la vision et du style, dans la démarche de fidélité, face à la maîtrise artistique de l'auteur, dans le processus culturel d'enrichissement du patrimoine national avec des œuvres des valeureux créateurs, représentants des cultures sources (Cismaş 154).

Si on parle des problèmes liés aux traductions effectuées par les traducteurs roumains, sur le sol roumain, des textes littéraires appartenant à la culture d'origine française et traduits dans la culture réceptrice (roumaine), il est à noter, en premier lieu, le problème de l'appartenance des deux langues à des cultures différentes. L'authenticité du transfert culturel dans la traduction littéraire est en proportion directe avec la connaissance, par l'auteur, de la langue et de la culture d'origine. Sont inévitables, principalement, les difficultés, liées à la transposition littéraire des textes folkloriques, des contes « qui constituent délibérément un corpus hétérogène, parce que, chaque type de texte soulève des problèmes diverses » (Penteliuc-Cotoşman 163).

A la langue maternelle, langue réceptrice, qui n'a pas l'avantage d'être une langue de circulation internationale, il est incombé de se soutenir de tout un ensemble d'acquis culturel « pour redonner à la langue maternelle toute la profondeur de champ qui doit être la sienne, il s'agira non seulement d'y faire refleurir sa dimension *littéraire*, mais encore de lui apporter le prolongement d'une dimension culturelle qui ne lui est pas moins essentielle » (Guţu, 2007 : 7).

La linguistique moderne reconnaît deux types de traduction d'après le genre du texte (17) :

1. ***la traduction littéraire ;***
2. ***la traduction spécialisée (terminologique).***

La traduction littéraire d'un texte de prose envisage la transposition des œuvres littéraires « en tant que processus exégétique spécifique » (*ibidem*). La linguiste Ana Guţu qui s'est beaucoup préoccupée et continue de travailler sur la théorie et la pratique de la traductologie sur le couple de langues franco-roumain distingue, d'après ***la forme d'expression du message,*** la classification suivante dans le cadre de la ***traduction littéraire :***

- ***la traduction écrite ;***
- ***la traduction orale.***

La littérature, comme forme d'art de la transmission du message des valeurs culturelles est porteuse « d'un vécu, d'un regard sur le monde, de vérités morales, universelles, intemporelles et des valeurs esthétiques qui, par de-là le thème ou l'anecdote, laissent leur marque sur le lecteur » (Guţu, 2008 : 167). En parlant de la norme littéraire d'une langue nationale, la scientiste Ana Guţu établit deux notions qu'elle élargit ultérieurement au domaine de la traduction: la notion de ***normathème***, qu'elle considère comme une variante d'élément antithétique qui correspond aux normes lexicographiques, et la notion de ***pragmathème*** qui constitue la variante individuelle du traducteur dans l'accomplissement d'une opposition antonymique dans un (con)texte. Nous souscrivons à cette opinion qui couvre dans la dimension de la norme lexicale, l'élément initial de base dans le démarrage du procès de traduction *(ibidem).*

En nous guidant par la terminologie de la linguiste, nous en apprenons la notion de ***l'axe normathémique dans la traduction*** :

- elle ne peut pas être encadrée dans une taxonomie concrète, rigoureuse ;
- en échange, elle peut offrir la dimension de la dose de littéralité et de liberté du traducteur sur son champ de créativité. Un résultat intègre, soutient l'auteur, nécessite un effort intègre et l'entité du processus traductif est un produit fini, inaliénable du traducteur praticien. L'axe normathémique représente dans la traduction « la totalité des éléments significatifs autonomes de la langue, actualisés dans un texte-source, qui sont passibles de transcender dans des éléments correspondants au texte-cible, sans changement de classe grammaticale, du champ sémantique et du marquage stylistique » (*ibidem*).

Les aspects sur lesquels nous allons axer cette étude comparative vise un nombre de textes littéraires folkloriques des contes français. Les contes français (en prose) représentent le matériel le plus difficile à transposer du texte de la langue de départ dans le texte de la langue d'arrivée. La linguiste Penteliuc-Cotoşman (162-163) qui s'attaque à l'analyse du texte littéraire folklorique et met en évidence le fait que le plus difficile à transposer et le plus qui subit les plus grandes pertes, sous l'angle traductif comparatiste, s'avère être le genre des contes. Le degré d'altérité de l'image que la culture réceptrice crée envers la culture-source, est dû aux difficultés qui résultent au niveau des différences existant entre les deux langues en contact. Les textes folkloriques (des contes) sont plus chargés d'unités inassimilables et intraduisibles, fait remarquer l'auteur, puisqu'ils sont ancrés « dans la couche culturelle la plus profonde et la plus réfractaire à la transposition » (*ibidem*). Le conte, comme phénomène transculturel, comprend des éléments porteurs d'information culturelle et l'unité minimale porteuse d'information culturelle s'appelle culturème. Les ingrédients du conte qui créent la couleur locale exprimée par les matériaux relatifs à la culture d'habillement, d'habitat, d'usage, d'occupations quotidiennes sont plus faciles à être repérables dans la langue roumaine (163). En ce qui concerne la transposition des références culturelles immatériels qui désignent le système des culturèmes de la langue d'origine : folklore, parlers, légendes, mythes, habitudes, us, coutumes, mœurs, rites, traditions, fêtes, le traducteur va recourir aux techniques de traduction imposées par la langue source, dans le cas de transfert culturel des culturèmes.

A la base de traduction des culturèmes des textes littéraires folkloriques, le conte, il existe deux types de procédés et techniques – directs et indirects, exposés d'après Vinay et Darbelnet :

- le calque
- l'emprunt
- la traduction littérale et indirecte :
- l'adaptation
- l'équivalence
- la modulation
- la transposition

Dans cette investigation nous nous proposons de faire l'analyse du registre de la langue des culturèmes du texte-source et du texte-cible de quelques contes français traduits en roumain. Dans ce genre de traduction interlinguale nous n'allons aborder que deux procédés :

- la correspondance (la traduction par correspondances) ;
- l'équivalence (la traduction par équivalences).

Le matériel d'analyse est tiré des contes de Charles Perrault, d'Anatole France et de Marcel Aymé qui ont été traduits en roumain. La traduction littéraire d'un texte folklorique français vaut en roumain un texte pareil, de même registre linguistique : « L'essentiel n'est pas alors de calquer l'original, mais de produire un nouvel, original qui viendra substituer à lui. […]. L'exactitude de l'information compte moins que la création d'un effet propre à susciter une réaction affective, une émotion esthétique voisines de celles qu'engendre le contact avec l'original » (Guţu, 2007 : 32-33).

Les traductologues repèrent les contraintes suivantes dans l'accomplissement de l'acte traductif d'un texte folklorique: **a) la traduction des titres ; b) la traduction des noms propres ; c) la traduction des jeux de mots ; d) la traduction des tropes et des figures de pensée ; e) la traduction des proverbes, des dictons et des expressions idiomatiques.**

Pour ce qui est de la traduction par correspondances et par équivalences, nous estimons valoriser les résultats des recherches pertinentes de la linguiste Ana Guţu sur le phénomène de la traductologie française, qu'elle a entreprise dans les ouvrages cités plus haut. La chercheuse considère le type de traduction par correspondances une approche au plan traductif, caractérisée par la recherche des correspondances : conserver les signifiés et changer de signifiants. Selon Seleskovitch, que l'auteur cite dans son ouvrage, « la correspondance est la relation qui s'établit d'une façon permanente mais visuelle entre les significations de deux signes linguistiques de deux langues différentes » (Guţu, 2008 : 37).

I. Selon l'approche de la traduction par correspondances dans la création folklorique il est à noter des difficultés d'ordre et de facture différente liées au processus de transformation dans la traduction. Ces transformations surviennent à des niveaux différents de la langue.

- d'ordre lexical ;
- d'ordre stylistique ;
- d'ordre grammatical.

La traduction des noms propres. Les noms propres, normalement, ne se traduisent pas: ils sont intraduisibles, ils gardent leur coloris national et restent comme tels dans le texte et « transcendent dans la langue cible sans modification. Mais il y a des noms propres qui méritent une attention spéciale : les noms propres connotatifs qui sont des véritables indicateurs ethniques de noms propres et qui introduisent dans le texte les sonorités étrangères françaises. Pour garder la sonorité, le traducteur garde la graphie française. Dans le conte ***Histoire de la duchesse de Cigogne et de M. de Boulingrin*** d'Anatole France, le traducteur a accompli, dans l'acte de traduction, le passage fidèle des identités culturelles des noms propres du texte d'origine dans le système culturel récepteur tout en gardant la fonction de marque d'onomastique française, par exemple :

- *en français :*

  Le roi Cloche, la reine Satine, la fille Paule-Marie-Aurore, le duc des Hoisons, l'empereur Honorius, la reine Titania, la reine Mab, la sage Viviane, Mélusine, Jean D'Arras, Urgèle, Anne de Bretagne, Mourgue, le danois Ogier, la bonne vieille Alcuine, madame de Maintenon, monsieur

Gerberoy, le docteur Gastinel, Epiménide, Dosiadès, Théodore, Rufin, l'empereur Décius, mademoiselle Jeanne Caillon, la fille Léonide Montauciel, la duchesse de Cigogne, monsieur de La Rochecoupée, monsieur Boulingrin, Adonis, Narcis, etc. ;

- *en roumain :*
  Regele Cloche, regina Satine, fiica Paule-Marie-Aurore, ducele des Hoisons, împăratul Honorius, regina Titania, regina Mab, înţeleapta Viviane, Mélusine, Jean D'Arras, Urgèle, Anne de Bretagne, Mourgue, danezul Ogier, zâna bătrână Alcuine, doamna de Maintenon, domnul Gerberoy, doctorul Gastinel, Epiménide, Dosiadès, Théodore, Rufin, împăratul Décius, domnişoara Jeanne Caillon, fata Léonide Montauciel, ducesa de Cigogne, domnul de La Rochecoupée, domnul Boulingrin, Adonis, Narcis, etc. ;
- ou dans *La Carte de Marcel Aymé* : *Céline* – Céline ; *Gen Paul* – Gen Paul ; *Daragnès* – Daragnès ; *Fauchois* – Fauchois ; *Soupault* – Soupault ; *Tintin* – Tintin ; *d'Esparbès* – d'Esparbès, *l'académicien Perruque* – academicianul Perruque ; *la famille Carteret* – familia Carteret ; *les époux Roquenton* – soţii Roquenton, etc.

Pour les mêmes raisons, d'accorder au texte d'arrivée la sonorité française, le traducteur reste toujours fidèle à la transposition graphique et dans le cas de la présence des toponymes, et des dénominations, dont nous en citons du Marcel Aymé, ***Le Passe-muraille*** *:*

La rue Caulaincourt – strada Caulaincourt ; *la rue Lepic* – strada Lepic *; rue Tholozé* – strada Tholozé ; *rue Norvins* – strada Norvins *; la rue Junot* – strada Junot ; *rue de l'Abreuvoir* – strada Abreuvoir ; *aux carrefours de la Butté* – la răspântiile de pe Butté ; *reconduit à la Santé* – transportat din nou la Santé ; *au café du Rêve* – la cafeneaua du Rêve ; *Cnossos* – Cnossos *; à la gare aux Eaux-Perdues* – la gara Eaux-Perdues ; *reçue à l'Hôtel-Dieu* – la spitalul Hôtel-Dieu ;

- **Il existe une stratégie de transcription phonétique** qui consiste dans l'adaptation graphique de certains noms propres, afin de les roumaniser, comme par exemple :

César - Cezar, Napoléon – Napoleon, Lucrèce - Lucreţiu, Epicure – Epicur, Frédéric – Frederic etc.

Il est à mentionner que dans le transfert des noms propres, les modifications graphiques n'altèrent point le sens.

- Les noms propres des contes sont évidemment des culturèmes pour les Français et gardent leur mono-culturalité dans la traduction roumaine. Ces noms propres sont analysables et sont soumis à la naturalisation dans la culture réceptrice par l'application du procédé de traduction littérale, comme par exemple :

Le petit Chaperon Rouge – Scufiţa Rosie *; Le Cendrillon* – Cenuşăreasa ; *La Barbe bleue* – Barbă albastră ; *La Fée – Zâna ; Peau d'âne* – Piele de magar ; *Le chat botté* – Motanul încălţat ; *Le Petit Poucet* – Degeţel *; La Belle-au-bois-*endormie – Frumoasa-din-pădurea-adormită ; *Garou-garou* – Lupul-Vrăjitor; *Un poil de loup* – Păr-de-lup ; *Barberousse* – Barbă roşie.

- **Les transformations d'ordre lexical** couvrent aussi les aires traductives des idiomatiques, des tropes, des figures de pensées, des antonymes, des

synonymes, des paronymes, etc. L'isomorphisme est caractéristique aux transformations d'ordre lexical dans le type de traduction par correspondances :

Compère loup – cumătrul lup ; *ce petit pot de beurre* – borcănaşul acesta cu unt ; *contrefaisant sa voix* – prefăcându-şi vocea *; adoucissant sa voix* – îndulcindu-şi vocea ; *sans bruit* – fără gălăgie ; *sans fiel* – fără venin ; *les jeunes demoiselles* – tinerele domnişoare *; la vaisselle d'or et d'argent* – vesela de aur şi de argint ; *partie de chasse et de pêche* – partide de vânătoare şi pescuit ; *danses et festins* – dansuri şi serbări ; *le soleil qui poudroie et l'herbe qui verdoie* – soarele care însoreşte şi iarba care înverzeşte ; *la pauvre femme* – biata femeie ; *l'un Dragon et l'autre Mousquetaire* – unul dragon şi celălalt muschetar ;

Chez Marcel Aymé, ***La Carte*** : *la préfecture de la Seine* – prefectura Senei ; *après lui avoir délié la langue avec une bouteille d'arbois* – dezlegându-i limba cu o sticlă de Arbois ; etc.

Les transformations d'ordre grammatical et d'ordre stylistique font partie de la traduction du type par équivalences. L'utilisation de la majuscule dans une série de noms communs français ne se retrouve pas dans la version roumaine. Le traducteur roumain ne rentre pas dans les bonnes grâces du français, en suivant fidèlement les règles de la grammaire roumaine, comme par exemple dans les comptes de Charles Perrault :

a) ***La Belle-au-bois-dormant*** (175-193) *:*

Le Roi – regele, *la Reine* – regina, *la jeune Princesse* – tânăra prinţesă, *une bonne Vieille* – o bătrană, *le Palais* – palatul, *un Ange* – un înger, *la bonne Fée* – zâna bună, *un petit Nain* – un pitic, *ce vieux Château* – acest castel, *Gouvernantes* – guvernante, *Filles d'honneur* – domnişoare de onoare, *Femmes de chambre* – femei în casă, *Gentilhommes* – domni de onoare, *Officiers* – majordomi, *Gardes Suisses* – gărzi, *Valets de pieds* – valeţi, *les Écuyers* – grăjdari, *le Fils du Roi* – fiul regelui, *les Sorcières* – vrăjitoarele, *des Tours du Château* – turnurile castelului, *des Curieux* – curioşi, *les Esprits* – spiritele, *un vieux Paysan* – un ţăran, *les Violons et les Haubois* – viorile şi oboiul, *le grand Aumônier* – cerşetorul, *l'Été* – vara, *la Reine-Mère* – regina-mamă, *la Bru* – nora, *les Dames* – doamnele, *les Palefreniers* – rândaşii ;

b) ***Le Petit Chaperon Rouge*** (195-198) *:*

un autre Village – într-un alt sat, *le Loup* – *lupul*, *les Bucherons* – pădurarii, *la Forêt* – pădurea, *Mère-grand* – bunica, *ma Mère* – mama ;

c) ***La Barbe Bleue*** (207-214) *:*

la Ville – oraşul, *la Campagne* – la ţară, *ses Voisines* – vecinele sale, *une Dame de qualité* – o doamnă de bună calitate, *en Mariage* – în căsătorie, *la Cadette* – mezina, *le Maître* – stăpânul, *un Troupeau de Moutons* – o turmă de oi, *un Dragon* – un dragon, *un Mousquetaire* – un muschetar ;

d) ***Cendrillon ou la petite pantoufle de verre*** (241-253) *:*

un Gentilhomme – un nobil, *le Mari* – soţul, *la Mère* – mama, *la Belle-mère* – mama vitregă, *la Maison* – casa, *la chambre de Madame et celles des Mesdemoiselles* – camera doamnei şi cea a domnişoarelor, *la Marraine* – naşa, *aller au Bal* – să meargă la bal, *un Cocher* – un vizitiu, *la Fée* – zâna, *six Laquais* – şase lachei, *le Fils du Roi* – fiul regelui, *les Seigneurs de la Cour* – marii seniori de la curte ;

e) ***Le Petit Poucet*** (273-289) *:*

un Bucheron – un pădurar, *une Bucheronne* – o pădurăreasă, *tous Garçons* – toţi băieţi, *le Seigneur du village* – seniorul satului, *les Loups* – lupii, *le Père et la Mère* – tata şi mama, *un Arbre* – un copac, *le Bois* – pădurea, *l'Ogre* – căpcăunul, *le Mouton* – oaia, *se leva du Table* – se ridică de la masă, *voilà du Gibier* – vânat, *un Cochon* – un purcel, *leurs Amants* – amanţii, *des Lettres* – scrisori.

M. Lederer (Lederer, 1994) relève trois types d'équivalences : l'équivalence affective, l'équivalence cognitive et l'équivalence globale qui ne supposent pas obligatoirement l'identité de la forme. L'équivalence affective concorde avec le niveau connotatif, mis en évidence par Köller (Guţu, 2008 : 33). Le message, dans le registre des contes, couvre la symbiose des équivalences linguistiques et stylistiques qui se réalisent « aussi bien aux niveaux des mots qu'au niveau des phrases ». (*ibidem).* L'équivalence stylistique doit transmettre les équivalences fonctionnelles du texte au niveau du sens et de la valeur connotative. On y envisage les expressions, les phraseologismes, les locutions figées, les locutions proverbiales, l'argot etc., par exemple dans l'œuvre de Marcel Aymé :

a) ***La Carte*** (59-79) : *les larmes m'en sont venues aux yeux (p.63)* – mi-au dat lacrimile (p.31) ; *Au moment du passage, j'ai pris garde à ne pas la quitter des yeux (p.63)* - În clipa trecerii spre altă lume m-am aplecat asupra ei să n-o pierd din ochi (p.34); *Je ne décolère pas depuis ce matin (p.68)* – De azi dimineaţă spumeg de mânie şi nu mă pot stăpâni ; *vraisemblablement du chagrin (p.76)* – fără îndoială de inimă rea ; *Lucette va se trouver veuve (p.76)* – Lucette se va trezi văduvă (p.46) ; *un homme digne de foi (p.76)* – un om de bună credinţă ; *je suis amoureux fou (p.77)* – sunt îndrăgostit ca un nebun (p.47) ; *le richissime M. Wade (p.78)* – arhimilionarul domn Wade (p.49) ; *mon éloquence a été inutile (p.79)* – toată elocinţa mea a căzut baltă (p.49) ;

b) ***Le passe-muraille*** (7-39) : *à la belle saison (p.7)* – iar când vremea se făcea frumoăsă (p.13) ; *eût-il vieilli dans la paix (p.14)* – până la adânci bătrâneţi (p.14) ; *qui avait la parole brève (p.8)* – scurt la vorbă (p.14) ; *il bondit dans le couloir (p.10)* – o luă la goană pe coridor (p.14) ; *et courut jusqu'au réduit (p.10)* – dădu buzna în odăiţa de alături (p.17) *; Il rôde un frisson à décorner tous les hiboux (p.11)* – Şi-o să lase Păr-de-Lup bufniţele fără coarne (p.17) ; *il signa son larcin à la craie rouge du pseudonyme de Garou-Garou (p.12)* – şi-a lăsat autograful de răufăcător, însemnând cu cretă roşie un nume de împrumut : Lupul-Vrăjitor (p.17) ; *il glissait simplement sur la pente de sa destinée (p.14)* – se lăsa purtat mai departe pe aripile propriului destin (p.21) ; *Dis donc, je vois que tu t'es miche en gigolpince pour tétarer ceux de la surpuge ? (p.16)* – Ei, bibiloule, te-ai înţolit ca un fasonel, să nu te agaţe gaborii în colivie ? (p.23) ;

Chez Charles Perrault, dans ***La Belle-au-Bois-Dormant*** (175-193) : *Il défendait à toutes personnes de filer au fuseau (p.177)* – interzicea tuturor persoanelor să toarcă şi nici să poarte asupra lor vreun fus (p.71) ; *sur peine de vie (p.177)* – sub pedeapsa cu moartea (p.71) ; *une bonne Vieille était seule à filer sa quenouille (p.177)* – o bătrână care torcea (p.72) *; cette bonne femme (p.177)* – această bătrână (p.72) ; *Que faites-vous-là, ma bonne femme (p.177)* – Ce faci aici, mătuşico ? (p.72) ; *On eût dit d'un Ange (p.177)* – S-ar fi putut spune că e un înger (p.72) ; *il était dans le Royaume de Mataquin à 12 mille lieues de là (p.178)* – se

afla la 12 leghe de palat (p.72) ; *les Fées n'étaient pas longues à leur besogne (p.179)* – Zânele nu-şi pierdeau timpul (p.73) ;

Ou encore dans l'œuvre d'Anatole France ***L'histoire de la duchesse de Cigogne et de M. Boulingrin*** *(p.388-406) : belle comme le jour (p.390)* – frumoasă ca lumina zilei (p.63) ; *Le fuseau doit suivre le hoyau (p.394)* – fusul trebuie să vină după sapă (p.65) ; *Il avait bien d'autres chats à fouetter (p.395)* – Avea multe alte belele pe cap (p.66) ; *Elle avait des bontés pour M. de Boulingrin (p.396)* – Îi făcea niscai hatâruri domnului Boulingrin (p.66) ; *l'arrêt des fées (p.399)* – osânda ursitoarelor (p.69) ; *le jeter dans le désespoir (p.402)* – să-l arunce în ghiarele disperării (p.69) ; *les bonnes femmes de campagne (p.402)* – leliţele de la ţară (p.69) ; *elle tomba amoureuse (p.403)* – îi căzu cu tronc (p.72) ; *Ils gagnèrent ainsi de quoi manger (p.406)* – Îşi câştigau astfel pâinea (p.73) .

En guise de conclusion

Plusieurs théoriciens définissent la traduction par équivalences comme une relation symétrique entre des données pouvant être substituées, l'une à l'autre, sans entraîner de différences significatives.

Ayant comme base, la taxonomie de Gonzalez Gladys, qui postule l'existence de 9 types d'équivalences dans la traduction interprétative, (concordée au niveau pragmatique à la traduction par équivalences), nous avons abordé une analyse de la traduisibilité des textes ethnoculturels au plan du niveau connotatif de: a) l'équivalence linguistique; b) l'équivalence stylistique; c) l'équivalence sémantique; d) l'équivalence formelle.

Les transformations d'ordre lexical, d'ordre grammatical et d'ordre stylistique font partie de la traduction du type par correspondances et du type par équivalences dans les textes folkloriques.

La recherche a couvert le champ investigationnel axé sur les références culturelles des contes littéraires des auteurs français tels que: **Charles Perrault, Anatole France, Marcel Aymé**, fournies à l'archi-lecteur roumain.

Le transfert culturel de l'acte de la traduction des culturèmes de la langue d'origine, dans la culture réceptrice engrènent des processus de recherches de correspondances et d'équivalences qui rendent la fonctionnalité linguistique du texte traduit dans la langue d'arrivée.

Références bibliographiques

Cismaş, Suzana Carmen. «Destinul operei traduse». *Comunicare instituţională şi traductologie.* Timişoara : Editura Politehnică, 2001, p. 153-162.

Gonzalez, Gladys. *L'équivalence en traduction juridique: Analyse des traductions au sein de l'Accord de libre-échange Nord-Américain (ALENA.).* Québec: Université Laval, 2003. <http://theses.ulaval.ca/archimede/fichiers/21362/21362.html>

Guţu, Ana. *Théorie et pratique de la traduction.* Chişinău : ULIM, 2007.

--- . *Introduction à la traductologie française.* Chişinău : ULIM, 2008.

Kerbrat-Orecchioni, Catherine. *Les interactions verbales.* Tome I, Paris : Armand Colin, 1990.

Ladmiral, Jean-René. *Traduire: théorèmes de la traduction.* Paris : Payot, 1979.

Lederer, Marianne. *La traduction aujourd'hui – le modèle interprétatif.* Paris : Hachette FLE, 1994.
Lungu-Badea, Georgiana. *Mic dicţionar de termeni utilizaţi în teoria practică şi didactică a traducerii.* Timişoara : Universitatea de Vest, 2003.
--- . *Teoria culturemelor; teoria traducerii.* Timişoara : Universitatea de Vest, 2004.
Mounin, Georges. *Les problèmes théoriques de la traduction.* Paris : Editions Gallimard, 1963.
Penteliuc-Cotoşman, Luciana. „Între literalitate şi libertate: aspecte ale traducerii în câmpul literaturii". *Comunicare instituţională şi traductologie.* Timişoara : Editura Politehnică, 2001, p.161-169.
Vinay, J.-P. et J. Darbelnet. *Stylistique comparée du français et de l'anglais.* Paris : Didier, 1967.

Corpus

Aymé, Marcel. *Le passe-muraille.* Paris : Gallimard, 1963.
--- . *Omul care trece prin zid.* Bucureşti : Editura Pentru Literatura Universală, 1965.
Contes littéraires françaises. Moscou : Radouga. 1983.
France, Anatole. «Histoire de la duchesse de Cigogne et de M. Boulingrin». *Contes littéraires françaises.* Moscou : Radouga, 1983.
--- . *Cele şapte neveste ale lui Barbă albastră.* Bucureşti : Vremea, 1990.
Perrault, Charles. *Contes.* Paris : Le Livre de Poche, 1990.
--- . *Frumoasa din Pădurea Adormită şi alte poveşti.* Bucureşti : CORINT, 1995.

CZU: 81'366

PRÄFIGIERUNG DER GE-SUBSTANTIVE IM SEMANTISCHEN FELD DER DEUTSCHEN SPRACHE

Iurie KRIVOTUROV
Freie internationale universität von Moldawien (ULIM)

The morphological form of the word is determined not only by the ngeneral signs, but it may also be marked by national specific features. The enlargement of the vocabulary is hardly possible without the development of composition segments of the word. The classification of word formation in modern German (derivation, composition, neoclassical word-building) given earlier by scholars can help us understand more exactly the semantics of ge-nouns, as well as of free and dependent word combinations. In the article the morpheme is described as the lowest rank, from which the units of higher rank are made up. It is known that the morpheme may not always be an identifiable segment of the word. The bound morpheme is also considered in the article. With respect to morpheme we mean its grammatical and distributional equivalence. Prefix "ge-" in the ge-nouns is limited by lexical meaning, that is, it is semantically very clear determined. In this article the German prefix and circumfix units are analyzed from the point of view of semantics and morphology.

Keywords: *morpheme, ge-noun, derivation, composition, prefix, circumfix, word stem.*

In Bezug auf die Zugehörigkeit der Wortbildung (im theoretischen und pragmatischen Sinne) halten wir die für einen Teil der Lexikologie, da die Wortbildungsprozesse einen Einfluss auf die Wortbedeutung haben.

Die morphologische Ausformung des Wortes ist nicht nur durch allgemeine Merkmale, sondern auch durch bestimmte nationale Besonderheiten gekennzeichnet. Die Erweiterung des Wortschatzes ist kaum möglich ohne Entwicklung der zusammensetzenden Wortsegmente.

Eine Menge von Präfixen fordern die Präfigierungsmöglichkeiten von Ge-Substantiven zu definieren. Die von früheren Gelehrten bestimmte Klassifikation der Wortbildung in der deutschen Gegenwartssprache (Derivation, Komposition, neoklassische Wortbildung) hilft uns die Semantik von Ge-Substantiven der freien und abhängigen Wörter und Wortverbindungen genauer zu verstehen.

Es ist bekannt, dass das Morphem als kleinste bedeutungstragende sprachliche Einheit der niedrigsten Rangstufe beschrieben wird, aus deren sich die Einheiten der höheren Rangstufe zusammensetzen. Wir wissen auch, dass das Morphem nicht immer ein identifizierbares Segment des Wortes sein kann.

In Bezug auf das Morphem handelt es sich um Portion der grammatischen bzw. distributionellen Äquivalenz. Präfix ge- in den Ge-Substantiven wird durch lexikalische Bedeutung begrenzt, d.h. es ist semantisch deutlich determiniert. Es sind die Beziehungen zwischen dem Segment „ge-" und der Wurzel des Wortes interessant. Das Morphem „ge-" kann nicht „an sich" existieren, im Vergleich zur Wortwurzel. Die Stammen von denselben Wurzeln mit dem Präfix „ge-" und ohne dieses Präfix haben eine verwandte Semantik, d.h. die Bedeutung des Stammes

(ohne „ge-“) stehen im Widerspruch zu der Bedeutung von Substantiven mit „ge-“ nicht. Doch hat das Präfix „ge-“ in den Ge-Substantiven seinen eigenen

Begriff. Analysieren wir diese semantische Erscheinung an unten gegebenen Beispielen, unter Berücksichtigung der Etymologie.

In diesem Artikel werden deutsche Wörter als präfixale und zirkumfixale Einheiten aus der Sicht der Semantik und der Morphologie analysiert.

Die Substantive mit dem ersten Silbenanlaut “Ge-“ kann man in einige Wortgruppen nach ihren semantischen Merkmalen gliedern:

***Die erste Gruppe*.** Die Gruppe von Substantiven, deren Silbenanlaut „Ge-“ ein Bestandteil des Wortes ist. Dieser Silbenanlaut ist ein Bestandteil des Wurzelmorphems. Dieses Morphem ist immer untrennbar aus der Sicht des Verstehens des Wortes. Also wird die Bedeutung dieser Wörter durch das ganze Morphem bestimmt. Das heißt, ohne diesen Silbenanlaut kann das Wort an und für sich nicht bestehen. Die Hauptbetonung von Wörtern dieser Art kann auf die erste und zweite Silbe der zwei- und dreisilbigen Einheiten fallen. Diese lexikalischen Einheiten können verschiedener Geschlechter sein.

Zum Beispiel:

Geck m -en, -en – *фат, франт, щеголь*

Geest f = - en – *(океан.) высокий коренной берег*

Gehenna f [ge`hɛna] - *(религ.) геенна, ад, преисподняя, в отличие от* (*зоол.)* **Hyäne**

[hў´ɛ:nə] – *гиена*

Geld n -(e)s, -er – *деньги*

Gelle f =, -n – *речной катер*

Gelübde n -s, = - *обет, торжественное обещание*

Geront m - en, -en – *(ист.) член герусии (совета старейшин в Спарте)*

Gerste f = - *ячмень*

Gehen n = - *ходьба /субстантивированный инфинитив/* u.a.

Diese Wörter sind Maskulinum, Neutrum, Femininum und haben entsprechende Paradigmen.

Die zweite Gruppe von Substantiven mit dem Silbenanlaut „Ge-“ ist am zahlreichsten. Das sind Substantive mit dem Präfix „Ge-“, das als anerkanntes in der Linguistik Morphem gilt. Die Verwendung des Präfixes trägt in sich eine bestimmte semantische Funktion, und zwar – ihre Begriffe und Bedeutungen. In diesem Fall sind die Substantive fast immer *neutrum singular.* Zugrunde dieser Ge-Substantive liegen selbständig bestehende Substantive ohne das Präfix ge-. Präfixale Substantive (Präfix Ge+Substantiv) bilden eine Gruppe von lexikalischen Einheiten, die eine Zahl von gleichartigen Personen, Gegenständen oder natürlichen Erscheinungen bezeichnen und etymologisch begründet sind:

Geäst(e) n – *сучья, ветки* - Kollektivbildung zu einem untergegangenen althochdeutschen Substantiv mit der Bedeutung „Ast, Zweig“ (Kluge, 238).

Gebirge n – *горы, горная цепь* – ahd. asächs. *gibirgi* steht als Kollektiv neben Berg, wie *Gefieder* neben Feder, *Gefilde* neben Feld, *Gestirn* neben Stern. Die vom 15. Bis 19. Jh. häufige Form *Gebürge,* veranlaßt durch landschaftl. Zus.- Fall von *i*

mit ü, wird gestützt durch die frühnhd. häufige Vermengung von – berg und – burg in Ortsnamen (*ibidem:* 238).

Gebröckel n – *крошки, обломки, осколки* – eine Menge von Bröseln, Scherben, Splittern

Gebrüder Plur. – *братья* – ahd. *gibrouder,* asächs *gibrōthar*, ags. *gebrōðor*: Pluralbildung; die zugleich die Zus.-Gehörigkeit von Verwandten hervorhebt, wie got. *ganiþjōs* „Vettern“ zu *niþjis* „Vetter“, ags. *gedohtru* „Tochter“ zu *dohtor,* mhd. *gevriunt* „Verwandte“ zu *vrint*, etc.

Geflügel n – *домашняя птица* – zu ahd. *fogal* stellt sich das Kollektiv ahd. *gifugili*, mhd. *gevügel*, das bis in frühnhd. Zeit häufig bleibt und Sammelbegriff für Vögel überhaupt ist: *gefügel.* Daneben tritt unter Anlehnung an Flügel m, dessen Kollektiv spätmhd. *geflügel(e)*, das nhd. die Bed. seit dem 19. Jh. „eßbares Federvieh gewinnt“.

Gelichter n – *шайка, сброд* – Ausdrücke für „Geschwister“ gehen mehrfach auf Grundwörter der Bed. „Mutterschoß“ zurück, z.B. *adelphos* „Bruder“ auf *delphys* „uterus“, anord. (poet.) *barmi* „Bruder“ auf barmr „Schoß“. So stellt sich ahd. *gilihtiri* „Geschwister“ zu *lëhtar* „Gebärmutter“, das seinerseits zu ahd. *ligan* gehört, somit „Ort des Liegens“ bedeutet. Erschlossen muß die Bed. „Geschwister“ auch noch für mhd. *gelihter* werden, denn schon in den ältesten Belegen bedeutet das im 13. Jh. auftretende Wort „Sippe, Art“, später „Zunft, Stand“. Seit dem 17. Jh. dringt (wie in Gesinde /*прислуга*/ und Sippschaft /*родня*, *родство, компания*/) herabsetzender Sinn durch. Schwäb. *gelichtergit* `zu einem Paar gehörig` ist gebildet wie *geswistergit* (s. Geschwister). Der Begriff wird in der deutschen Gegenwartssprache ebenfalls im verächtlichen Sinne auf Menschen angewandt. Also wurde die Bedeutung des Wortes umgeformt: «шайка, сброд» (Лепинг 533).

Gemüse n – *овощи, зелень* – mittelhochdeutsch *gemüese*, ursprünglich = Brei, Speise (aus gekochten Nutzpflanzen), Kollektivbildung zu *Mus*. Pflanzen (plur.), deren verschiedene Teile in rohem oder gekochtem Zustand gegessen werden.

Geräusch n II – *(охотн.) внутренности животных* - (als ein Antonym) Herz, Lunge, Leber und Nieren des Schalenwildes, Gelünge; für spätmittelhochdeutsch *ingeriusche*, Herkunft ungeklärt.

Geschwader n – *(авиа) эскадрилья, (морск.) эскадра* – zu ital. *squadrāre* (aus volkslat. **ex-quadrar* „viereckig aufgestellt“) gehört *squadra f.* „In ein Viereck geordnete Truppe, bes. Reitertruppe“. Daraus wird spätmhd. *swader* n. (Genuswandel nach Fähnlein, Heer, Volk), bei obd. Heerführern des ausgehenden 15. Jh. *das schwader*. Den kollektiven Sinn verdeutlicht gleichzeitig *geschwader* (Kluge 253).

Geschwister Plur. – *братья и сестры; брат; сестра; сестры; братья;* männliche ~*братья*; - (n. Sg. vereinzelt bei Lessing, Goethe u.a.), mhd. geswister mit den Weiterbildungen geswister-de, -ide, - git. Wie Gebrüder „Brüder zusammen“, so bedeutet ahd., asächs. *gi-swestar* Plur. „Schwestern zusammen“. Das alte Wort für „Geschwister“ war Gelichter.

Gewitter n – *гроза* – ahd. *giwitiri*, asächs. *giwidiri*, ags. *gewidere*, mnl *geweder* „Unwetter, Hagel, Witterung“: Kollektiv zu Wetter (Kluge 256).

Gezäh(e) n – *(тех.) набор инструментов* – ahd. *gizawa*, mhd. *gezuowe* „Gerät, Werkzeug“, noch lebendiges Bergmannswort.

Gezeiten Plur. – *приливы и отливы* – „Wechsel von Ebbe und Flut“. Zu Zeit stellt sich mnd. getīde n. „Flutzeit“, dessen Verhochdeutschung das Gezeit 1618 auftritt.

Die dritte Gruppe. Diese Ge-Substantive sind von Verbformen gebildet und bedeuten die langwierige Handlung. In diesem Fall tritt das Präfix „ge-“ als produktives Segment des Wortes in der deutschen Gegenwartssprache auf. In einigen Fällen macht Lutz Mackensen die Semantik der Ge-Substantive zur Semantik der Substantive mit dem -ei-Suffix. Die Ge-Wörter dieser Gruppe sind mit den Wurzelverben verbunden, die ohne Präfixe existieren. Diese Ge-Substantive haben die Bedeutungen, die den entsprechenden Verben eigen sind. Das Präfix „ge-“ misst den Bedeutungen dieser Substantive – die Häufigkeit oder die Dauer bei. Die Ge-Substantive bekommen die Gegenständlichkeit und Handlung gleichzeitig, da diese Wörter von den Verben abstammen. Folglich bestehen diese Wörter aus den Begriffen, die als Sememe auftreten: Häufigkeit/Dauer + Gegenständlichkeit + Handlung

Geächze n – *стон, оханье, стенания* / von dem Verb „ächzen“/ 1. *охать, стонать, кряхтеть (от боли, тяжести),* 2. *скрипеть (о половицах, деревьях, колесах).*

Geacker n – тяж*елые полевые работы*/ von dem Verb „ackern“/ *пахать, обрабатывать (поле), (разг.) усердно трудиться, корпеть (над чем-л).*

Gebabbel n – *болтовня* / von dem Verb *babbeln/* 1. *(разг.) лепетать, мямлить,* 2. *(разг.) болтать (вздор),* 3. *(диал.) попрошайничать.*

Gebammel n – (*постоянное) качание, покачивание, болтание ногами* /von dem Verb „bammeln“/ 1. *(разг.) качаться, болтаться,* 2. *звонить (как колокол),* 3. *бояться, дрожать (от страха),* 4. *нищенствовать, попрошайничать.*

Gebaue n – /langwieriges Bauen/ – *(затяжное) строительство* / von dem Verb „bauen“/ - *строить* (Mackensen 827).

Gebelfer n – 1. *громкий лай,* 2. *(лающий) кашель,* 3. *ругань, брань* /von dem Verb „belfern“/ 1. *тявкать, лаять,* 2. *(разг.) ругаться, браниться.*

Gebell(e) n – 1. *лаять, тявкать (о собаках); выть (о волках),* 2. *(разг.) ругаться, орать, рычать,* 3. *громко кашлять,* 4. *хрипеть, сипеть* /von dem Verb „bellen“/ (anhaltendes) Hundebellen; Geschimpfe (*ibidem*: 827).

Geb`et n – молитва /von dem Verb *beten/* I. молиться, II. читать (молитву).

Gebettel n – *попрошайничанье* / von dem Verb „betteln“/ *просить милостыню.* /Bettelei (Mackensen 827)/.

Geblase n – *дуденье (плохая игра на духов. инструм.)* /von dem Verb „blasen“/ *дуть, играть (на духовом инструменте).*

Gebrodel n – *кипение, клокотание* /von dem Verb „brodeln“/ I. *кипеть, бурлить, клокотать, бить ключом;* II. im Volk brodelte es *(перен.) народ волновался.*

Gedonner n – *беспрерывный гром* /von dem Verb „donnern“/ *греметь (о громе), грохотать, громыхать.*

Gefasel n – *болтовня, вздор* /von dem Verb „faseln“/ I. *vi (разг.) пустословить, молоть вздор, нести чепуху,* II. vt 1. *выдумывать*. 2. *теребить, выдергивать (нитки)* /Redrei (Mackensen 833).

Geflacker n – *мерцание, сверкание (огня)* / von dem Verb „flackern“/ *мерцать, мигать, колыхаться (об огне).*

Geräusch n I – *шум, хаос (звуков)* / von dem Verb „rauschen“/ *шуметь, шелестеть, шуршать; журчать, рокотать.*

Geschluchze n – *неудержимое всхлипывание, рыдание* /von dem Verb „schluchzen“/ *рыдать, всхлипывать.*

Geschrei n – *крики* /von dem Verb „schreien“/ *кричать, орать; взывать к ч-л., требовать.*

Geschwirr n – *жужжание* /von dem Verb „schwirren“/ *жужжать (о насекомых, вентиляторе).*

Die vierte Gruppe von Substantiven mit dem Präfix ge- - das sind Substantive, die Personen, Gegenstände, (emotionelle) Zustände, oder etwas von dem Menschen Gebildetes, Geschaffenes, Geistiges bedeuten:

Gebilde n – *произведение, творение, изображение, образ* / von dem Verb *bilden/.*

Gebiss n – 1. *челюсть*, 2. *удила*, 3. *мундштук* / von dem Verb *beißen/.*

Gefälle n – *покатость, склон, уклон* /von dem Verb *fallen/.*

Gefäß n – *сосуд, посудина, резервуар* /von dem Verb *fassen/.* Got. *fējian* „schmücken“ (die Bed. entwickelt aus „einfassen mit etw.“), *gafēeins* f. „Schmuck“ (aus dem Westgot. entlehnt portug. Fato, span. Hato „Kleidung, Gerät, Habe“), Damit nächstverwandt sind ahd. *giuāʒi* „(Proviant-) Ladung“, mhd. *gevœʒe*, md. *gevēʒe* „Schmuck, Ausrüstung; Eß-u. Trinkgeschirr“. Grundbed. war die des Haltens, vgl. die verwandten f a s s e n, F a ß und F e s s e l. Unsere Bed. „Geschirr“ erscheint im Ostmd. vor Ende 13.Jh. und ist wesentlich von Luther eingebürgert …

Gefluder m – *сток, водослив* / vom Substantiv „*Fluder*“ *II/.*

Gefährte m – *спутник, товарищ, соратник* / von dem Verb *fahren/*, mhd. *geverte*, mhd. *geverde*, ahd. *giferto* aus **gi-farteo* „Fahrtgenosse“. Gebildet wie G e h i l f e, G e n o s s e, G e s e l l e, G e s i n d e, G e s p i e l e sowie die fremden Kamerad, Kollege, Kumpan (Kluge 239).

Gefühl n – 1. *чувство, эмоция, ощущение; чутье,* 2. *чувство, осязание* / vom Verb *fühlen/* (Zuerst, 1674: Ising, D. Erfassung d. dt. Sprache bei den schles. Dichtern dafür F ü h l e f., md. *vūle*, nd. *fōle* f., mnl. *ghevoelen* n. erst im 17. Jh. nnl. *gevoel*. Verbreitet ist G e f ü h l in der 1. Hälfte des 18. Jh. durch die von Shaftesbury und Hutcheson beeinflußten Philosofen (*ibidem:* 240).

Gelag /**Gelage** n – *пир, пиршество, пирушка* /von dem Verb *legen/* zu l e g e n, somit „Zusammengelegtes“, dann „Schmauserei“, ganz wie got. *gabaur* m. (zu *bairan* „tragen“) über „Zusammengetragenes“ zu „Festgelage“ geworden ist […] Zur Bed. vgl. Picknick, Zeche. Frühnhd. Steht dafür *kollaz f.* aus lat. *colatio,* das auch in schwed. *kalas* […] „Schmaus, Fest“ nachwirkt.

Gesetz n – *закон* /von dem Verb *setzen/*: - mhd. *gesetze*, woneben gleichbed. *gesetzede*, ahd. gisezzida f. : zu s e t z en, woher auch Satzung. In Luthers Tagen war statt des von ihm durchgeführten *gesetz* die obd. Schriftform *g(e)satz(t)* (Kluge 253).

Gesicht n - I. лицо, II. зрение, III. видение, призрак /von dem Verb *sehen/* - zu s e h e n; mhd. *gesiht(e)*, ahd. *gisiht*, ags. *gesihÞ* „das Sehen, Anblick, Traum,

Gesicht als Sinn“. Gesichtserker m. ist nicht von Zesen … als Ersatz für das übrigens gut deutsche Nase vorgeschlagen worden, begegnet erst bei Matthison 1795 Schriften (*ibidem*: 253).

Getränk n – *напиток, питье* / von dem Verb *trinken/*.

Gewicht n – I. 1. *вес, тяжесть, груз* 2. *гиря, разновес* 3. *(перен.) вес, влияние, важность*. II. рога косули (Geweih n) /von dem Verb *wiegen/ - pondus* mhd. *gewichte*, afries. mnd. ags. *wiht* „Gewicht“, engl. *weight*, anord. *vǫett*: Verbalabstr. zu w i e g e n . Dazu lat. *vectio* „Hebebaum“.

Gewissen n – совесть /vom Verb *wissen/* - ahd. *giwiȝȝanī* f. tritt zuerst bei Notker in St. Gallen um 1000 als Lehnübersetzung des lat. *conscientia* auf, das seinerseits gr. *syneídesis* übersetzt, von Wulfila mit got. *miÞwissi* nachgebildet. Der Form nach ist ahd. *giwiȝȝanī* Adj.-Abstr. zum Part. *giwiȝȝan* (s. w i s s e n), während in mhd. *gewiȝȝen n.,* mnd. *gewēten, nnl. geweten* der Inf. substantiviert ist (Kluge 256).

Die fünfte Gruppe der Ge-Substantive – substantivierte Partizipien II.

Das sind Substantive des männlichen und weiblichen Geschlechts, seltener Neutrum. Diese Substantive haben neben dem Präfix „ge-“ noch Suffixe -er/-erin/-in. Das sind zirkumfixe Substantive:

Gebildete m/f – *образованный/ная* /von dem Verb *bilden/*.

Gehängte m/f – *повешенный/ная* /von dem Verb *hängen/*.

Gebratene n – *жаркое* /von dem Verb *braten/*.

Gesandte m/f – *посланник* /von dem Verb *senden/*.

Gesandtin f – 1. *посланник (женщина);* 2. *супруга посланника.*

Die Paradigma dieser Substantive entspricht der Paradigma bei der Deklination der Adjektive.

Diese Ge-Substantive bezeichnen auch Gegenständlichkeit und Vollendung der Handlung gleichzeitig, die von entsprechenden Verben abstammen.

Die sechste Gruppe der Ge-Substantive. Nach ihrer Herkunft ist es schwer, die Erscheinung des Präfixes „ge-“ zu identifizieren, was die Etymologie betont. Zum Beispiel:

Gemahl m – *супруг*, mhd. *gemahl(e)* „Bräutigam, Gatte“;; *gemahel(e), - mehele, mäl* f. (N. seit und_durch Lüther), „Braut, Gattin“; … Ahd. *gimahalo* m „Bräutigam, Gatte“; gimahala f. „Braut“: dt. Bildungen zu germ. *mahla-; dies mit dem unter Beil erörterten Lautwandel aus älterem *maÞla: aus *mod-lo- n. „öffentliche Versammlung, Verhandlung“ in ahd. asächs. mahal, ags. mœðel, anord. mäl, got. maÞl, mlat. mallum, auch enthalten in Ortsnamen wie Detmold (8. Jh. Theotmali) (Kluge 246).

Gerät n – *прибор , аппарат, механизм, устройство*. Als Sammelbildung zu Rat, bedeutet ahd. *girāti* „Beratung, Fürsorge“, nachmals „Ausrüstung“, asächs. *girādi* ist „Vorteil“. In mhd. *geræte*, mnd *gerede* haben die Bedeutungen „Aus-, Zurüstung, Vor-, Hausrat“ gesiegt. Luthers *gered* … wird in Basel 1523 umschrieben mit *allerley geschirre und haußradt* (Kluge 249).

Gehalt n – I. *оклад, заработная плата.* „Gehalt n …, Arbeitsvergütung“ (Mackensen 837);

Gehalt m – II. *содержание, содержательность (литер. произведения)*, „Inhalt /eines Kunstwerks/“ (*ibidem*).

Die oben genannten Beispiele führen uns vor, dass das Wortsegment „ge-“ als ein Anlaut des Wortes folgende Begriffe bedeutet: Gegenständlichkeit, Dauer, Häufigkeit.

Man kann über zwei Arten des Präfixes „ge-“ reden: Ge-Präfix als Morphem, das sich nicht nur als wortbildendes Segment des Wortes, sondern auch als semantische Erscheinung zeigt. Die zweite Art des Ge-Präfixes hat nur grammatische Funktion – Bildung des Partizips II – und bezeichnet dadurch Nomina, die die Vollendung der Handlung merken lassen.

Literaturangaben

Kluge, Friedrich. *Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache*. 23, Auflage, Verlag: Gruyter, Walter. Berlin, 1999.

Mackensen, Lutz. *Deutsches Wörterbuch in 3 Bänden*. Band 2 G-P. Reinbek bei Hamburg, 1979.

Лепинг, Елена и др. *Das Grosse Deutsch-Russische Wörterbuch*. В 2-х томах. Том II. Москва: Изд. «Советская энциклопедия», 1969.

CZU: 81'34

ASPECTS GÉNÉRAUX ET FONCTIONNELS DES STRUCTURES PHONÉTIQUES COMPOSÉES DANS LA LANGUE FRANÇAISE : PARTICULARITÉS QUANTITATIVES PHONÉMIQUES ET GRAPHIQUES

Alexei CHIRDEACHIN
Université Libre Internationale de Moldova (ULIM)

The correlation between form and content is presented in linguistics by the language-speech dichotomy. Phonetics represents the speech (or the plane of expression) and phonology represents the language (or the plane of content). The operational unit of phonetics is the sound and the operational unit of phonology is the phoneme. The speech sounds (and the language phonemes) can be classified in terms of articulation (vowels, consonants and nasal vowels specific of French that include both vocalic and consonantal features) and structurally (single and compound units). According to the latter classification, there are units that can be regarded as compound phonetic sequences (CPS). Among researchers there is no consensus on the phonetic nature and phonological status of such units. Some of them regard CPS as monophonemic units, while others view these phenomena as phonetic sequences of simple sounds. The CPS occurrence values in French at the level of phonological inventory aim at the equal number ensuring a balanced correlation between the two categories of CPS, the dynamics of total and average values, of those of the extremes and amplitude. The graphic features of the CPS in the French language are that there are 2 units each of which has 2 modalities of graphical representation. As for other units each of them has a single graphical representation modality.

Keywords: *linguistics, language, speech, phonetics, phonology, sound, phoneme, compound phonetic structure*.

Structures phonétiques composées comme unités opérationnelles phonétiques et phonologiques dans le contexte de la dichotomie langue-parole

L'apprentissage d'une langue, c'est d'apprendre ses compartiments principaux : *la prononciation* (phonétique et phonologie), *la grammaire* (morphologie et syntaxe), *le vocabulaire* (sémantique et derivatologie) et *l'orthographe*. La majorité des chercheurs croient que la prononciation est le compartiment le plus important. D'une partie, lorsque l'enfant est né, il apprend les sons du langage d'abord, par lesquels il peut ensuite former des mots et des phrases. D'autre partie, le phonème est considéré comme unité linguistique minimale, par laquelle on peut former autres unités de langue plus complexes. En conséquence, les compétences de la prononciation fournissent la base nécessaire à l'acquisition des connaissances des autres compartiments de la langue.

La corrélation entre la forme et le contenu est présentée dans la linguistique par la dichotomie langue-parole. La phonétique représente la parole (ou le plan de

l'expression) et la phonologie représente la langue (ou le plan du contenu). L'unité opérationnelle de la phonétique est le son et l'unité opérationnelle de la phonologie est le phonème.

Lorsque nous parlons de sons de la parole, nous misons sur les caractéristiques physiques du son, au niveau de l'articulation, l'acoustique et la perception. Pour cela, nous utilisons des méthodes experimentales (non-instrumentales ou subjectives) et expérimentales (instrumentales ou objectives). La branche de la linguistique qui utilise les méthodes expérimentales de recherche s'appelle la phonétique expérimentale.

Lorsque nous parlons de phonèmes comme unités de langue, nous concernons leurs fonctions linguistiques. Le phonème a deux fonctions: constructive – les phonèmes peuvent être utilisés comme matériau de construction pour des unités plus complexes de la langue (morphèmes, lexèmes, etc.) et celle distinctive – les phonèmes peuvent servir comme marques de distinction entre les unités plus complexes. Les deux fonctions sont syntagmatiquement et paradigmatiquement réalisées.

Les sons de la parole (et les phonèmes de la langue) peuvent être classés en termes d'articulation (voyelles, consonnes et voyelles nasales spécifiques pour la langue françaises qui comportent des caractéristiques vocaliques et consonantiques) et structurellement (unités simples et composées). Sur le dernier classement, il y a des structures phonétiques composées (SPC) qui peuvent être classés comme diphtongues, triphtongues et affriquées qui constituient le système des unités monophonémiques composées d'une langue. Ces unités ont une caractéristique structurelle commune: elles sont composées d'un élément continu et celui discontinu ou interrompu.

En ce qui concerne la langue française, il n'y a pas de consensus sur la nature phonétique et le statut phonologique des SPC. Certains chercheurs les détiennent comme unités monophonémiques, tandis que les autres voient ces phénomènes phonétiques comme séquences de sons simples. Ainsi, il est nécessaire de déterminer la nature phonétique et le statut phonologique des SPC par des expériences instrumentales et non-instrumentales. Sur le problème d'affriquées il y a un consensus parmi les chercheurs concernant leur absence dans le français. Mais le problème des diphtongues dans la langue française est complexe et contradictoire.

D'une part, selon la définition communément traditionnelle admise et qui est reprise dans tous les ouvrages usuels, le français moderne n'a plus de diphtongues: les groupes de *phonèmes* /^{y}i/ notés par *ui* dans *nuit*, /^{w}a/ par *oi* dans *fois*, sont des séquences semi-consonne + voyelle.

D'autre part, ces séquences ont une phonation glissante et le passage d'un élément à l'autre est graduel. L'analyse d'un complexe par des semi-voyelles ne semble pas contradictoire avec l'existence d'une diphtongue puisqu'apparemment ce cas est prévu dans la définition de la *semi-voyelle*. Le problème scientifique de l'existence des diphtongues dans le français (indépendamment des aspects régionaux) reste ouvert (Diphtongue: online). Celle de l'existence des triphtongues (Triphtongue: online) est encore plus contradictoire parce que telles séquences (comme /^{w}a^{i}/) ont aussi une phonation glissante et le passage d'un élément à l'autre est graduel, mais leurs éléments peuvent appartenir à différentes syllabes.

Les SPC dans la langue française qui pourraient être considérées comme diphtongues conventionnelles dans un contexte spécifique sont généralement divisés en ascendentes (discontinus>continus, par example: /^{w}a/, /^{w}ɛ̃/, /^{w}i/, /^{y}i/) et descendentes (continus>discontinus, par example: /a^{i}/, /e^{i}/, /i^{i}/, /œ^{i}/). De cette perspective, les diphtongues conventionnelles françaises peuvent être classées selon leur coeur (/a/: /^{w}**a**/, /**a**^{i}/; /ɛ̃/: /^{w}**ɛ̃**/; /e/: /**e**^{i}/; /i/: /^{w}**i**/, /^{y}**i**/, /**i**^{i}/, /œ/: /**œ**^{i}/) et leur glide (/w/: /^{w}a/, /^{w}ɛ̃/, /^{w}i/; /y/: /^{y}i/; /i/: /a^{i}/, /e^{i}/, /i^{i}/, /œ^{i}/). Toutes les diphtongues conventionnelles avec le glide /w/, /y/ sont ascendentes: /^{w}a/, /^{w}ɛ̃/, /^{w}i/, /^{y}i/; mais celles avec le glide /i/ sont descendentes: /a^{i}/, /e^{i}/, /i^{i}/, /œ^{i}/ (Tab.1, 2). En ce qui concerne la propriété de coeur / glide des éléments des diphtongues conventionnelles nous observons que l'élément /i/ peuvent être à la fois coeur et glide: /^{w}**i**/, /i^{i}/. Les éléments /a/, /ɛ̃/, /e/, /œ/ peuvent être juste coeur: /^{w}**a**/, /**a**^{i}/, /^{w}**ɛ̃**/, /**e**^{i}/, /œ^{i}/; mais les éléments /w/, /y/ peuvent être juste glide: /^{w}a/, /^{w}ɛ̃/, /^{w}i/, /^{y}i/. Nous aussi observons que l'occurrence des éléments /a/, /w/ s'atteste dans plusieurs diphtongues conventionnelles: /^{w}**a**/, /**a**^{i}/ et /^{w}a/, /^{w}ɛ̃/, /^{w}i/ respectivement. Les deux diphtongues conventionnelles dans lesquels l'élément /a/ s'atteste apartiennent à des types différents: l'une est ascendente (/^{w}**a**/) et l'autre est descendente (/**a**^{i}/). Toutes les trois diphtongues conventionnelles dans lesquelles l'élément /^{w}/ s'atteste sont ascendentes (/^{w}a/, /^{w}ɛ̃/, /^{w}i/). Toutes les quatre diphtongues conventionnelles dans lesquelles l'élément /^{i}/ s'atteste sont descendentes (/a^{i}/, /e^{i}/, /i^{i}/, /œ^{i}/) (Tab.3).

Tableau 1. *Classification des diphtongues conventionnelles dans la langue française selon la structure*

Coeur / Glide	**/a/**	**/ɛ̃/**	**/e/**	**/i/**	**/œ/**
/i/	/a^{i}/	–	/e^{i}/	/i^{i}/	/œ^{i}/
/w/	/^{w}a/	/^{w}ɛ̃/	–	/^{w}i/	–
/y/	–	–	–	/^{y}i/	–

Tableau 2. *Classification des diphtongues conventionnelles dans la langue française selon leur ascendence / descendence*

Structure		**Type des diphtongues conventionnelles**	
Coeur	**Glide**	**Ascendentes**	**Descendentes**
/a/	**/i/**	–	/a^{i}/
	/w/	/^{w}a/	–
	/y/	–	–
/ɛ̃/	**/i/**	–	–
	/w/	/^{w}ɛ̃/	–
	/y/	–	–
/e/	**/i/**	–	/e^{i}/
	/w/	–	–
	/y/	–	–
/i/	**/i/**	–	/i^{i}/
	/w/	/^{w}i/	–
	/y/	/^{y}i/	–
/œ/	**/i/**	–	/œ^{i}/
	/w/	–	–
	/y/	–	–

Tableau 3. *Propriété de coeur / glide des éléments des diphtongues conventionnelles dans la langue française*

Elément	Propriété			
	Coeur		Glide	
	+ / -	Exemple	+ / -	Exemple
/a/	+	/ʷ**a**/, /**a**ⁱ/	-	–
/ɛ̃/	+	/ʷ**ɛ̃**/	-	–
/e/	+	/**e**ⁱ/	-	–
/œ/	+	/**œ**ⁱ/	-	–
/i/	+	/ʷ**i**/, /**i**ⁱ/	+	/aⁱ/, /eⁱ/, /iⁱ/, /œⁱ/
/w/	-	–	+	/ʷa/, /ʷɛ̃/, /ʷi/
/y/	-	–	+	/ʸi/

Dans la langue française est aussi présente la SPC /ʷaⁱ/ qui pourrait être considérée comme triphtongue conventionnelle, mais il est difficile de déterminer si elle est unité monophonèmiqe ou séquence polyphonèmique. Phonétiquement elle se comporte comme un tout, mais ses éléments appartiennent à différentes syllabes.

Il n'y a pas de consensus sur la nature phonétique et le statut phonologique des SPC. Certains chercheurs les détiennent comme unités monophonémique, tandis que les autres voient ces phénomènes phonétiques comme séquences de sons simples. Ainsi, il est nécessaire de déterminer la nature phonétique et le statut phonologique des SPC par des expériences instrumentales et psycholinguistiques.

Fréquence des structures phonétiques composées dans la langue française

Une des méthodes de recherche appliquées dans la linguistique est celle quantitative ou statistique. Son importance est qu'elle permet de déterminer l'occurrence / la fréquence d'une unité ou d'une autre de la langue, ce qui permet d'établir sa place dans la séquence des unités dans chaque compartiment de langue séparément. L'importance de l'analyse quantitative/statistique en matière d'enseignement est expliquée par l'exigence que les unités aspectuelles d'enseignement de la langue étrangère soient effectuées dans l'ordre décroissant de leurs degrés d'occurrence. Il est recommandé de commencer à partir des unités (dans ce cas, se référant à des sons et graphèmes) les plus courantes de la manière descendante. Ainsi, il est nécessaire de prendre en compte l'occurrence / la fréquence des unités dans le processus de l'enseignement et de l'apprentissage de la langue étudiée, et sur cette base, de les présenter dans l'ordre descendante de leurs degrés d'occurrence. Dans ce contexte, en ce qui suit, nous nous proposons d'examiner les SPC (diphtongues et triphthongues conventionnelles) dans la langue française. En ce qui concerne l'occurence des SPC dans la langue française au niveau de l'inventaire phonologique nous attestons l'image suivante:

I. Diphtongues conventionnelles ascendentes:

1. Diphtongue conventionnelle **/ʷa/.** La diphtongue conventionnelle /ʷa/ constitue 1 SPC (25% du nombre des diphtongues ascendentes conventionnelles, 12,5% du nombre total des diphtongues conventionnelles, 11,11% du nombre total des SPC) ;

2. Diphtongue conventionnelle **/^{w}ɛ̃/.** La diphtongue conventionnelle /^{w}ɛ̃/ constitue 1 SPC (25% du nombre des diphtongues ascendentes conventionnelles, 12,5% du nombre total des diphtongues conventionnelles, 11,11% du nombre total des SPC) ;

3. Diphtongue conventionnelle **/^{w}i/.** La diphtongue conventionnelle /^{w}i/ constitue 1 SPC (25% du nombre des diphtongues ascendentes conventionnelles, 12,5% du nombre total des diphtongues conventionnelles, 11,11% du nombre total des SPC) ;

4. Diphtongue conventionnelle **/^{y}i/.** La diphtongue conventionnelle /^{y}i/ constitue 1 SPC (25% du nombre des diphtongues ascendentes conventionnelles, 12,5% du nombre total des diphtongues conventionnelles, 11,11% du nombre total des SPC) ;

5. Total des diphtongues conventionnelles ascendentes. Au total les diphtongues ascendentes constituent 4 SPC (100% du nombre des diphtongues conventionnelles ascendentes, 50% du nombre total des diphtongues conventionnelles, 44,44% du nombre total des SPC) ;

II. Diphtongues conventionnelles descendentes:

1. Diphtongue conventionnelle **/a^{i}/.** La diphtongue conventionnelle /a^{i}/ constitue 1 SPC (25% du nombre des diphtongues descendentes conventionnelles, 12,5% du nombre total des diphtongues conventionnelles, 11,11% du nombre total des SPC) ;

2. Diphtongue conventionnelle **/e^{i}/.** La diphtongue conventionnelle /e^{i}/ constitue 1 SPC (25% du nombre des diphtongues descendentes conventionnelles, 12,5% du nombre total des diphtongues conventionnelles, 11,11% du nombre total des SPC) ;

3. Diphtongue conventionnelle **/i^{i}/.** La diphtongue conventionnelle /i^{i}/ constitue 1 SPC (25% du nombre des diphtongues descendentes conventionnelles, 12,5% du nombre total des diphtongues conventionnelles, 11,11% du nombre total des SPC) ;

4. Diphtongue conventionnelle **/œ^{i}/.** La diphtongue conventionnelle /œ^{i}/ constitue 1 SPC (25% du nombre des diphtongues descendentes conventionnelles, 12,5% du nombre total des diphtongues conventionnelles, 11,11% du nombre total des SPC) ;

5. Total des diphtongues conventionnelles descendentes. Au total les diphtongues descendentes conventionnelles constituent 4 SPC (100% du nombre des diphtongues conventionnelles ascendentes, 50% du nombre total des diphtongues conventionnelles, 44,44% du nombre total des SPC) ;

III. Triphthongue conventionnelle /^{w}a^{i}/. La triphthongue conventionnelle /^{w}a^{i}/ constitue 1 SPC (100% du nombre total des triphtongues conventionnelles, 11,11% du nombre total des SPC) ;

IV. Total des SPC. Au total les SPC constituent 9 unités (100% du nombre total des SPC) ; **V. Moyenne des SPC.** En moyenne les SPC constituent 4,5 unités (50% du nombre total des SPC) ;

VI. Extrême minimal des valeurs des SPC. L'extrême minimal des valeurs des SPC constitue 1 unité (11,11% du nombre total des SPC) ;

VII. Extrême maximal des valeurs des SPC. L'extrême maximal des valeurs des UMC constituent 9 unités (≈ 88,89% du nombre total des SPC) ;

VIII. Amplitude des valeurs des SPC. L'amplitude des valeurs des SPC constituent 8 unités (≈ 77,78% du nombre total des SPC) (Tab.4).

Tableau 4. *Occurence des SPC dans la langue française au niveau de l'inventaire phonologique*

SPC			Nombre total	%		
Catégorie		Unités		Catégorie des SPC		Nombre total
Principale	Secondaire			Secondaire	Principale	
Diphtongues conventionnelles	Ascendents	/ʷa/	1	25	12,5	11,11
		/ʷɛ̃/	1	25	12,5	11,11
		/ʷi/	1	25	12,5	11,11
		/ʸi/	1	25	12,5	11,11
		Au total	4	100	50	44,44
	Descendents	/aⁱ/	1	25	12,5	11,11
		/eⁱ/	1	25	12,5	11,11
		/iⁱ/	1	25	12,5	11,11
		/œⁱ/	1	25	12,5	11,11
		Au total	4	100	50	44,44
	Au total		8	–	100	≈ 88,89
Triphthongues conventionnelles		/ʷaⁱ/	1	–	100	11,11
Au total			9	–	–	100
En moyenne			4,5	–	–	50
Extrême minimale			1	–	–	11,11
Extrême maximale			8	–	–	≈ 88,89
Amplitude			7	–	–	≈ 77,78

Comme on le voit, les valeurs de l'occurence des SPC dans la langue française au niveau de l'inventaire phonologique visent le nombre égal des diphtongues conventionnelles ascendentes et descendentes ce qui assure un rapport équilibré entre ces deux catégories des diphtongues conventionnelles. Le rapport entre les diphtongues et la triphtongue conventionnelles conditionne la dinamique des valeurs totales, moyennes, celles des extrêmes et de l'amplitude.

Représentation graphique des structures phonétiques composées dans la langue française

Comme on le sait, le phonème est considéré comme unité minimale de la parole. Dans l'orthographe, il correspond au graphème. Le graphème est la plus petite entité d'un système d'écriture. Cette unité graphique correspondant au *phonème* comme unité orale, contrairement à la notion de lettre, correspond ainsi mieux à la phonologie d'une langue (ceci est particulièrement visible dans le cas des graphèmes complexes) (Graphème: online). Les graphèmes peuvent se distinguer en cinq types:

1) Graphème simple, graphème composé d'un signe graphique, par exemple: *a, b, c, d, e* etc. ;

2) Graphème avec des signes diacritiques (accents, tréma, cédille etc.), par exemple: *à, é, ô, ë, ç* etc. ;

3) Graphème complexe ou **polygramme** (digramme, trigramme etc.), un assemblage de plusieurs *signes* (généralement deux signes graphiques ou plus),

diacritiques non comptés, formant un unique *graphème*, et représentant ainsi un unique *phonème*, par exemple: *au, eau, ou, oi, ch, on, an* etc. ;

4) Graphème de type mixte, un **polygramme** dont une partie des éléments contiennent des signes *diacritiques*, par exemple: *äu* (allemand) etc. ;

5) Caractères / *signes* spéciaux, par exemple: *ß* (allemand), *ð, þ* (*islandais*), *ə* (azerbaïdjanais) etc.

Il y a aussi trois principes d'orthographe:

1) **Phonetique.** L'orthographe correspond pleinement à la prononciation, par exemple, roum: *copac* /ko´pak/, *tac* /tak/, *cal* /kal/ etc. L'orthographe de toutes les langues romanes (sauf le français), biélorusse et d'autres langues repose sur ce principe;
2) **Morphémique.** L'orthographe des morphèmes est la même dans toutes les positions des mots et ne dépend pas de la prononciation positionnelle, par exemple, allem. ***D**u bist* /**d**u bist/ et *bist **d**u* /bist **t**u/, *es **g**ibt* /es **k**ipt/ et gibt es /gipt es/ etc.; rus. *надрезать* /na**d**´rezat'/ et *надписать* /na**t**pi´sat'/ etc. L'orthographe des langues allemande, russe et d'autres langues est basé sur ce principe;
3) **Etymologique.** Ce principe reflète la prononciation historique de la langue respective et est caractérisé par une divergence essentielle entre la prononciation et l'orthographe au stade actuel du développement de la langue. Ici, nous pouvons mentionner le français et l'anglais comme exemples.

Les SPC dans la langue française ont les types suivants de représentation graphique:

I. Diphtongues conventionnelles ascendentes: 1. Diphtongue conventionnelle /^{w}a/. La diphtongue conventionnelle /^{w}a/ est représentée dans l'orthographe par les graphèmes ***oi***: *l**oi*** /l^{w}**a**/, *t**oi*** /t^{w}**a**/, *s**oi*** /s^{w}**a**/, ***oi**seau* /^{w}**a**zo/ etc. ; et ***oy*** (sauf la position prévocalique): *R**oy*** /r^{w}**a**/ etc. ; **2. Diphtongue conventionnelle /^{w}ɛ̃/.** La diphtongue conventionnelle /^{w}ɛ̃/ est représentée dans l'orthographe par le graphème ***oin***: *l**oin*** /l^{w}**ɛ̃**/, *m**oin**s*** /m^{w}**ɛ̃**/ etc. ; **3. Diphtongue conventionnelle /^{w}i/.** La diphtongue conventionnelle /^{w}i/ est représentée dans l'orthographe par le graphème ***oui***: ***oui*** /^{w}**i**/, *L**oui**s*** /l^{w}**i**/ etc. ; **4. Diphtongue conventionnelle /^{y}i/.** La diphtongue conventionnelle /^{y}i/ est représentée dans l'orthographe par le graphème ***ui***: *h**ui**le*** /^{y}**i**l/, *l**ui*** /l^{y}**i**/, *p**ui**s*** /p^{y}**i**/ etc. ;

II. Diphtongues conventionnelles descendentes: 1. Diphtongue conventionnelle /a^{i}/. La diphtongue conventionnelle /a^{i}/ est représentée dans l'orthographe par le graphème ***ail(le)***: ***ail*** /**a**^{i}/, *t**aille*** /t**a**^{i}/ etc. ; **2. Diphtongue conventionnelle /e^{i}/.** La diphtongue conventionnelle /e^{i}/ est représentée dans l'orthographe par le graphème ***eil(le/l)***: *v**eille*** /v**e**^{i}/, *v**ieil*** /vj**e**^{i}/, *v**ieille*** /vj**e**^{i}/, *v**iellard*** /vj**e**^{i}ar/ etc. ; **3. Diphtongue conventionnelle /i^{i}/.** La diphtongue conventionnelle /i^{i}/ est représentée dans l'orthographe par le graphème ***ill(e)***: ***fille*** /f**i**^{i}/ etc. ; **4. Diphtongue conventionnelle /œ^{i}/.** La diphtongue conventionnelle /œ^{i}/ est représentée dans l'orthographe par les graphèmes ***oeil***: ***oeil*** /**œ**^{i}/; et ***euil(le)***: ***feuille*** /f**œ**^{i}/, *f**euill**age* /f**œ**^{i}aʒ/ etc. ;

III. Triphtongue conventionnelle /^{w}a^{i}/. La triphthongue conventionnelle /^{w}a^{i}/ est représentée dans l'orthographe par le graphème ***oy*** (dans la position prevocalique): *f**oy**er* /f^{w}**a**^{i}e/, *r**oy**aume* /r^{w}**a**^{i}om/ etc. (*Tabelle 5*).

Tableau 5. *Représentation graphique des SPC dans la langue française*

SPC			Graphème
Catégorie		Unités	
Principale	Principale		
Diphtongues conventionnelles	Ascendentes	/^{w}a/	*oi*
			oy
		/^{w}ɛ̃/	*oin*
		/^{w}i/	*oui*
		/^{y}i/	*ui*
	Descendentes	/a^{i}/	*ail(le)*
		/e^{i}/	*eil(le/l)*
		/i^{i}/	*ill(e)*
		/œ^{i}/	*oeil*
			euil(le)
Triphthongues conventionnelles		/^{w}a^{i}/	*oy*

En ce qui concerne l'occurence de la représentation graphique des SPC dans la langue française nous attestons l'image suivante:

I. Diphtongues conventionnelles ascendentes: 1. Diphtongue conventionnelle /^{w}a/. La diphtongue conventionnelle /^{w}a/ est représentée dans l'orthographe par 2 graphèmes (40% du nombre des diphtongues conventionnelles ascendentes, 20% du nombre total des diphtongues conventionnelles, 18,18% du nombre total des SPC) ; **2. Diphtongue conventionnelle /^{w}ɛ̃/.** La diphtongue conventionnelle /^{w}ɛ̃/ est représentée dans l'orthographe par 1 graphème (20% du nombre des diphtongues conventionnelles ascendentes, 10% du nombre total des diphtongues conventionnelles, 9,09% du nombre total des SPC) ; **3. Diphtongue conventionnelle /^{w}i/.** La diphtongue conventionnelle /^{w}i/ est représentée dans l'orthographe par 1 graphème (20% du nombre des diphtongues conventionnelles ascendentes, 10% du nombre total des diphtongues conventionnelles, 9,09% du nombre total des SPC) ; **4. Diphtongue conventionnelle /^{y}i/.** La diphtongue conventionnelle /^{y}i/ est représentée dans l'orthographe par 1 graphème (20% du nombre des diphtongues conventionnelles ascendentes, 10% du nombre total des diphtongues conventionnelles, 9,09% du nombre total des SPC) ; **5. Total des diphtongues conventionnelles ascendentes.** Au total les diphtongues conventionnelles ascendentes sont représentées dans l'orthographe par 5 graphèmes (100% du nombre des diphtongues conventionnelles ascendentes, 50% du nombre total des diphtongues conventionnelles, 45,45% du nombre total des SPC) ;

II. Diphtongues conventionnelles descendentes: 1. Diphtongue conventionnelle /a^{i}/. La diphtongue conventionnelle /a^{i}/ est représentée dans l'orthographe par 1 graphème (20% du nombre des diphtongues conventionnelles descendentes, 10% du nombre total des diphtongues conventionnelles, 9,09% du nombre total des SPC) ; **2. Diphtongue conventionnelle /e^{i}/.** La diphtongue conventionnelle /e^{i}/ est représentée dans l'orthographe par 1 graphème (20% du nombre des diphtongues conventionnelles descendentes, 10% du nombre total des diphtongues conventionnelles, 9,09% du nombre total des SPC) ; **3. Diphtongue conventionnelle /i^{i}/.** La diphtongue conventionnelle /i^{i}/ est représentée dans l'orthographe par 1 graphème (20% du nombre des diphtongues conventionnelles descendentes, 10% du nombre total des diphtongues conventionnelles, 9,09% du

nombre total des SPC) ; **4. Diphtongue conventionnelle /œ^{i}/.** La diphtongue conventionnelle /œ^{i}/ est représentée dans l'orthographe par 2 graphèmes (40% du nombre des diphtongues conventionnelles descendentes, 20% du nombre total des diphtongues conventionnelles, 18,18% du nombre total des SPC) ; **5. Total des diphtongues conventionnelles descendentes.** Au total les diphtongues conventionnelles descendentes sont représentées dans l'orthographe par 5 graphèmes (100% du nombre des diphtongues conventionnelles descendentes, 50% du nombre total des diphtongues conventionnelles, 45,45% du nombre total des SPC) ;

III. Triphthongue conventionnelle /^{w}a^{i}/. La triphthongue conventionnelle /^{w}a^{i}/ est représentée dans l'orthographe par 1 graphème (100% du nombre total des triphtongues conventionnelles, 9,09% du nombre total des SPC) ;

IV. Total des SPC. Au total les SPC sont représentées dans l'orthographe par 11 graphèmes (100% du nombre total des SPC) ;

V. Moyenne des SPC. En moyenne les SPC sont représentées dans l'orthographe par 5,5 graphèmes (100% du nombre total des SPC) ;

VI. Extrême minimal des valeurs des SPC. L'extrême minimal des valeurs des SPC constitue 1 graphème (9,09% du nombre total des SPC) ;

VII. Extrême maximal des valeurs des SPC. L'extrême maximal des valeurs des SPC constitue 10 graphèmes (90,9% du nombre total des SPC) ;

VIII. Amplitude des valeurs des SPC. L'amplitude des valeurs des SPC constitue 9 graphèmes (81,81% du nombre total des SPC) (Tab.6).

Tableau 6. *Occurence de la représentation graphique des SPC dans la langue française*

SPC			Nombre total des graphèmes	%		
Catégorie		Unités		Catégorie des SPC		Nombre total des graphèmes
Principale	Secondaire			Secondaire	Principale	
Diphtongues conventionnelles	Ascendentes	/^{w}a/	2	40	20	18,18
		/^{w}ɛ̃/	1	20	10	9,09
		/^{w}i/	1	20	10	9,09
		/^{y}i/	1	20	10	9,09
		Au total	5	100	50	45,45
	Descendentes	/a^{i}/	1	40	20	18,18
		/e^{i}/	1	20	10	9,09
		/i^{i}/	1	20	10	9,09
		/œ^{i}/	2	20	10	9,09
		Au total	5	100	50	45,45
	Au total		10	–	100	90,9
Triphthongues conventionnelles		/^{w}a^{i}/	1	–	100	9,09
Au total			11	–	–	≈ 100
En moyenne			5,5	–	–	50
Extrême minimale			1	–	–	9,09
Extrême maximale			10	–	–	90,9
Amplitude			9	–	–	81,81

En ce qui concerne l'occurence des graphèmes des SPC dans la langue française au niveau de l'inventaire graphique nous attestons l'image suivante:

I. Monounités: 1. Graphème *oi*. Le graphème *oi* représente dans l'orthographe la diphtongue conventionnelle /^{w}a/ – 1 SPC (11,11% du nombre des monounités, 10% du nombre total des graphèmes qui représentent SPC dans

l'orthographe) ; **2. Graphème *oin*.** Le graphème *oin* représente dans l'orthographe la diphtongue conventionnelle /^{w}ɛ̃/ – 1 SPC (11,11% du nombre des monounités, 10% du nombre total des graphèmes qui représentent UMC dans l'orthographe) ; **3. Graphème *oui*.** Le graphème *oui* représente dans l'orthographe la diphtongue conventionnelle /^{w}i/ – 1 SPC (11,11% du nombre des monounités, 10% du nombre total des graphèmes qui représentent SPC dans l'orthographe) ; **4. Graphème *ui*.** Le graphème *ui* représente dans l'orthographe la diphtongue conventionnelle /^{y}i/ – 1 SPC (11,11% du nombre des monounités, 10% du nombre total des graphèmes qui représentent SPC dans l'orthographe) ; **5. Graphème *ail(le)*.** Le graphème *ail(le)* représente dans l'orthographe la diphtongue conventionnelle /a^{i}/ – 1 SPC (11,11% du nombre des monounités, 10% du nombre total des graphèmes qui représentent SPC dans l'orthographe) ; **6. Graphème *eil(le/l)*.** Le graphème *eil(le/l)* représente dans l'orthographe la diphtongue conventionnelle /e^{i}/ – 1 SPC (11,11% du nombre des monounités, 10% du nombre total des graphèmes qui représentent SPC dans l'orthographe) ; **7. Graphème *ill(e)*.** Le graphème *ill(e)* représente dans l'orthographe la diphtongue conventionnelle /i^{i}/ – 1 SPC (11,11% du nombre des monounités, 10% du nombre total des graphèmes qui représentent SPC dans l'orthographe) ; **8. Graphème *oeil*.** Le graphème *oeil* représente dans l'orthographe la diphtongue conventionnelle /œ^{i}/ – 1 SPC (11,11% du nombre des monounités, 10% du nombre total des graphèmes qui représentent SPC dans l'orthographe) ; **9. Graphème *euil(le)*.** Le graphème *euil(le)* représente dans l'orthographe la diphtongue conventionnelle /œ^{i}/ – 1 SPC (11,11% du nombre des monounités, 10% du nombre total des graphèmes qui représentent SPC dans l'orthographe) ; **10.Total des monounités.** Au total il y a 9 monounités qui représentent 1 SPC chacune dans l'orthographe par 5 graphèmes (≈ 100% du nombre des monounités, 90% du nombre total des graphèmes qui représentent SPC dans l'orthographe) ;

II. Polyunités: 1. Graphème *oy*. Le graphème *oy* représente dans l'orthographe la diphtongue conventionnelle /^{w}a/ et la triphthongue /^{w}a^{i}/ – 2 SPC (100% du nombre des polyunités, 10% du nombre total des graphèmes qui représentent SPC dans l'orthographe) ;

III. Total des graphèmes qui représentent SPC dans l'orthographe. Au total il y a 10 graphèmes qui représentent SPC dans l'orthographe (100% du nombre total des graphèmes qui représentent SPC dans l'orthographe) ;

IV. Moyenne des graphèmes qui représentent SPC dans l'orthographe. En moyenne l y a 5 graphèmes qui représentent SPC dans l'orthographe (50% du nombre total des graphèmes qui représentent SPC dans l'orthographe) ;

V. Extrême minimale des valeurs des graphèmes qui représentent SPC dans l'orthographe. L'extrême minimale des valeurs des graphèmes qui représentent SPC dans l'orthographe constitue 1 unité graphique (10% du nombre total des graphèmes qui représentent SPC dans l'orthographe) ;

VI. Extrême maximale des valeurs des graphèmes qui représentent SPC dans l'orthographe. L'extrême maximale des valeurs des graphèmes qui représentent SPC dans l'orthographe constitue 9 unités graphiques (90% du nombre total des graphèmes qui représentent SPC dans l'orthographe) ;

VII. Amplitude des valeurs des SPC. L'amplitude des valeurs des graphèmes qui représentent SPC dans l'orthographe constitue 8 unités graphiques (80% du nombre total des graphèmes qui représentent SPC dans l'orthographe) (Tab.7).

Tableau 7. *Occurence des graphèmes des SPC dans la langue française au niveau de l'inventaire graphique*

Graphèmes			Nombre total	%	
Catégorie	**Unités**	**Phonèmes représentés**		**Catégorie**	**Nombre total**
Monounités	*oi*	/^{w}a/	1	11,11	10
	oin	/^{w}ɛ̃/	1	11,11	10
	oui	/^{w}i/	1	11,11	10
	ui	/^{y}i/	1	11,11	10
	ail(le)	/a^{i}/	1	11,11	10
	eil(le/l)	/e^{i}/	1	11,11	10
	ill(e)	/i^{i}/	1	11,11	10
	oeil	/œ^{i}/	1	11,11	10
	euil(le)	/œ^{i}/	1	11,11	10
	Au total	–	9	≈ 100	90
Polyunités	*oy*	/^{w}a/, /^{w}a^{i}/	1	100	10
	Au total	–	1	100	10
Au total		–	10	–	100
En moyenne		–	5	–	50
Extrême minimale		–	1	–	10
Extrême maximale		–	9	–	90
Amplitude		–	8	–	80

Comme on le voit, les particularités graphiques des SPC dans la langue française sont qu'il y a 2 unités, les diphtongues conventionnelles /^{w}a/ et /œ^{i}/ dont la première est ascendante et la deuxième est descendante chacune desquelles a 2 modalités de représentation graphique (*oi*, *oy* et *oeil*, *euil(le)* respectivement). Les autres unités, les diphtongues conventionnelles /^{w}ɛ̃/, /^{w}i/, /^{y}i/, /a^{i}/, /e^{i}/, /i^{i}/ et la triphtongue conventionnelle /^{w}a^{i}/, ont une seule modalité de représentation graphique chacune (*oin, oui, ui, ail(le), eil(le/l), ill(e); oy* respectivement). D'autre part, parmi les graphèmes qui représentent les SPC 9 unités graphiques (*oi, oin, oui, ui, ail(le), eil(le/l), ill(e), oeil, euil(le)*) représentent 1 diphtongue conventionnelle chacune (/^{w}a/, /^{w}ɛ̃/, /^{w}i/, /^{y}i/, /a^{i}/, /e^{i}/, /i^{i}/, /œ^{i}/ respectivement) et 1 unité (*oy*) représente 2 polyphtongues conventionnelles, la diphtongue conventionnelle /^{w}a/ et la triphtongue conventionnelle /^{w}a^{i}/.

Conclusion

Il n'y a pas de consensus sur la nature phonétique et le statut phonologique des SPC. Certains chercheurs les détiennent comme unités monophonémique, tandis que les autres voient ces phénomènes phonétiques comme séquences de sons simples. Le problème des diphtongues est complexe et contradictoire. D'une part, selon la définition communément traditionnelle, le français moderne n'a plus de diphtongues. D'autre part, ces séquences ont une phonation glissante et le passage d'un élément à l'autre est graduel. Le problème scientifique de l'existence des diphtongues en français (indépendamment des aspects régionaux) reste ouvert. Celle de l'existence des triphtongues est encore plus contradictoire parce que de telles séquences (comme /^{w}a^{i}/) ont aussi une phonation glissante et le passage d'un élément à l'autre est graduel, mais leurs éléments peuvent appartenir à différentes syllabes. Ainsi, il est nécessaire de déterminer la nature phonétique et le statut phonologique des SPC par des expériences instrumentales et psycholinguistique.

Les valeurs de l'occurence des SPC dans la langue française au niveau de l'inventaire phonologique visent le nombre égal des diphtongues conventionnelles ascendentes et descendentes ce qui assure un rapport équilibré entre ces deux catégories des diphtongues. Le rapport entre les diphtongues conventionnelles et la triphtongue conventionnelle conditionne la dynamique des valeurs totales, moyennes, celles des extrêmes et de l'amplitude.

Les particularités graphiques des SPC dans la langue française sont qu'il y a 2 unités, les diphtongues conventionnelles /^{w}a/ et /œ^{i}/ dont la première est ascendante et la deuxième est descendante chacune desquelles a 2 modalités de représentation graphique (*oi*, *oy* et *oeil*, *euil(le)* respectivement). Les autres unités, les diphtongues conventionnelles /^{w}ɛ̃/, /^{w}i/, /^{y}i/, /a^{i}/, /e^{i}/, /i^{i}/ et la triphtongue conventionnelle /^{w}a^{i}/, ont une seule modalité de représentation graphique chacune (*oin, oui, ui, ail(le), eil(le/l), ill(e); oy* respectivement). D'autre part, parmi les graphèmes qui représentent les SPC 9 unités graphiques (*oi, oin, oui, ui, ail(le), eil(le/l), ill(e), oeil, euil(le)*) représentent 1 diphtongue conventionnelle chacune (/^{w}a/, /^{w}ɛ̃/, /^{w}i/, /^{y}i/, /a^{i}/, /e^{i}/, /i^{i}/, /œ^{i}/ respectivement) et 1 unité (*oy*) représente 2 polyphtongues, la diphtongue conventionnelle /^{w}a/ et la triphtongue conventionnelle /^{w}a^{i}/.

Références bibliographique

Bratu, Florian. *Phonétique et diction françaises*. Suceava: Euroland, 1997.

Chiss, Jean-Louis, Filliolet, Jacques, Maingueneau, Dominique. *Introduction à la linguistique française.* Tome 1. *Notions fondamentales. Phonétique. Lexique*. Paris : Hachette, 2001.

Diphtongue. *<https://fr.wikipedia.org/wiki/Diphtongue>*

Graphème. *<https://fr.wikipedia.org/wiki/Graph%C3%A8me>*.

Grammont, Maurice. *La Pronunciation Français. Traité Pratique*. Paris : Librairie Delagrave, 1966.

Joly, Geneviève. *Fiches de phonétique*. Paris : Armand Colin, 1999.

Léon, Monique, Léon, Pierre. *La pronunciation du français*. Paris : Armand Colin, 2004.

Mairal, Chantal, Blochet, Patrick. *Maîtriser l'Oral*. Paris : Magnard, 1998.

Pavel, Maria. *Prononciation du français actuel*. Iaşi: Demiurg, 1996.

--- . *Theorie et pratique de la phonologie du français*. Iaşi: Editura Universităţii „Al.I.Cuza", 1996.

Roceric-Alexandrescu, Alexandra. *Fonostatistica limbii române*. Bucureşti: Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1968.

Scripnic, Gabriela. *Langue française contemporaine. Phonétique et phonologie*. Galaţi: Galaţi University Press, 2011.

Semi-voyelle. *< https://fr.wikipedia.org/wiki/Semi-voyelle>*

Triphtongue. *<https://fr.wikipedia.org/wiki/Triphtongue>*

Бабырэ, Никанор М. *Фонетический и фонологический статус сложных гласных звуковых комплексов германских и романских языков: Учебно-методическое пособие к курсу «Введение в германскую филологию»*. Кишинёв: Молдавский госуниверситет, 1992.

CZU: 81'373.422'373.7

A LEXICAL AND GRAMMATICAL APPROACH TO THE PHRASEOLOGICAL ANTONYMS IN ENGLISH AND ROMANIAN

Oana BUZEA
"Spiru Haret" University, Bucharest, Romania

This article focuses on the structure of phraseological units in the Romanian and English languages via a contrastive study. The author looks into the phraseological antonyms by studying the lexical nature of their components. A classification of this type of antonyms into four groups has been devised while introducing various linguistic perspectives. Generally speaking, antonymy is more frequent within the lexical and phraseological units that signifies abstract notions of space, volume, qualities, quantities, notions of time, objects and phenomena in the material world, notions labeling human activities, feelings, will, desire, the human state, etc. Comparable to the lexical antonyms, the phraseological antonyms belong to the same lexical and grammatical class, namely they are in a correspondence relation with the same parts of speeches: verbs, adjectives, adverbs and nouns. Our research has proven that the phraseological antonyms are usually in a correspondence relation with the verbs , adjectives and nouns and rarely with adverbs.

Keywords: *antonymy, phraseological antonyms, phraseological antonymy pair, phraseology, phraseological semantic opposition, phraseological system, a contrastive-comparative study.*

The lexical antonymy and the phraseological antonymy are particular cases of the lexical and of the phraseological meanings that share similitudes and differences. The same thing applies to the lexical and phraseological antonyms in the English and Romanian languages.

The list of the similitudes includes, but it is not limited to the following:

1) ***Both of them involve the existence of the logic contraposition.*** Generally speaking, antonymy is more frequent within the lexical and phraseological units that signify abstract notions, of space, volume, qualities, quantities, notions of time, objects and phenomena in the material world, notions labeling human activities, feelings, will, desire, the human state, etc. Antonymy, both lexical and phraseological, firstly involves the existence of the logical contraposition; in the language, there will be present where we have polar opposition of the words or phraseological units.

Examples in English: *obey – disobey, restive – compliant, to boss the show – play second fiddle*, etc.

Examples in Romanian: *mare – mic, etern – temporar, a se aşeza – a se ridica, a pierde – a câştiga, a arunca ancora – a ridica ancora, cât roata morii – cât un grăunte de muştar/ slab ca o scândură – gras ca un pepene, cu mâna plină – cu mâna goală*, etc. (big – small; immortal – ephemeral; to sit down – to get up; to lose – to win; to cast/drop the anchor – to raise anchor; as big as a whale – as small as an ant; as thin as a rake – as fat as a house; handful – empty-handed)

2) ***Both types of antonyms can sometimes have several antonymic oppositions.***

Examples in English*: hard – soft, liquid; call a spade a spade – beat about the bush, pass the bottle of smoke*.

Examples in Romanian: *a spune pe şleau – a o lua pe departe* (to be blunt – to beat around the bush).

3) ***Both the lexical and phraseological antonyms convey notions*** that are related to the same semantic fields but with connotative and denotative values placed on polar axes.

For instance, should we oppose two phraseological units, such as a) *fly off the handle* and b) *work one's fingers to bone*, which convey actions, they will be not antonymic, since the two actions are different from each other: while the first unit signifies the notion of „a se supăra foc", „a se aprinde (de mânie)" and speaks about a human psychical state, the other one means „a munci fără cruţare", which is related to the human working process. For example:

a) *Nobody but an idiot like Alice would want to fly off the handle because Pat and me decide our love for ourselves* (J. Lindsay. *Betrayed Spring*. p. 124).

b) *Doesn't he drink every penny he can borrow or steal, and leave me to support the brat in my arms, which, heaven be praised, is none o'mine, but the strumpet as consorted with him afore he persuaded me to have him? Don't I work my fingers to the bones for the lazy spalpeen? Don't I…* (J. Greenwood. *The True History of a Little Ragamuffin*, p. 203).

Should the phraseological unit work one's fingers to the bones be counterposed to the unit of twiddle one's thumbs – „a trândăvi", „a tâia frunze la câini", „a sta cu mâinile în sân", then they will enter into an antonymy relations, since they transfer the same message in the language: the attitude of the man towards labor, except that one case reflects a total action of work, whereas the other is the total lack of this action.

Examples in English:

a. *Trench... No, ... It's nothing you can guess, Blanche. It would only pain you – perhaps offend you, I don't mean, of course that we shall live always on seven hundred a year. I intended to go at my profession in earnest, and work my fingers to the bone.* (B. Shaw. *Widower's Houses*, p. 152)

b. *I've got to be busy, I can't sit down and twiddle my thumbs*. (F. Norris. *The Pit*, p. 184)

Examples in Romanian:

Când îţi scriu, parcă stau de vorbă cu tine! O fac cu plăcere, dar şi cu un soi de regret că nu prea am cu cine tăia frunza la câini…(When I am writing, it feels that I am talking to you! I am enjoying it, but I kind of regret it, too, as I have no one to twiddle my thumbs…) (D. R. Popescu. *Oraşul îngerilor,* p. 91).

Patruzeci şi opt de ani a muncit pe brânci. (She worked her fingers to the bone for forty eight years) (Al. Sahia. *DRLC I*, p. 277).

Thus, the semantic aspect of the contraposition of both words and phraseological units also implies similarities (the attitude towards work, as above) and differences (actions that find themselves at opposed poles of the same lexical and semantic field: a activa, a munci – a inactiva, a trândăvi, a lenevi. (to be active, to work – to be inactive, to idle, to slack)

4) ***Very much alike with the polysemantic lexical antonyms***, the polysemantic phraseological antonyms can also establish oppositional relations, in dependence on the shades of meaning.

For example, the polysemantic phraseological units of „a depune armele" have the following shades of meaning: 1) *a se preda, a se declara învins;* 2) *a ceda în faţa argumentelor adversarului.* (1. to surrender; 2. To yield a point to the opponent's arguments). Both shades of this unit are opposable to the two in the unit of „a ridica armele": 1) *a începe lupta împotriva unui adversar;* 2) *a nu ceda în faţa argumentelor adversarului.* (1. To start fighting; 2. To stand your ground). Between these two phraseological units, a relation of complete antonymy is established.

Here is an example of complete phraseological antonymy in English: **of much account (of something)**: 1) *ce are valoare, însemnătate;* 2) *a se bucura de autoritate, de stimă;* **of small account (of something)**: 1) *ce nu are valoare, însemnătate;* 2) *a nu se bucura de stimă, de autoritate.* As it is obvious from the examples above, both shades of meaning of the former phraseological unit oppose to the two shades of meaning of the latter. In English, a few pairs of polysemantic phraseological antonyms can be found to have a relation of complete antonymy, i.e both shades of meaning would totally oppose to each other. In most cases, every shade of meaning in a phraseological unit opposes to other phraseological units. For instance, the first shade of meaning in the phraseological unit *be all over oneself* „a se strădui din răsputeri, a nu jeli puterile" is opposed to the phraseological unit *twiddle one's thumbs* „a trândăvi", „a lenevi", „a tăia frunză la câini" and at the same time to the unit *not to start a peg* „a nu face nimic", „a nu ridica niciun pai". The second shade of meaning of the phraseological unit *be all over oneself* „a fi peste măsură de mulţumit", „a fi în culmea fericirii" is in an antonymy relation with the phraseological unit *warm the cackles of one's heart* „a bucura, a încălzi inima, a produce o mare mulţumire, o mare bucurie". The third shade of meaning „a se purta arogant, înfumurat, a-şi da importanţă, a-şi da aere, a face pe grozavul, a-şi da ifose" opposes to the phraseological unit *be like a lamb* „a fi ca oiţa", „a fi smerit, supus".

The antonymy of two polysemantic phraseological units is directly linked to the shades of meaning that it owns. Should these shades be equivalent and independent, then one of them can have an antonym in the semantic system of another polysemantic phraseological unit and the other one may not have an antonym. On the contrary, if the semantic shades are in a reciprocity relation, then both shades of a phraseological unit establish antonymy relations in the system of the meaning belonging to the other phraseological unit.

Here are a few examples:

Be (down) on the back (or *lie on one's back*): 1) „a fi pus tuş, a fi neputincios;" 2) „a se îmbolnăvi, a cădea la pat". While used with the former shade, this phraseological unit has a few antonyms: *win a victory* „a învinge, a obţine o victorie (asupra cuiva sau asupra ceva)"; *gain a victory* „a obţine o victorie (asupra cuiva)"; *win in a canter* „a câştiga (ceva) cu uşurinţă". The latter shade of meaning is in an antonymic relation with the phraseological units *be safe and sound* „bine şi sănătos"; *be sound in wind and lamb* „complet sănătos, într-o stare fizică bună"; *be (as) sound as a bell* „a fi sănătos tun"; *be hole and hearty* „a fi plin de viaţă şi sănătos"; *be alive and kicking* „viu şi sănătos"; *be as right as rain (the nail)* „a fi

complet sănătos"; *be (as) fit as a fiddle* „a avea sănătate bună"; *be (as) fit as a flea* „a fi sănătos deplin", etc.

In the English language, the contraposition can take place between a monosemantic phraseological unit and a polysemantic phraseological unit. Such pairs of phraseological antonyms are a few in English. For example *be at someone's back and call*: 1) „a fi cal de poştă (de dârvală), a fi om de alergătură la cineva"; 2) „a fi complet la dispoziţia (cuiva)"; *put somebody in a bag* „a pune stăpânire pe cineva; a se isprăvi cu ceva sau cineva"; *keep a firm (or tight) hand on somebody*: 1) „a ţine pe cineva în supunere, a-l ţine (pe cineva) sub călcâie"; 2) (*something*) „a-şi promova ferm convingerile sale, a controla ceva"; *be under somebody's thumb* „a fi complet în supunerea cuiva (în mâinile cuiva), a fi sub călcâiul cuiva", etc.

In the Romanian language, the monosemantic phraseological units are more frequently in an antonymy relation. Here are a few examples *a-şi păstra calmul – a-şi pierde calmul, a avea mână bună – a fi rău la mână, a păşi cu stângul – a păşi cu dreptul, a încurca iţele – a descurca iţele*.(to keek your cool – to lose your temper; to have a good hand – to have a bad hand; to get off on the wrong foot – to get off to a good start, to muddle things together –to puzzle smth).

5) Another feature shared by the lexical and the phraseological antonyms ***is that they can have the same contextual distribution***. This fact can be firstly noticed within the monosemantic linguistic units (words and phraseological units). Such coincidences are usually found within the same lexical and semantic class, the same topic group of words and phraseological unit. For example *a good man* (om bun) – *a bad man* (om rău); *a good book* (carte bună) – *a bad book* (carte proastă); *fine weather* (vreme bună) – *bad weather* (vreme rea), etc.

Some of the phraseological units can combine with two or more words, but this sphere of words is almost always the same. For example, *against* (or *for*) *a rainy day* „pentru zile negre" is usually used in collocation with the verbs *to lay up, to provide, to put, to save* (a stânge, a agonisi, a produce, a pune, a economisi). *The glad eye* „privire promiţătoare" collocates with the verbs *to get, to give*; *for a song* „fără valoare, neimportant" collocates with the verbs *to buy, to get, to sell* (a cumpăra, a aduce, a vinde).

For other phraseological units, the relations in context are confined to a single word. For example, *a lift in life* „ajutor, contribuţie" collocates with the verb *to give; fit to kill* „nemăsurat, excesiv" – with the verb *to laugh*; *to one's cost* „spre norocul său" – with the verb *to know* „a şti".

In the Romanian language, the phraseological antonyms, as well as the lexical ones, collocate with lexemes belonging to the same semantic field: *a se acoperi de glorie (în luptă, în muncă, în ştiinţă, în literatură) – a se acoperi de ocară (de ruşine) (în luptă, în muncă, în ştiinţă, în literatură); a câştiga (în luptă, în muncă, în ştiinţă, în literatură) – a pierde (în luptă, în muncă, în ştiinţă, în literatură); s-a dus (a plecat) departe – s-a dus (a plecat) aproape; s-a dus (a plecat) peste nouă mări şi ţări – s-a dus (a plecat) la o aruncătură de băţ*. (to cover oneself in glory – to make shame of yourself; to win – to lose; far away – close by; leave beyond the seas – within a stone's throw)

6) Comparable to the lexical antonyms, ***the phraseological antonyms belong to the same lexical and grammatical class***, namely they are in a correspondence

relation with the same parts of speechs: verbs, adjectives, adverbs and nouns. Our research has proven that the phraseological antonyms are usually in a correspondence relation with the verbs, adjectives and nouns and more rarely with adverbs. The phraseological antonyms fulfill the same syntactic functions as the parts of speech which they are in a correspondence relation with. Hence, the basic syntactic function of the verbal phraseological antonyms is of predicate, the adjectival antonyms – adjunct, the nominal antonyms – subject, the adverbial antonyms – adverbial modifiers.

In both the Romanian and English languages, the number of verbal phraseological antonyms is higher. In English 70% of phraseological antonyms are verbal, while in Romanian 65%; adjectival phraseological antonyms in English 15%, in Romanian 20%; nominal phraseological antonyms in English 5%, while in Romanian 10%; the adverbial phraseological antonyms are 10% in English and 5% in Romanian.

The specifics of the phraseological antonyms are visible in the fact that:

- *The phraseological antonymy is poorer than the lexical antonymy.*

In the Romanian language, for example, a number of 100 pairs of lexical antonyms correspond to an average of 17-18 pairs of phraseological antonyms. These figures have come from consulting *the Dictionary of Antonyms in the Romanian Language* and selecting 400 pairs of more usual lexical antonyms to find out whether they have any correspondents in phraseological antonyms. The result was that there were 16 pairs of phraseological antonyms for the first hundred, 19 for the second hundred, 16 for the third hundred and 15 for the fourth hundred.

In the English language, a number of 100 lexical antonyms making up 50 pairs of antonyms correspond to 10-12 pairs of phraseological antonyms, which include up to 30-35 phraseological units. The consequence of this disparity will directly reflect on how the phraseological antonyms are achieved, in a lower number than the uses of the lexical antonyms.

- *The phraseological antonyms comprise two and more lexemes* (component elements) and no morphemes – as the lexical ones do – thus they form separate structural units.

Both in the English and Romanian languages, the antonymic words are made up of morphemes and they are complete structural units. The phraseological antonyms comprise words and, hence, they represent separate structural units (comprising two, three or more lexemes). The lexical antonymic units can both have different or the same root: *abil – neîndemânatic; abstract – concret; avan – blând; a se agrava – a se ameliora; a admite – a respinge; adoptare – respingere; aici – acolo; acum – atunci*, etc. (skilled-clumsy; abstract – concrete; docile – brutal; to aggravate – to improve; to accept – to reject; acceptance – rejection; here – there; now – then).

abil – inabil; avantajos – dezavantajos; agresiv – neagresiv; a duce – a aduce; acoperire – descoperire; acordare – desacordare, etc. (able-unable; advantageous – disadvantageous; aggressive-nonagressive; to take – to bring; coverage-discovery; tuning – detuning).

Here are a few examples of lexical antonymic pairs in English, with different roots: *guilty – innocent; south – north; victory – defeat; wide – narrow; high – low; big – little; long – short; early – late; rich – poor*. And these are lexical

antonymic pairs made up of words with the same root, for English: *like – dislike; likeable – dislikeable; likings – disliking*.

The examination of the data in both languages has confirmed that the phraseological antonyms are classified according to their structure into:

- ***Phraseological antonyms with the same morphological structure***.

Examples in English: *be in harmony with something – be out of harmony with something*.

Examples in Romanian: *a cădea în labele (cuiva) – a scăpa din labele (cuiva); a descoperi adevărul – a ascunde adevărul; a fi în relaţii bune – a fi în relaţii rele*, etc. (to be taken in the toils – to slip from one's grasp; to discover the truth – to hide the truth; to be in good relations – to be in bad relations).

- ***Phraseological antonyms with different morphological structures.***

Examples in English*: be at odds with something – be in tune with something*.

Examples in Romanian: *a scoate în vileag – a ascunde sub şapte lacăte; a fi tare de inimă – a fi fricos ca un iepure; a se face negru ca pământul – a se face alb ca varul; a fi cu caş la gură – a avea gâsca în barbă; a se mânca ca câinii – a trăi în dragoste*, etc. (to blow the lid off sth – to hide under lock and key; to be an ironman – to be as timid as a hare; to go black in the face – to grow as pale as a ghost; to be wet behind the ears – to be long in the tooth; to cut each other's throat – to love smb to distraction).

- ***The phraseological antonyms have connotative values***, hence they cannot be used in all the registers of the respective language.

Many lexical antonyms, neutral from the stylistic perspective, can be used in various language registers: fictional, journalistic, scientific, administrative, etc. The lexical antonyms mainly contribute to building figures of speech, such as oxymoron, antithesis, etc. In most cases, the phraseological antonyms have very well defined connotative values and therefore they cannot be used in all registers. As a rule, these antonyms are used in the fictional and journalistic genres and in the others with some exceptions.

- In comparison with the lexical antonyms, ***the phraseological ones are very rarely used in the same context***; For example:

„Fata babei era slută, leneşă, ţâfnoasă şi rea la inimă. Fata moşneagului însă era frumoasă, harnică, ascultătoare şi bună la inimă". (*The old woman's daughter was a bat, lazy, huffy and bad at heart. The old man's daughter was beautiful, hard-working, docile and good at heart*) (I. Creangă. *Scrieri*, p. 197)

„Pentru babă, fata moşneagului era piatră de moară în casă, iar fata ei, busuioc de pus la icoană". (*For the old woman, the old man's daughter was a thorn in her side but her daugher was a divine grace.)* (I. Creangă. *Scrieri*, p. 197)

- ***The number of the phraseological antonyms with no semantic correspondence among the lexical antonyms is quite high***.

The reversed phenomenon, when the lexical antonyms do not have any counterparts among phraseological units, is more frequent, due to the fact that the number of the lexical antonyms is higher than the phraseological antonyms.

- ***The phraseological synonym and antonym series are less numerous versus the lexical ones***.

Examining a significant number of phraseological antonyms, linguist Gh. Colţun established only 26 series of synonyms and antonyms in the Romanian language.

There are no examples of enantiosemia in either Romanian or English languages in terms of the phraseological antonyms. Enantiosemia is specific, with a few exceptions, only to the words, the lexical units. The other languages, like Russian and German, do not witness this phenomenon very often.

In conclusion, it is worth mentioning that the two types of lexical and phraseological antonyms are not isolated fields. On the contrary, they complement each other, filling in the gaps in both systems of the polar units in the English and Romanian languages.

Bibliographical References

Buca, M., Evseev, I. *Probleme de semasiologie.* Timişoara: Facla, 1976.

Colţun, Gheorghe. *Particularităţi lexico-gramaticale şi semantico-stilistice ale frazeologismelor în limba română.* Autoref. tezei de dr. hab. în filologie. Chişinău, 2002.

--- . *Frazeologia limbii române.* Chişinău: Arc, 2000.

--- . *Antonimia frazeologică.* Omagiu profesorului Ion Ciornîi. Chişinău, 1999.

Groza, Liviu. „Câteva paralele frazeologice”. *Limbă şi literatură,* nr. 3, 1987, p. 321-326.

CZU: 81'0

LEGEND AND HISTORY ABOUT KING ARTHUR: A MYTH AND ITS METAMORPHOSES

Corina DOBROTĂ
"Dunărea de Jos" University, Galati, Romania

The central figure of King Arthur, the legendary Celtic king who gave rise to the well-known cycle of Arthurian legends and has consequently claimed the status of national symbol is still quite influential in the modern world. Seen as the emblematic figure embodying bravery and honour, and last but not least chivalrous romance, Arthur is still found in modern writings authoured by contemporary fantasists, mainly in the English-speaking literary field, but not only. The most interesting mixture of pagan motifs and spiritual, mainly Christian values has provided a rich source of inspiration for modern writers, thus enabling them to infuse a fresh perspective and a new life to the Arthurian myths. The present paper focuses on the historical roots of Arthur's legend and its tremendous cultural legacy, trying to point out the reasons for its long-enduring literary success and influence. Starting as a rather sketchy figure briefly mentioned in the accounts of reputed historians such as Nennius (*Historia Britanum*) and William of Malmesbury (*Gesta Regum Anglorum*), Arthur was raised to the status of legendary hero by Geoffrey of Monmouth (*Historia Regum Britanniae*), thus embarking on his prolific career as the unifying thread in the legends of the Round Table, whose most widely known versions belong to Thomas Malory (*La Morte Darthur*) and Alfred Tennyson (*Idylls of the King*). The powerful response and everlasting appeal that this mythical hero raises in the audience, be they his contemporaries or the modern public, may lead us to conclude that he is conceived as an aspect of an eternity-spanning archetype. The mythical and historical elements of the original story have been enriched along the way by magical and esoterical aspects that have turned it into a fertile ground for modern reflection as the British and Western cultural myth par excellence.

Keywords: *myth, archetype, value, influence, legend, history, symbol.*

Motto: *So oft as I with state of present time*
The image of the antique world compare,
When as many age was in his freshest prime,
And the first blossom of fair virtue bore.
(Spenser, *The Faerie Queene*)

From time out of mind, history and literature, two vital branches of our existence as human beings, the fundamentals of our culture and civilisation have been interweaving their fields, the former often offering the latter many sources of inspiration that led to outstanding masterpieces and everlasting literary fame. Many historical figures, by way of literary creation, penetrated mankind's conscience, steadily emerging as memorable entities, familiar to everyone. Some of them became national heroes, such as Roland in France, Ygor in Russia, Siegfried in Germany and Scandinavia, or El Cid in Spain.

As for England, this quality of national symbol is embodied by King Arthur, the legendary Celtic leader who ruled the land during the sanguinary Anglo-Saxon Invasion. The Anglo-Saxon period (c. 440-1066), also known as the Age of Settlements, stands for one of the crucial periods in British history, for it was the time of the English nation's crystallisation: the primary Celtic population, after a short Roman occupation that "practically left no trace", according to Heversfield, was invaded by the Germanic tribes of the Angles, Jutes and Saxons, first hired mercenaries, then cruel rebels attacking their hosts. The Celtic resistance seems to have been almost wholly ineffectual, although the Celts managed to win some military victories; according to Gildas, the years of inconclusive warfare that followed culminated in a major British victory, perhaps in c. 516, at an unidentified place called Mons Badonicus, under the rule of a certain Ambrosius Aurelianus, a hero of the Roman epoch, seemingly a foreshadow of the battlefield valour of King Arthur.

In other words, the narrative of the historic events does not amount to much, leaving a lot to the imagination and further interpretation, and unfortunately Arthur has only the most shadowy claims to historical reality. The two or three possible fragments of genuine tradition were written down centuries later, and the legends which have gathered around his name are romantic inventions from the twelfth century onwards. However, there seem to have been memories of a British war-leader called Arthur, initially mentioned in an anonymous chronicle dating from about AD 679, who was associated to the battle of Mons Badonicus and subsequent campaigns. The same battle is evoked in the Latin *Historia Britannum* ascribed to Nennius (c. 800), who refers to Arthur's slaying 960 enemies all single-handedly. Another similar reference is to be found in William of Malmesbury's *Gesta Regum Anglorum* that describes the "warlike Arthur" as "one certainly not to be dreamed of in false myths, but proclaimed in truthful histories – indeed, who for a long time held up his tottering fatherland and kindled the broken spirits of his countrymen to war" (Deac 16) ; to this bravery it adds another peculiar feature, i.e. the faith in God: "At last, at the siege of Mount Badon, trusting in the image of our Lord's Mother which he had sewn on his armour, rising alone against nine hundred of the enemy he dashed them to the ground with incredible slaughter" (*ibidem*).

Even if these are the opinions of reputable historians, authors of scientific works, Arthur's figure is wrapped in a romantic mist: his tomb is a secret, he was born out of two sources, etc. Briefly, his real personality appears almost dematerialised, ready to enter the impersonalisation of fiction. The conclusion to which the epoch's scholars arrived is eloquent in this respect: "[…] there may have been a historical Arthur about whom next to nothing is known; and there has also been an Arthur that never existed about whom everything is known […]" (Barbu 54).

Thus, the first work to make Arthur acquire the heroic dimensions of legend belongs to a Norman monk, Geoffroy of Monmouth (1100-1154), "the father of English literary prose". His *Historia Regum Britanniae* is considered as "the work of an imagination in disguise", as he imagined some new episodes to the old legends he saved from oblivion. He is the founder of the Arthurian legend as we know it; it was he who introduced the suggestion of tragic love, the relation between the magician Merlin and the king, as well as Arthur's conflict with the

Roman emperor. According to his description, Arthur was both wise in his rule of the people, and fearless in his behaviour on the battlefield. In a Britain devastated by barbarians, subsequent to the retreat of the Roman legions, Arthur becomes sort of a "restitutor orbis", a resumer of the previous Roman order, repelling foreign intruders with divine help. In Monmouth's version, the Saxons had entered Britain as auxiliary troops, but soon escaped any control and started ravaging the new territories; after a gloomy period of violence and depredation, the Britons finally manage to restore order, under the glorious rule of king Arthur. Thus, he is depicted as the chivalric ideal both in war and in time of peace, his popularity reaching epic proportions, having a deep impact on the British conscience up to the modern times.

From this moment on, a lot of new details join the monk's epic trunk; in the 12th century the theme of the Round Table appears due to the Norman Robert Wace's pen, in his work *Geste des Bretons or Brut d'Angleterre*. It was regarded as the symbol of chivalry and perfect equality among 150 warlike knights, the main element in a complex ritual centred upon the dominating figure of the brave, wise king, impersonation of absolute monarchy, "the first among equals". In the same century the English priest Layamon added to the legend the description of the origin of the Round Table and of the mysterious Stonehenge on Salisbury Plain, both of them being made up through the Archdruid Merlin's magic.

Marie de France, a mysterious personality of presumed British origin, presented the ancient legends of king Arthur's epoch in her French poems. Nevertheless, the celebrated Chrétien de Troyes (1140-1191) made the main contribution to the Arthurian cycle by introducing other important characters, viz. Lancelot (created by Walter Map in *Lancelot de Lake*), and Percival (whose English name was Peredur), and by suggesting Lancelot's love affair with Guinevere. It is interesting to notice that we owe him the changes in Arthur's literary persona: if in the original tales the king was a merciless warrior, never hesitating to lead his soldiers in battle against the enemies and personally slaying witches and giants, in his vision he becomes more introspective, wiser but less vigorous and less prone to taking action (when he finds out about Guinevere's betrayal, his only reaction is to become pale and silent). All these versions and subsequent episodes of Arthur's legend passed through a process of crystallisation and assimilation, eventually acquiring all the features of mediaeval romance, viz. the schematic characters following the idealised patterns of chivalry, heroic adventures, typical struggle between good and evil, religious faith, all spiced with fantastic settings and conventional love affairs. Another major characteristic, the Quest theme, ought to be mentioned apart, as there appears, in addition to the maturation process of a young hero, the mystic motive of the search for the Holy Grail (the cup Christ drank from at the Last Supper) that is, in fact, a symbolic search for perfection, for an ideal of divine inspiration which cannot even be seen, partly corresponding to the Christian desire to be redeemed.

The usual account of the common narrative thread of the romances that form *The Matter* (cf. the French Matière) *of Britain* presents Arthur as a brave king of supernatural ancestry (the son of the all-powerful king Uther Pendragon and Ygaerne/Ygrain, raised according to Merlin's directives) who had won his throne by way of a valour test, aut of which he gained his magic sword Excalibur. He

defeats all his enemies and extends his rule over the whole of the British Isles, and even Iceland. His wife Guinevere falls in love with Lancelot, one of Arthur's knights. Leaving his kingdom to besiege Rome, the king is betrayed by his nephew Mordred, his temporary representative while he is away. After successfully defeating the Romans, Arthur learns of Mordred's treachery and hurries back home. In the ensuing bloody battle, many of the knights of the Round Table perish, and even the king is gravely wounded, being taken to the Isle of Avalon to be cured. Full of remorse and shame, Guinevere takes the veil.

These stories which had lost their individual Celtic affiliation by the end of the 12th century enjoyed a resounding success and a lot of English poets, such as Chaucer, Spenser, Leyden and even Tennyson in the 19th century took them into account. It is worth mentioning that after 1310 the hero king started its literary journey through a series of five novels in medieval French, known as the Lancelot-Grail Cycle, the first attempt at a coherent account of the Arthurian legends. Although these novels minimise the importance of the protagonist, and focus instead on other characters, such as the wizard Merlin, Galahad and Mordred (Arthur's enemy who is now vested with the new role of his illegitimate son by his step-sister Morgause), they have the merit of assigning a prominent role to the Castle of Camelot, which had been only barely mentioned by Chrétien de Troyes. Camelot, the king's domain, becomes a mythical place in itself, an ideal realm where peace and justice reign supreme and civilisation flourishes under the supervision of a brave wise king, away from all evil.

This cycle is shortly followed by a new series of stories, written between 1230 and 1240, centred on the search for the Holy Grail and minimise the importance of the love affair between Lancelot and Guinevere.

However, the 15th century marks the moment when one of the most beloved books in the entire medieval English literature appeared, viz. *The Morte dArthur*, a remarkable prose narrative by Sir Thomas Malory, comparable to Chaucer's *Canterbury Tales*. It was written in 1485, reuniting for the first time all stories concerning the figure of the king in one common narrative, and served as a source of inspiration for all subsequent works. An immediate reason for its vitality is its "magic of style", referring to the elegiac rhythm of the phrase, the nostalgic sound of a suggestive language, recalling the fascinating old times, and its so-called "steady disponibility of spirit to turn to the memories of fairy tales" (Grigorescu VII).

Malory's text is an anthology of many songs, ballads and tales, narrating the adventures of a king who belonged to legend sooner than history, and his not more real knights. Despite the huge parentheses relating the distinct adventures of Sir Balin, Sir Palomides, Sir Bors, it is still possible to distinguish a dominant tale, that of Arthur, logically followed by the tale of the Grail. The reader discovers the glorious deeds of a legendary monarch, his wife's unfaithfulness, Lancelot's betrayal, and his incapability of finding the Grail destined to be seen only by the chaste Galahad. Mordred's rebellion and Arthur's subsequent death, together with the dissolution of the Round Table conclude a story built around a central character, Arthur, whose adventures explain all the others' attitude and choices, acting as a powerful unifying symbol.

Undoubtedly, the conclusion has a pious resonance: before dying, Guinevere takes the veil and Lancelot becomes a hermit, following the moral Christian rules and concepts on remission. Besides, the mystery that surrounds Arthur's death and the people's belief in his resurrection are very much alike what we know about Christ's death and resurrection. Thus, Arthur has come to embody both pagan and Christian values, standing for all that is righteous in this world, a symbol of redemption and valour, triumphing over death itself.

As the perfect embodiment of the ideal of chivalry, king Arthur was rediscovered and fully embraced by the Romanticism of the 19th century. The most important authors dealing with the subject matter of the Arthurian cycle were William Wordsworth, who published *The Egyptian Maid* (an allegory on the legend of the Holy Grail) in 1835, and especially Lord Alfred Tennyson, who re-wrote the entire cycle under the form of a collection of epic poems reunited under the title *Idylls of the King* (1859). His version was reshaped in a more refined poetical garb so as to sit well with the contemporary Victorian audience, centred around the idea of a perfect kingdom on Earth which is eventually ruined due to lack of virtue and betrayal, despite the blameless king's innocence. This is actually one of the recurring moral themes in Tennyson's work – moral decay and the fungus-like spread of sin which finally destroys the visionary construction of the king and also brings about his demise, and probably the most appealing to his audience.

At any rate, Arthur is a rather theoretical personality, mainly determined and driven by the rule of fealty due to the kingly throne. His behaviour is conducted by an `abstract feeling of monarchical justice, surprisingly combined with generosity, even pity for his unfaithful wife. A compulsory remark is that his ideal is not exclusively warlike, but an embodiment of masculine perfection, in accordance with the chivalric code.

The endless adventures of his knights are subordinated to this symbolic search for perfection, so that their ending in catastrophe corresponds to the close of an epoch and a moment of civilization.

Arthur is the kernel of a lost world, a golden age, destroyed by lust and deceit.

According to the *Encyclopaedia of Earth's Myths* , "[...] King Arthur was the physical manifestation of the Christ impulse, the collective image of something transcendent, between the Christ (Logos or Word) and the warrior class. Arthur represented the beginnings of the upright path (the collegial ideals of Camalate) […]. Arthur, with Merlin, was the sponsor and patron of the Grail Quest, the quest for Christ Consciousness" (Leviton 78).

Issued from an astonishing but fascinating miscellany of truth and fairy tale, king Arthur has definitely earned his passport to immortality. The powerful response and everlasting appeal that this mythical hero raises in the audience, be they his contemporaries or the modern public, may lead us to conclude that he is conceived of as an aspect of an eternity-spanning archetype. The mythical and historical elements of the original story have been enriched along the way by magical and esoterical aspects that have turned it into a fertile ground for modern reflection as the British and Western cultural myth par excellence.

Bibliographical References

Barbu, Nicolae et al. *Istoria literaturii universal*. Bucureşti: EPLU, 1971, p. 53-55.
Deac, Livia, Nicolescu Adrian. *British Life and Civilization*. Bucureşti: EDP, 1983, p. 15, 16.
Gavriliu, Eugenia. *A History of English Literature and Civilization from the Anglo-Saxon Period to the Rise of Neoclassicism*. Galați: Editura Universității, 1978, p. 14, 48-54, 110-111.
Grigorescu, Dan. „Prefață". Thomas Malory, *Moartea regelui Arthur*, Bucureşti: BPT, 1979, p.V-XLII.
Leviton, Ronald. *Encyclopedia of Earth Myths. An Insider's A-Z Guide to Mythic People, Places, Objects, and Events Central to the Earth's Geography*. Hampton Roads Publishing Company, 2005, p.70-79.
Magiru, Anca. *The Morte Darthur: A Myth and Its Metamorphoses*. Bucureşti: Cartea Universitară, 2006.
Morgan, Kenneth O. (ed). *The Oxford History of Britain.* New York: Oxford, 1991, p. 65-66.

CZU: 81'25

TRADUCEREA TEXTULUI AUTOTRADUS ÎNTR-O A TREIA LIMBĂ: ROMANELE AUTOBIOGRAFICE ALE LUI VLADIMIR NABOKOV ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Arina CHIRILĂ
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iaşi, România

The given article aims to analyze the translation of autobiographic novel of Vladimir Nabokov "Speak, Memory" into Romanian. It is a well-known fact that the writer represents one of the most famous cases of bilingual authors of the XXth century. His works are distinctive by a combination of features common to both languages – Russian and English. Besides the fact that Russian was his native language, Nabokov knew English at the same level and he could handle the texts in both languages regardless of idioms or other complex expressions. Thus, our investigation consists in analyzing the Romanian version of the Nabokov novel "Speak, Memory"/ "Vorbeşte, memorie" ("Другие берега") translated from Russian by Sanda Aronescu. We are going to focus on the suggestions and possible available solutions taking into consideration the author's Russian version of the novel. We would like to specify that the novels "Speak, Memory" and "Другие берега" could be considered, according to the classification proposed by Michel Oustinoff, as a case of re-creational self-translation, fact that presupposes the high degree of independence of the given texts. The writer makes more changes in the process of self-translation, consequently modifying significantly the initial text because he addresses other public and other reader with Vladimir Nabokov's other concerns, knowledge and attitudes towards the important moments from the history of native country. In this work we are going to point out the possible difficulties of translation in the third language that could appear, as well as to emphasize its advantages for the translator – advantages that are overlooked in translating a bilingual text.

Keywords: *translation, self-translation, Vladimir Nabokov, bilingualism, "Speak, Memory", "Vorbeşte, memorie".*

Prezentul studiu se concentrează asupra uneia dintre cele mai mari figuri din istoria literaturii secolului al XX-lea – Vladimir Nabokov, scriitor bilingv şi cosmopolit. De la primii ani ai copilăriei, el a crescut într-un cadru multilingv, vorbind fluent limbile engleză, rusă şi franceză – o educaţie clasică pe care un copil o primea în familiile aristocraţilor ruşi. Pe parcursul vieţii a trăit în diverse ţări (Rusia, Marea Britanie, Germania, Franţa, Statele Unite ale Americii, Elveţia), a explorat noi culturi şi a vorbit diferite limbi – fapt ce nu putea să nu se evidenţieze în operele sale, creaţii ce se deosebesc printr-un melanj de trăsături caracteristice amânduror limbi pe care le stăpânea la nivel nativ – engleza şi rusa – indiferent de idiomul în care este elaborat textul, încadrând şi elementele celei de-a treia limbi pe care o ştia destul de bine – franceza.

În consecinţă, nu este deloc surprinzător faptul că romanele lui Vladimir Nabokov – opere extrem de complexe din punct de vedere lingvistic – constituie o provocare serioasă pentru orice traducător, inclusiv pentru autorul însuşi. Este

cunoscut faptul că Nabokov a participat la traducerea mai multor opere ale sale, lucrând singur sau direcționând și supraveghind procesul traducerii (de exemplu, *Уста к устам* / *Lips to Lips, Камера Обскура* / *Laughter in the Dark, Lolita* / *Лолита*). Așadar, operele lui Vladimir Nabokov constituie o sursă bogată pentru analiză în domeniul traductologiei, deoarece acestea ne permit a dezvălui numeroasele particulatirăți ale procesului autotraductiv. Această intervenție, însă, are ca scop analiza traducerii unui text autotradus într-o a treia limbă – domeniu ce încă nu a primit toată atenția științifică pe care o merită. Așadar, în ceea ce urmează vom începe cu premisele teoretice ale studiilor existente în această problematică.

Traducerea textului autotradus într-o a treia limbă: premise teoretice

După cum se știe bine, traducerea constituie un proces extrem de complicat ce presupune o înțelegere cât mai profundă a textului-sursă. În această ordine de idei, operele lui Nabokov, precum și cele ale altor autori ce au efectuat autotraduceri, ar putea fi considerate, sub aspect traductologic, ca având o "funcție" dublă: în primul rând, acestea sunt utile pentru a demonstra subiectivitatea și imperfecțiunea procesului traducerii literare; în al doilea rând, ele contribuie la găsirea metodei de traducere ce poate conduce la soluții acceptabile pentru transpunerea textului într-o a treia limbă. În ceea ce urmează, ne vom opri asupra acestor două funcții în cercetările precedente din domeniu (al căror număr este destul de scăzut, din păcate, autotraducerea în general și traducerea unui text autotradus într-o altă limbă în particular rămânând la periferia studiilor traductologice).

După cum s-a demonstrat deja, posibilitatea de a consulta două texte originale condiționează procesul traducerii textului într-o a treia limbă, deosebindu-l față de traducerea unui text monolingv, căci prezența a două texte originale schimbă felul în care traducătorul percepe o operă de artă. În acest caz, traducătorul are o oportunitate unică de a accesa și de a analiza soluțiile traductive ale autorului însuși, de a înțelege mai bine originalul și de a dezvălui intenția auctorială. Pentru a demonstra acest lucru, Bruno Osimo (Osimo, 1999) a efectuat analiza a patru versiuni ale romanului lui Vladimir Nabokov "Lolita":

1) originalul englezesc publicat în 1955;
2) versiunea rusească creată de autor în 1967;
3) versiunea italienească elaborată de către Bruno Oddera și publicată în 1959;
4) versiunea italienească elaborată de Giulia Arborio Mella și publicată în 1993.

Analiza a parcurs mai multe aspecte lingvistice ale traducerii, precizând cum textul autotraducerii ar putea ajuta un traducător obișnuit în momentul în care acesta se implică în transpunerea textului într-o altă limbă.

Referințele culturale. Versiunea rusească indică asupra faptului că Nabokov a intenționat să-i ajute pe cititorii neanglofoni să înțeleagă unele aluzii (de exemplu, referințele la poetul și scriitorul american Edgar Allan Poe), explicându-le. Această metodă este aplicabilă (sau chiar indicată) și în cazul traducerilor într-o a treia limbă.

Semnificația denotativă a cuvântului. Analiza comparativă permite îmbunătățirea interpretării sensului unui cuvânt într-un anumit context, apropiindu-l de cel intenționat de către autor. Prin urmare, având la dispoziție două cuvinte

alese de scriitorul însuşi, traducătorul trebuie să examineze spectrul lor semantic şi să caute intersecţiile semantice ale acestora, interpretarea devenind mai precisă.

Referinţele conotative. Sistemul acestora a fost deja transpus din limba orignală în cea a autotraducerii de către autor. În urma acestui proces, unele legături s-au pierdut, apărând, totodată, altele noi. Aşadar, metoda auctorială oferă un număr mare de soluţii în acest sens ce pot fi utile pentru construirea strategiei de traducere.

Sintaxa. Analiza sintaxei celor două texte originale s-a demonstrat a fi extrem de utilă: se pot identifica construcţii normative sau anumite decalaje sau abateri, în funcţie de care traducătorul îşi poate justifica soluţia traductivă aleasă.

Registrul. Stilul traducerilor italieneşti tinde de multe ori să fie mai elevat faţă de cel al romanului în limba-sursă. Având două texte originale la dispoziţie, traducătorul poate verifica alegerile auctoriale cu privire la registru, nefiind influenţat de soluţiile ce sunt mai evidente în contextul cultural al limbii-ţintă.

Elementele tipice ale culturii-sursă. Competenţa culturală a cititorilor în limba-sursă diferă de cea a cititorilor în limba-ţintă; aşadar, aceste divergenţe trebuie depăşite de către traducător în text sau în metatext. Atunci când autorul îşi autotraduce opera, traducătorii într-o a treia limbă au posibilitatea de a urmări strategia medierii culturale utilizată de autor şi de a o aplica în traducerea proprie. Acest lucru s-a evidenţiat în cazul referinţelor la Edgar A. Poe: pentru cititorii anglofoni Nabokov nu recurge la niciun fel de facilităţi, însă ele se fac simţite în textul creat pentru publicul rus.

Traducerile romanului "Lolita" în limba italiană au fost cercetate şi de către Galina Denisova. Studiul respectiv a condus analiza comparativă a textului autotraducerii cu textele traducerilor italieneşti în vederea evidenţierii strategiilor traductive utilizate, pe de o parte, de către Vladimir Nabokov, şi pe de altă parte, de către traducătorii italieni. În această ordine de idei, s-au descoperit un număr sporit de discrepanţe: metoda auctorială se bazează pe două feluri de strategii traductive – substituţia (utilizarea unei unităţi analoge echivalente) şi permutarea (compensarea la nivelul metatextului), pe când metoda traducătorilor în italiană o constituie repetiţia (transferul direct) (Денисова 189). O astfel de divergenţă poate fi observată şi în cazul redării intertextului: amândoi traducătorii în limba italiană au ales metoda "traducerii exacte" (traducerea interlineară ce reproduce toate elementele lexicale), în ciuda faptului că importanţa "recunoaşterii" intertextului este subliniată de metoda preferată de către autorul însuşi – cea a "traducerii macrostilistice" (traducere ce supune materialul lingvistic şi cel semantic unei forme ce imită originalul sau este analogă acestuia, fiind orientată spre percepţie) (*ibidem*: 186).

În altă ordine de idei, analiza autotraducerilor elaborate de către Vladimir Nabokov a făcut posibilă depistarea a cinci strategii pe care Vladimir Nabokov le-a utilizat în autotraducerea romanului "Lolita":

1) păstrarea efectului sonor;
2) introducerea lexemelor străine indeferent de existenţa echivalentelor ruseşti;
3) rusificarea romanului;
4) aluziile culturale şi literare noi ce completează sau explică "Lolita" americană;
5) traducerea expresiilor franţuzeşti ce asumă funcţia diglosiei.

Totodată, după părerea Galinei Denisova, procedeele utilizate de către autotraducător nu pot fi considerate ca fiind reguli sau strategii universale în ceea ce privește traducerile într-o a treia limbă, deoarece autorul are dreptul libertății în tratarea textului, permițându-și a introduce schimbări drastice în privința originalului (*ibidem*: 188). Prin urmare, rolul traducătorului romanului "Lolita" într-o a treia limbă poate fi comparat cu activitatea criticului literar ce trebuie:

1) să înțeleagă creația lui Nabokov;
2) să evidențieze caracteristicile ontologice ale perechii create de către autor;
3) să efectueze analiza metodei aplicate de către autor (*ibidem*: 189).

Problema traducerii textelor autotraduse a fost abordată și în contextul operelor altor scriitori. De exemplu, Mirna Sindičić Sabljo (Sindičić Sabljo, 2011) reflectă asupra traducerii textelor lui Samuel Beckett în limba croată (însă comentariile făcute în acest sens par a fi extrem de utile, putând fi aplicate la orice altă limbă). Potrivit acestui studiu, textele lui Samuel Beckett, în care se evidențiază diferențe majore între versiunile englezești și cele franțuzești ("Watt", "Mercier and Camier", "Ping", "Company", etc.), constituie o provocare serioasă pentru traducătorii într-o a treia limbă. Luând în considerare aceste divergențe profunde și numeroase, o decizie justificată ar fi ca versiunile în amândouă limbile să fie traduse separat, ca două texte diferite, astfel rămânând o provocare pentru traducători, ce trebuie să cunoască faptul bilingvismului lui Beckett, precum și faptul existenței versiunilor multiple ale aceleiași opere, în unele cazuri chiar și în limitele unei singure limbi. Traducătorii trebuie să se familiarizeze cu poetica bilingvismului și a repetiției la acest autor și să citească alte versiuni autotraduse ale textului ce trebuie consultate pentru a se lămuri cu privire la părțile mai puțin clare și pentru a rezolva problemele interpretative. Susținând părerea lui Bruno Osimo, cercetătorul afirmă că versiunile autotraduse ar prezenta un mare ajutor în atingerea acestor obiective. În ceea ce privește alegerea versiunii pentru traducere într-o a treia limbă, aceasta rămâne a fi făcută de către traducător, dar ea trebuie justificată într-un comentariu, oferind cititorilor informații cu privire la ce text anume este tradus și ce divergențe există între două versiuni create de către autor în engleză și franceză. Toate variantele textelor lui Samuel Beckett trebuie să fie accesibile pentru cititori, deoarece acestea formează o parte indispensabilă a tuturor lucrărilor scriitorului. Totodată, traducătorul poate alege o singură versiune care i se pare mai apropiată sau potrivită pentru potențialii receptori. De exemplu, atunci când Samuel Beckett a tradus "En attendant Godot" ca "Waiting for Godot", scopul său principal a fost de a pregăti un scenariu perfect pentru a fi pus pe scenă în limba engleză; de aceea textul englezesc este mai explicit în ceea ce privește termenii tehnici și incorporează mai multe remarci specifice.

Așadar, după cum s-a demonstrat, un text autotradus oferă un număr larg de avantaje pentru traducător: versiunile auctoriale pot fi analizate și comparate, ceea ce contribuie la o înțelegere mai profundă a textului, o dezambiguizare a acestuia și o sursă de eventuale soluții traductive. Totodată, existența a două versiuni auctoriale poate prezenta un dezavantaj însemnat: creația auctorială ar putea depăși orice traducere obișnuită ca nivel de expresivitate. În această ordine de idei, Artūras Cechanovičius și Jadvyga Krūminienė au parcurs textele auctoriale ale romanului "Lolita" cu scopul de a le compara cu traducerile lor în alte limbi din

punct de vedere fonoestetic. După cum se ştie bine, nivelul fonetic constituie un aspect extrem de important pe planul expresiei în cazul operelor lui Vladimir Nabokov: atenția cititorului este imediat atrasă datorită efectului acustic pe care îl creează unitățile lexicale alese, iar unele dintre cele mai proeminente figuri de stil le constituie aliterația și asonanța. În urma analizei, cercetătorii au ajuns la concluzia că traducerea obișnuită nu poate atinge efectul produs de textul elaborat de către autor (Cechanovičius 127).

"Speak, Memory" în limba română: versiunile auctoriale versus traducerea

După cum s-a demonstrat în secțiunea precedentă a acestui articol, traducerea unui text autotradus constituie o sarcină deosebită pentru orice traducător, deoarece acesta are de a face cu două (sau chiar și mai multe) versiuni create de către autor. Studiile din domeiu au demonstrat că o astfel de situație poate fi un avantaj și, în același timp, un dezavantaj, implicând o serie de probleme și controverse. În ceea ce urmează, ne vom opri asupra analizei a câteva pasaje din romanul autobiografic al lui Vladimir Nabokov ce există în trei variante elaborate de către scriitor. Primua redacție în limba engleză – "Conclusive Evidence" – a apărut în anul 1951, urmată de versiunea rusească "Другие берега" în 1954 – versiunea ce l-a îndemnat pe Vladimir Nabokov să reconsidere textul inițial din cauza mai multor greșeli sau imprecizii pe care le-a găsit în el. Astfel, cea de-a două versiune auctorială în limba engleză – "Speak, Memory" – a ieșit în anul 1967.

Câteva precizări trebuie făcute în legătură cu caracterul autotraducerii elaborate de către Vladimir Nabokov. După tipologia lui Michaël Oustinoff, aceasta este o autotraducere (re)creatoare – "(re)créatrice" –, presupunând libertatea maximă din partea traducătorului și conținând modificările drastice ce nu ar putea fi întreprinse de către traducătorii obișnuiți. Prin urmare, toate versiunile primesc statutul originalului (Oustinoff, 2001: 29-34). Analiza comparativă condusă în studiile din domeniu a demonstrat că variantele romanului menționate mai sus diferă la o scară semnificativă la toate nivelurile textului (*vezi* Васильева, 2005; Бакуменко, 2006; Polozova, 2013). Conform teoriei *skopos*-ului (Munday, 2008; Al-Omar, 2012), libertatea maximă pe care autorul o are în privința propriului text îi permite a-l modifica în mod substanțial, orientându-l spre un public diferit, cu un alt fundal cultural și istoric, cu alte cunoștințe și un alt orizont de așteptări. Divergențele ce au survenit în procesul autotraducerii sunt atât de însemnate, încât cea de-a două versiune în limba engleză – "Speak, Memory" – a fost retradusă în limba rusă de către Serghei Ilin, textul rezultant publicându-se sub titlul "Память, говори".

În ceea ce privește traducerea românească a acestui roman autobiografic, aceasta a fost elaborată de către Sanda Aronescu după cea de-a două versiune auctorială în limba engleză și publicată în România sub titlul "Vorbește, memorie" în anul 2008. În ceea ce urmează, ne propunem a confrunta cele trei texte auctoriale cu omologul lor românesc pentru a descoperi cum "Другие берега" ar putea influența procesul traducerii cărții din limba engleză. Pentru analiză am selecționat câteva pasaje reprezentative pe baza cărora ne propunem a ajunge la concluzii privind traducerea unui text autotradus.

Primul pasaj apare în capitolul 1. Acesta descrie încântarea pe care o simțea autorul în copilărie atunci când observa culoarea roșie a oului de cristal.

Conclusive Evidence	Speak, Memory	Другие берега	Vorbește, memorie
The recollection of my crib, with its lateral nets of fluffy cotton cords, brings back, too, the pleasure of handling a certain beautiful, delightfully solid, garnet-dark crystal egg left over from some unremembered Easter; I used to chew a corner of the bedsheet until it was thoroughly soaked and then wrap the egg in it tightly, so as to watch the ruddy glitter of the snugly held object seep through, with a miraculous completeness of glow and color.	The recollection of my crib, with its lateral nets of fluffy cotton cords, brings back, too, the pleasure of handling a certain beautiful, delightfully solid, garnet-dark crystal egg left over from some unremembered Easter; I used to chew a corner of the bedsheet until it was thoroughly soaked and then wrap the egg in it tightly, so as to admire and re-lick the warm, ruddy glitter of the snugly enveloped facets that came seeping through with a miraculous completeness of glow and color.	Как, бывало, я упивался восхитительно крепким, гранатово-красным, хрустальным яйцом, уцелевшим от какой-то незапамятной Пасхи! Пожевав уголок простыни так, чтобы он хорошенько намок, я туго заворачивал в него граненое сокровище и, все еще подлизывая спеленатые его плоскости, глядел, как горящий румянец постепенно просачивается сквозь влажную ткань со все возрастающей насыщенностью рдения.	Amintirea pătuțului meu, cu plasele laterale din sfori mițoase de bumbac, îmi retrezește, de asemenea, plăcerea de a ține în mâini un anumit ou de cristal frumos, fermecător de solid, din granit întunecat, rămas de la un Paște pe care nu-l mai țin minte; aveam obiceiul să mestec un colț al cearșafului până se uda complet și apoi înfășuram strâns oul în el, ca să pot admira și linge din nou luciul brun-roșcat al fețetelor frumos înfășurate, care răzbătea prin țesătură cu o miraculoasă perfecțiune de strălucire și culoare.

Referitor la cele două variante englezești, trebuie menționat faptul că acestea diferă la o scară mică, textul amplificându-se în cea de-a două versiune. O divergență mai însemnată poate fi însă observată în cazul adjectivului englezesc *garnet-dark* și al omologului său rusesc *гранатово-красный*: pe plan cromatic, lexema rusească este mai precisă în numirea culorii; totodată, nuanța rezultantă rămâne neschimbată. Rațiunile acestei modificări ar putea consta în efectul fonetic ce se intenționează în "Другие берега": acesta relevă o repetiție pronunțată a sunetului [r] în combinație cu alte consoane (***кр**епким, **гр**анатово-**кр**асным, **хр**устальным*); așadar, utilizarea cuvântului *красный* în loc de *тёмный* (ce ar constitui omologul direct al lexemei englezești *dark*) amplifică efectul sonor. În linii mari, consoana [r] se aliterează pe parcursul întregului pasaj (*к**р**епким, г**р**анатово-к**р**асным, х**р**устальным, п**р**остыни, хо**р**ошенько, заво**р**ачивал, г**р**анённое, сок**р**овище, го**р**ящий, **р**умянец, п**р**осачивается, воз**р**астающей, **р**дения*), nu numai producând un impact fonetic aparte, ci și pictând o imagine vie chiar și din punct de vedere cromatic în mintea cititorilor – toate denumirile culorii roșu ce apar în acest fragment conțin consoana respectivă. Mai mult decât atât, o altă aliterație prezentă în acest pasaj reliefează consoana sonoră [l] (*под**л**изывая спе**л**енатые его п**л**оскости*), fonetica și semantica cuvintelor unindu-se într-o singură unitate și funcționând împreună pentru a descrie un obiect umed și neted. În ceea ce privește aspectul fonetic al textelor englezești, repetiția consoanei [r] se evidențiază și în acest caz, însă la o scară mai mică comparativ cu textul rusesc. Interesant de menționat este faptul că modificarea produsă în "Speak, Memory" de către Nabokov contribuie la crearea acestui efect fonetic, secvența adăugată

conținând cuvintele cu această consoană. Expresivitatea primei propoziții rusești este și mai amplificată datorită distribuirii pauzelor: se poate observa că ea conține un număr mai mare de virgule comparativ cu variantele englezești, finalizându-se și cu semnul exclamării. Așadar, concluzia la care am ajuns în acest sens este că textul rusesc imită vorbirea agitată, ceea ce îl dotează și cu un nivel crescut de emoționalitate.

Cu privire la traducerea românească a romanului, se poate afirma faptul că aceasta nu atinge nivelul expresivității textelor auctoriale în ceea ce privește aspectul fonetic – un aspect atât de important pentru autor, după cum a demonstrat analiza comparativă a celor trei texte nabokoviene. Mai mult decât atât, se pot observa unele divergențe chiar și în privința termenilor cromatici: adjectivul coloristic englezesc *garnet-dark* este redat în traducerea românească prin secvența *din granit întunecat*, ceea ce nu corespunde în totalitate intenției auctoriale. Varianta autotradusă în limba rusă, în acest caz, contribuie la dezambiguizare: ceea ce dorește să indice Nabokov nu este materialul din care a fost prelucrat oul, ci culoarea acestuia. Mai mult decât atât, o altă imprecizie poate fi observată în cazul traducerii cuvântului englezesc *unremembered*: recurgerea la "Другие берега" dezambiguizează semantica acestuia, cuvântul *незапамятный* indicând nu atât faptul că autorul nu mai ține minte evenimentul în cauză, ci îndepărtarea acestuia în timp. De asemenea, substantivul *completeness* de la sfârșitul pasajului analizat poate constitui o dificultate pentru traducător, semnificația acestuia fiind destul de vagă. Textul rusesc reușește să îl clarifice: în acest caz nu este vorba de perfecțiunea culorii – modul în care lexema respectivă a fost înțeleasă de către Sanda Aronescu –, ci de saturația ei. Având în vedere aspectele menționate mai sus, se poate concluziona că traducătorul, cel mai probabil, nu a consultat textul auctorial rusesc în cursul traducerii acestui pasaj.

În cele ce urmează, se va introduce un pasaj din capitolul 3 ce descrie râul Oredej din satul de lângă moșia familiei lui Vladimir Nabokov. Amintirile autorului sunt extrem de pitorești și vii, iar descrierea peisajului mult iubit este plină de nostalgie, Nabokov realizând că nu îl va mai revedea niciodată.

Conclusive Evidence	**Speak, Memory**	**Другие берега**	**Vorbește, memorie**
Because of its floating islands of water-lilies and algal brocade, the fair Oredezh had a festive air at that spot. Farther down its sinuous course, where the riparian swallows shot out of their holes in a steep red clay embankment, it was deeply suffused with the reflections of great, romantic firs (the fringe of my father's estate); and still farther downstream, the endless tumultuous flow of a water mill gave the spectator (his elbows on the	Because of its floating islands of water lilies and algal brocade, the fair Oredezh had a festive air at that spot. Farther down its sinuous course, where the sand martins shot out of their holes in the steep red bank, it was deeply suffused with the reflections of great, romantic firs (the fringe of our Vyra); and still farther downstream, the endless tumultuous flow of a water mill gave the spectator (his elbows on the handrail) the sensation of receding endlessly, as if this were	Река местами подернута парчой нитчатки и водяных лилий, а дальше, по ее излучинам, как бы врастают в облачно-голубую воду совершенно черные отражения еловой глуши по верхам крутых красных берегов, откуда вылетают из своих нор стрижи и веет черемухой; и если двигаться вниз, вдоль высокого нашего парка, достигнешь, наконец, плотины водяной мельницы -и тут, когда смотришь через перила	Datorită insulelor sale plutitoare împodobite cu alge și nuferi, frumosul râu Oredej avea acolo un aer sărbătoresc. Mai jos, pe cursul lui sinuos, acolo unde lăstunii de nisip își făceau cuiburi în malul lui abrupt, roșcat, râul era invadat de reflexiile falnicilor și romanticilor brazi (care mărgineau moșia noastră Vira); și încă mai jos, torentul tumultuous al unei mori de apă îi dădea privitorului (sprijinit cu coatele de balustradă) senzația că

handrail) the sensation of receding endlessly, as if this were the stern of time itself.	the stern of time itself.	на бурно текущую пену, такое бывает чувство, точно плывешь все назад да назад, стоя на самой корме времени.	se îndepărtează tot mai mult, ca și cum aceea ar fi fost însăți cârma timpului.

Comparația textelor auctoriale (ce, după cum se observă, diferă la o scară semnificativă) cu cel al traducerii în cazul acestui pasaj ne permite a puncta câteva divergențe între traducere și intenția auctorială. În primul rând, Sandra Aronescu ia decizia de a substitui *roșu* (ce ar fi omologul direct al denumirii englezești *red*) cu *roșcat*. Potrivit Dicționarului Limbii Române (DLR, s.v.), acest adjectiv coloristic se utilizează, de cele mai multe ori, pentru a desemna obiectele din natura înconjurătoare, precum nori, dealuri, malul, lumina ș.a.m.d.; aşadar, utilizarea acestui cuvânt pentru a descrie malul râului este mai mult decât justificată. Totodată, acest procedeu al nivelării utilizării mai neobișnuite a denumirii culorii roșu pentru a descrie culoarea malului contribuie la scăderea originalității adjectivului coloristic în particular, precum și a textului întreg în general. Prin urmare, se poate constata că textul traducerii în cazul acestui pasaj nu reușește să atingă nivelul înalt al expresivității textelor originale. În același timp, putem observa un procedeu pe care traducătorul îl utilizează de două ori în acest pasaj, și anume explicitare (în secvențele *frumosul* ***râu*** *Oredej* și ***moșia*** *noastră Vira*). Adăugând substantivele ce adaptează textul pentru publicul românesc, oferind informații privind aceste obiecte geografice ar putea semăna cu abordarea pe care o adoptă, deseori, autorul însuși, autotraducându-și propriile texte. Totodată, cel de-al doilea text englezesc nu conține aceste explicitări, fiind orientat spre un public pentru care, ca și pentru cititori români, noțiunile de Oredej și Vira ar fi necunoscute, pe când "Conclusive Evidence", totuși, ar justifica utilizarea substantivului *moșia* în versiunea românească (*my father's* ***estate***).

Ultimul pasaj ce va fi supus analizei în această lucrare face parte din capitolul 4, descriind amurgul. Tabloul pictat de către Vladimir Nabokov este unul mistic, sau chiar magic în ochii copilului – scriitorului în primii săi ani de viață – căruia acest timp al zilei pare a fi deosebit de frumos și, în același timp, misterios.

Conclusive Evidence	**Speak, Memory**	**Другие берега**	**Vorbește, memorie**
Summer *soomerki* – the lovely Russian word for dusk. Time: a dim point in the first decade of this unpopular century. Place: latitude 59° north from your equator, longitude 100° east from my writing hand.	Summer *soomerki* – the lovely Russian word for dusk. Time: a dim point in the first decade of this unpopular century. Place: latitude 59° north from your equator, longitude 100° east from my writing hand.	Летние сумерки («сумерки»-какой это томный сиреневый звук!). Время действия: тающая точка посреди первого десятилетия нашего века. Место: пятьдесят девятый градус северной широты, считая от экватора и сотый восточной долготы, считая от кончика моего пера.	E vara și soomerki – frumosul cuvânt rusesc pentru amurg. Timpul: un punct vag din primul deceniu al acestui secol nepopular. Locul 59° latitudine nordică de ecuatorul vostru, 100° longitudine estică de mâna mea care scrie.

În primul rând, ne vom referi la textele scrise de autorul însuși. Din start se observă o discrepanță proeminentă: textul englezesc este organizat într-un mod total diferit față de cel rusesc. Numai "Другие берега" conține o denumire de

culoare: aceasta este adjectivul cromatic *сиреневый* ce denotă o nuanță între culorile roșu și albastru, cu tendința spre cea din urmă. Denumirea de față are conotații exclusiv meliorative în limba rusă, fiind asociată cu arbuștii liliacului înflorit ce emană un miros plăcut. Utilizarea acesteia nu este întâmplătoare în acest pasaj – în mod evident, se creează o legătură fonetică și semantică între cuvintele *сумерки* și *сиреневый*. Mai mult decât atât, secvența *«сумерки»-какой это томный сиреневый звук* constituie un caz de sinestezie: autorul percepe amurgul ca fiind un sunet de culoarea liliachiu. În mod evident, o astfel de legătură se creează în mintea autorului într-o anumită limbă cu referire la un anumit cuvânt; așadar, acest caz al sinesteziei lipsește din versiunile englezești; totodată, transcrierea substantivului rusesc în "Conclusive Evidence" și "Speak, Memory" subliniază importanța aspectului sonor al acestui cuvânt, autorul dorind ca cititorii anglofoni să audă frumusețea modului în care este pronunțat în rusă și să o aprecieze. Mai mult decât atât, cuvântul se evidențiază grafic, prin utilizarea italicelor.

În ceea ce privește traducerea românească, aceasta, urmând textul englezesc, nu redă denumirea culorii albastru. Deși efectul sonor este prezent și în acest caz (*soomerki, frumosul, rusesc*), acesta este inferior celor produse în textele auctoriale. Mai mult decât atât, intenția lui Vladimir Nabokov în privința cuvântului rusesc *сумерки* nu este respectată: Sanda Aronescu ia decizia de a îl păstra în forma sa originală din textul englezesc, însă dacă ne întoarcem la textul auctorial rusesc, observăm că ceea ce este important pentru autor în acest caz nu constă în caracterul străin al cuvântului, ci în particularitățile sonore ale acestuia. Prin urmare, cititorul român nu poate să aprecieze frumusețea fonetică a limbii ruse, neputând ghici pronunția corectă a acestui substantiv. În acest sens, din nou, am putea ajunge la concluzia că traducătorul nu a consultat textul rusesc; în caz contrar, importanța termenului și, în special, a efectului fonetic pe care îl produce nu ar fi putut rămâne neobservată.

Concluzii

În urma analizei comparative a celor trei versiuni auctoriale ("Conclusive Evidence", "Другие берега" și "Speak, Memory") cu traducerea celui de-al doilea text englezesc în limba română, am ajuns la câteva concluzii semnificative privind traducerea unei opere autotraduse într-o a treia limbă.

În primul rând, cele trei versiuni auctoriale diferă la o scară mare; de aceea, traducătorul este nevoit, din start, a se opri asupra versiunii pe care o va considera drept original. Totodată, acest lucru nu ar trebui să îl determine să uite de existența altor texte: cele din urmă pot fi, de asemenea, consultate, studiate și analizate.

În al doilea rând, analiza tuturor textelor auctoriale existente s-a dovedit a fi extrem de utilă în privința dezambiguizării originalului. Prin urmare, în cazul scrierilor lui Vladimir Nabokov – opere extrem de încărcate de sensuri și mijloace de expresivitate – existența unor astfel de "ajutoare" sau "materiale suplimentare" la care traducătorul poate recurge pentru a găsi răspunsuri în cazul secvențelor vagi sau ambigue constituie, negreșit, un mare avantaj.

Totodată, analiza realizată în cadrul acestui studiu a demonstrat că traducătorul român, cel mai probabil, nu a consultat celelalte texte ale romanului (în special,

versiunea în limba rusă). Acest lucru s-a evidențiat din cauza unor imprecizii sau deficiențe ale textului de traducere ce ar fi putut fi evitate dacă textul rusesc ar fi fost luat în considerare.

Ca o remarcă de încheiere, trebuie subliniat faptul că acest articol a atins această problematică largă într-un mod fugitiv și mai puțin profund, problematica respectivă din domeniul traductologiei constituind o direcție prolifică pentru eventualele studii ulterioare.

Referințe bibliografice

Al-Omar, Nibras A. M. "Translator as a Cultural Mediator: In Memory of Jabra Ibrahim Jabra." *Asian Social Science* 8. 13 (2012): 211-219.

Cechanovičius, Artūras, and Krūminienė, Jadvyga. "Vladimir Nabokov's Self-Translated *Lolita*: Revisiting the Original Alliterative Modes." *Respectus Philologicus* 22. 27 (2007): 115-129.

Munday, Jeremy. *Introducing Translation Studies. Theories and Applications*. Ediția a 2-a. London and New York: Routledge, 2008.

Osimo, Bruno. "Nabokov's selftranslations: interpretation problems and solutions in Lolita's Russian version." *Sign Systems Studies* 27 (1999): <*http://www.ut.ee/SOSE/sss/articles/osimo_27.htm*l>

Oustinoff, Michaël. *Bilinguisme d'écriture et auto-traduction: Julien Green, Samuel Beckett, Vladimir Nabokov*. Paris: Harmattan, 2001.

Polozova, Arina. "Colour terms in self-translation: the novels "Conclusive Evidence" and «Drugie berega» by Vladimir Nabokov." *International Journal of Communication Research* 3. 4 (2013): 348-353.

Sindičić Sabljo, Mirna. "Beckett's bilingualism, self-translation and the translation of his texts into the Croatian language". *The Journal of Linguistic and Intercultural Education* 4 (2011): 163-180.

Бакуменко, О. Н. *Лексиконы билингва в ситуации автоперевода (на примере мемуарных книг В. Набокова)*. Teza de doctorat. Kursk, 2006.

Васильева, Е. В. *Автобиографическая проза В. В. Набокова "Conclusive Evidence", "Другие берега", "Speak, memory!": История создания, художественная и жанровая специфика.* Teza de doctorat. Tomsk, 2005.

Денисова, Г. В. «Автоперевод и его влияние на определение переводческих стратегий (об особенностях перевода «Лолиты» В.В. Набокова на «третий» язык).» *Лингвистика и культурология: К 50-летию проф. А.П. Лободанова*. Moscova: МАЛП, 1999.

CZU: 81'37'373

FUNCTIONAL-SEMANTIC FIELD "MONEY" IN THE ENGLISH LANGUAGE

Ina COLENCIUC
Free International University of Moldova (ULIM)

The field principle of the system organization of linguistic facts is considered one of the most important achievements of modern linguistics. "Functional-semantic field" suggests grouping the language means interacting on a semantic-functional basis and their system-structural organization. The concept was developed by the well-known linguists J. Trier, B. Pottier, A. Bondarko, E. Coseriu and S. Berejan. The advantage of functional-semantic approach gives the opportunity to study language in its concrete realization, in action, as well as to analyze the means of rendering extralinguistic phenomena. The corpus of money-related language (in its literary, terminological and verbal embodiment) differs in richness from nation to nation, being determined by its historical development, social beliefs, and dominant ideology. The English language is very rich in money-related lexical units, which are recognized and widely used in the media, fiction, and didactic literature in both Great Britain and the United States of America. The widest variety of nominal and attitudinal expressions traditionally comes from the USA. The article is devoted to the peculiarities of functioning of the functional-semantic field in the English language. The author defines the concept "functional-semantic field", reveals lexemes denoting "money" (conceptual field), makes the semantic analysis of the constituents of the field (semes) and presents their idiomatic micro-fields.

Keywords: *functional-semantic field, conceptual field, lexical unit/lexems, archelexeme, seme, sememe, idiom.*

Functional approach to language studies suggests analyzing language facts and phenomena in the process of their functioning with the purpose of presenting functional semantic paradigms and systemic organization of vocabulary. The idea of using the field principle of the system organization of linguistic facts is definitely one of the most significant achievements of the XX century linguistics. The concept "field" traces back to the definition of language as the system representing the complex mechanism, which was defined by I. O. Baudouin de Courtenay and F. de Saussure. The term borrowed from physics and through psychology, biology and sociology is introduced into Linguistics, in particular, by J. Trier.

Scholars of different countries, schools and directions explain the term "functional-semantic field" differently ; this fact reveals different approaches to the problem development, rather than the differences of theoretical character.

Notable Bessarabian linguist, Eugenio Coseriu believed that the delimitation of the field or the lexical and semantic subassembly is of great theoretical and practical interest. The terms of a unit are organized on the basis of common semantic properties and therefore the language lexicon is grouped in a lexical

semantic field as family names, names of colors, names of houses, names of domestic and wild animals, etc. (Coseriu 59).

According to the Russian scholar Alexander Bondarko, the term "functional semantic field" gives prominence to the idea of grouping (a systematised array) of language means interacting on a semantic-functional basis and their system-structural organization. The concept has to do with modelling a system of multi-level, structurally heterogeneous language means. A functional-semantic field as a model is associated with the idea of a certain space in which the linguist outlines a configuration of central and peripheral components of the field and identifies zones of overlap with other fields. By overlap, he means reflection in a given model of the interplay of semantic elements (Bondarko 21).

Examination of functional-semantic fields includes the type of analysis that may be called "field structuring" or the modeling of the structure of the field. This concept implies determining:

a) the set of components of a functional-semantic-field in the given language on the basis of an invariant semantic feature common for all of them;
b) the central and peripheral components of the field on the basis of certain criteria;
c) the relations between the components of the functional semantic-field;
d) the structural type of the given field;
e) the relations between the given field and other functional- semantic fields, i.e. the role of the given field in the system of functional-semantic fields (*ibidem:* 24).

The advantage of the functional-semantic approach is in the fact, that it enables to investigate linguistic phenomena not only from the point of their inner structure, but in the sphere of its functioning, connections with the environment. Such approach gives the opportunity to study language in its concrete realization, in action, as well as to analyze the means of rendering extralinguistic phenomena.

Besides its economic function, money has always been an important social, psychological, and linguistic category. As a universal means of payment, it is among the most ancient notions and an absolute power in modern society. Discussed from an attitudinal point of view, money has always provoked a host of differing and conflicting emotions in people; it has been lauded and cursed, it has been dreamed of and disdained. "Old chronicles, ancient and modern judicial documents, and a great deal of fiction and non-fiction literature serve as the source of emotional assessment of the presence or absence of material or moral well-being measured with the help of money" (Dimo 83).

According to the Roget's 21-st century thesaurus the conceptual field "money" (means of exchange) contains 54 lexical units: *1) advance 2) almighty dollar 3) allowance 4) appropriation 5) asset 6) banknote 7) bankroll 8) bill 9) bread *10) buck/s* 11) capital 12) change 13) chip/s 14) coin 15) contribution 16) currency 17) deposit 18) dollar 19) donation 20) dough* 21) finance/s 22) fund/s 23) gold 24)gravy* 25) greenback* 26) hard cash* 27) income 28) legal tender 29) loot* 30) maintenance 31) means 32) mint 33) offering 34) pay/ment 35) pile 36) peso 37) pool 38) property 39) recompense 40) refund 41) reserve 42)resource/s 43) return 44) riches 45) roll 46) salary 47) savings 48) silver 49) specie 50) treasure*

*51) wad 52) wage/s 53) wealth 54) wherewithal**. The informal words in the list are marked with * (Roget's 21-st century thesaurus 483).

The given conceptual field is build according to the principle suggested by Moldovan scholar Silviu Berejan (Berejan 121). It includes the following constituents (semes):

S1- means of payment
S2 - unit of currency
S3 - substances/physical property
S4 - the way it may be obtained
S5 - special destination
S6 - large quantity
S7 - small amount
S8 - made of paper
S9 - made of metal
S10 - banking
S11 - business
S12 - illegal purposes
S13 - gambling
S14 - borrowing
S15 - slang
S16 – metaphoric

The seme characteristics:

1) advance S1, S5, S10
2) "almighty dollar" S1, S16
3) allowance S1, S5
4) appropriation S1, S5
5) asset S1, S4
6) banknote S1, S8, S 10
7) bankroll S1, S6, S10
8) bill S1, S8, S10
9) bread S1, S15
10) buck S1, S2, S15
11) capital S1, S6, S10, S11
12) change S1, S7
13) chip S1, S3, S5, S13, S15
14) coin S1, S7, S9, S10
15) contribution S1, S5
16) currency S1, S10
17) deposit S1, S5, S10
18) dollar S1, S2, S8, S9, S10
19) donation S1, S5,
20) dough S1, S15
21) finance/s S1, S6, S10, S11
22) funds S1, S5, S10, S11
23) gold S1, S2, S3, S9
24) gravy S1, S5
25) greenback S1, S2, S8, S9
26) hard cash S1, S3, S6, S8, S10
27) income S1, S4
28) legal tender S1, S2, S10
29) loot S1, S2, S12
30) maintenance S1, S5
31) means S1, S5, S10, S11
32) mint S1, S7
33) offering S1, S5
34) payment S1, S5
35) pile S1, S6, S15
36) peso S1, S2, S9, S14
37) pool S1, S5, S10
38) property S1, S11
39) recompense S1, S4
40) refund S1, S4
41) reserve S1, S6, S10, S11
42) resource/s S1, S5, S6
43) return S1, S4, S10, S11
44) riches S1, S6
45) roll S1, S6, S10
46) salary S1, S4
47) savings S1, S10
48) silver S1, S2
49) specie S1, S7, S9, S15
50) treasure S1, S6
51) wad S1, S6, S15
52) wage/s S1, S4
53) wealth S1, S2
54) wherewithal S1, S5

As it can be seen from the list given above, the seme S1 that defines the word "money" is common for all the elements of the considered field. That is to say, its meaning is an obligatory component for other elements of the field (it is termed archilexeme). It can be used while explaining the meaning of other words. Among the elements of the conceptual field there are parasememes, they can be parts of other sememes. There are elements of the field with the same constituents; they

have common semantic characteristics. Functional differences between sememes with common constituents can be revealed at the stylistic level.

We can also identify the idiomatic micro-fields as money related idioms when they penetrate into the standard literary stratum impact the learners of the language not only linguistic information but also the notion of the socio-psychological assessment by the speakers of the language under study.

The majority of studies dedicated to defining and describing idioms take into consideration the functional structural and expressive criteria. An idiom is defined as a number of words which taken together mean something different from the individual words when they stand alone. The way in which the words are put together is often odd, illogical or even grammatically incorrect. According to Arany-Makkai "idioms are semantic entities whose constituent words do not, as a rule suggest the actual meaning, or do so misleadingly and only up to a certain extent" (Arany-Makkai 5).

The study of idioms stimulates students' cognitive activity and ensures emotional evaluation of the linguistic material. It demonstrates the subtleties of business-related situations and the differing attitudes of the speakers and writers to money depending on its source, or destination, or physical properties, etc.

Out of 100 analyzed idioms from Oxford Idioms Dictionary, the most widely spread ones proved to be phrases of adjective + noun type. The adjective in these constructions is easily recognizable and implies a corresponding connotation. We could classify the existing stock of expressions as for the ways money may be obtained:

1. without much effort

- ***easy / cheap money*** – which can be earned with no difficulty
- ***money for jam / for old rope*** – very easily earned money

2. with great effort

- ***blood money*** – earned with great effort or by enduring hardships
- ***danger money*** – extra salary paid to workers in dangerous jobs

3. involving a breach of law / dishonestly

- ***black money*** – any income not reported to avoid paying tax
- ***filthy lucre*** – obtained dishonestly

4. in the course of business operations

- ***cheap / easy money*** – which can be borrowed at a low rate of interest
- ***dear money*** – which has to be borrowed at a high rate of interest
- ***funk money*** – which is hurriedly or secretly transferred from a country with a turbulent economic or political situation
- ***hot money*** – which is moved from country to country to get the best returns
- ***idle / inactive money*** – which is held in the form of cash or current accounts where it does not earn any interest
- ***mugs' money*** – which comes from investors unaware of the risk they are taking
- ***ready money*** – which is immediately available
- ***smart money*** – which comes from well-informed investors quite aware of the risk they are taking

In the majority of cases, the same structure is typical of the sampling on money destination, illustrating the notion of using money. Here, as well, the adjective is easily recognizable and implies a corresponding connotation. Business course of English certainly includes the material on money using in business operations and investment, but it usually only touches upon the negative facet of the topic, such as corruption, for example. To make the picture exhaustive, available two-word idioms referring to money destination may be classified in the following way:

1. business operations

- ***front / seed money*** – an impressive initial sum of money for starting a business
- ***idle / inactive money*** – which is held in the form of cash or in current accounts where it does not earn any interest
- ***world money*** – currency or medium of exchange that is widely accepted for the settlement of international debts

2. investment or gambling

- ***ooftish money*** – which is available for gambling or investment
- ***the wherewithal*** – the money and other means needed for a business project

3. illegal / corruption purposes

- ***grease*** **–** money intended for bribery (compare: подмазка. смазка)
- ***hush money*** – which is paid to a person as a bribe for not telling anyone about a crime
- ***oil / palm oil*** – money intended for bribery; bribe
- ***slush money / slush fund*** – money set aside for paying bribes

4. special destinations

- ***mad money*** – which is saved by a woman against the time when she wants to make an impulsive purchase (not quite a similar meaning in Russian: *сумасшедшие деньги* referring to a very big amount of money, especially referring to payments and prices)
- ***nest-egg*** – money saved for future spending, especially in case of urgent or unforeseen need (Hoshovska 32).

Case 3 from this micro-field prompts an observation that may be of interest: money intended for bribery has a number of idiomatic denominations, whereas there no idioms characterizing funds received as bribes. Psychologically, bribe-takers tend to respect their “yield” more than bribers who part with it unwillingly but are unable to resolve this or that problem otherwise.

The next micro-field includes the list of expressions dealing with physical properties of money- banknotes and coins:

BANKNOTES	**METAL MONEY (COINS)**	**CASH = BILLS + COINS**
rag money (US) soft money/the soft (UK) the green staff (US) greenback (US) long green (US) paper money	hard money silver money	the ready rhino

The micro-field below includes single-word easily recognizable idioms classified along the following lines:

VEGETABLES	SUBSTANCES	BORROWINGS
beans cabbage kale lettuce rutabaga spuds	bone / bones brass china dust fat gold grease nuggets oil plastic salt silver soap stuff tin	gelt (*German*) mazuma (*Hebrew*) moola(h) (*Oriental*) pesos (*Spanish*) shekels (*Yiddish*) wampum (*Amer. Indian*)

The column on borrowings gives us an opportunity to highlight the notion of American "melting pot" of ethnic cultures, where many phenomena, besides their standard denominations, also acquired corresponding words from other languages, although in the form of idiomatic expressions.

As far as the problem of respect for money is touched upon, it should be noted that human attitude to financial means vary from positive/neutral to pejorative. It is likely that the latter were coined by people with no money at all. In this regard, the stock of single-word money-related idioms consisting of foodstuffs denominations may also be considered positive, as food is usually the source of positive connotations. Thus, in general lines our classification may be presented in the following way:

POSITIVE / NEUTRAL		PEJORATIVE
FOODSTUFFS	**MISCELLANEA**	dibs | *casino*
bread dough gingerbread lolly (UK) – *sweets* salt sugar	ackers the necessary the needful nuggets rhino (UK) whip-out	jack | *chips* dust mean green pelf scratch (signature of the Secretary of the Treasury on a banknote)

Summing up, we could say that "money" in its lexical, semantic and idiomatic embodiment is a reflection of the human world with its geographic, political, social, ethical and ethno-psychological realities. The wide choice of lexical units on the topic, the functional-semantic field reveal the palette of nuances in meaning native speakers impart on what economists define as just a universal means of payment

Bibliographical References

Arany-Makkai, Agnes. *2001 Russian and English Idioms.* New York: Barons Educational Series, 2009.
Bondarko, Alexandr. *Problems of Functional Grammar.* Sankt-Petersburg: Science, 2005.
Coşeriu, Eugeniu. *Lecţii de lingvistică generală.* Traducere din spaniola de Bojoga Eugenia. Chişinau: Editura Enciclopedică, 2000.
Dimo, Olga. "The World of Money in its Idiomatic Reflection". *Interconexiunea paradigmelor didactice şi metodologice în predarea limbilor străine*: Materialele seminarului metodologic cu participare intern. din 25 ian. 2011. Chişinău: ULIM, 2011. p. 83-90.
White, Gill. *Words and their Use.* New York: Stenhouse, 2009.
Бережан, Сильвиу. *Семантическая эквивалентность лексических единиц.* Кишинев: Штиинца, 1973.
Хошовская, Божена. *Идиоматические выражения в деловом английском языке.* Санкт-Петербург: Лань, 1997.
Longman Business English Dictionary. Harlow: Pearson Education Limited, 2007.
Oxford Idioms Dictionary. Oxford: Oxford University Press, 2001.
Roget's 21st Century Thesaurus. New York: The Philip Lief Group, Inc., 2000.

CZU: 81:1

EXPRESIA DUBIULUI ÎN LIMBAJUL POETIC POSTMODERNIST

Victoria CODA
Universitatea de Stat din Moldova

The doubt is the one that plays an important and sometimes a decisive role in human life. It provokes reflection on certain facts or truths, reduces the dose of confidence and stimulates the emergence of meditative thoughts, being a part of the human mind and consciousness, acting with a specific purpose and following certain criteria, and it cannot be removed by mere desire to make it disappear. Analyzing the presence of doubt in the literature, it can be observed a difference in classical literature and in the postmodernist. If classic literature outlines some particularities of the Romanian character of the human being, about which it was written and spoken, such as sadness, nostalgia, fear, etc., then its presence in postmodernist Romanian literature emphasizes the same feelings, but with a different emotional load, shrouded in cold reproach, maybe on a disregard of the present we live in. The feeling of uncertainty in the man during his evolution was changed, with the progress in time, the doubt is explained differently, not just as a stimulus of thought, but also as a flaw, a vulnerability unaccepted by nowadays speed, an inability to react speedily and efficiently, just as it requires this. In postmodernist poetic language the doubt is rendered using different means of expression, fewer of them being the classic ones, because of contemporary influence. The doubt is not so common in postmodernist literature, or, we might say, there is not given so much importance to it, things being accepted more for their certainty, than for that dose of uncertainty they hold.

Keywords: *doubt, literature, postmodernist, language, certainty, disappear.*

Dubiul reprezintă instrumentul de dezvoltare al speciei umane, funcția sa principală poate fi apreciată ca fiind una de stimulare a gândirii. Acest fapt este susținut și de filozofi încă din cele mai vechi timpuri. De exemplu, marele filozof antic Platon (428-346 î.e.n.), cel care „transformă în filozofie tot ce atinge” (Banu, 1972: 8),[1] prin dialogurile sale cu sine însuși, reflectă, în mare parte, o stare îndoielnică. Își adresează întrebări dubitative și pune pe cântar răspunsul acestora, aducând argumente și contraargumente, care duc spre o autodezbatere „Platon este filozoful universalului considerat ca entitate paralelă multiplelor singulare, cărora le servește de paradigmă participabilă, nu se știe cum, nici de ce” (Muscă 92).[2]

Prin convorbirile cu sine însuși, filozoful recunoaște afirmația și negația și, foarte des, îndoiala. Fiind un adept al principiului Ideii, Platon o analizează ca fiind o „lume deosebită decât cea a lucrurilor”(Banu, 1974: 24),[3] dar care stârnește, în același timp, diverse controverse ce-și au focarul în îndoială. Platon este unul din filozofii care abordează „raporturile dintre existent și știința conceptualizată despre existent” (Banu, 1972: 8).[4] E firesc ca în întrebările pe care și le adresează să existe dubiul, astfel stimulând cugetul și ajungând la anumite concluzii filozofice.

Ezitarea de a crede anumite ipoteze invocă o cântărire mai eficientă a lucrurilor, evidențiind rezultatul adevărat, după cum afirma Epictet, filozof stoic grec (50-125 d.Hr), reprezentantul cel mai de seamă al stoicismului și înțelepciunii

greceşti, „Gândeşte-te bine înainte de a hotărî, şi apoi rămâi la ceea ce ai ales. La orice lucru cântăreşte bine şi începuturile şi urmările lui”(Bagdasar 132).[5]

David Hume (1711-1776), filozof şi teoretician empirist al cunoştinţei, în lucrarea sa „Despre ideea conexiunii necesare, Partea I”, (362) vorbeşte despre voinţa omului care generează puterea şi energia acestuia, se observă că la baza tezei sale stă o întrebarea retorică şi, în acelaşi timp, îndoielnică: „Dar oare putem noi afirma că cunoaştem bine natura sufletului omenesc şi natura unei idei sau facultatea sufletului de a produce o idee?” (*ibidem:* 376). Astfel, cântărind bine greutatea adevărului din întrebările sale care-l poziţionau într-o stare de dubiu, Hume ajunge la concluzia că operaţiunile minţii noastre includ percepţia, gândirea, îndoiala, credinţa, raţiunea, voinţa, care, într-un ansamblu, formează simţul intern al omului şi pe care intelectul omului le acceptă şi le gestionează după capacitate.

Un alt filzof şi matematician francez, Rene Descartes (1596-1650), afirma „Cogito, ergo sum”, în traducere „Cuget, deci exist”, această idee apare în urma unui demers filozofic, numit „metoda îndoielii”, având la bază patru reguli: evidenţa, analiza, deducţia şi enumerarea, afirmând că îndoiala care se desfăşoară controlat, metodic, duce la ceva ferm şi pozitiv.

Filozoful francez dă dovadă de prezenţa unei minţi ce caută adevărul posibil în adevărul deja descoperit *Dubito ergo cogito, cogito ergo sum,* ceea ce spune că a te îndoi de lucrurile care par reale, raţionale şi sigure înseamnă a cugeta asupra lor, a solicita capacitatea minţii şi a întelectului personal, ajungând la concluzia că întâiul principiu al filozofiei ar fi cugetarea asupra anumitor adevăruri, adică existenţa prin îndoială:

> Dar curând după aceea îmi dădui seama că, în timp ce gândeam astfel, că adică totul este fals, trebuia în mod necesar ca eu care gândeam să fiu ceva. Şi observând că acest „cuget deci exist” era atât de temeinic şi de sigur încât toate presupunerile scepticilor, chiar şi cele mai extravagante, nu erau în stare să-l clatine, găsii că pot să-l primesc fără rezerve ca întâiul principiu al filozofiei pe care o căutam. [6]

Dubiul posedă o influenţă mare asupra omului şi tot el este cel care se manifestă prin neîncredere şi nesiguranţă, însă nu poate fi omis faptul că anume acest sentiment serveşte drept analiză raţională a mai multor alternative posibile, care duc la cauză de câştig şi care stimulează gândirea.

Tot dubiul poate fi interpretat drept acel instrument care, fiind folosit cu îndemânare, ajută la construirea şi decorarea vieţii, putem aranja piesele din ea sau le putem modela după bunul plac. Însă există şi riscul greşelilor prin utilizarea acestuia, lipsa de cunoştinţe, temperamentul dificil sau atitudinea necorespunzătoare pot duce la un eşec evident şi urmat de consecinţe.

Dubiul reprezintă unul din sentimentele întâlnite la om cel mai des. Fie că este o fiinţă puternică, fie că este prea slabă, omul stă la îndoială aproape tot timpul. Ezitarea îl provoacă la anumite acţiuni şi tot ea îi oferă posibilitatea de a alege corect sau greşit o acţiune, un comportament, un răspuns la o întrebare dificilă etc. De la îndoiala unei existenţe au început cercetări asupra faptului în sine, datorită semnelor de întrebarea puse conştiinţei proprii în anumite condiţii, omenirea a început să facă descoperiri, să înţeleagă mecanismele de întreţinere a vieţii.

Marele filozof şi profesor al naţiunii germane Johann Gottlieb Fichte (1762-1814), preocupat în cercetările sale de cunoaşterea Eului pur, supraindividual şi

infinit, porneşte de la întrebarea existenţială şi meditativă: „Care este menirea omului, în general, şi prin ce mijloace poate el să şi-o îndeplinească mai sigur?”(Bagdasar 432).[7] Astfel, îndoiala despre menirea omului pe Terra, despre modul în care acesta ar trebui să-şi onoreze existenţa, dar şi şansa de a îndeplini anumite lucruri l-au facut pe Fichte să analizeze acest subiect, punând la îndoială unele acţiuni şi gândiri ale omului pe care acesta le-ar fi interpretat drept existenţiale şi corespunzătoare menirei sale de homo sapiens.

Îndoiala în adevăr este prezentă până când ajungem singuri, până când eul personal se confruntă cu nesfârşita cale spre Marea Trecere, spre necunoscutul altei lumi. Suferinţa şi moartea ne provoacă să reflectăm, trăirile noastre fiind gestionate de frica unei alte lumi, parcă atât de departe şi, în acelaşi timp, foarte aproape, parcă atât de confuză, dar totodată atât de clară, ne întrebăm cine suntem şi avem dubii în identitatea noastră, până când momentul despărţirii de lume ne aduce argumente impunătoare despre ce am fost şi ce suntem.

În literatura clasică, întâlnim, deseori, starea de incertitudine, de exemplu, la Eminescu, în poezia *Mortua Est,* poetul accentuează printr-un vers celebra întrebare retorică a personajului lui Shakespeare, Hamlet: „Ş-apoi... cine ştie de este mai bine/ **A fi sau a nu fi ...”** (Eminescu 23)[8]. Această întrebare fundamentală, filozofică reprezintă esenţa întregii lumi şi exprimă dubiul în existenţă, în veridicitatea acestuia. Aflându-se în meditaţii asupra a tot ce se învârte în jurul omului, Eminescu îi oferă posibilitatea eului liric să-şi pună această întrebare existenţială şi să stea la dubii, să nu creadă orbeşte într-un singur adevăr.

Şi în literatura postmodernistă întâlnim dubiul, dar redat prin altfel de expresii, adaptate unui stil de viaţă mai dezvoltat şi unui mod de gândire mai pragmatic.

Abordarea postmodernistă sugerează că lectura reprezintă un act de creaţie pe parcursul căruia cititorii creează şi generează înţelesul celor studiate pe baza propriilor experienţe şi a lecturilor anterioare, iar autorul scrie în contextul întregii istorii a literaturii şi al multiplelor semnificaţii ale limbajului folosit. De aceea el nu mai reprezintă vocea autorităţii supreme, iar cititorul nu mai este doar receptorul pasiv al informaţiilor, dar devine co-participant, dând viaţă textului lecturat.

Astfel, literatura postmodernistă reprezintă o schimbarea profundă de paradigmă care a intervenit în gândirea ştiinţifică în secolul al XX-lea, poate chiar o trecere de la realitate obiectivă la lectură subiectivă.

Întâlnim dubiul în versurile Silviei Caloianu, scriitoare postmodernistă: „Acum **aş putea** spune că dragostea e o tarantulă din plantaţiile de banane”[9] incertitudinea este exprimată prin condiţionalul **aş putea**, care exprimă o probabilitate neconfirmată, dar, în acelaşi timp, prezentă. Comparaţia dragostei cu o tarantulă, specie de păianjen mare şi a cărei înţepătură este veninoasă, este una incertă, dintr-un punct de vedere, ar putea fi posibilă această asemănare, pentru că a suferi din dragoste ar însemna să te stingi de durere, încet şi chinuitor, la fel cum ar face-o veninul acestei tarantule, dar din alt punct de vedere, acest sentiment este capabil să dăruiască fericirea incomparabilă.

„Acum **aş putea** spune că vreau să dau foc memoriei”(*idem*) acelaşi condiţional **aş putea** afirmă prezenţa dubiului, ***ar putea spune,*** dar sentimentul este incert, durerea provocată de dragoste generează dorinţa de a da foc memoriei, dar ceva încă se mai vrea păstrat, emoţia trăită parcă cere drept jertă durerea.

„am respirat adânc-adânc aşa din bucuria aceea/ conştientă şi unică/ din care **parcă** a mai rămas/ şi va rămâne/ să te simt pe aproape”[10] dubiul este prezent prin adverbul dubitativ **parcă,** acest adverb, după Dicționarul Explicativ al Limbii Române, ar avea valoare de: „se pare că...; s-ar crede că...; (în construcții negative) nu prea; este posibil, se pare că da; ca și cum; ca și când.” (343)[11], în acest caz, trădând emoția care vine din trecut, dar care a rămas parcă aceeași atât în prezent, cât și în viitor.

„aici **ar putea fi** un poem dureros-dureros”[12] condiționalul **ar putea fi** prezintă apariția incertitudinii în momentul în care durerea este atât de sfâșietoare, confirmată fiind prin repetiția *dureros-dureros,* încât s-ar părea că nu mai e loc de nimic altceva decât de rău, dar, în același timp, apare o ezitare, gândul se oprește asupra frumosului născut tot din dragoste, sursa de durere, dar și de fericire, „dar nu voi face asta/ cât există în lume atâta frumos/ și numai/ din dragoste.”[13]

„îl ascultam **nu mai știu** ploua color din vitralii/ și nu eram acolo pentru mult adevăr/ nici pentru unul posibil” [14] starea de dubiu este confirmată de expresia dubitativă ***numai știu,*** creându-se o atmosferă unde era imposibil de înțeles realul. Ploaia color din vitralii era cea care evoca o stare incertă, de nebunie, de plăcere, de visare, de dragoste.

„am trecut și eu pe aici mon cherie/ **și poate** că voi mai trece/ pour te dire” [15] adverbul dubitativ **poate** trădează incertitudinea care apare în momentul în care s-ar prevedea o eventuală revedere. Nu este exclus faptul că aceasta va avea loc, dar cu un singur scop, *pour te dire,* pentru a spune că rana s-a vindecat, în caz contrar, întâlnirea nu ar fi posibilă, poate.

În romanul *Gemenii* de Mircea Cărtărescu, dubiul apare atunci când imaginea trecutului devine vagă, adverbul dubitativ ***parcă***, accentuând dorința de a recupera amintirea pierdută cu ajutorul anumitor elemente de decor:”Pe pereți se aflau măști hidoase de cârpă și **parcă** un instrument muzical, o sabie...”(24).[16]

Un alt exemplu, din același roman, „ Rânjea tot timpul ca o demonizată, dar **probabil** că era simpatică în zvăpăierea ei continuă” (27) redă starea de incertitudine cu ajutorul unui alt adverb dubitativ, ***probabil***. Ezitarea apare în urma unei concluzii bazate pe anumite acțiuni *Rânjea tot timpul,* care vorbesc despre o părere mai puțin obiectivă, dar totuși care oferă loc unei eventuale critici pozitive asupra aspectului *Ei.*

În romanul *De ce iubim femeile,* scris tot de postmodernistul Mircea Cărtărescu, întâlnim dubiul exprimat într-un mod mai lejer, neavând o încărcătură atât de profundă, ci, dincontra, cu o doză mare de pragmatism, care ar explica printr-un mod mai dur, trăirile și emoțiile.

„La glezna unui picior, o brățară din piele cu un citat, din Coran, **poate**.” (11) în acest exemplu incertitudinea este însoțită de o imprecizie. Nu este evident citatul scris pe brățară, dar se face o presupunere, plină de dubii, incertă, şansa de a coincide această presupunere cu adevărul fiind nesemnificativă.

„ [...] în acel moment am avut sentimentul limpede – nemaivăzut vreodată – că visez. Că, **poate**, toată viața mea de până atunci fusese un vis” (16). impactul în urma trăirii unui anumit moment a generat o stare de încertitudine, anume în limita dintre vis și realitate. Este pusă la îndoială existența, accentuându-se necunoașterea realității care produce o confuzie chinuitoare.

Sentimentul incertitudinii este întâlnit și în următorul exemplu: „Ea, o necunoscută, un plic folosit și aruncat, în care **poate** au fost bani sau **poate** heroină” (19) aici starea de dubiu este confirmată de repetiția adverbului dubitativ ***poate.*** Valoarea necunoscutei este estimată prin îndoială, un plic cu bani sau unul cu heroină, primul producând nebunie și goană, cel de-al doilea dependență și moarte.

„**Oare** făceau și ei efortul de-a fi normali, sau, pur și simplu, nu le păsa?”, (55) conform Dicționarului Limbii Române Literare Contemporane, **oare** reprezintă un adverb interogativ, „care întărește valoarea dubitativă a unor propoziții” (Vol. III), iar în exemplul dat, acesta accentuează încertitudinea în prezența unei nepăsări sau a unui efort depus cu scopul de a stabili un echilibru.

„Azi, când încă zece ani au trecut, știu că viața mea a fost, de fapt, un lung șir de cruzimi, nepăsări, neînțelegeri, răutăți de dragul răutății și prostii de dragul prostiei, cum sunt, **poate,** viețile celor mai mulți dintre noi” (Cărtărescu, 2005: 57) la îndoială este pusă existența, viața individului, plină de lucruri dure, care nu lasă în urmă decât reproș și părere de rău. Puțini sunt cei care nu-și irosesc viața în zadar, nu caută vinovatul în aproapele său, nu provoacă suferință prin cruzime doar din plăcere.

Expresia dubiului în literatură poartă o încărcătură semantică deosebită. În literatura postmodernistă, mijloacele de redare ale dubiului ar coincide la formă cu cele din literatura clasică, dar s-ar deosebi din punct de vedere semantic. Ritmul accelerat al vieții își pune drastic amprenta și pe literatura contemporană, unde lucrurile sunt spuse direct, exprimarea având un grad înalt de pragmatism.

În limbajul poetic postmodernist dubiul este identificat prin amalgamul de sentimente ce sunt trăite într-un ritm alert, la fel cum este și existența.

Incertitudinea este tot mai mare în condițiile în care viitorul pare nesigur, amenințător, pentru tot mai mulți oameni, viitorul se arată cu un efect anticipat negativ. Astfel dubiul devine o dimensiune importantă a vieții sociale, a evoluției, dar și o limită a capacității omului de anticipare și control al dezvoltării.

Dintr-un punct de vedere, trebuie să existe un echilibru între incertitudine și certitudine. Este foarte importantă certitudinea, dar nu cea absolută. Ea este un sentiment, iar atunci când se validează, de multe ori, își pierde din valoare. Omului îi place să caute certitudinea, să o simtă dinamică, pentru că în acel moment se reliefează un scop determinat, care-i stimulează gândirea, însă, uneori, când aceasta devine clară și înțeleasă, se pierde interesul și entuziasmul generat de căutare.

Dorința de a obține puterea, pentru a ajunge la dominația absolută, chiar și pentru un timp scurt, este o situație care duce la foarte multă incertitudine, stare care tot mai mult caracterizează secolul XXI. Într-o asemenea lume, unde puterea este doar o iluzie, incertitudinea devine un concept operațional.

Note

[1] Banu, Ion. *Platon Heraclitul*. București: Ed. Socialistă România, 1972.
[2] Muscă, Vasile. *Introducere în filozofia lui Platon*. Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1994.
[3] Banu, Ion. *Platon și Platonismul. Platon.* Ediție îngrijită de Petru Creția și Constantin Noica.Cluj, 1974.

[4] Banu, Ion. *Platon Heraclitul*.
[5] Bagdasar, N., Bogdan, V. Narly, C. *Antologie filozofică*, *Manualul lui Epictet*.
[6] <http://ziarullumina.ro/cuvant-de-intelepciune/cum-scos-descartes-certitudinea-din-indoiala>.
[7] Bagdasar, N., Bogdan, V. Narly, C. *Antologie filozofică*, *Fichete: Despre menirea omului în sine.* Bucureşti: Universal Dalsi, 1995.
[8] Eminescu, Mihai. *Mortua est*.
[9] Caloianu, Silvia. *nimic despre dragoste.*
[10] Caloianu, Silvia. *grafitti în oraşul vechi.*
[11] Academia Română Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan". *Dicționarul Explicativ al Limbii Române.*
[12] Caloianu, Silvia. *Antigodzila*.
[13] *Idem*. *Grafitti în oraşul vechi.*
[14] *Idem*. *Crăciun fericit.*
[15] *Idem*. *Pour te dire.*
[16] Cărtărescu, Mircea. *Gemenii*.

Referințe bibliografice

Dicționarul Explicativ al Limbii Române. Bucureşti: Univers Enciclopedic, 2009.
Dicționarul Limbii Române Contemporane. Bucureşti: Ed. Academiei Republicii Populare Române, 1957.
Bagdasar N., Bogdan V, C. Narly. *Antologie filosofică.* Bucureşti: Universal Dalsi, 1995.
Banu I. *Platon și Platonismul*. Cluj: Şcoala Ardeleană, 1974.
--- . *Platon Heraclitul*. Bucureşti: Ed. Academiei, 1972.
Cărtărescu, Mircea. *Gemenii.* Bucureşti:Humanitas, 2006.
--- . *De ce iubim femeile.* Bucureşti:Humanitas, 2005.
Eminescu, Mihai. *Poezii.* Bucureşti: Litera Internațional, 2012.
Muscă V. *Introducere în filozofia lui Platon.* Cluj-Napoca: Dacia, 1994.

Bârliba, Ionuț. „Ziarul Lumina", Cum a scos Descartes certitudinea din îndoială (8 iulie 2007).
<http://ziarullumina.ro/cuvant-de-intelepciune/cum-scos-descartes-certitudinea-din-indoiala>.
Caloianu, Silvia. „Agonia – Ateliere Artistice", *Poezii.*(24.03.2014)
<http://www.poezie.ro/index.php/author/0004698/silvia_caloianu>

LITERATURĂ ȘI INTERCULTURALITATE

LITERATURE AND INTERCULTURALITY

CZU: 82'06

PARADIGMA LITERATURII (POST)MODERNE ÎNTRE CONTRASTIVITATE ŞI (NE)ÎNCADRARE ORGANICĂ

Dragoş VICOL
Universitatea Liberă Internaţională din Moldova

The Revolution in Bessarabia, the awakening of national consciousness deeply marked the beginning of an unprecedented antagonism, not only in the social spheres but also influencing /having a great impact on the contemporary literary process. Which are the causes that degenerated in such outright confrontations, especially between the elder writers and younger ones, between the generations of pre-revolutionary period and the recent one? What happened to those that had raised large masses by their words to the anti-colonial fight? Why are they on different sides of the barricade and fight fiercely against others today? Why both groups are devoured by malicious ambitions and festering discords difficult to understand? Does this change of behavior represent the result of the fact that the revolution changed radically the sense of life in this region imposing new forms of expressing the existence and contradictions of modern man? We intend to offer some pertinent answers to these stringent questions (some exegetes consider them rhetorical i.e. without answers and dialectic finalities) by means of the given research.

Keywords: *literary paradigm, (post) modernism, mimesis, poetics, contrastive load, fatalism, anxiety, artistic reconsiderations, ethical-aesthetical integration, programmatic concept.*

Revoluţia din Basarabia, trezirea conştiinţei naţionale şi-au pus adânc pecetea pe începutul unui antagonism fără precedent la noi, dar nu numai în sferele sociale, ci influenţând puternic până şi procesul literar contemporan. Cenaclurile literare care au activat ani la rând fără surprize, acum au dat faliment. Dascăli venerabili şi ucenici, care până nu demult împărtăşeau aceleaşi concepţii şi idei literare, etice şi estetice, acum s-au înstrăinat unii de alţii. Literatura română din Basarabia arată ca după un zguduitor cutremur. Oamenii de litere nu se mai pot împăca între ei, îşi aruncă învinuiri reciproce, îşi consideră lucrările sterile, aproape nule.

Care sunt cauzele care au degenerat în asemenea confruntări făţişe, îndeosebi dintre scriitorii mai în vârstă şi cei tineri, dintre generaţiile perioadei prerevoluţionare şi ale celei din timpul recent? Ce s-a întâmplat cu cei ce au ridicat prin cuvântul lor masele largi la lupta anticolonială? De ce astăzi s-au pomenit pe diferite părţi ale baricadei şi duc o luptă înverşunată unii împotriva altora? De ce ambele tabere sunt devorate de ambiţii maladive şi de discordii fetide greu de înţeles? Oare această modificare de comportament se datorează faptului că revoluţia a schimbat radical sensul vieţii pe aceste meleaguri, impunând noi forme de exprimare a existenţei şi a contradicţiilor omului de azi?

Să vedem ce a însemnat epoca prerevoluţionară în viaţa generaţiei mai în vârstă, care a fost idealul ei, ce a adus-o la impasul de a nu se încadra organic noii paradigme a literaturii moderne?

Este binecunoscut că majoritatea scriitorilor din generaţia mai în vârstă au fost oamenii unui timp istoric concret, ce s-a caracterizat totuşi prin linişte şi echilibru,

permițându-le, așadar, să-și creeze operele artistice molcum, fără să fie marcați de conflicte deosebite. Creația lor, deși în multe cazuri de o oarecare valoare artistică, n-a fost ruptă de procesul literar național, perioada postbelică fiind o continuare a lui. În fond, această literatură a fost dominată de „principiile” și de temele realismului socialist.

Ca orice epocă distinctă, realismul socialist s-a manifestat în literatura basarabeană destul de prolific. Scriitorii acestei perioade n-au cunoscut problematica și angoasele marilor convulsii sociale. Lor le-a fost absent, aproape în totalitate, sentimentul fatalității și cel al distrugerii. Ei s-au contopit cu timpul în care au trăit, iar împăcarea lor cu societatea și cu sine a fost o împăcare cu lumea. Ei n-au avut nicio clipă de ezitare în a aprecia că tot ce au creat va purta semnul durabilității, rămânând exponenții unei epoci cu toate inconsecvențele și tribulațiile inerente, epocă ce i-a răsplătit cu multe onoruri, pe drept, ca și pe nedrept.

Acum să vedem ce a însemnat revoluția pentru generația tânără? Istoricește, orice perioadă de decadență se manifestă printr-un clivaj de la vechiul conținut de viață, prin apariția noilor contradicții și idealuri ale oamenilor. Viața anostă, pașnică și liniștită de mai înainte a cunoscut acum curenți amețitori, s-au transformat într-o veritabilă cavalcadă. Dezacordul dintre conservatorism și democrație, procesul de emancipare națională s-a intensificat până la limită. Antagonismul vechiului conținut al vieții și conținutului ei nou au atins culmi paroxiste, distrugând insignifianța, insuficiența, abolind totodată barierele modului de gândire perimat.

Dacă altădată procesul literar decurgea în tihnă, lent, acum semnificația lui e pur și simplu dramatică. Generația tinerilor scriitori nu mai poate tolera timpul trecut, dar nici pe cel prezent. Pe ea n-o mai pot satisface curentele literare vetuste, nici formele anchilozante de exprimare. Pentru aceștia, scriitorii mai în vârstă care și-au cucerit notorietatea au devenit aidoma unor proscrișii. Și calea unică de a se afirma, de a se impune este preluarea cu forța a puterii din mâinile acestora, ignorarea completă a operelor predecesorilor.

În fața alternativei ispititoare de a crea o literatură cu un țesut nou și cu forme inedite de exprimare nu-i poate stăvili nimic. Ei au uitat că literatura postbelică din Basarabia n-a început cu afirmarea noii generații de scriitori, că izvoarele viguroase vin de mai departe, din munții scrisului marilor personalități literare de până la dânșii: Ion Druță, Grigore Vieru, Victor Teleucă, Gheorghe Vodă, Petru Cărare, Ion Vatamanu, Vasile Vasilache, Vladimir Beșleagă, Serafim Saka, Mihai Cimpoi, Nicolae Dabija, Vasile Romanciuc, Leonida Lari, Marcela Benea, Andrei Țurcanu etc., că lucrările de o aleasă valoare ale acestora au apărut în timpul neguros al dictaturii. Noua generație este convinsă că literatura modernă a Basarabiei a început anume cu ei și sunt, în consecință, necruțători cu totul ce s-a scris până la dânșii. Avem de-a face cu o injustiție? Poate.

Să trecem în revistă doar câteva exemple din „polemica” scriitorilor basarabeni din perioada decadenței: „Scriitorii mai în vârstă nu mai pot fi citiți astăzi, ei au scris poeme de stradă”, „Creația lor reprezintă un amurg al literaturii”, „Vechea generație de scriitori nu se poate integra în Europa”.

Necruțătoare sunt însă și acuzele aduse tinerei generații de scriitori: „Când vine apa cea mare, întotdeauna se ridică la suprafață și foarte multe gunoaie”, „Scriitorii tineri au cerul gurii negru”, „Tânăra generație ne calomniază pentru că le umbrim propria glorie”.

După cum vedem, diatribele aduse unei tabere de către cealaltă sunt egale ca virulență și gravitate. Și să dai dreptate uneia sau alteia nu este deloc ușor. Dar să le luăm pe rând.

Revoluția, care orice mare seism social, a determinat negarea modului vechi de viață, a ritmului lui, trezind lumea din somnolența în care a trăit multe decenii. Literatura, care nu este decât o problematizare a vieții, își caută și ea noi conținuturi și forme de exprimare inedită. Așadar, formele consacrate, tiparele clasice în care și-au scris operele generația mai în vârstă nu mai corespund aspirațiilor și viziunilor omului modern, ele devenind indubitabil, perimate. Oricât de genial ar fi scrise azi niște imnuri, elogii sau ode, ele nu vor mai avea priză la cititor. Pentru a surprinde sensul intim al noii epoci, pentru a releva momentul istoric actual avem nevoie de forme adecvate timpului nostru, forme capabile să satisfacă exigențele spirituale ale începutului de mileniu III.

Tânăra generație de scriitori, mai sensibilă și mai receptivă la schimbările ce au loc, a perceput mai repede semnificația actualului moment istoric și a inventat forme moderne de exprimare. A făcut acest lucru fără ezitare, conștientizând că doar astfel se poate afirma. Dar deoarece postmodernismul nu prea a avut tradiții la noi, n-a existat ca *școală, istoric* și *concept programatic*, junii scriitori au început să-l împrumute stângaci de la scriitori postmoderni din țările Europei și în special din România. Și acest curent, în starea lui embrionară, este atât de timid, de fragil și pe alocuri caricatural, încât este dezavuat de cititorul basarabean, educat atâtea decenii în duhul apăsat al tradiționalismului.

Care este deci ieșirea din impas, ce i-ar putea împăca din nou pe scriitorii basarabeni, ce i-ar putea determina să renunțe la facțiunile rebele, ce i-ar putea determina să se încadreze într-un nou proces literar fecund, care ar genera opere de o autentică valoare?

Răspunsul îl identificăm doar apelând la experiența țărilor civilizate din Europa. Perioada de decadență, antinomia clasicism-postmodernism nu sunt elemente inedite și specifice exclusiv procesului literatura din Basarabia, prin acest purgatoriu au trecut toate statele în care s-au produs revoluții, au fost supuse acestei „operații" fără anestezie toate literaturile moderne.

Apariția unei literaturi postmoderne în Basarabia nu poate avea loc fără un proces dur de năruire, de eliminare a balastului literar. Scopul noii literaturi este de a aprofunda, prin problematizare, sentimentele și aspirațiile omului, de a-l determina să contemple viața sub semnul succesului și al devenirii ontologice.

Referințe bibliografice

Literatura română postbelică. Integrări. Valorificări. Reconsiderări. Chişinău: Tipografia Centrală, Chişinău, 1998.

Rotaru, Ion. *O istorie a literaturii române*. Bucureşti: Editura Niculescu, 2000.

Cimpoi, Mihai. *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia*. Galaţi: Editura Porto-Franco, 1997.

Orientări artistice şi stilistice în literatura contemporană. Vol I-II. Chişinău: CEP USM, 2003.

Micu, Dumitru. *Scurtă istorie a literaturii române.* Vol. IV. Bucureşti: Editura Iriana, 1997.

Manolescu, Nicolae. *Literatura română postbelică. Lista lui Manolescu. Critica şi eseul.* Braşov: Editura Aula, 2003.

CZU: 811.111.09

THE PERSIAN QUEST IN "BLOOD AND GUTS IN HIGH SCHOOL" (1984) BY KATHY ACKER

Mihaela JIPA
"Al. I. Cuza" University, Iasi, Romania

This paper (*Persian Quest in Blood and Guts in High School* by Kathy Acker) takes a contemporary novel as its departure to talk about recent tendencies in postmodern literature. Kathy Acker's "Blood and Guts in High Schoo" (1984) is an experimental fiction filled with history, politics and theory. Acker, often termed as being mainly a punk poet, makes extensive use of metafictional strategies to reflect on the process, nature and techniques of writing. Belonging to the literary genre of cyberpunk (a mixture between science fiction and fantasies of virtual reality), Acker`s novel is hinting to the strategies of contemporary writing and literary criticism in general, about genre conventions, as well as topics like (post)genre and technology. The core idea of our paper is the analysis of this experimental fiction, the novel in question combining narration with poems, dream maps and erotic drawings. Using the techniques of collage, the novel has different narrative voices and it seems to be written in a new language of an experimental style: parody, plagiarism, pathological oedipal family structure (which mirrors the larger political frame of global capitalism, with its odd desires and economic or sexual oppression), all these are describing a postmodern inferno. The paper will focus on the protagonist`s acquisition of Persian language, describing Janey`s struggles to discover, experience and understand a totally different world as opposed to the Western one. Regarding the main thesis, we intend to prove that Orientalism is being used as a stereotype in Acker`s book and the arguments will corroborate Said`s famous analysis of Middle Eastern and East Asian cultures with the protagonist`s views on this highly provocative subject.

Keywords: *acquisition of language, cross-cultural symbolism, Oriental philosophy, feminine identity, gender issues, stereotypes.*

Motto: *not reading, or thinking, but going out again*
from the dark of her father's house to where
a greeny light was seeping through the woods,
amazed at that perfect answer to the youth
John Burnside, poem *Sick Room* (1992: 18).

The core idea of this paper is analyzing the experimental recent Occidental fiction informed by politics, history and theory. Written in 1978 but published in 1984, Acker's punk text mixes the narration with poems, dream maps and nude drawings.

Using the techniques of collage[1], the novel has different and unreliable narrative voices and it seems to be written in a new language, characterized by antirealist (often anti-male or resembling gender studies[2]) experimental style: parody, pastiche[3], plagiarism, pathological oedipal[4] family structure (that mirrors the larger political frame of global capitalism, with its odd desires and economic or sexual oppression), all describing a postmodern inferno that shocks the reader through violence, slavery and criminality.

However, Acker wisely balances Janey as a character by adding in her manifest destiny[5]: feminine subjectivity (the lure for home, love and protection), the complex sides of human identity (deeply desiring for control, adventure/danger and wild bodily experiences), the plausible teenager's crisis as a general background (Janey is negotiating her image about herself and in front of the others with incredible "blood and guts"), and a powerful inner-tool against bodily pain, unhappiness and loneliness – Janey's artistic personality, her passion for Oriental culture, even her odd visual sexuality becoming a means for self-liberation.

This paper will focus on the protagonist's acquisition of the Persian language, describing her struggles to discover, experience and, therefore, understand a totally different world as opposed to the Occidental one. Regarding the main thesis, I intend to prove that Orientalism[6] is being used as a stereotype in Acker's book and my arguments will corroborate Said's famous analysis (1978) of Middle Eastern and East Asian cultures with Janey's views and my personal interpretation on this highly provocative subject.

Janey's Possible Reasons for Learning Persian

Janey is fond of poetry since high school, when she discovered Sextus Propertius, a Latin poet; however, her artistic personality and her quest for values and equal rights between sexes, in general, must be reasons for her desire to understand Persian culture. Being a character of action, not only that she struggles to teach herself the grammar and writing, but she visits the Asian countries, ending to meet her death and the eternal resting place there.

Taking into consideration that the most powerful symbol of Persian philosophy over the English-speaking countries is Omar Khayyam's poetry[7] (which simply, but deeply, describes their love for wine and for bodily pleasures) and that Janey also needs endless sources and ways of expressing her tormenting desires on paper, this might just be a serious reason for her to search for a new language and an exotic cultural approach.

From the literary criticism point of view, I personally find very interesting the fact that Acker's novel was published after Said's book and its world-wide scholar impact, and I dare even make at least two speculations. Janey's name as a protagonist maybe mirrors her lover's (Genet) or it simply represents a generic, feminine common name, but as a coincidence, Said dedicated his cultural study to "Janet and Ibrahim". Moreover, Janey instinctively applies to herself the concept of *Fata Morgana* (the idea of outburning the body and mind, that leads to dangerous mirage in the deserts of Orient)[8] throughout her short but vivid life, and Said's text funnily used as a motto: "The East is a career. Benjamin Disraeli, *Tancred*." Therefore, I can stress that Janey suffers two abortions and even ends up in jail later, paying the real, Oriental price for a "career towards powerful femininity". Said obviously underlines that the East resembles our Western implementation of concepts upon values (basically, the results for inner satisfaction are the same), what differs being only the cultural value and the price to be paid.

Janey is not superficially attracted by the images of the ancient Orient so carefully represented in her last, more complex drawings; as a fictional character, she aims to become a cross-cultural symbol for a destiny that cannot be defeated

(but must be fought, at least), resembling maybe that of the slaves from old times or the women's life-path in Muslim countries.

The fact that she is a bright, modern American, but also a poor and lonely young woman having breast cancer, is as depressive (even if it helps her to escape prostitution) as the Islamic cultural opposition, even at present, towards equal rights in society (however, Said mentions in his preface that the notions of "modernity, enlightenment and democracy are by no means simple and agreed-upon concepts." – 1978).

Acquisition of Language

Regarding the ways Janey is focusing on Persian, simple grammar (almost twenty sheets without page-numbers), but then the complicated drawings on the Oriental values, reflect the depths that she is able to comprehend, using both her experience and imagination. Before actually reaching Tangier and Alexandria, Janey explains the desire of accomplishing her dreams: "You are the only thing that matters. You are my hope and I live for you and in you. You are rawness and wildness, the colors, the scents, the passion, events appearing. You are the things I live for. Please take me over" (Acker, 1984: 37).

Moreover, it is common knowledge that overcoming one's limits and acquiring a valuable cultural language makes the human being trusting her powers; even if Janey has not met painless love in practice, in theory she is extremely and ironically experimented: "Love goes away only when your mind goes away and then you're someone else" (*ibidem:* 42). She also underlines that "most people are what they sense" (*ibidem:* 57) and that "her mind wouldn't admit defeat. It kept flying and flying" (*ibidem:* 60).

For Janey, the Persian language hides cultural treasures and new sensations to be discovered: "the only thing we have, […] which separates us from the beasts is Culture. Culture is our highest form of life. And it is literature more than any other art which enables us to grasp this higher life, for literature is the most abstract of the arts. It is the only art which is not sensual" (*ibidem:* 64). This way of seeing things makes her a true artist, later influencing the mentality and the rights of those suffering next to her.

The first Persian lessons show words of childish style, but with dramatic symbolism and bright colors: "Janey is an expensive child, but cheap" (*ibidem:* 72), "the woman's smell" (*ibidem:* 80), odd verbs for a basic level – to beat up, to kidnap (*ibidem:* 81) – that are put then in poetic, bodily combinations – "to eat Janey" (*ibidem:* 84) – finally, discovering longer translations into English: "The biggest pain in the world is feeling but sharper is the pain of the self" (*ibidem:* 87).

Janey is aware that poetry and drawings open new doors to the soul – especially for the lonely and oppressed ones or just for the dreamers – so her temperamental personality brings out visions about "the insides of a woman", describes her sexual desires using violent language, tries to calm down the agony of loss (concerning love, hope, truth), using the Persian symbols maybe as a surrogate for the ones that she found rotten in Western civilization.

As seen already, Janey desperately tries to improve her mind and bodily experience, each chapter of the novel presenting dissociated, but "turn point-aspects" of destiny, some of the last pages even resembling a theatrical coordination

– the flames that repeatedly burn the stage of Janey's imagination also mesmerize and torture her, her always sick body is feeling Death, almost desiring it as the ultimate challenge: "You're the biggest and best rebel who is. […] When I'm dead, I'll find out" (*ibidem:* 134).

Moreover, sharply moralizing gender issues, Janey sees life more as a prison than a liberating proof: "most of us don't know we live in prisons" (*ibidem:* 65) (equal for Eastern and Western cultures); she pities herself but also Muslim women because they are seen as tools, not as true beings – and if one lives "according to non-materialistic ideals, is the wild antisocial monster" (*ibidem:* 66), the person is perceived by her people as being "worse than garbage" (*ibidem:* 67). As if mirroring Said's complex theory of West ("Us") versus East ("The Others") cultural facts, Janey expresses it artistically simpler: "Whatever happens to you happens to the ones you're connected with. Whatever happens to them happens to you" (*ibidem:* 93-94) – then adding: "How can I know the difference between sanity and insanity?" (*ibidem:* 96) , "I wish you would know this nightly agony" (*ibidem:* 103).

Said's cross-cultural life experience and his book speak about the same odd dichotomy, the struggle that women have to face regarding their social role and deep, inner desires: the imaginative geography and its representations, the Oriental residence and scholarship – the lexicography and imagination, latent and manifest Orient. He explains from the first pages that the Arabs have continued to fuel enormous change, struggle, controversy…war.[9] Just as Acker's novel, his text is "a book about culture, ideas, history and power, rather than Middle Eastern politics […] a book tied to the tumultuous dynamics of contemporary history" (Said, *preface*). Analyzing the Other, he concludes that our Western views upon Arab and Muslims have been "massive and calculatedly aggressive […] their backwardness, lack of democracy and abrogation of women's right" are polarizing the minds, territorially reducing, not helping a deeper humanism. As if describing Janey as an outstanding character, Said stresses that a pluri-cultural life of both West and Islam leads to a special intellectual and moral responsibility (*ibidem*).

As every dream, Janey's first opinion about Islamic culture is a fantasy, marked by an innocent and superficial approach: "In Persia everyone does whatever they want. […] many Persian girls […] you can have Turkish coffee and hash" (Acker, 1984: 99). She is completely sincere about the way her soul decides facts: "At one point Janey fell in love with the Persian slave trader because she had nothing else to feel. She had to write poetry to him" (*ibidem:* 101). Later, in one of her poems, she realizes sadly: "I know how horrible Slave Trader can be,/ Temperamental and raging like all the Arabs I've seen – / but I couldn't leave him" (*ibidem:* 102).

Now being the Others' slave, she rhetorically asks in deep pain: "If you have no pleasure to live for, do you want to live?", "If you have no mind to live for, do you want to live?" (*ibidem:* 110).

However, Janey captures also the hidden comfort of being just a slave: "is easy. I mean you have the same emotions over and over again, the same thoughts, the same body, and after a while you'll see it all in your mind: you're stuck to your mind" (*ibidem:* 112).

But she "had always been the first in her group to explore whatever frontier presented itself" (*ibidem:* 116) and even if she had cancer, Janey is lured by Tangier, the place of magic, her last journey to the end of the night, pain and

disappointments. Her artistic personality mirrors her old French lover Genet's experience: "Loneliness and poverty made me not walk but fly" (*ibidem:* 117). He also underlines deep ideas about the Orient: "Personally, I think Arabs are extremely sensitive when it comes to questions of morality" (*ibidem:* 118), even concluding that West and East have no "absolute yes … or absolute no" (*ibidem:* 119). But as any white intellectual, Genet also trusts only he himself feels: "Movies and novels have made Tangier into a scary place, a dive where gamblers hanggle over the secret plans of all the armies in the world. From the American coast, Tangier seemed to me a fabulous city. It was the very symbol of treason" (*ibidem:* 128) – adventure is all that matters for the couple, "everything else is dead" (*ibidem:* 129).

Ironically, concerning her lover's also deviant sexuality, Janey pities him: "Genet doesn't know how to be a woman. […] He has to get down on his knees and crawl mentally every minute of the day. […] Women aren't just slaves. They are whatever their men want them to be. They are made, created by men. They are nothing without men" (*ibidem:* 130). Her thoughts slightly resemble the ancient concept of *the Circassian women* living as slaves in the Sultan's imperial harem, being extremely beautiful and, therefore, fate transforming them into a living object for manly pleasures.[10] According to history, these perfect bodies, usually in their teens, were simply kidnapped by the territorial conquerors or even sold by their poor families to the divan – the court of the palace. For the ancient mentality, this life was a honor for women, they developed in time a genteel personality, accepting their role of a trope and playing a big part in the concept of Orientalism – a general term nowadays used by the Western culture for all the strange ideas that lead the Arabic world.

However, Janey has not even the "luck" of being a Circassian – reason for imagination and admiration, or stirring poetic expressions in others – she feels herself dirty and sick, Genet rejects her badly, even explaining to her that she belongs at the very end of the Islamic social world (Acker, 1984: 130). She is now so poorly defeated in prison that the men "tell her who she is […] You have every vice in the world […] You have no rights […] All the pain in the world's is in your thoughts" (*ibidem:* 133). As she has always done before, Janey will rebel again, because for a tyrannical Oriental leader "workers are pigs, women are worse, but she's something else […] she's convincing criminals and prostitutes they're people. If they think they're people, they'll revolt against us […] The truth is we can let them do what they want as long as we convince them to stay alive" (*ibidem:* 135) – hinting that society needs women's and slaves' arms to survive decently.

This is the moment when Janey realizes that language is a sheer record of screams, a knife between people, a way to express men's power – moreover, wars, not only the linguistic one, are the capitalist's toys (*ibidem:* 136). Mastering both English and Persian culture, she concludes: "The writing is terrible plagiarism because all culture stinks and there's no reason to make new culture-stink" (*ibidem:* 137).

As if she were ending her fictional destiny with a real testimony, Janey's drawings on the last pages are like her old dreams, clear and full of now Persian not erotic symbols: ancient powerful animals (the elephant, the snail), the bracelet (as a minimalist golden-cage), the sun (the emperor of all), the giant alligators (the evil), the huge bird (the soul). She depicts land as one "of skulls", the waters full of

dangers and mountains having a "main and only road" – she learned this throughout her struggles and from the ancient books that are about human transformation. "Shall we stop being dead people? Shall we find our way out of all expectations?" (*ibidem:* 147) – are questions which for Janey had affirmative answer. Seeing life as a journey, an adventure of senses and not as a given-fact, her soul understood from early childhood that it takes time and pain to reach the point where one's desires should be, especially those that drive us mad.

The East River as a symbol for both death and renewal, the three nights and three days to find peace in the Saba Pacha Cemetery in Luxor, the snakes that are killed twice, but died only by itself, all mirror the dual parts of every culture and personal history – it might be true that the devil is just an image, a mirage and a promise, some cruel embodiment that uses every trick in the book to win souls, but "other Janeys" are born and the pure dream for love and equality is brought to light again (*ibidem:* 165).

Janey desired but never accomplished a full feminine identity - except maybe through her poems – aiming for sensuality, but receiving terrible tortures, having the "guts" to personalize her perceptions and opinions, all of her tactics making the novel resemble somehow a timeless, feminine, collective memory of the oppressed – trauma and sex are Janey's shadows, the best friends she never had, the chains of every adult person who is "just human".

Moreover, if in her next novel, Acker also wisely mocks our culture, stipulating that "lying is part of the Arab culture in the same way that truth-telling and honest speech're American" (Acker, 1986: 25), in this one she underlines that "a throw of the dice never will abolish chance" (Acker, 1984) – referring to those women who endlessly fight for their freedom, to the power of arts, to the inner wars that will go on until personal equilibrium is achieved. Janey, innocently and desperately, asks Genet: "Is desire OK?" (*ibidem:* 138) – explaining the way she thinks: "I want you to be without hope. I want you to choose evil. I want you to feel hatred and violence" (*ibidem:* 139) – because only then a man will understand how much any woman or slave lures for freedom of mind, for equal bodily pleasures, for no cultural boundaries: "the desert is absolutely brilliant" (*ibidem*).

Conclusions

Therefore, the Orient "was almost an European invention, and had been since antiquity a place of romance, exotic beings, haunting memories and landscapes, remarkable experiences" (Said 1) – and Janey as a feminine destiny proved that she aimed to grasp value for herself. Also, in his "Persian Letters", Montesquieu is aware of the pivotal role of women within various regimes (Schaub 19); in an interview given to a famous American journalist, Acker explodes about the fact that still "Alles ist sexistisch!" (Juno 155); the Scottish writer John Burnside describes "a shining configuration of old gods […] the imprint of a child who has never come indoors and never will, who stays out in all weathers, who will never grow up or die, who is always, in all circumstances, *out to play*" (Burnside, 1991: 43). Personally, I believe that Janey's erotic and literary resonances are less trivial and ultimately idealistic concerning the issues of Orientalism and world power-struggle in general.

The vital web of her passions has used indeed the Eastern symbols as stereotypes for "personal culture" as a wider concept of the self, and her liberation through death (which also implies a rebirth over and over again, until reaching perfection) expands the gender-debate, underlining the implications of narrow horizons, no matter if they are justified by the traditions of the Others or by the egocentric perspective of Us.

Notes

[1] Available on web: http://en.wikipedia.org/wiki/Collage, 2013-09-09
[2] Available on web: http://en.wikipedia.org/wiki/Gender_studies, 2013-09-09
[3] Available on web: http://en.wikipedia.org/wiki/Pastiche, 2013-09-09
[4] Available on web: http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/7480422, 2013-09-09
[5] Available on web: http://en.wikipedia.org/wiki/Manifest_destiny, 2013-09-09
[6] Available on web: http://en.wikipedia.org/wiki/Orientalism, 2013-09-09
[7] Available on web: http://en.wikipedia.org/wiki/Omar_Khayy%C3%A1m, 2013-09-09
[8] Available on web: http://en.wikipedia.org/wiki/Fata_Morgana_%28mirage%29, 2013-09-09
[9] The Arab-Israeli War which started in 1967
[10] Available on web: http://en.wikipedia.org/wiki/Circassian_beauties, 2013-09-09

Bibliographical References

Acker, Kathy. *Blood and Guts in High School*. New York: Grove Press, 1984.
--- . *Don Quixote.* New York: Grove Press, 1986.
Burnside, John. *Common Knowledge.* London: St. Edmundsbury Press, 1991.
--- . *Feast Days*. London: St. Edmundsbury Press, 1992.
Juno, Andrea. *Angry Women in Rock – Die weibliche Seite der Avantgarde.* Hannibal Verlag, 1997
Said, Edward. *Orientalism*. New York: Random House, 1978.
Schaub, Diana. *Erotic Liberalism.* Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, 1995.
Scot, Charles. *Persian and Arabic Riddles; a language-centred approach to gender definition*. Bloomington: Indiana University, 1965.

http://en.wikipedia.org/wiki/Circassian_beauties
http://en.wikipedia.org/wiki/Circassian_beauties
http://en.wikipedia.org/wiki/Omar_Khayy%C3%A1m
http://en.wikipedia.org/wiki/Fata_Morgana_%28mirage%29
http://en.wikipedia.org/wiki/Collage
http://en.wikipedia.org/wiki/Gender_studies
http://en.wikipedia.org/wiki/Pastiche
http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/7480422
http://en.wikipedia.org/wiki/Manifest_destiny
http://en.wikipedia.org/wiki/Orientalism

CZU: 81'373.612.2

THE WORLD AS A METAPHOR – PERSPECTIVE UPON ITS CULTURAL AND STYLISTIC IN-BETWEENNESS

Simona Catrinel AVARVAREI
University of Agricultural Sciences and Veterinary Medicine «Ion Ionescu de la Brad» Iasi, Romania

Describing a paradigm of research which aims at exploring the metaphoric problematic that supports the intellectual and emotional construct of energies and tensions any language stands for and intimately relies upon, this study (re)visits, from a cultural and stylistic perspective, the long, yet enthralling route metaphors build from plain commonness to absolute mystery and inaccessibility. Imbued with mythological, philosophical, religious, anthropological as well as scientific reflexions, the cultural metaphor transfigures, at its highest, the game of creative intertextuality while magnificently highlighting its ontological dimension. Like the world itself, metaphor is nothing but an enigma (Aristotle), an instrument that God uses to build His creation (Ortega y Gasset), and which transforms any human being into a universe (Gillo Dorfles). There is no escape from metaphors, as I. A. Richards pointed out almost a century ago; furthermore, E. L. Doctorow argued that the development of civilisations is essentially a progress of metaphors. Consequently, social sciences - sociology, history, philosophy, psychology, economics, political sciences, law, geography, education rely upon metaphors to construct their dominant scaffolding that often replicates patterns taken from mythology, philosophy, religion and science. Interpreting metaphors may be read in terms of explaining the cleavage that separates different cultural horizons and this is one of the angles of research of this study, inspired by Vico's belief that man has imposed his own nature to surrounding nature through great anthropomorphic metaphors giving thus birth to culture and cultures.

Keywords: *metaphor, symbolism, figurative language, interculturality, image, creative thinking.*

Metaphor is perhaps one of man's most fruitful potentialities.
Its efficacy verges on magic, and it seems a tool for creation which
God forgot inside one of his creatures when He made him.
José Ortega y Gasset

The world is an endless enigma as Umberto Eco saw it, and Aristotle before him; and it could not have been otherwise since it is God's utmost creation which dawned in words, at times when the Word was God. The world itself may be regarded as a metaphorical transposition of the seeds of heavenly extraction "over" to a budding, yet to be explored and continuously metamorphosing territory. As divine creations, metaphors are not to be "trifled with", for love, God's supreme gift, is not to be foiled with, since "a single metaphor can give birth to love" (Milan Kundera).

Departing from the Greek etymology of the word itself (*meta* + *pherein*), metaphor is something that "carries / brings over" in its attempt to "harmonise the sadness of the world", if the honourable reader allows us to paraphrase A. E. Housman's definition of poetry. One Inuit proverb majestically carries this

message across time and cultural horizons, being massively used nowadays to comfort people at times of excruciating pain and unbearable suffering – "Perhaps they are not stars in the sky, but rather openings where our loved ones shine down to let us know they are happy." If imagery carves its way deep into the flesh of figurative language, then some of the first metaphoric projections which the world 'carried over' from its crude, material outline towards inner abysms of quiet introspection may be the paintings on the walls of the Altamira cave, the delicate, yet mysterious face of the Lady of Elche, the ancient Indian temples imagined as images of the human body, or any of the not yet entirely deciphered European Upper Palaeolithic *Venuses*. The prehistoric man moulded animal silhouettes in clay, cut them in bones or painted them on cave walls in some of the earliest exercises of creative and magical thinking. This transmutation of his, suspended somewhere in between symbolism and allegory, meant that once an actual thing or being was represented and the moment it turned into a certain mode of expression, it fell under the power of the creator - hunter or worshiper alike. The metaphor (*translatio*) was at the very core of rhetoric, the ancient art of elegant utterance which, through exquisite exercises of refined speech based upon an enthralling and completely original system of reflecting and perceiving reality; this is how one such, nowadays most common expression, *homo homini lupus*, came to life, articulating an innovative thinking built on infinite strings of the finest intellectual connotations.

We find ourselves at the crossroads of metaphors, which, as Northrop Frye argues, share elements of both; I. A. Richards considers metaphors as 'tools' through which a poet comes to control feelings, enhancing, thus, the fact that the figure itself is the result of some sort of transfer. Philip Wheelwright is of the opinion that what seems to matter in a metaphor is "the depth at which the things of the world, whether actual or fancied, are transmuted by the cool heat of the *imagination*" (*apud* Avădanei, 1999: 78).

Looking at the world through the 'cool' lens of science makes all those who dedicate themselves to the study of the bewildering Mother Nature become passionate explorers –in the most authentic framework of the semantic context – of imagination itself, as Albert Einstein famously said that "imagination is more important than knowledge." Frank Wilczek, physicist himself and Nobel Prize Laureate (2004), argues that both are equally important since, according to him, knowledge without imagination is barren. Science has proven that the Universe is made up of atoms, which are made of protons, neutrons, and electrons; protons and neutrons consist of infinitely smaller units called quarks and gluons, and the question still remains if quarks are the fundamental particles, or if there is something smaller yet. At the heart of all these lies what physicists call the Higgs boson, or the Higgs particle, the one that wrote the rules for everything that followed the moment of clash of energies of the universe's earliest moments.

Since knowledge and imagination must have been encoded in the forces responsible for the birth of the Universe, the puzzle piece that seems to be the *seed* of all creation is now known as the

God particle; Leon Lederman, another Nobel Prize-winning physicist, is the one who coined the phrase, which, although not very popular among fellow scholars, has gained immense popularity among the science-laymen proving, if necessary, that the whole world is a metaphor-encrypted enigma.

The Universe, as synecdoche for what we generically refer to as reality itself, has been minutely explored before the LHC (Large Hadron Collider) of the CERN laboratories through the scrutinizing, yet infinitely delicate and nuanced lenses of metaphors. Let us consider the following fragment from William Shakespeare's comedy *As You Like It* (III, 2):

> *R o s a l i n d: […]* Time travels at different speeds for different people. I can tell you who time strolls for, who it trots for, who it gallops for, and who it stops cold for.
> *O r l a n d o:* Okay, who does it trot for?
> *R o s a l i n d*: Well, it trots for a young woman between the time she gets engaged and the time she marries: the time that's passed may only be a week, but it always feels like seven years.
> *O r l a n d o:* Who does time amble for?
> *R o s a l i n d*: For a priest who doesn't know his Latin or a rich man who is free from the gout. The one sleeps easily because he isn't up late studying and the other lives merrily because he's free from pain. The first lacks the burden of intense, exhausting study, and the second is spared the burden of heavy, exhausting poverty. Time ambles for both men.
> *O r l a n d o:* Who does it gallop for?
> *R o s a l i n d*: For a thief on his way to the gallows. Such a man walks as slowly as possible and, even so, gets there too soon.
> *O r l a n d o:* Who does it stand still for?
> *R o s a l i n d*: For lawyers on vacation, because they sleep their holidays away, with no sense of how time moves.

The metaphor has just proven its gift of capturing and explaining reality; the interesting aspect in this dual relationship is that the further the metaphor distances itself from the path of reasoning, the clearer its reflection and keener its understanding of reality. Shakespeare may be considered as precursor of the phenomenological school, anticipating Henri Bergson's thesis of 1899 published in his famous *Essai sur les données immédiates de la conscience* (*Time and Free Will*) where he speaks of the dichotomy between the abstract time, a sum of juxtaposed immobile moments and the real time, which he refers to as *durée réelle*. The very heart of his theory and perception over time dwells in the feeling, that profound emotion or impression that supports all differences between the ways in which psychic experiences are perceived, assumed and lived. The philosopher argued that whereas objective time is a mental, abstract, linear construct, it is only the subjective perception of it – which he refers to as duration that is *real* for all those who come to experience it.

Another French scholar, Jacques Le Goff, in his book, *Time, Work, and Culture in the Middle Ages*, shows that in 1355, in the commune of Aire-sur-la-Lys, time lost its circular, all divine character in favour of a rather linear, material and extremely lucrative dimension of it; it all started with

> […] the royal Governor of Artois permission to the people of Aire-sur-la Lys to build a belfry whose bells would chime the hours of commercial transactions and the working hours of textile workers.[…] The communal clock was an instrument of economic, social and political domination wielded by the merchants who ran the commune. […] Merchants began

> replacing the Church time with a more accurately measured time useful for profane and secular tasks, clock time (35).

The chime of the bells echoes one of the first actually vibrating metaphors that have come to (re)define the world as we know it. It was this time, the linear and profane one that lawyers put to a halt which Shakespeare wrote about, as he also wrote about other facets of Cronus projected against the wide array of human emotions. Once again, the ineffable in the world of feelings, imagination becomes inexplicable in the realm of exact predictions and scientific paradigms.

Usually defined through its capacity of operating a change of meaning based on a shortened simile, metaphor encloses two distinct paradigmatic units, which, under certain circumstances and associations, neutralizes all incongruities that might have been involved at the level of the initial construct (Gallison, 1970). New relationships spring to life enriching thus the substance of the content and connotation that exists between the proper and the figurative unit. Death, the ultimate threshold of our earthly journey has often been associated with the idea of sleep and dream, in an attempt to mellow its dramatism and wipe out the shades of fear and anguish.

Under these associations, the opposition *to die-to sleep* is neutralized and the metaphoric thinking weaves its fabric of what Eugeniu Coseriu referred to as "semantic solidarities". Following the pattern of structural analysis of the metaphor designed and published in the *Rhétorique générale* (1970), the metaphor tells the story of two terms – the *metasememe* which acts as a starting point (**S**), and the final term itself (**F**). Interpreted from this angle, Shakespeare's famous words "to die, to sleep – perchance to dream" (Hamlet, III, 1) offer a witty interplay of semantic outlooks. Therefore, *to die* may be interpreted within the framework of the following sememes "stop living", "become extinct", "be forgotten", "become less loud and strong"; *to sleep* speaks about being "in a state of sleep", "inactive or dormant", or "at peace, in death", whereas *to dream* carries the sememes "experience dreams during sleep", "see, hear or feel something in a dream", "indulge in daydreams", "contemplate the possibility of doing something". *To die* stands for the metasememe the whole concept starts from, whereas the other two, *to sleep* and *to dream*, mark the final stage of the metaphorical construct that depends on the intersection of all signs. The novelty of the pattern comes with the relational dimension, implicit within the architecture of the emerging paradigm; between the **final** and the **starting** point there is a common territory, reclaimed from the semantic "terroir" of the two sets of signs that constantly interlace themselves, giving birth to what is known as the **intermediary** term (**I**).

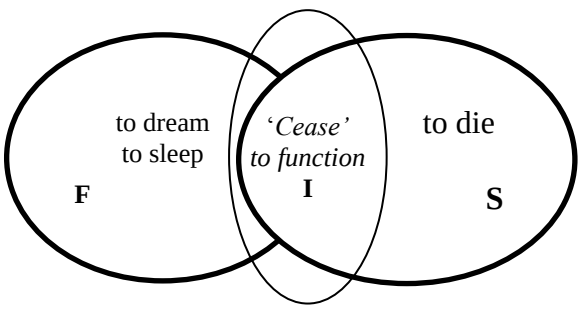

Figure 1. *Outlook towards the structural analysis of the metaphor*

The innermost mechanism of the metaphor operates on the synergies created by the denotative values of the figurative sign, existent in its semantic structure that do not disappear completely; quite the contrary, it is precisely their presence which constitutes the primary condition of the whole metasememic array (Dubois 95). This explains why, in dictionaries, the figurative meaning of a given lexeme comes second after the literal meaning that generated it. The closest type of connotation to denotation is the one directly triggered by the referent. Georges Mounin saw it as one of the main barriers in the act of translating; he argued that it would be almost impossible for an African who has never seen snow in his life to perceive the shades and nuances snow projects in the mind of a Sami language speaker where there are almost 80 snow- and ice-related words and as many as 300 different words for different types of snow (Magga, 2006). It is here where the lexical solidarities (re)organize the geometry of the sememes through the interventions of the metasememes. On the other side, the situation reverses itself when an Inuit stumbles across one of the commonest expressions in many European cultural contexts used to describe a particularly industrious person, i.e. *to be as busy as a bee*, which becomes totally encrypted due to the lack of a system of reference in the speaker's cultural environment. In English, for instance, it seems that the earliest known historical use appears in Geoffrey Chaucer's Canterbury Tales, in the Squire's Tale, but it is also found in French - *occupé comme une abeille*, Czech -*být pilný jako včela*, Swedish - *flitig som ett bi*, German - *fleißig wie eine Biene sein*, etc:

> "Ey! Goddes mercy!" sayd our Hoste tho,
> Now such a wyf I pray God keep me fro.
> Lo, suche sleightes and subtilitees
> In wommen be; for ay as busy as bees
> Be thay us seely men for to desceyve,
> And from a soth ever a lie thay weyve.

In 77 AD, in his Natural History, Pliny the Elder first talked about times of dire need when most will turn and run, and Shakespeare did the same in 1610, while nowadays it is commonplace to speak about the rats that abandon a sinking ship:

> *P r o s p e r o*: In few, they hurried us aboard a bark,
> Bore us some leagues to sea; where they prepar'd
> A rotten carcass of a boat, not rigg'd,
> Nor tackle, sail, nor mast; the very rats
> Instinctively had quit it (*The Tempest*, I, 2).

It is not seldom that we look at the world through the lens of metaphors. The world is not only a metaphor, as Haruki Murakami thought; metaphors have come to explain the world and its most intimate self. This marriage of science and metaphors as epitomes of imagination and imagery goes back at least to the Golden age of the Greek antiquity.

How many of us, when first struggling with the laws and principles of Euclid's geometry, considered reading it as if it were a book of fiction, heavily imbued as the treatise was with metaphorical thinking? "A point is that which has no parts, or which has no magnitude. […] A line is something which has length but no width" (Euclid, *Elements*). Thus, through the incongruence between description *vs*. reality,

the academician and brilliant mathematician Solomon Marcus explained the relationship between mathematics and fiction, taking that extra step of actually overlapping the two. The metaphor reclaims itself from the early springs of time, melts in the melancholic closure of the circle and never fails to bloom when yearned for and summoned by sensitive utterance. Nevertheless, the metaphor has its own geometry, which, through a certain given exploratory dimension places it in a constant relationship with the mystery – the world is an endless enigma, hence the world is an endless metaphor, for as long as there is something not yet fully understood, deciphered or scrutinised – there will always be room for metaphors and their intricate lacing. Hidden somewhere behind the veils of the perceivable world lies the axiomatic paradigm that all fruits of the human mind, seen as attempts to interpret and approach the mysteries of the world are nothing else but metaphoric models through which explorers have plunged into the entrails of the unknown while trying to unlock it and its secrecies.

There is a sheer line between the rigorousness of science and the imagery dimension of fiction and Albert Einstein argued that as long as the results of mathematics apply to reality, they are not to be trusted, for they lack accuracy, whereas when accurate, they fail to apply to real life. Likewise, there is a certain degree of rigorousness in a universe of fiction which does not necessarily reflect itself in reality. Nowadays, no one doubts that Clytemnestra murdered her husband, Agamemnon, that Lady Macbeth encouraged her spouse to kill King Duncan, or that Hercule Poirot's 'little grey cells' helped him become the world's greatest detective of all times. On the other hand, how much of today's information is met with the same unconditional acceptance? How many scientific theories are utterly and completely accepted since the very moment of their enunciation?

Can reality measure up to the power of fiction? The epistemological – heuristic relationship of man with reality, external or internal, describes a metaphorical relationship between the *Is* and the *yous*, the *known* and the *unknown*. When called to define the way in which people interact in a certain environment, the metaphor ends up organising it. The field of human emotions is a vast territory of infinite hues and tones unlikely to be ever thoroughly explored and analysed. The wake that metaphors leave behind is wide and almost transfiguring. Love, the crown of human sentiments, metamorphosizes, at the highest of its emotional creativeness, a *you* and *I* relationship, where lovers live in the rhythm of bouncing heartbeats and in the cadence of metaphorical, transfigurative speech. Suspended somewhere in between the divine and the telluric, love is seen as "light from Heaven" (Lord Byron), "flame", or "smoke" – "love is a smoke and is made with the fume of sighs" (Shakespeare) residing in "a loving heart" and bestowing upon it "the truest wisdom" (Charles Dickens). "Who, being loved, is poor?" (Oscar Wilde), for once in love one may find his/her story echoed by John Donne's words "She is all states, and all princes, I" (John Donne), to offer but a few examples.

> Yes, love indeed is light from heaven;
> A spark of that immortal fire.
> With angels shared, by Allah given,
> To lift from earth our low desire.
> (Lord Byron, *The Giaour*, 1813)
> There lives within the very flame of love
> A kind of wick or snuff that will abate it.
> (William Shakespeare, *Hamlet*)

Heinz Werner argues the fact that the very existence of the metaphor has to do with a certain magical vision which comes to accommodate all the myths of the world; if we agree that love is magic itself, what more infinitely sublime a metaphor for "the world's corolla made of wonders" than this? It is the mystery which proved to be the metaphor's mightiest Creator.

Paraphrasing Arnold Van Gennep, who speaks of the 'metaphorization' of childhood into adulthood, chastity into marriage, bachelorship into parenthood, peace into war, we may argue that the world, in its metaphorical metamorphosis, turned silence into voiced utterance and dreaming into *the* mechanism of constant and audacious (re)discovery.

Metaphors are first born in the imagination or in the work of common speakers or gifted writers, they bloom, flourish and eventually fade away, but not before turning everyone into glittering shards split from the magic Grail of witty utterance. We seem to be nothing else but 'metaphors', as Sylvia Plath wrote in her homonymous poem – 'I am a riddle in nine syllables'; if the world encoded all its enigmas as metaphors, we ourselves are metaphorical reflections of that better and more beautiful *I* we all tend and dream to become. And we would not change it for '*all the tea of China*', or '*todo el oro del mundo*', or simply for '*nimic in lume*'.

Bibliographical References

Avădanei, Ştefan. *Introduction to Poetics*. Volumes I-II. Iaşi: Institutul European. 1999.

--- . *La început a fost metafora*. Iaşi: Editura Virginia. 1994.

Dubois, Jacques. at al. *Rhétorique générale*. Paris: Larousse. 1970, translated into Romanian, Bucureşti: Editura Univers. 1974.

Galisson, Robert. *Analyse sémique, actualisation sémique et approche du sens en méthodologie*."Langue Française", 8, 1970.

Le Goff, Jacques. *Time, Work, and Culture in the Middle Ages*, Chicago: The University of Chicago Press. 1982.

Magga, Ole Henrik. *Diversity in Saami Terminology for Reindeer, Snow, and Ice*. International Social Science Journal, Volume 58, Issue 187, pages 25-34, March 2006.

Marcus, Solomon. *Poetica matematică*. Bucuresti: Editura Academiei. 1970.

Mounin, Georges. *Les problèmes théoriques de la traduction*, Paris: Gallimard. 1963.

Rădulescu, Mihai. *Shakespeare – un psiholog modern*. Bucureşti: Editura Albatros. 1979.

Slave, Elena. *Metafora în limba română*. Bucureşti: Editura Ştiinţifică. 1991.

Van Gennep, Arnold. *The Rites of Passage*. Chicago: The University of Chicago Press. 1960.

MEDIA, ARTE ȘI COMUNICARE

MEDIA, ARTS AND COMMUNICATION

CZU: 659.148

UNELE CONSIDERAȚII PRIVIND POETICA EMISIUNII DE TIP ARTISTIC

Alexandru BOHANȚOV
Universitatea Liberă Internațională din Moldova

Despite the fact that nowadays the phenomenon of intensive commercialization of the audiovisual gets larger and the most used terms on the trade of media products are "project", "format" and "rating", nobody can put into brackets or to cancel the aesthetical categories that, more or less, could be found in a viable, even marketable audiovisual production. It is not a secret that the cinematographic or television film, as the artistic program (TV show) gets the first outline on the paper, or on the computer screen, and the route of materialization of a TV project – from the stage of literary scenario and directorial cutout to the properly audiovisual program – constitutes some intentional acts which presuppose an appropriate professional culture from filmmakers. In this article the author aims to investigate the artistic broadcast from the poetic point of view (structure and composition, typology, ways of elaborating and assembling the programs of this type). Using the method of deconstruction, the author analyzes the structural elements of the audiovisual message, at the same time revealing some favorable factors of these author's programs (the subject's nature, topic's origin, the genre of the given media production, stars involved that are invited mainly in films, serials, musical shows, competitions with public involved, etc.).

Keywords: *artistic broadcast, poetics, structure, composition, topic, subject, idea, scenario, ideational-aesthetic cores.*

Unul din cele mai importante criterii de clasificare a emisiunilor de televiziune este natura mesajului audiovizual, iar în funcție de principiul respectiv produsele televizuale se delimitează în două categorii: emisiunea de tip publicistic (ştirea, reportajul, interviul, corespondenţa, comentariul – genuri care se constituie totodată în „material de construcţie" pentru emisiunea de actualităţi (telejurnalul) –, dezbaterea, ancheta, documentarul) şi emisiunea de tip artistic sau emisiunea-spectacol, modalitate discursivă care se materializează într-o multitudine de profiluri – filmul de ficţiune (lungmetrajul, mediumetrajul, scurtmetrajul), serialul de ficţiune, teatrul de televiziune, *teleplay*-ul (drama televizată), spectacolul muzical de toate tipurile, telerecitalul, concursul cu public etc. (Bucheru 250).

Însă, pentru a înţelege mai în profunzime structura programelor audiovizuale de tip artistic, vom aborda câteva chestiuni de ordin teoretic, menite să elimine confuziile terminologice. Conceptul de poetică posedă o dublă semnificaţie: în sens larg cuprinde întreaga organizare a **scriiturii audiovizuale** (modul de elaborare a realităţii estetice), iar într-un cadru mai restrâns se referă numai la funcţia poetică a actului de comunicare artistică, centrată pe mesaj şi care reprezintă una din cele şase funcţii fundamentale ale comunicării verbale, identificate de lingvistul american de origine rusă Roman Jakobson. Poetul, eseistul şi filozoful francez Paul Valéry invocă conținutul semantic de *facere artistică*: „Facerea poemului este poemul. Dincolo de aceasta, restul sunt fabricații inexplicabile, precum înșiruirile

de cuvinte curios asamblate. Operele spiritului, poeme sau altceva, nu se raportează decât la *ceea ce dă naştere la ceea ce le-a născut pe ele însele*, şi absolut la nimic altceva" (611).

Altfel zis, poetica studiază arta nu ca pe un fapt de valoare, ci ca pe o entitate de ordin tehnic, ca pe un ansamblu de **procedee** (Oswald 127). Ar reieşi de aici că, dacă hermeneutica este preocupată, de regulă, de „conţinut", adică de ***ce*** se spune într-o operă artistică, poetica este interesată de „formă", cu alte cuvinte de felul ***cum*** se spune.

Dincolo de aceste delimitări, hermeneutica şi poetica se completează mutual. Semiologul şi lingvistul Tzvetan Todorov scrie, într-o lucrare cu caracter fondator, că între poetică şi interpretare, raportul este prin excelenţă cel de complementaritate. Descrierea şi interpretarea se presupun una pe alta, se află aşadar într-un raport de intercondiționare. În sensul respectiv, discursul teoretic despre poetică care nu se „hrăneşte" din reflecţiile asupra unor opere concrete, în cele mai dese cazuri, se transformă în speculaţii sterile şi inutile (42-43).

Viziunea consemnată punctează o etapă importantă în evoluţia poeticii (formalismul rus – Şcoala structuralistă praghează – structuralismul francez), dar acest traiect investigativ necesită a fi completat cu noile paradigme şi achiziţii teoretice. Tratând opera artistică ca o structură (sistem) sau construcţie dinamică, studiul ei devine mult mai profund şi mai pertinent dacă nu se face abstracţie de contextul sociocultural şi istoric în care ea a fost plăsmuită, de producătorul de bunuri simbolice, precum şi de categoria de public căruia, în ultimă instanţă, îi este adresată. Mai ales că, la ora actuală, în procesul de comunicare artistică se pune tot mai mult accentul pe dimensiunea pragmatică a discursului.

Ca modalitate de analiză a unei structuri audiovizuale de tip artistic, poate fi folosit modelul esteticianului polonez Roman Ingarden (de care a făcut uz scenaristul și teoreticianul de film Dumitru Carabăţ, când a schiţat o teorie a ecranizării literaturii). În conformitate cu viziunea fenomenologică respectivă, structura operei literare implică o stratificare:

a) stratul sonor;

b) stratul lexical, adică stilul;

c) stratul obiectelor reprezentate, „lumea" romancierului, personajele, cadrul acţiunii;

d) stratul semnificaţiilor, al „calităţilor metafizice" (*cf.* Wellek 202).

În acelaşi timp, trebuie să specificăm că aceste straturi se regăsesc simultan în opera literară. În teoriile poststructuraliste este conceptualizată distincţia „structură de adâncime – structură de suprafaţă". Se consideră că, în general, structuralismul a anulat dihotomia dintre conţinut şi formă. Dar unii cercetători literari, între care şi teoreticianul rus Valentin Halizev, este de părerea că în pofida numeroaselor atacuri asupra noţiunilor respective, ele rămân în continuare drept concepte operaţionale. Ba mai mult ca atât: cum a arătat savantul german Nicolai Hartman în volumul său fundamental *Estetica* (1953), aceste perspective teoretice (dihotomică şi pluristratificată) nu se exclud una pe alta (185-194).

„Forma" unui spectacol audiovizual se edifică printr-un act de compoziţie şi limbaj, adică prin asamblarea unei realităţi mediatice capabile **să fiinţeze** într-un spaţiu şi timp artistic de tip special. Este firesc, deci, să ne intereseze modul de organizare internă a filmului sau spectacolului de teatru TV (episoade, secvenţe, planuri etc.), procedeele de filmare, poetica cronotopului (relațiile spațio-

temporale), a punctului de vedere etc. Dar, în acelaşi timp, nu trebuie neglijate nivelurile configurative ale obiectului estetic care vizează „conţinutul" (materialul evenimenţial sau fabulatoriu, tema și problema, ideea), precum şi unele elemente constitutive care se referă, în egală măsură, la fond şi expresivitate (subiect, motiv şi laitmotiv).

S-au operat multiple speculaţii în jurul conceptului de **temă**. Mai ales, până la începutul anilor '90 ai secolului XX, când audiovizualul nostru a fost supus metodic unui sistem de dogmatizare a creaţiei televizate prin discriminare tematică – decretarea unor teme *tabu* şi *privilegierea* altora: mitologia „omului nou", patriotismul sovietic, subiectele de producţie, mai cu seamă a celor de sorginte triumfalistă etc. Evident, opţiunea tematică este importantă pentru creatorul de televiziune. Când, însă, o anume problematică nu-şi dobândeşte echivalentul expresiv, ea eşuează într-un produs mediatic submediocru. Multe teme de adâncă gravitate umană au fost compromise, deoarece unii care le-au abordat n-au beneficiat de suficient har creator, iar alţii s-au dovedit a fi nişte conjuncturişti.

Dar care este distincţia dintre **tema** şi **subiectul** unui film de televiziune sau spectacol audiovizual (de natură narativă sau dramatică)? Raportul respectiv este interesant definit de filozoful și istoricul de artă Andrei Cornea: „Un om îşi clădeşte o casă – iată subiectul activităţii sale din acel moment. Dar pentru a înţelege mai bine ce vrea omul în cauză, subiectul nu dezvăluie prea multe şi trebuie recurs la temă. Aceasta dă lucrurilor relief. Iar în cazul de faţă, ea ar putea fi identificată, să spunem, cu dorinţa omului de a avea un spaţiu al său, familiar, confortabil. Subiectul, prin urmare: *a clădi o casă*. Tema: *a fi acasă*" (7-8).

Materialul tematic este preexistent mesajului audiovizual, iar trecerea lui prin mecanismele compoziţiei presupune o preselecţie necesară viitorului discurs artistic, pe care cunoscutul scriitor şi teoretician literar rus Victor Şklovski a numit-o fabulaţie sau serie evenimenţială în raport cu subiectul numit şi serie compoziţională.

Dacă tema ne furnizează un prim imbold în realizarea produsului audiovizual, **ideea** constituie axul director în jurul căruia se structurează demersul estetic, adică se edifică forma. Astfel, „*ideea* fără formă n-ar fi decât o magmă de imagini confuze şi incoerente, un abracadabra; *forma* fără idee ar fi un înveliş gol, un neant de gândire, un izvor secat. Forma se hrăneşte pe păşunile ideii; ideea are nevoie de formă pentru a deveni *materie* şi *viaţă*" (Claret 11).

În contextul respectiv, ideea unui film de ficțiune (nonficțiune) sau spectacol de teatru TV, să zicem, nu se regăseşte în anumite secvenţe sau mizanscene mai valoroase, ci este validată de întreaga construcţie audiovizuală. Este grăitoare, în acest sens, aserţiunea semioticianului rus Iuri Lotman, care vizează, ce-i drept, textul literar, dar care poate fi extrapolată la orice tip de discurs artistic: „Cercetătorul care [...] caută ideea în unele citate izolate se află în postura omului care, ştiind că o casă are un plan, ar încerca să demoleze pereţii pentru a găsi locul unde este zidit proiectul. Planul nu este zidit în pereţi, el este realizat în proporţiile clădirii. Planul este ideea arhitectului, iar structura clădirii constituie materializarea acesteia" (37-38).

Vom menţiona că în cazul comunicării televizuale există posibilitatea de a alterna cadrele şi locaţiile de filmare, de a utiliza diverse tipuri de montaj etc. Astfel, problema compoziţiei devine una fundamentală pentru artele audiovizuale. Există numeroase concepţii care vizează această categorie estetică. Definiţia

formulată cândva de marele regizor şi teoretician rus de cinema Serghei M. Eisenstein pare să fie în consens cu perspectivele actuale ale pragmaticii discursului audiovizual: „Compoziţia [...] este o construcţie menită, în primul rând, să materializeze atitudinea autorului faţă de conţinut şi, concomitent, să-l determine pe spectator să adopte aceeaşi viziune de fond" (62). Această premisă teoretică, fiind corelată cu problema **punctului de vedere**, mai ales în baza teoriei semioticianului rus Boris A. Uspenski, i-a permis cercetătoarei Olga Tiuleakova să emită o idee originală asupra noţiunii de compoziţie: compoziţia filmului rezidă în sistemul fluctuant al punctelor de vedere, care se concretizează în modelul perceptiv al spectatorului (5). Iar structura compoziţională a operei filmice este văzută ca o construcţie stratificată, componentele căreia au diferite finalităţi estetice.

Spre a fi mai expliciţi sau pentru o mai bună sistematizare a noţiunilor vehiculate în acest cadraj teoretic, vom recurge la artificiul unei scheme. Cu menţiunea, absolut necesară, că am „descompus" mesajul audiovizual din raţiuni de ordin metodologic: în realitate, „conţinutul" se naşte o dată cu „forma". Astfel, unul dintre cei mai străluciţi teoreticieni ai Şcolii formale ruse, ne referim la Iuri Tânianov, a ironizat aplicarea simplistă a noţiunilor respective: „Formă-conţinut = pahar-vin". Dar cercetătorul a subliniat, totodată, că toate asemănările spaţiale utilizate pentru a desemna conceptul de formă sunt importante pentru că doar simulează analogiile, suferind însă de cusurul că în această operaţiune firească se infiltrează mereu elementele statice, strâns legate de spaţialitate, în pofida faptului că formele spaţiale trebuie privite ca nişte entităţi dinamice *sui generis* (27).

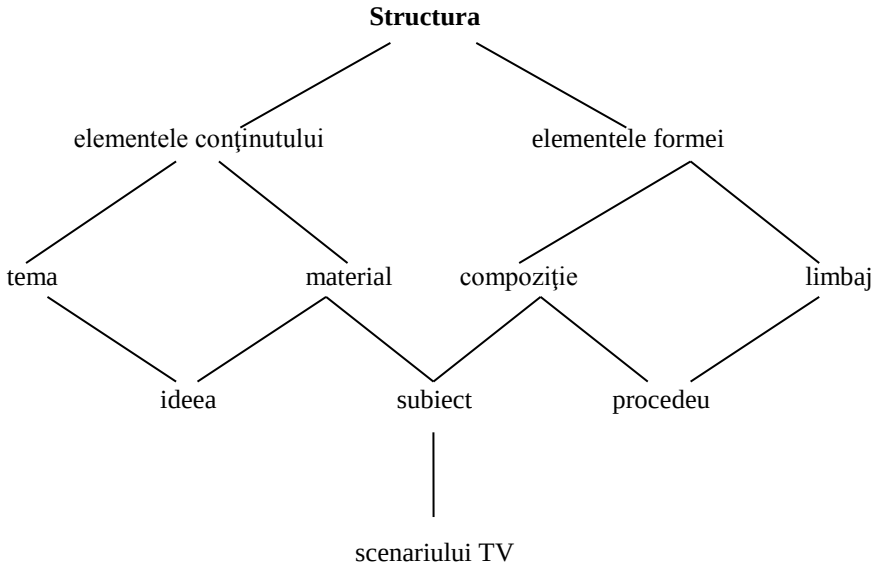

Încă o precizare necesară: în procesul de interpretare a produselor televizuale accentul trebuie pus pe *relaţiile* dintre elementele constitutive ale structurii audiovizuale, cunoscut fiind faptul că unele dintre aceste categorii sunt total „absorbite" de obiectul estetic, iar semantica altora poate fi identificată doar cu o anume aproximaţie.

În creaţia de televiziune din spaţiul mediatic postmodern este vizibil fenomenul de „personalizare" a discursului audiovizual şi, drept consecinţă, o anume „vedetizare" a actorilor implicaţi în actul de comunicare. În plus, caracterul

familial al receptării creează un tip de legătură specială între creator şi public, dând naştere la aşa-numitele **structuri audiovizuale deschise**, în care, nu rareori, în calitate de erou-personaj pe micul ecran apare autorul, dialogând cu telespectatorii, comentându-şi propria montare sau chiar interpretând-o. Este evidentă intenţia autorului de a pătrunde în intimitatea procesului de creaţie, discursul audiovizual pendulând între analiză lucidă şi confesiune.

Aşadar, realizarea producţiilor audiovizuale de calitate presupune asamblarea unor structuri compoziţionale bine închegate, inedite, dar şi o valorificare subtilă a însuşirilor comunicaţionale ale micului ecran. Să nu uităm că audiovizualul are o dublă natură: comunicaţională şi estetică. Asemeni presei scrise sau radiofonice, mesajul televizat îndeplineşte funcţii jurnalistice, dar ca vehicul de imagini dinamice, în tandem cu discursul filmic, tinde spre artă (de aici legătura genetică între cele două domenii ale creaţiei audiovizuale). Această coliziune aparentă este soluţionată prin producerea de *design*-uri informative, alcătuite din fluxuri de informaţii cu o anume organizare estetică, prin emisiuni-spectacol etc. Este vădită tendinţa televiziunii de a circumscrie produsele sale în contextului real al vieţii sociale, a unor evenimente de natură politică, istorică, culturală etc., precum şi utilizarea unor cadre, secvenţe de film sau fragmente de spectacole deja existente pentru a le asambla într-o viziune nouă, originală.

Statutul ontologic al artei cinematografice este filmul (un obiect estetic distinct), pe când forma de existenţă a creaţiei televizuale este, în principal, grila de program care predetermină, într-o anumită măsură, efectul comunicaţional. Strategiile de comunicare ale unei emisiuni de tip artistic trebuie programate *ab initio* în structura intrinsecă a operei audiovizuale. Este important să fie validată **natura dialogică** a televiziunii. Actualmente, structura compoziţională a mesajului audiovizual pare a fi ataşată tot mai mult ideii de *operă deschisă* (Umberto Eco) care, în plus, ne sugerează gradul sporit de implicare al acestui tip de media în viaţa socială şi culturală a societăţii. Nu întâmplător, capătă amploare modelul interactiv de comunicare televizată, în care raportul dintre prezentator şi publicul extern (sau intern) nu mai este, aproape în totalitate, unul *asimetric*.

Poetica scenariului pentru producţiile de tip artistic este flexibilă, ea depinde de cultura profesională a realizatorilor, de gradul lor de deschidere la înnoirile din audiovizual, la provocările pieţei media de pe mapamond. Vom nominaliza un set de criterii de evaluare a produselor de televiziune, altfel spus de identificare a unor **nuclee ideatico-estetice** ale structurilor audiovizuale, capabile să stimuleze dimensiunile intenţionale ale actului creator:

- **Opţiunea tematică**. Delimitarea judicioasă a temei este importantă din mai multe puncte de vedere: a) comportă un caracter general uman; b) este actuală; c) este nouă. În plus, estetica receptării ne relevă prezenţa anumitor „câmpuri de aşteptări funcţionale” ale consumatorilor de media, care nu trebuie neglijate. Telespectatorii vor să se regăsească în produsele vehiculate pe piaţa audiovizuală, să recunoască pe micul ecran „măştile” tranziţiei noastre „originale”. Politica editorială este, deci, o componentă foarte importantă a producţiei de televiziune.
- **Ideea emisiunii**. Ce dorim efectiv să comunicăm prin acest mesaj? Este o chestiune care poate fi soluţionată în faza *synopsis*-ului. Însă, de multe ori, practica audiovizuală autohtonă minimalizează rostul demersului conceptual în procesul de elaborare a scenariului de televiziune.

- **Tipul de structură audiovizuală**. Când optăm pentru o formulă deschisă de spectacol, trebuie justificată prezenţa autorului sau naratorului în cadru. Este aspectul cel mai vulnerabil din audiovizualul de la noi. Unul important, însă, pentru că discursul personalizat, televiziunea de autor „prinde" la publicul telespectator.
- **Alegerea cu discernământ a formatului (genului) TV**, reieşind din tema şi ideea emisiunii. Azi discursul declarativ nu mai are sorţi de izbândă la public. Nu comunicarea „tezistă" trezeşte interesul telespectatorilor, ci comunicarea „situaţională". Impactul unui talk show pe marginea condiţiei materiale precare a actorului de teatru este foarte departe de efectul unui documentar-portret despre destinul concret al unui artist.
- **Calitatea „scriiturii audiovizuale", marca stilistică a realizatorilor**. Televiziunea postmodernă a modificat dinamica montajului, sunt vizibile o serie întreagă de afinităţi cu estetica videoclipului. Și totuşi, în acest travaliu migălos este nevoie de o anume rigoare în utilizarea mijloacelor de expresie, mai cu seamă, a efectelor speciale.
- **Originalitatea construcţiei dramaturgice, calitatea soluţiilor regizorale**. Dacă se recurge la ecranizarea unei opere literare, este nevoie să fie redimensionată optica lecturii audiovizuale. Trebuie spartă formula stereotipă de „transmutare cinesemiotică" a textului literar (Carabăţ 55). Ar fi bine să **actualizăm** mesajul operei, dar fără să vulgarizăm sursa literară. A nu spune totul cu scopul de a-i incita pe telespectatori. A utiliza tehnica suspansului, compoziţiilor dislocate, mai ales pentru formatul de tip serial. Calitatea **scenariului original** – una deosebit de acută pentru audiovizualul nostru – poate fi revigorată prin concursul dramaturgilor profesionişti.
- Alte chestiuni de ordin compoziţional: a) identificarea unui „punct de vedere", de natură obiectivă ori subiectivă; b) organizarea spaţio-temporală a materialului filmat, reieşind din poetica cronotopului, a raporturilor dintre diferitele tipuri de planuri ale structurii audiovizuale; c) relaţia cuvânt/imagine, organicitatea componentelor verbale şi nonverbale ale mesajului audiovizual.

Realităţile audiovizuale din Republica Moldova nu sunt deloc relevante pentru a consemna marile schimbări care s-au produs pe piaţa mediatică actuală. Chiar dacă în ultimele două decenii s-a putut observa o anume reîmprospătare a emisiunilor de tip artistic, majoritatea producţiilor au făcut uz de forme, procedee şi viziuni tradiţionale de realizare. Dacă e să ne referim la Televiziunea Națională, vom menționa, totuși, ciclurile de emisiuni *Portrete în timp* și *Cultura azi*, unele filme sau spectacole de televiziune, precum *Fratele nostru, Iuda* după povestirea lui Leonid Andreev *Iuda Iscarioteanul* (dramatizare de Val Butnaru, regie Sandri Ion Șcurea), *Fluturaşii* de Aldo Nicolaj (regia Ariadna Rudeaghina), *Alter ego* de Friedrich Dürrenmatt, *Astă seară se improvizează* de Luigi Pirandello și *Repetiţia* după piesa *Textul, înainte de toate* de Doru Moţoc (regia Nicu Scorpan), *Unchiul Vanea* de Anton Pavlovici Cehov (regia Vitalie Țapeș), *Scuzaţi, aţi greşit numărul* după piesa radiofonică omonimă a dramaturgului Lucille Fletcher (regia Lidia Marcu) ș.a. Tot în aceşti ani a fost turnat unicul serial care a întrecut limita tradiţională de 3-5 episoade. Este vorba de filmul serial *Afaceri matrimoniale* după romanul poliţist *Doamna cu nouă vieţi* al scriitorului englez Patrick Quentin (regizor Nicu Scorpan).

Perioada respectivă a fost importantă pentru realizatorii de televiziune de la noi, în primul rând, prin câştigarea dreptului de opţiune repertorială. Au fost ecranizate piese de teatru, diferite specii epice (nuvele, povestiri, romane), a continuat să fie valorificat discursul poetic pe micul ecran, în monospectacole îndeosebi, ba chiar câteva piese radiofonice au fost transpuse în limbaj audiovizual. Dar problema textelor originale este mereu „la zi". Unii regizori îşi asumă funcţii scriptice, ceea ce în alte spaţii mediatice a condus la **filmul de autor**, dar la noi, rareori, această simbioză a dat roade.

Televiziunea este un fenomen deopotrivă tehnologic, industrial, sociologic, cultural şi, în ultima vreme, comercial, de aceea producţiile trebuie raportate în permanenţă la contextul sociocultural în care ele au fost/sunt create. Micul ecran este abordat în mod diferit de către producătorii de azi: ca industrie a divertismentului, ca artă audiovizuală sau ca instrument politic (de manipulare). În plus, legile pieţei plasează televiziunea postmodernă sub regimul concurenţei comerciale, de aceea goana după audienţă îi dictează, de multe ori, elaborarea de spectacole audiovizuale cu dominantă distractivă.

Referințe bibliografice

Carabăţ, Dumitru. *De la cuvânt la imagine*. Bucureşti: Editura Meridiane, 1987.

Claret, Jacques. *Ideea şi forma.* Bucureşti: Editura ştiinţifică şi enciclopedică, 1982.

Cornea, Andrei. *Scriere şi oralitate în cultura antică.* Bucureşti: Editura Cartea Românescă, 1988.

Oswald, Jean-Marie et Schaeffer, Jean-Marie. *Noul dicţionar enciclopedic al ştiinţelor limbajului*. Bucureşti: Editura Babel, 1996.

Valéry, Paul. *Poezii. Dialoguri. Poetică și estetică.* Bucureşti: Editura Univers, 1989.

Wellek, Rene et Warren, Austin. *Teoria literaturii*. Bucureşti: Editura Pentru Literatură Universală, 1967.

Лотман, Юрий. *Анализ поэтического текста. Структура стиха.* Ленинград: Просвещение, 1972.

Тодоров, Цветан. *Поэтика // Структурализм: „за" и „против".* Москва: Прогресс, 1975.

Тынянов, Юрий. *Проблемы стихотворного языка. Статьи.* Москва: Советский писатель, 1965.

Тюлякова, Ольга. *Композиция фильма: методология и методика целостного изучения*. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата искусствоведения. Москва, 1990.

Хализев, Валентин. *Теория литературы*. Москва: Высшая школа, 2002.

Эйзенштейн, Сергей. *Избранные произведения в шести томах*. Том 4. Москва: Искусство, 1966.

CZU: 81'276.6 :73

REMINISCENȚE ALE CULTULUI DENDROLATRIC ÎN CULTURA TRADIȚIONALĂ

Vitalie MALCOCI
Universitatea Liberă Internaţională din Moldova

The symbols and ideograms of ornamental motifs from the Romanian culture are ideational messengers of the national spiritual values from the folk art. In order to find out or to explain the sense of the existence, the mankind has always created benchmarks of perennial values, that have lasted millennia and have been at the cosmogenesis of other values of the same nature. The tackled problem certainly deals with the plastic language of ornamental motifs, which deeply rooted in the Romanian culture where a series of symbolic connotations enciphered. The Tree of Life as a religious symbol, widespread in the ancient cultures, was the symbol of life and fertility, the prototype of all miraculous plants which arise the dead, cure diseases, give back the youth, etc., being known in the mythology of the most of peoples. On the Romanian territory, the Tree of Life has crystallized over time in some fundamental plastic patterns, among which *Fir* image is the oldest. Since immemorial times the *Fir* has inspired the faith of the peoples of these lands in its vital force becoming the symbol of life. In this context, our nation formed a huge sublayer of cultures and myth-folkloric structures which constitute the basic background of the Romanian plastic language.

Keywords: *symbol, ornament, décor, culture, folkloric creation, plastic language*.

Creația artistică tradițională, constituie substratul de bază al cunoașterii unei civilizații și al culturii sale. Astfel, poporul român pe parcursul întregului proces de constituire a format un imens substrat de culturi arheologice și de structuri mitofolclorice care constituie esența creației sale. Aceste microsisteme culturale au fost cifrate în semne, simboluri și ideograme plastice ce constituie repertoriul motivelor ornamentale și al elementelor decorative. Ele îndeplinesc rolul de mesageri ideatici ai valorilor spiritual-naţionale şi general-umane. Acești soli ai culturii spirituale, dăinuind peste milenii, transmit şi explică sensul existenţei și vieții umane creând o imagine complexă despre universul mitic spiritual.

Arhitectura populară este una dintre cele mai impresionante forme materiale, avându-şi rădăcinile în cele mai adânci orizonturi ale vieţii spirituale din trecut. Evoluând în timp ea a dus la formarea tradiţiilor şi practicilor în construcţia arhitecturii ţărăneşti, la formarea şi evoluţia formelor, la elaborarea ornamenticii şi decorului arhitectural. În această privință Ernst Bernea, în unul din studiile sale notează: „Civilizația română sătească are un *gen propriu* pornit dintr-un fond străvechi pierdut în negura viacurilor și pe care încă îl poate arăta strălucit mitologia precreștină aflătoare azi în satele noastre pe de o parte și alta a Carpașilor și are *o perfecțiune*, o experiență vie de continuă îmbogățire către forme pure așa cum ne-o arată mai ales arta noastră populară” (21).

Despre vechimea imemorială a acestor forme perene a subliniat clar istoricul Mircea Eliade: „Am descoperit că la noi, în preajma Carpaților, rădăcinile sunt mai adânci decât am fi crezut, mai adânci decât lumea greacă sau romană ori chiar

mediteraneană. Un număr de elemente paleo-indo-europene s-au conservat aici mai bine decât oriunde în Europa..." (Elidiana 16). Acestea vin să afirme încă odată sacralitatea spațiului mitico-spiritual sătesc și a existenței vieții civilizației românești.

Decorul şi ornamentica arhitecturii tradiţionale păstrează cele mai arhaice imagini plastice de conţinut simbolic. Una dintre aceste forme, larg răspândită în culturile mai multor popoare, cu o funcţie deosebită în economia sacrului şi a relijiei, cu revelaţii şi semnificaţii multiple este *Arborele vieţii (Pomul vieţii)*. Ca imagine plastică se întâlneşte în arta tuturor popoarelor din Europa şi a multora din Asia sub diferite forme şi reprezentări iconografice. Pomul vieţii ca simbol relijios, larg răspândit în culturile antichităţii, era simbol al vieţii şi fecundităţii, prototip al tuturor plantelor miraculoase care învie morţii, vindecă bolile, redau tinereţea etc., fiind cunoscut în mitologia majorităţii popoarelor. Motivul arborelui vieţii a fost ilustrat de milenii pe obiecte de ceramică sau gliptică şi este cunoscut în toreutica getică, este prezent în ornamentica geto-dacică, în Dacia romană, imaginea arborelui vieţii a fost găsită pe monumentele funerare. Motivul a dăinuit şi în perioadele istorice ulterioare.

Unul dintre cele mai străvechi mituri precreştine, ce întruchipează aspiraţia irealizabilă a „tinereţii fără de bătrâneţe şi vieţii fără de moarte", care, de fapt, ţine de conceptul reflecării miraculoaselor forţe germinale ale vieţii reflectate prin energia forţelor naturii, ține de Pomul vieţii. În legendele şi credinţele popoarelor lumii acest mit se manifestă oarecum constant, fiind vorba în esenţă de un pom, fructele căruia, sau seva miraculoasă ale acestora, fiind elixire ale vieţii. La rădăcină sau în coroana pomului stau păsări şi animale ce păzesc fructele minunate.

Nu ne punem drept scop să redăm aici ansamblul basmelor şi legendelor ce sunt legate de acest mit, ci să prezentăm doar câteva din cele mai reprezentative. Să ne aducem aminte de fragmentul din tragedia *Tbyestes* a lui Sofocle în care se vorbeşte despre o grădină minunată de pe insula Eubeea unde creşte un butuc de viţă care dimineaţa înfloreşte, iar până seara din ciorchine se stoarce mustul gata prefăcut în vin. Acest motiv a fost preluat din fondul străvechi de legende elenice care au stat şi la baza cultului lui Dionysos. O legendă din Turkestan povesteşte despre un copac, fructele căruia cresc în timpul zilei, iar la mezul nopţii vine de departe o pasăre, care mănâncă din fructe. Altă legendă din Iranul acheminizilor şi sasanizilor ne vorbeşte despre copacul *Homa* la rădăcina căruia se scurge apa vieţii. În Rigveda şi Upanişadele indiene, acelaş lucru aflăm despre băutura din planta *Soma*.

Pomul vieţii, ca imagine plastică, se întâlneşte în arta tuturor popoarelor sub diferite forme şi reprezentări iconografice. Străvechiul fond de credinţe indo-europene cu privire la băutura miraculoasă ce se află într-o plantă, s-a cristalizat pe parcursul timpului în două tipare plastice fundamentale. Este vorba de tiparul elenistic al Kantharosului şi cel al arborelui vieţii iranian. Primul reprezintă un butuc de viţă de vie în care stau două păsări şi ciugulesc. Uneori la baza vasului stau două animale sau păsări ce păzesc pomul. În decorul arhitecturii din Moldova acest tipar se întâlneşte fie sub imaginea unui butuc de viță de vie (fig. 1), fie sub formă de fragmente ale acestuia. Al doilea tipar plastic este figurat ca un copac cu coroană, rădăcina căruia este îngroşată ca un triunghi, bi- sau trifurcată, sau uneori cu un gol la rădăcină simbolizând izvorul vieţii. Copacul este păzit lateral de păsări, animale sau oameni (fig. 2).

Aceste două modele clasice au pătruns adânc în plastica europeană cultă şi populară, însă relativ târziu, abea prin secolele V-VI e.n. Suntem în drept de a ne pune întrebarea, au existat oare tipare plastice ale vechiului mit legat de dendrolatrie a populaţiilor băştinaşe? În baza mai multor date iconografice depistate pe teritoriile româneşti s-a stabilit faptul, că băştinaşii au avut nevoie de o reprezentare plastică a credinţelor populare în acest plan. Astfel, ca atribut esenţial a mitului pomului vieţii pe teritoriile noastre a fost *bradul*, anterior celor două tipare – elenistic şi iranian. Din cele mai vechi timpuri bradul a inspirat credinţa oamenilor acestor meleaguri în forţa sa vitală, devenind astfel simbol al vieţii. N-o să insistăm asupra menţionării importanţei locului pe care la ocupat bradul în viaţa de toate zilele şi credinţele poporului nostru, ci o să notăm doar că anume el a stat în centrul cultului arborilor în cultura tradiţională românească.

Persistenţa unui cult al dendrolatriei, dispărut în formele lui majore, dar păstrat în amintirea poporului, poate fi urmărit în cultura noastră şi astăzi. Să amintim de împodobirea pomilor vieţii la înmormântare sau sădirea pomilor fructiferi lângă crucea mormântului. Sunt încă proaspete în memorie troiţele vechi transilvănene, munteneşti, olteneşti cu multe ramificaţii ca o coroană imajinând un copac.

Pe teritoriul Moldovei, s-au înrădăcinat toate cele trei categorii genealogice ale pomului vieţii, care au avut o influienţă reciprocă: *tracică*, *elenă* şi *iraniană*. În decorul arhitectural al artei populare tipurile sus-menţionate se întâlnesc, sau în anumite cazuri, s-au făcut simţite, însă nu toate sunt reprezentate în aceeaşi măsură şi sub aceeaşi formă. Cel mai vechi dintre aceste tipuri este cel *traco-dacic*, fenomen atestat de o serie de date iconografice, paleoetnografice etc. Incontestabil este faptul, că varianta primordială a pomului vieţii pe teritoriul ţării noastre a fost „brăduţul", reprezentat atât ca arbore cât şi ca frunză. În domeniul arhitecturii populare bradul, ca element de decor, apare de cele mai multe ori scrijelat pe capitelurile şi consolele colonetelor sau pe frontoanele caseor, în imaginea sa prescurtată sub forma unui ram de brad (fig. 3), ori ca arbore executat în tehnica reliefului şi traforului, cum este spre exemplu imaginea de pe stâlpii porţilor din s. Jevreni (Orhei) (fig. 4). Brăduţul, sub formă de arbore, este emblema conceptului mitologic, care include în conţinutul său întregul cosmos şi este numit *arborele cosmic*. Pe lângă acesta mai există şi *arborele ceresc*, care ideează o forţă terestră ce susţine bolta cerească să nu se prăbuşească. Cu alte cuvinte, arborele ceresc presupune o formă reductivă a celui cosmic. Astfel apare conceptul mitologic al arborelui vieţii, care exprimă una din principalele trăsături ale arborilor cosmic şi ceresc.

Pe consola unei colonete din s.Slobozia-Duşca (Criuleni) (fig. 5), depistăm imaginea brăduţului într-o ipostază morfologică destul de interesantă. Aceasta, la prima vedere pare să se asocieze cu forma unor frunze, fapt ce a condus unii cercetători să alăture motivul dat la grupul de reprezentări ce se aseamănă cu frunze, flori şi păsări. Această atribuire, pare a fi neântemeiată. Motivul discutat nu reprezintă nişte frunze, ci o pereche de brăduţi conici, dispuşi pe orizontală (fapt impus de configuraţia capitelului) într-o formă răsturnată după principiul oglindirii, în centrul cărora se află o ramură de brad pe verticală.

Este cunoscut faptul, că cosmosul la sfârşitul epocii bronzului şi începutul celei de fier, a fost imaginat de oameni ca un arbore imens, rădăcinile căruia erau înfipte când în pământ, când în cer. «Imaginea arborelui cosmic răsturnat cu rădăcinile în cer şi coroana în pământ figurează simbolul unui influx cosmic pe

pământ, iar arborele cosmic cu rădăcinile în pământ şi coroane în cer figurează emergenţa capacităţii vitale a vegetaţiei, în cosmos, ca simbol al vieţii terestre» (Vulcănescu 20). În cazul imaginii noastre, este revelat rolul cosmocrat al arborelui cosmic emanând energie cosmică, ce redă simbolul succesiunii timpului cosmic şi al mişcării ascendente a creaţiei terestre în cosmos, amintind imaginea pozitiv-negativă. În plan comparativ putem recomanda o imagine destul de elocventă a asestei reprezentări, pe fusul unei furci de tors din Transilvania (fig. 6). Exemplele descrise până acum, reprezintă imaginile celui mai vechi tip al pomului vieţii: tipul traco-dacic, motiv autohton care mai târziu a fost puternic influenţat de tipul *mediteranean.*

Cea mai mare răspândire în domeniul arhitecturii populare o are pomul vieţii de origine elenă, de unde şi denumirea de *tipar elenistic.* Acest tipar poate apărea sub trei forme de reprezentări plastice. Prima – este *Kantharosul grecesc* în glastra cu flori. Această imagine înfăţişează o glastră ţărănească de flori de formă tronconică deseori răsturnată. Asfel, în decorul arhitectural al mai multor case apare vasul cu pom sau floare, sculptat în maniera simplist naturalistă sau stilizată (fig. 7). Ca urmare a aplicării decorului geometric, motivul pomului vieţii poate fi reprezentat sub formă prescurtată – ca o simplă floare sau frunză.

Sub influenţa decorului geometric şi respectiv datorită tendinţei spre stilizare, apare a doua categorie de imagini cu o frecvenţă relativ mare în decorul arhitecturii rurale. De cele mai multe ori ea constituie reprezentarea stilizată a *viţei de vie* sau a *plantelor exotice*. Viţa de vie, în tradiţia paleo-orientală, a fost identificată cu Arborele vieţii. Ea constituie simbolul imortalităţii figurând astfel în iconografia şi ornamentica multor popoare. Spre exemplu, o simplă frunză de viţă de vie, la sumerieni reprezintă semnul pentru „viaţă”. Pentru români , viţa de vie deţine o origine sacră, deoarece vinul fermentat cu simbolurile sale de „apă vie” şi „licoare a tinereţii” era o băutură iniţiatică trecând prin vintrele teascului ca „sânge recreat de către acesta”. Mai târziu legendele leagă viţa de vie, de sângele ce s-a scurs din rana Mântuitorului.

Categoria a treia de imagini înfăţişează pomul vieţii, pe ramurile căruia două păsări ciugulesc ceva. Motivul e preluat din fondul străvechi de legende elenice, care au stat şi la baza vestitului cult al lui Dionisos. Vasul cu pomul vieţii şi păsări reprezintă multiple variante ilustrând diferite îmbinări de tipare plastice. Astfel, există vasul cu flori, cu păsări figurate la baza plantei, în partea de sus sau la mijloc, şi chear deasupra. În multiple legende a popoarelor lumii, pasărea din pomil vieţii este personajul care aduce „apa vieţii”, alteori ea reprezintă spiritul raiului, care vine să se înfrupte cu fructele minunate ale pomului vieţii.

Tipul clasic al *tiparului iranian* – arborele vieţii de sub rădăcina căruia izvorăşte o apă şi care este păzit lateral de animale sau păsări – în arhitectura populară este întâlnit mai rar. În schimb, desebit de interesante şi totodată foarte răspândite sunt exemplele întrepătrunse de două sau chiar trei tipare plastice.

Un interes aparte îl au reprezentările întrepătrunderii tiparelor caracterizate prin persistenţa figurării rădăcinilor. Pe imaginile de pe porţile din s. Jeloboc vedem Pomul vieţii plantat într-un vas, corpul căruia lasă să se întrevadă rădăcina, ce se termină la bază cu două mici triunghiuri laterale şi unul mai mare în centru. În interiorul triunghiului de mijloc uşor este sesizată bifurcarea rădăcinii (fig. 8). Acest detaliu (rădăcina), subliniază astfel *legătura pomului vieţii cu sucurile vitale ale pământului.*

Tipul oriental mai reprezintă şi arborele îngroşat la rădăcină, cu sau fără animale de pază. Destul de elocvente în această privinţă apar reprezentările unde rădăcina îngroşată apare în forma sa bi- sau tri-furcată. În anumite cazuri numărul ramificaţiilor rădăcinii poate fi sporit. Astfel, reprezentarea din s.Chircăieştii-Noi (Căinari), ne înfăţişază pomul vieţii cu rădăcina îngroşată puternic (fig. 9), ce are la bază şapte ramificaţii (cifră magică, încărcată de multiple semnificaţii. Deasupra pomului este figurat un porumbel.

O imagine nouă şi unică in felul său, neântâlnită anterior în decorul arhitecturii populare, este reprezentarea numită „rădăcina vieţii", căreia i se mai spune şi „sfeclă" (fig. 10). Această imagine, ca simbol al germinalităţii naturii, este frecvent întâlnită în covoarele basarabene în diverse variante, de unde probabil a şi fost calchiată. Înrudirea motivului dat cu tiparul iranian pare a fi incontestabilă, însă redarea aproape naturalistă a sfeclei ne sugerează ideia că aceasta este una dintre cele mai târzii variante ale rădăcinii vieţii. Simbolul forţelor germinale ale naturii în cazul dat, este accentuat prin legătura motivului cu rombul, fapt ce atribuie rădăcinii o funcţie duală.

O altă reprezentare ce vizează problematica noastră, dar care pune în discuţie interferenţa simbolurilor culturii arhaice, preluate de creştinism, este *crucea* (fig.11). Fiind unul dintre semnele universale ale creştinismului, arhetipul ei se cere a fi căutat în viziunile mitologice precreştine. Aici e cazul să revenim la acelaşi mit străvechi al *tinereşii fără de bătrâneţe şi al vieşii fără de moarte.* După cum am constatat, acest mit, s-a materializat în imaginea *pomului vieţii*, deoarece „nu e mijloc mai bun pentru a ascunde sensul profund al unui mit decât să se facă din el o operă de geniu" (Lovinescu 56).

Arborele, ale cărui fructe fermecătoare şi sevă miraculoasă sunt considerate elixirul vieţii, simbolizează însăşi viaţa, regenerarea şi nemurirea. Trecând de la o formă de manifestare la alta, fiind împrumutate şi remodelate de-a lungul secolelor, aceste întruchipări ale credinţelor arhaice, au dat naştere îmbinării unor fenomene eterogene. Vechimea concepţiilor şi sincretismul lor au dus la asocierea acestora cu forme religioase noi. Anume reminiscenţe ale credinţelor străvechi şi-au găsit expresie în manifestările mai târzii ale culturilor religioase. Păstrate în memoria bătrânilor, dar interzise de către biserică, o parte considerabilă dintre aceste îmbinări, permit consemnarea persistenţei unor culte dispărute în forma lor arhaică, unul dintre acestea a fost cel dendrolatric. Această veneraţie ţine de o viziune, ce conţine adoraţia arborilor sacri ca divinităţi propriu-zise.

În acest context, putem prezenta un exemplu elocvent al supravieţuirii dendrolatriei, cuprins în dicţionarul folcloric al lui Tache Papahaghi: „Ciobenii se mărturisesc la copaci (mai ales la brazi). Fac o cruce în coaja copacului (cu toporul sau briceagul) şi îşi mărturisesc în faţa ei păcatele, ca la preot, în timp ce bat mătănii... Ciobenii noştri susţin că spovedania aceasta e mai bună decât cea făcută la preot" (72).

Mitul *tinereţii fără de bătrâneţe şi al vieţii fără de moarte,* imaginat ca arbore a generat şi alte semnificaţii, inclusiv cea de a vedea în arbore izvorul vieţii, fertilităţii, regenerării etc. *Începutul făr' de sfârşit* a fost mai târziu preluat de religia creştină pentru actul genezei. Universalitatea acestor credinţe şi substratul lor arhaic pot fi comparate cu semnele creştine. Astfel, crucea deşi persistă ca formă iconografică de două mii de ani în spaţiul nostru, nici pe departe nu se compară ca frecvenţă cu imaginile ce ţin de mituri şi credinţe ale culturii

precreştine, unde dendrolatria ocupă un loc însemnat. Trecerea de la simbolul mitofolcloric la cel al mitologiei creştine s-a efectuat pe parcursul secolelor, arborele sacru fiind transformat treptat în simbolul crucii. Această penetraţie poate fi uşor sesizată în plastică, suficient de convingătoare, în creaţia meşterilor populari.

Pentru a avea revelaţia miraculosului proces al metamorfozei arborelui în imaginea crucii, putem examena imaginea de pe frontonul unei case din s. Chircăieştii Noi (Căuşeni) fig. 12. Aici *pomul vieţii* are tulpina puternic îngroşată în partea de jos şi şapte ramificaţii ale rădăcinii cu două găuri puţin mai sus, simbolizând izvorul vieţii. La mijlocul pomului observăm două păsări afrontate, plus doi balauri puternic stilizaţi, fapt ce aminteşte de îmbinarea plastică a tiparului elenistic cu cel iranian. Dacă privim în ascendenţă imaginea discutată, atunci imediat după reprezentările păsărilor observăm câte o crenguţă, cea din stânga fiind deteriorată, după care se observă că următoarele trei ramuri care formează cununa pomului, radiază transformîndu-se în trei crucuiliţe. Motivul este foarte sugestiv pentru cercetarea noastră, ilustrându-ne procesul ideativ al transfigurării *pomului vieţii în cruce*. Imaginile următoare redau sfârşitul metamorfozei desfăşurate, unde doar partea de jos trădează imaginea *pomului vieţii* prin tulpina sa îngroşată şi ramificaţiile rădăcinii.

O imagine care face parte, de asemenea, din categoria simbolurilor *pomului vieţii* (fig. 13) cuprinde motivul omului care ţine într-o mână deasupra capului o pasăre, iar picioarele acestuia sunt în legătură directă cu tulpina îngroşată a *pomului vieţii* cu gaură ca izvor al vieţii. Expresia asociativă a tuturor elementelor din înfăţişarea respectivă, ţine la fel, de veneraţiile dentrolatrice. Vivacitatea conştiinţei arhaice vedea *lumea însufleţită* în orice obiect sau element anorganic al naturii. Astfel credinţa populară românească atribuie arborilor suflet cu anumite facultăţi omeneşti. În această privinţă, alături cu exemplele invocate, putem descrie doar câteva care ar aduce lumina în elucidarea problemei. Criticul de artă Constantin Prut aminteşte despre un erou de basm, care în mod necesar, pentru a repune în mişcare ordinea ciclică a lumii (regenerarea, renaşterea, reânvierea), se „retrage într-un arbore" (78).

Conotaţii ale unor asemenea practici au fost semnalate până la sfârşitul evului mediu în practica culcării mortului într-un arbore scobit, care era apoi îngropat în pământ. Supravieţuirea anumitor rituri, în acest sens, s-a făcut simţită până nu demult în unele regiuni din teritoriile româneşti. Este vorba de practica de la înmormântare, când alături de cruce, este adus şi un brad împodobit. Şi în prezent, procesiunile înhumării nu se desfăşoară fără „pomul împodobit cu fructe şi dulciuri. Şi astăzi, la cimitir alături de cruce, oamenii sădesc pomi".

Astfel, revenind la imaginea noastră, observăm că ea dispune de toate atributele necesare, pentru a fi considerată drept una ce exprimă repunerea în mişcare a ordinii ciclice a lumii. Ea reproduce, renaşte, regenerează, întruchipând în forma sa, visul irealizabil al *tinereţii fără de bătrâneţe şi al vieţii fără de moarte.*

Toate conotaţiile simbolice ale *pomului vieţii*, descrise până acum, constituie o dovadă în plus, privind persistenţa străvechilor credinţe populare legate de cultul dendrolatric. Aceşti mesageri ai timpurilor mitice, păstraţi, perpetuaţi şi transmişi nedisimulat de către strămoşii noştri, se impun a fi studiaţi în profunzime, spre depistarea multiplelor valenţe ce le poartă.

Referinţe bibliografice

Bernea, Ernest. *Civilizaţia română sătească*. Colecţia „Ţară şi neam”, Bucureşti, 1944.
Elidiana. Iaşi: Editura Polirom, 1997.
Lovinescu, Vasile. *Dacia Hiperboreană.* Chişinău: Universitas, 1993.
Papahagi Tache. *Mic dicţionar folcloric*. Bucureşti: Editura Minerva, 1979.
Prut, Constantin. *Calea rătăcită*. Bucureşti: Meridiane, 1991.
Vulcănescu, Romulus. *Coloana cerului*. Bucureşti: Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1972.

Fig. 1. *Pomul vieţii în formă reductivă. Grafica V. Malcoci.*

Fig. 2. *Bold de fronton s. Chircăieştii Noi (Căuşeni). Foto V. Malcoci.*

Fig. 3. *Pomul vieţii. Raionul Căuşeni. Foto V. Malcoci.*

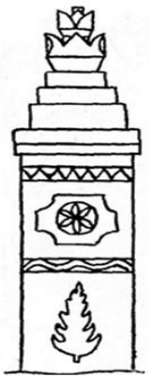

Fig. 4. *Stâlp de poartă. s. Jevreni (Orhei). Grafica V. Malcoci.*

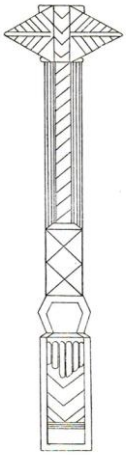

Fig. 5. *Colonetă. s. Slobozia-Duşca (Criuleni). Grafica V. Malcoci.*

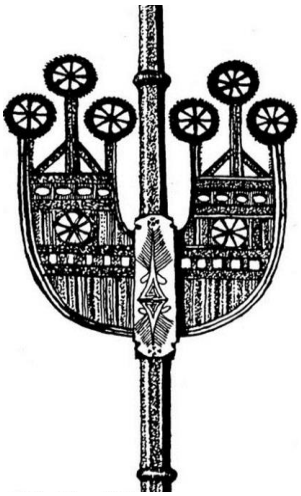

Fig. 6. *Furcă de tors din Transilvania (România). Grafica V. Malcoci.*

Fig. 7. *Stâlp de poartă. Fragment. s. Jeloboc (Orhei). Grafica V. Malcoci.*

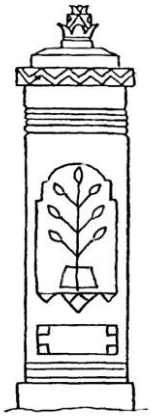

Fig. 8. *Stâlp de poartă.*
s. Jeloboc (Orhei).
Grafica V. Malcoci.

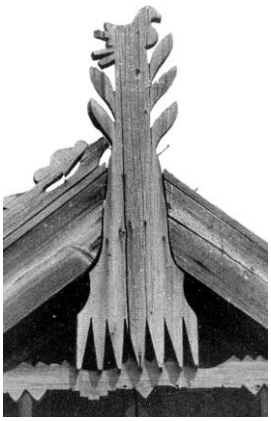

Fig. 9. *Bold de fronton.*
s. Chircăieştii Noi (Căuşeni).
Foto V. Malcoci.

Fig. 10. *Pomul vieţii.*
s.Horodişte (Rezina).
Grafica V. Malcoci.

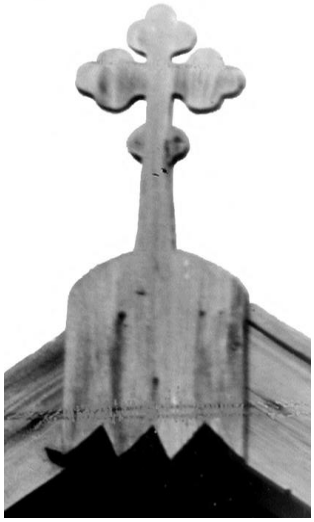

Fig. 11. *Bold de fronton.*
or. Căinari.
Foto V. Malcoci.

Fig. 12. *Bold de fronton.*
s. Chircăieştii Noi (Căuşeni).
Foto V. Malcoci.

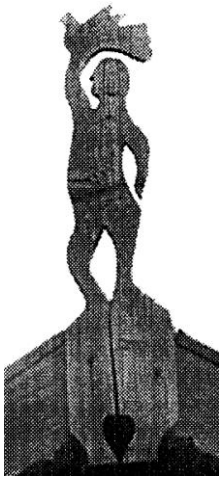

Fig. 13. *Bold de fronton.*
or. Căinari.
Foto V. Malcoci.

CZU: 808.53

RICH MEDIA ADVERTIZING: PRAGMATIC ASPECTS

Galina PETREA
Free International University of Moldova (ULIM)

The present article focuses on the modern forms of advertising represented by a multimodal discourse including not only a textual written/oral verbal message but also a nonverbal one. The hybridization of modes of execution: the acoustic graphics, the pictorial code, introduces additional verbal elements – the super and the voiceover with the purpose to emphasize the main advertizing message, clarify and reiterate it so as to make it memorable and persuade the audience. Pragmatics – the phylosophy of the language, encompassing semantics the hyperonymic/hyponimic relations at the concepts level, the macrotextual relations of cohesion and coherence, beside the CDA are used as discourse analysis tools. Pragmatics scans for the discourse laws and maxims-principles in action in the contextual framework; while the CDA, loyal to its original conception purpose, has the aim to scan for propaganda, distortion, prejudice and discrimination concealed into the discourse. Despite the obvious advantage of the hybridization of modes within the multimodal discourse, this enriched capacity for transmitting a message, and thus enhanced opportunities for persuasion would not be as effective without the novatory ways of using the linguistic means, which proves an increased role of the linguistic support in advertizing discourse and in no way a decreased presence of *words*.

Keywords: *pragmatics, Critical Discourse Analysis (CDA), public colloquial style, multimodal advertising discourse, hybridization, acoustic graphics, pictorial code*.

Linguists all over the world have researched the advertising discourse in its different aspects and have come to the conclusion that: advertising is an advanced art of the modern industrial society, a commercial, promotional tool which operates the same function as art and religion or even as the Jung's supracultural myths, it can mystify and deceive, it's an attention grabber, a tool to arrest attention first and then induce potential clients to acquire, a tool to persuade and create likeability.

The discourse analysis perspective has already been mentioned and detailed; the pragmatics itself has a rich repertoire that allows us to have a profound insight into all the explicit meanings (semantics) as well as hidden, implied, derived, decoded ones through the matrix of concepts and categories belonging to the science of pragmatics – applied philosophy of the language.

Some new methods and sciences at the same time that originally have been conceived as a propagandistic, ideological, racist scanner have gradually expanded their area of usage or more exactly have been applied to narrower, more modest tasks, not only to reveal hidden poison but to deconstruct meanings deception, mind control elements and foresee, predict expected effects.

The author Teun Van Dijk in an introduction to Critical Discourse Analysis points out the ways which power and dominance use in order to control the mind. First, recipients tend to accept beliefs, knowledge, and opinions through discourse from what they see as authoritative, trustworthy, or credible sources, such as scholars, experts, professionals, or reliable media. Second, in some situations

participants are obliged to be recipients of discourse, e.g. in education and in many job situations. Lessons, learning materials, job instructions, and other discourse types in such cases may need to be attended to, be interpreted and learned as intended by institutional or organizational authors. Third, in many situations there are no pubic discourses or media that may provide information from which alternative beliefs may be derived. Fourth and closely related to the previous points, recipients may not have the knowledge and beliefs needed to challenge the discourses or information they are exposed to (Teun 357).

Advertising can be a powerful promotional tool for charitable causes but at the same time it can have negative implications and consequences like promoting the selling of cigarettes thus commercializing death in the long run or benefitting from pollution. It includes not only commercials (sell goods) but also informational advertising (non-commercial) and has become a PR form of communication for promoting the image of prestige being a powerful instrument of manipulation and mind control.

Robin Lakoff points to one important determinant of technically persuasive discourse, which is *non-reciprocity* (12); by elucidating that discourse is defined as reciprocal, only in case both or all participants in it are able to do the same things and if similar contributions are always understood similarly. From this perspective persuasive discourse is a type of discourse that non-reciprocally attempts to effect persuasion**.** The intent to persuade is recognized as such by at least one party of the discourse. Persuasion means the attempt or intention of one participant (the source) to change the behavior, feelings, intentions, or viewpoint of another one (the receiver) through the communicative means.

Bernays E., Z. Freud's nephew is considered to be the father of public relations and hence of many forms of persuasion, he spoke about the "engineering of consent", who referred to a relatively harmless influence of advertising up to more baneful effects of political rhetoric including propaganda

We find later on at Noam Chomsky another view on manipulation by the media in *Manufacturing Consent. A Propaganda Model* in which the authors define the main functions of the media as to amuse, entertain, inform and inculcate individuals with the values, beliefs, and codes of behavior that would integrate them into the institutional structures of the larger society (2).

Thus, persuasion can be engineered from relatively harmless forms to serious propaganda with unpredictable or unintended effects. Persuasion can be manufactured, inculcating beliefs, values to people through a series of filters that include access or restricted, even denied access to genuine sources of information. Advertising can influence society for good or for bad, it can be cynical, profit-oriented, disregarding values or moral.

Semantics includes meaning of linguistic forms, denotation and connotation, coherence and cohesion ties. However, from the pragmatic point of view and namely the Maxim of Manner all the linguistic and stylistic elaboration, grammatical shifts are considered as violations from the norms.

For ex.: The *questions* that in the advertising discourse are infringing their basic premises and are becoming personalized devices. Puffery "poetic license" exaggerations, hyperboles that could potentially be wrongly interpreted by a not very informed and aware audience, thus deceive; would give the reason to some unsatisfied users even to sue the advertiser for deception.

Researchers assert that not only the informative and persuasive functions find expression and are employed in advertising discourse but the emotive-expressive one is equally important with a hypernymic relation between conviction and seduction, in many cases customers being seduced by by-passing the reasonable, conscientious stages along the process of persuasion (manipulation).

Among the pragmatic aspects of meaning that are described by Moeschler Jacques and Anne Reboul (6) in the canonic "Encyclopedic Dictionary of Pragmatics", it is important to consider for the following: *the reference*, which is "the relationship which holds between words and things - the relationship of reference: words refer to things".

The *presupposition*, which is defined in terms of "assumptions the speaker makes about what the hearer is likely to accept without challenge" thus, the notion of assumed "common ground".

The *implicature* used by Grice P. to account for what a speaker can imply, suggest, or mean, as distinct from what the speaker literally says. These can be conventional, thus determined by "the conventional meaning of the words used"; and conversational implicature which is derived from a general principle of conversation plus a number of maxims which speakers normally obey to.

Most models of how advertising works are based on an assumed *hierarchy of effects* and on sequential thinking. One of the early sequences in theory of how advertising works was that people would first learn something about a product or brand, then form an attitude or feeling, and consequently take action, which meant purchasing the product or at least going to the shop with the intention of buying. This sequence is summarized as *learn-feel-do*. It was later seen as mainly applicable to products of "high involvement," such as cars, for which the decision-making process was assumed to be highly rational. This so-called high-involvement model assumes that consumers are active participants in the process of gathering information and making a decision.

In contrast, there are low-involvement products, such as detergents, toothpaste or other fast moving consumer goods, with related low-involvement behavior when there is little interest in the product. The concept of low involvement is based on Herbert Krugman's theory that television is a low-involvement medium that can generate brand awareness but has little impact on people's attitudes. The low-involvement sequence was assumed to be *learn-do-feel*. Again, knowledge comes first, after that purchase, and only after having used the product would one form an attitude.

Later models continue to follow the assumption that the advertising concept is what classical rhetoricians call an "argument from consequence," following the cause-effect way of thinking. Richard Petty şi John Cacioppo's Elaboration Likelihood Model (ELM) is one of the most advanced U.S. models of how advertising works. Taking into account the role of involvement, it states that persuasion follows a central route, peripheral route, or both. Within the central route, a person engages in thoughtful consideration (elaboration) of the issue-relevant, information (arguments) within a message, so actively thinking about the arguments in the message is the central route. When the person is not motivated to think about the arguments, the peripheral route is followed. In theory, the peripheral route generally includes visual cues like the package, pictures, or the context of the message.

Kress and van Leeuwen (220) note: "We live in a multimodal society which makes meaning through the co-deployment of a combination of semiotic resources. Visual images, gestures and sounds often accompany the linguistic semiotic resource in semiosis."

Mode refers to a distinct semiotic system for expressing meaning using specific conventions. In the area of TV, the multimodal discourse is the principle that communication occurs across more than a single mode and is therefore inherently *multimodal – a hybridization of modes.* Thus the video advertising combines verbal, pictorial and acoustic codes. Each code is able to operate with its varieties:

Verbal code. The verbal code applied in video advertising works with two varieties: the spoken variety and the written variety.

Voice-over. In a video advertisement, there is usually a voice that provides a spoken commentary. This voice belongs to a person who is not visible, since he or she speaks off-screen. The voice-over contributions either correspond with what is happening on the screen or provide a verbal explanation of what has just happened on the screen. This function corresponds to a "running commentary", since it provides a parallel between the verbal and pictorial codes.

Super. Geoffrey Leech defines super as "printed messages superimposed on the screen", which represents "a limited, supplementary means of linguistic communication". Considering the analyzed commercials, they employ two types of super. The first type serves as a highlighting device that draws attention to the most important facts uttered by the voice-over or the secondary participant; (the slogans, product and company names, superimposed in the original logotype. The other type of super provides information that is nor uttered, its function is to extend the amount of information provided. This super type informs, whether a product is approved of by an authoritative institution or not such as "These statements have not been evaluated by the Food & Drug Administration". "This product is not intended to diagnose, treat, cure or prevent any disease". Due to their written, or rather superimposed character, the supers adopt various letter sizes, fonts, shapes, colors. Their graphic layout, design and location on the screen reflect the importance of the message they communicate.

Synthetic Personalization. In advertising discourse, there is a tendency to approach "the persuadee" as an individual. The persuader implements efficient methods that make "the persuadee" believe that the advertisement addresses just him or her and not the masses. Fairclough calls this way of approaching a mass audience "synthetic personalization". Synthetic personalization makes mass interaction as accepted as a private one. As a result, public discourses become colloquial, plus they start to lose their formal character. Owing to the implementation of informality, Geoffrey Leech (1972: 75) speaks about an evolution of the "public colloquial style".

Hybridization. Media language and the new interactive forms of communication represent hybrid forms of communication because the messages they transmit "contain a symbiosis of elements of both spoken and written language" (Urbanova 174). Since media language represents the public discourse while the interactive forms such as SMS, online messengers, etc., represent private discourse, it can be claimed that both discourse types are able to mingle the features of spoken and written language varieties.

The **acoustic code** is represented by what we hear: the spoken utterances, music and sound effects that are known as "acoustic graphics", though we can also rank silence as a special type of sound. Also the "eloquent silence" is considered as a linguistic sign, able to fulfill the same functions within Jakobson's communicative model as the verbal linguistic signs do.

Pictorial Code. As far as pictures are concerned, the advantage of this code is that pictures are able to provide more information as well as more emotions in a shorter time than the verbal code.

The corpus of 10 vidads was analyzed from the grammatical point of view for markers presented in a table; also the pragmatic point of view and semantic description. The thematic is wide: social problems (homelessness in an ad about the Charitable organization Salvation Army's campaign), gun legalization, drunk driving, territorial conflicts Malvinas / Falklands Islands Argentina / GB, sports achievements Nike, a DB with tribute paid to great personalities (Mac Ad – Think Different – Apple), an anti-hunting campaign.

The narrative structure the most highly applied is *lifestyle, drama, phantasy* through an artistic combination of visual and acoustic graphics, voiceover + super for reinforcement. Irony is largely employed and the Banter principle in Ad 1 which is actually targeting the opposite effect from the message conveyed by the advertisement, because the character is an antisocial element, a criminal explaining in slang form his professional concerns.

The grammatical aspect of the vidads is characterized by ellipsis and contracted forms; inserts as hesitating devices, interjections or just empty words, pauses, suspense, silences with highly emotional value. The overall form of the language ranges from colloquial public style to low familiar, slang, low colloquial and standard.

Linguists broadly consider that the personal coordinates consist from two elements – first and the second person. The third person represents *otherness* in G. Leech's (1991) conception. From the CDA theory the concept of Otherness polarizes the society and creates conflict, as the Others are not simply the different ones, but the deviance from what is considered by them norm, threat even a virus.

Speech acts:

Directive acts reflecting the speaker's need for changes and he is the person who is supposed to make the transformation. Directives are expressed by imperatives:

- *Tell Congress to Protect Funding for our Nation's Teaching Hospitals. (The Healthcare Education Project)*
- *Look totally polished. Even if the reality is a little more interesting than that. (Office Small Business package)*
- *Help make a difference in Girls' Self-Esteem. (Raising Self-Esteem Campaign by Dove)*
- *Join the global diabetes handprint. (A Diabetes Awareness Campaign)*
- *Use them as a concert hall – or a sanctuary. (Acoustic Noise Cancelling Headphones)*

The **Commissives** reflecting the speaker's intention to commit some future action, are just two, one example proposed:

- *I'd spend my points on art supplies. For the children's Hospital (Chase Freedom credit card campaign)*

The **Expressives** illustrate the speaker's state of mind the way he or she feels.

• *We'd develop formula 410, but it would be illegal in 12 states. (All Purpose Cleaner)*

• *Nurturing skin treatments that are as gentle as a hug from Baby Pooh. (Gentle Naturals for babies)*

• *Get into a relationship where you won't get hurt. (Sports footwear campaign).*

General questions:

• *Is your skin thirsty? Quench it with new skin essentials. (A delicious new drink that nourishes the skin from within)*

• *Is itsy-bitsy, teeny-weeny in this weekend's forecast? (A funny advertisement for VISA made out of swimwear)*

Special Questions:

• *Your skin isn't synthetic. So why use a moisturizer that is? (Jergens care products)*

• *Guess who regretted their night cream in the morning. (Consumer research campaign)*

• *Guess who got a dryer that fell short of expectations? (Consumer research campaign)*

• *Our nation's teaching hospitals train tomorrow's sorely needed doctors…in state-of-the-art facilities. Why would we cut their capital funding by hundreds of millions of dollars? (The Healthcare Education Project)*

Questions are provoking to a discussion and inviting receptors to refer to themselves and puzzle and look for an answer that they would certainly provide.

In the case of multimodal advertising discourse one combines the advantages of verbal, and non-verbal modes of execution (superimposed on the image-super), and visual-acoustic graphics, (voiceover, participants' voices) plus the acoustic and video graphics.

The examples of speech acts are selected from the corpus of 150 advertising posters and banners subjected to the above-mentioned aspects of analysis to reflect better the point.

The general conclusion of the research is that the multimodal aspect of discourse in our case of executing the advertisements proves that the importance of the language through verbal code of presentation has not decreased at all, on the contrary because of the use of highly symbolic visual metaphors causing a deficit of meaning, besides the linguistic support is enriched by new forms of presentation through the non-verbal code: the super and voiceover within the multimodal semiosis in order to achieve the aim of persuading the audience and creating a long lasting attachment and brand loyalty.

Bibliographical References

Chomsky, N. and Hermann, E. *Manufacturing Consent. A Propaganda Model.* New-York: Pantheons Books, 1988.

Kress, G. and Leeuwen van, T. *Multimodal Discourse: The Modes and Media in Contemporary Communication*. London: Arnold, 2001.

Lakoff, R. T. "Persuasive Discourse and Ordinary Conversation, with Examples from Advertising." *Analysing Discourse Text and Talk*, Deborah Tannen (eds), Cambridge: Cambridge University Press, 1982.
Leech, Geoffrey. *English in Advertising: A Linguistic Study of Advertising in Great Britain.* London: Longman, 1972.
--- . *Principles of Pragmatics*. London and New York: Longman. 1991; 250 p.
Moeschler, Jacques, Anne, Reboul. *Dicţionar enciclopedic de pragmatică.* Editura Echinox: Cluj, 1999.
Teun, Van Dijk. "Critical Discourse Analysis". Ruth Wodak & Michael Meyer (eds.) *Methods of critical discourse analysis,* London: Sage, 2009.
Urbanová, Ludmila. "Interaction of Spoken and Written Language in Newspaper Advertising". Povolná, R. & Dontcheva-Navrátilová, *Discourse and Interaction*, 2006, p. 173-180. (*is.muni.cz/th/39970/ff_d/Dizertace_text.doc*)

INTERCONEXIUNI PSIHOLOGICE ȘI SOCIOCULTURALE

SOCIOCULTURAL AND PSYCHOLOGICAL INTERCONNECTIONS

CZU: 371.124

PROFESIONALISMUL ŞI GÂNDIREA PROFESIONALĂ ÎN CONTEXTUL ACTIVITĂȚII PROFESIONALE

Tarabeih MAHDI
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”

The necessity to research the professionalism, professional thinking and the process of its formation is generated by a series of factors: the high rhythm of development of sciences and technologies, the achievements in the theoretical and empirical scientific fields, the enormous informational flux that doesn't allow the immediate access to necessary information, the unordinary situations faced by the specialists in the work process, the necessity to react quickly in exceptional situations, the changes in the social and individual axiological systems, the modifications in the social perception of life and working activity, the perception of work and its place in the individual system of values. In this context, the author studies and analyzes the definitions of some basic concepts and fields tightly linked to the "professionalism" phenomenon, such as profession, professional thinking, personality and his/her system of values, self-consciousness, etc. The author presents different psychological and sociological approaches to profession and professionalism terms and its interrelation with personality implying the processes related to his/her essence (thinking, perception, motivation, etc.) He underlines the importance of professional thinking, stating that one should use some techniques or methods of its developing in order to improve his/her professionalism level and to succeed in working career.

Keywords: *profession, professionalism, professional thinking, professional identity.*

Nevoia de cercetare a profesionalismului, a gândirii profesionale și a procesului de formare a ei este generată de ritmul înalt de dezvoltare a științelor şi a tehnologiilor, realizările în domeniul ştiinţelor şi practicii, fluxul informaţional enorm, care nu permite accesul momentan al informației necesare, pentru a fi aplicată în procesul de decizie; situațiile neordinare cu care se confruntă specialiștii în procesul muncii, necesitatea de reacționare rapidă în condiții ambigui; transformările sistemului axiologic social şi individual, modificări în percepția socială a vieţii şi activității de muncă, modificări ale percepției muncii și locului ei în sistemul individual de valori.

În psihologia muncii **profesia** este definită ca un domeniu al diviziunii sociale a muncii, în cadrul căreia se creează anumite bunuri, ce posedă un preţ de consum; chiar procesul activităţii de muncă, cu specificul său; calificarea necesară profesională şi nivelul de competenţă a angajaţilor; conştientizarea de către om a apartenenţei sale (identitatea profesională) la comunitatea profesională (Григорьева, 2006).

A. Markova (1996) specifică că din punct de vedere social, profesiile reprezintă forme de activitate apărute în procesul de dezvoltare istorică şi pentru realizarea cărora subiectul are nevoie de anumite competenţe specific, capacităţii şi calităţii individuale adecvate solicitărilor respectivei forme de activitate. Din punct de vedere al subiectului profesia reprezintă un domeniu de activitate stabilit în societate în care subiectul realizează acţiuni de muncă, în cazul când deţine

competenţele necesare, are capacităţile şi calităţile personale adecvate domeniului dat. Fiind o sursă de existenţă, profesia este totodată şi câmpul cel mai potrivit pentru autorealizare.

E. A. Klimov a evidenţiat mai multe semnificaţii ale noţiunii de profesie (Климов,1997):

1. o comunitate a persoanelor, care se ocupă de probleme similare şi duc un mod similar de trai. Nivelul de trai poate fi diferit la profesioniştii cu nivel diferit de performanţe, însă sistemul de valori al reprezentanţilor unei profesii este aproximativ acelaşi, ceea ce le permite să-şi aprecieze colegii săi ca specialişti mai mult sau mai puţin realizaţi în plan profesional;

2. un domeniu al aplicării eforturilor în legătură cu determinarea (și clarificarea) obiectului şi subiectului activităţii profesionale, ceea ce solicită determinarea potențialului personalității, sferele profesionale în care omul poate să se auto-realizeze ca un profesionist competent.

3. activitate şi domeniu de realizare a personalităţii. Activitatea profesională permite nu numai să producerea bunurilor și serviciilor, dar mai și oferă posibilitate persoanei să-şi realizeze potenţialul creativ şi pune la dispoziție condiţii pentru dezvoltarea acestui potenţial.

4. sistem supus dezvoltării istorice, modificarea profesiei în dependenţă de schimbările contextului cultural-istoric.

5. profesia este o realitate, care se formează creativ de către însăşi subiectul muncii. Aceasta ar însemna, că situaţia cultural-istorică nu este în poziţie total dominantă, deoarece multe lucruri depind de specialiştii din domeniu. Ei determină poziţia profesiei sale (şi destinaţia sa personală) în sistemul social. Spre exemplu, datorită anumitor specialişti anume, o ştiinţă şi sfera ei aplicativă se dezvoltă. Măiestria autentică a unui profesionist este determinată prin faptul în ce măsură a contribuit la dezvoltarea profesiei date, nu numai datorită situaţiei create, dar şi în sensul contrar acestor condiţii. Varianta ideală a autorealizării în cadrul unei profesii este situaţia în care angajatul este capabil să utilizeze condiţiile nefavorabile în beneficiul profesiei.

N. Priajnicov, E. Priajnicova (Пряжников, 2001) evidenţiază următoarele caracteristici ale profesiei: 1.este un domeniu limitat al activităţii de muncă ca urmare a diviziunii istorice a muncii; 2. activitatea social-utilă (cu toate că nu există un criteriu de apreciere a utilităţii, însă intuitiv chiar şi oamenii simpli înţeleg foarte bine, care angajat aduce mai mut profit, şi care mai puţin); 3. presupune o pregătire specială; 4.activitatea se realizează pentru o remunerare morală şi materială, care dă posibilitate persoanei nu numai să satisfacă nevoile sale zilnice, dar serveşte ca o condiţie de dezvoltare multi-aspectuală; 5.activitate ce oferă persoanei un anumit statut social şi public (faptul unde persoana lucrează, cauza, munca sa – acestea reprezintă cartea sa de vizită).

Este util să menţionăm definirea profesiei elaborată de S. M. Bogoslovschii în anul 1913 (*apud* Григорьева, 2006): „profesia este o activitate, prin intermediul căreia persoana dată participă în viaţa societăţii şi care serveşte pentru el ca o sursă principală de asigurare a mijloacelor materiale utile pentru existenţă, dar cu condiţia că această activitate face parte din atributele conştiinţei de sine a persoanei.” Concretizarea autorului referitor la conştiinţa de sine permite să înţelegem caracteristica psihologică substanţială a profesiei date – atitudinea angajatului faţă de munca prestată ca faţă de profesia sa, care combate teza despre

detaşarea persoanei de profesie, susținând ideea că omul percepe munca sa ca activitate personal semnificativă. E. A. Klimov a identificat faptul că implicarea profundă a personalităţii în profesie, valoarea deosebită a activităţii profesionale în viaţa omului este confirmată şi de crizele, ce ţin de activitatea profesională: criza potenţialului nerealizat; criza absenţei perspectivei; criza „*burnout*-ului".

Actual în psihologia muncii se evidenţiază două metode principale de soluţionare a problemelor psihologice ce apar în procesul de analiză a activităţii profesionale. Prima metodă se defineşte condiţionat ca paradigmă structural-morfologică a analizei psihologice a activităţii (Карпов, 1991), care consider că componentul structural principal al activităţii este acţiunea, iar organizarea activităţii în întregime se prezintă ca o ierarhie a sistemului de acţiuni cu diferite grade de complexitate. Cea de-a doua, paradigmă funcţional-dinamică se bazează pe următoarea poziţie fundamentală: activitatea,datorită complexităţii exclusive, nu poate fi bazată şi nu se bazează pe un singur component,spre exemplu, doar pe acţiune. Ea presupune câteva componente eterogene – unităţi, ce în mod firesc interacţionează şi formează o structură psihologică integrală a activităţii. Această structură este dinamică, iar funcţionarea ei formează procesul de activitate. Constatăm, că abordările menţionate se completează reciproc.

În contextul cercetării noastre este interesantă cea de-a doua abordare – funcţional-dinamică, conform căreia structura psihologică a oricărei activităţi este formată din selectarea constantă şi permanentă a componentelor sale esenţiale. Raportul lor este reflectat noţiunea „structură psihologică invariabilă a activităţii". Componentele principale a structurii invariabile a activităţii sunt motivaţia, intenţionalitatea, baza informaţională a activităţii, anticiparea (prognozarea) rezultatelor, luarea deciziilor, planificarea, programarea, controlul, corecţia şi imaginea operativă a obiectului de activitate, sistemul de calităţi individuale a subiectului şi totalitatea acţiunilor realizate. Analizate în cadrul formaţiunilor psihologice structurale, care le asigură, aceste componente sunt „cărămizile'' bazale ale activităţii, iar în sens dinamic (funcţionare) ele devin procese substanţiale de reglementare în realizarea activităţii.

În structura activităţii deosebim acţiuni externe, prin intermediul cărora omul transformă obiectele (le mişcă în spaţiu, le divizează în părţi, le unifică etc.) şi care sunt accesibile observării directe. Totodată, orice activitate de muncă umană include şi acţiuni interne, mintale. Acţiunile interne se formează în baza interiorizării celor externe, iar structura acţiunii externe se supune unei modificări specifice. Acţiunea internă este concisă şi generalizată. Rolul decisiv în procesul de interiorizare îi revine cuvântului, care fixează însuşirile esenţiale ale obiectelor, fenomenelor realităţii, metodele de operare cu obiectele şi cu informaţia care le reprezintă. O condiţie semnificativă de interiorizare este comunicarea omului cu alte persoane. Operarea cu cuvinte şi cu alte sisteme de semne oferă posibilitate persoanei să soluţioneze anumite probleme în plan ideal, intern (fără a opera cu obiectele materiale), de exemplu, programele de activitate umană.

În orice tip de activitate are loc nu numai interiorizarea acţiunilor, dar şi exteriorizarea lor, transformarea acţiunilor interne în acţiuni externe. Mecanismul de reglare psihică a activităţii are o structură complexă şi include câteva nivele: nivelul senzaţiilor şi percepţiilor; nivelul reprezentărilor; nivelul proceselor verbal-cognitive. *Primul nivel* se referă la acţiuni separate, el asigură reglarea acţiunilor externe, corespunderea unei acţiuni concrete anumitor condiţii, obiectului şi

instrumentelor de muncă. *Al doilea nivel* se referă şi la acţiunile interne: generalizarea şi panorama reprezentărilor (imaginii repetate) oferă posibilitatea de a diversifica procedeele de realizare a acţiunilor şi transferul lor dintr-o condiţie în alta. *Al treilea nivel* se referă mai cu seamă la acţiunile interne (la planul mintal de acţiuni). Datorită faptului că în procesele verbal-cognitive se reflectă conexiunile generale şi esenţiale dintre fenomene (legităţile lor), acest nivel asigură posibilitatea de anticipare a mersului evenimentelor şi planificarea activităţii în întregime. În activitatea de muncă reală nivelurile de reglare menţionate se declanşează într-o unitate indisolubilă.

Condiţia şi rezultatul reuşitei în profesie este **profesionalismul**. Markova (1996) consideră că termenul „profesionalism" se aplică faţă de subiectul care exercită profesia data, atunci când cineva se referă la exigenţele normative ale profesiei. În acest caz profesionalismul reprezintă totalitatea caracteristicilor psihosociale necesare unei persoane pentru realizarea cu succes a sarcinilor de muncă. Totodată, acelaşi termen se foloseşte şi atunci când afirmăm că o anumită persoană dispune de setul normativ necesar pentru realizarea cu succes a activităţii sale profesionale. Astfel, profesionalismul devine caracteristica persoanei în cauză. Prin urmare profesionalismul nu se limitează la eficacitatea muncii sau la performanţele profesionale înalte; acesta are la bază componentele psihofiziologice şi psihosociale – atitudinea internă faţă de muncă, procese, stări, însuşiri psihice ale omului. Conştiinţa profesională alături de gândirea profesională alcătuieşte nucleul profesionalismului.

E. A. Klimov a analizat din punct de vedere psihologic profesionalismul şi l-a definit ca un sistem de organizare a conştiinţei, a psihicului uman (1996 : 387) care integrează următoarele componente:

1. Însuşirile persoanei ca integritate: imaginea lumii; orientarea socială, orientare spre rezultate în activităţi; atitudinea faţă de cei din jur şi faţă de sine, autoreglare; creativitate; caracteristicile individuale ale inteligenţei; caracteristicile operaţionale individuale; particularităţile sferei emoţionale; reprezentări clare despre relaţia propriei profesii cu alte profesii; reprezentări referitor la capacităţile şi calităţile personale aşteptate de la un profesional de către comunitate; înţelegerea impactului profesiei asupra propriei personalităţi; reprezentarea clară a locului său în comunitatea profesională.

2. Praxiologia profesională: aspectele specifice, reflectate în cuvinte generale, metaforă, impresie, care există în domeniul profesional concret, dar încă nu sunt cunoscute de ştiinţă; motorica; abilităţile, priceperile spre aspectele executive ale activităţii; abilităţi comunicative, organizatorice; priceperi de restructurare a informaţiei; acţiuni autoreglatorii.

3. Gnosisul profesional: informaţia specifică, reflectată la general, într-un limbaj aproximativ, metaforic, concret, dar nestudiat încă suficient; specificul recepţionării informaţiei: atenţia, procesele senzoriale; specificul profesional al prelucrării informaţiei şi al elaborării deciziilor; priceperi, abilităţi şi acţiuni gnostice/observare, monitorizare, recunoaştere, depistarea cauzelor, orientarea în situaţii noi, neobişnuite.

4. Deţinerea informaţiei, cunoştinţe, experienţă, cultura profesională; caracteristici specifice – informaţia specifică, reflectată la general, într-un limbaj aproximativ, metaforic, concret, dar încă puţin studiat; domeniile de cunoaştere teoretică, în care are nevoie să se orienteze un profesional; cunoştinţe specifice

despre scopul activităţii şi vieţii sale, despre mijloacele de muncă, metodele pentru realizările de succes, condiţiile de dezvoltare profesională.

5. Dinamica proceselor psihice, complicaţiile de ordin psihologic, suprasolicitările în domeniul profesional concret;

6. Reflectarea clară a problemelor de apartenenţă de gen şi vârstă în raport cu exigenţele profesionale.

Cercetările atribuie un rol important **gândirii profesionale**, care reprezintă elementul central al profesionalismului. Profesionalismul, în concepţia lui Klimov, reprezintă un sistem complicat de funcţii exterioare (ceea ce poate fi perceput cu ajutorul organelor de simţ) şi funcţii interioare inclusiv funcţii psihice (1997). Funcţiile psihice, evidenţiate în concepţia analizată sunt: elaborarea finalităţilor activităţii; elaborarea reprezentărilor despre metode, procedee, variante de realizare a scopului; atitudinea emoţională, predispoziţia spre muncă, încrederea în viitor, imaginea integrală a lumii etc. Formarea profesionalismului, din punctul de vedere al cercetătorului menționat, reprezintă **un act de creaţie în profesie**. Fiecare profesionist, specialist într-un anumit domeniu participă la crearea profesiei pe care o exercită prin crearea propriilor procedee, a modurilor de acţiune, a tacticii şi a strategiei proprii, aducând, totodată, aportul său în tradiţiile şi atitudinile grupului profesional, căruia îi aparţine (*ibidem*).

Una dintre caracteristicile definitorii ale formării profesionalismului este specificul instruirii profesionale, care implică elemente pronunţate de autoinstruire şi autoformare. Finalităţile în cazul dat se încadrează în limitele câmpului „cunoştinţe, priceperi, deprinderi", sau „competenţe" fiind mult mai profunde – orientări valorice, înţelegerea perspectivelor de autodezvoltare de-a lungul vieţii, concepţia Eu, motive, caracter – deci personalitate. Absenţa unei perioade de formare profesională oficial fixată reprezintă o altă caracteristică, a profesionalismului: procesul durează atât cât persoana este antrenată în câmpul de muncă. Astfel formarea profesională implică ceia ce actual numim „long life learning" sau „învăţarea pe tot parcursul vieţii", implicând şi idea formării profesionalului la locul de muncă.

Constatăm, că profesia exercitată de subiect reprezintă unul din tipurile activităţii de bază cu un impact deosebit asupra personalităţii, prin solicitările fizice, fiziologice şi psihice care le înaintează persoanei. Important să subliniem că profesionalismul – condiţia realizării performanţelor profesionale – nu ce reduce la însuşirea unei sume de cunoştinţe, priceperi şi deprinderi, sau competenţe. El devine sistem de organizare a conştiinţei, a psihicului uman, care integrează însuşirile personalităţii cu gnosisul şi praxiologia profesională, cu specificul profesional al prelucrării informaţiei şi al elaborării deciziilor, acţiuni gnostice: observare, monitorizare, recunoaştere, depistarea cauzelor, orientarea în situaţii noi, neobişnuite. Din perspectiva cercetării noastre remarcăm, printre caracteristicile cognitive – elemente ale profesionalismului, diverse aspecte ale gândirii: prelucrarea informaţiei, reflexie, acţiuni gnostice de orientare, calităţi individuale ale inteligenţei. Astfel, gândirea profesională – proces de valorificare a operaţiilor de gândire ca mijloace de realizare a activităţii profesionale – devine un element important al sferei operaţionale din structura profesionalismului.

Sursele literare referitor la esenţa gândirii profesionale relevă actualitatea cercetării acestei componente a profesionalismului. Termenul „gândire profesională" este atestat în literatura ştiinţifică în a doua jumătate a sec. XX, când

în rezultatul revoluţiei ştiinţifico-tehnice a crescut gradul de intelectualizare a muncii (Столяренко, 2006). Examinând informaţia disponibilă, (Андронов, 2006; Климов, 1996; 1997; Столяренко, 2006) constatăm două sensuri atribuite noţiunii. În unele cazuri termenul se utilizează pentru a accentua un nivel înalt de pregătire profesională al specialistului, avându-se în vedere calitatea acesteia. Un alt sens al termenului scoate în evidenţă particularităţile gândirii determinate de caracterul activităţii profesionale. De obicei, discuţiile despre gândire „tehnică", „economică", „clinică", „artistică" etc., se referă la ambele sensuri, ele reflectând proprietăţi ale gândirii specialistului, care îi permit să soluţioneze problemele, atât ordinare cât şi neordinare, rapid, exact, original, eficient. Gândirea profesională se găseşte în raport şi cu dezvoltarea inteligenţei generale – este solicitată capacitatea specialistului de a privi situaţia în ansamblu, orientându-se la esenţa problemei, implicarea aptitudinilor de prognostic, a identificarea soluţiilor optimale, raportarea teoriei la practică etc.

I. Polivoda (Поливода, 2005) abordează problema gândirii profesionale din punct de vedere al aspectelor pe care ar trebui să le întrunească, pentru a răspunde solicitărilor pieţei de muncă moderne, profesionişti de înaltă calificare, capabili să adopte decizii şi să poarte responsabilitate pentru realizarea lor, să actualizeze şi demonstreze aspectele umaniste, moral-etice ale activităţii sale, să se orienteze spre autodezvoltare profesională și personală.

Aspectul informațional și metodologic al gândirii profesionale poate fi definit ca o totalitate a competenţelor de căutare, analiză, apreciere critică, selectare, structurare şi prelucrare a informaţiei primite. Mobilitatea gândirii profesionale reprezintă totalitatea calităţilor intelectuale cum ar fi flexibilitatea, rapiditatea şi independenţa gândirii orientate spre soluţionarea optimă a problemelor profesionale într-o perioadă cât mai scurtă de timp.

Aspectul etico-spiritual al gândirii profesionale a specialistului societăţii informaţionale reprezintă abilitatea de comprehensiune a vieţii personale şi a societăţii în întregime, prezenţa valorilor existenţiale, care direcţionează sensul vieţii şi tot odată orientează acţiunile, inclusiv a celor profesionale spre realizarea poziţiilor umaniste, a valorilor general-umane. Abilitatea de organizare a comportamentele verbale şi non-verbale în concordanţă cu sarcinile comunicării şi abilităţi de lucru cu mijloace de comunicare diverse (internet, poşta electronică, conferinţa video etc.) şi abilităţi de asimilare a noilor tehnologii formează aspectul comunicativ. Aspectul ecologic al gândirii întruneşte un sistem de viziuni asupra lumii, care reflectă problemele de interacţiune a societăţii umane şi a naturii în aspectul armonizării şi optimizării; abilitatea de a determina relaţiile cauză-efect şi legităţile de interacţiune a oamenilor şi naturii, a reprezenta esenţa, sursele şi căile de soluţionare a problemelor ecologice, a prognoza modificările în mediul înconjurător sub influenţa acţiunilor umane.

Markova (1996) defineşte gândirea profesională ca utilizarea prioritară a procedeelor, metodelor de analiză a situaţiilor profesionale, luarea deciziilor profesioniste pentru soluţionarea problemelor din sfera profesională. Dezvoltarea gândirii profesionale este o parte a procesului de profesionalizare umană şi o premiză a realizării cu succes a activităţii profesionale. Studierea persoanelor care exercită diverse profesii i-au permis autoarei evidenţierea următoarelor funcţii ale gândirii profesionale: reflectarea generalizată şi mijlocită a realităţii profesionale a persoanei (obiectul muncii, sarcinile, condiţiilor şi rezultatelor muncii); tendinţa de

obţinere a noilor cunoştinţe referitor la diferite aspecte ale muncii şi la metode de renovare, procedee de formulare şi soluţionare a problemelor de specialitate; procedee de formulare a sarcinilor şi perfectare a planurilor de instruire în procesul muncii, elaborarea noilor strategii ale activităţii profesionale.

Analizând activitatea pedagogică, autoarea a depistat tipurile şi calităţile diverse ale gândirii pe care le solicită o profesie: **gândirea teoretică**, orientată la identificarea legităţilor abstracte, regulilor, la analiza sistemică a dezvoltării domeniu de muncă respectiv; **gândirea practică**, implantată în practica umană, în legătură strânsă cu **abordarea holistică** a situaţiei în activitatea profesională; **prognozarea modificărilor situaţiei**, cu fixarea obiectivelor, elaborarea planurilor, proiectelor, care deseori se realizează în condiţiile de deficit de timp, informaţie; „simţul situaţiei'' etc.; **gândirea creativă** în procesul căreia se stabilesc probleme, se identifică strategii noi, se asigură eficacitatea muncii, se face faţă situaţiilor extreme; **gândirea vizual-imaginativă** – imaginarea situaţiei şi schimbărilor, care omul doreşte să le obţină în rezultatul activităţii profesionale, **gândirea verbal-logică** – utilizarea noţiunilor, construcţiilor logice, semnelor; **gândirea vizual-acţională**, în cadrul cărora soluţionarea problemelor de muncă se realizează cu ajutorul schimbărilor reale ale situaţiilor în baza observării acţiunilor; **gândirea analitică şi logică** care include desfăşurarea în timp a etapelor operaţiilor de gândire, create în conştiinţa omului; **intuiţia**, formă de gândire ce se caracterizează printr-o decurgere rapidă, lipsa etapelor bine structurate, grad redus de conştientizare.

Combinarea diversificată a acestor tipuri în dependenţă de obiect, mijloace, condiţii, rezultatul muncii poate să provoace la crearea unor tipuri specifice de gândire - operativă, managerială, pedagogică, clinică şi altele. Perfecţionarea gândirii profesionale poate fi realizată prin specificarea ei, pe de o parte, şi utilizarea ei înafara contextului profesional, pe de altă parte, de asemenea prin sporirea unificării, flexibilităţii etc. Una din lucrările fundamentale, în care se discută problemele generale ale gândirii profesionale este teza de doctor abilitat a lui A. A. Batalov „Професссиональное мышление: философские проблемы" (Баталов, 1986). Autorul constată, ca gândirea profesională din punct de vedere filosofic reprezintă un tip social, care reflectă impactul divizării muncii şi apariţia activităţii profesionale asupra dezvoltării psihicului uman; este un rezultat al profesionalizării, elementul de bază al profesionalismului, apărut odată cu divizarea muncii. Cercetătorul consideră că esenţa gândirii profesionale constă nu numai în specializarea operaţiilor gândirii conform specificului activităţii de muncă; caracteristica centrală a tipului examinat, în viziunea autorului este munca, activitatea profesională, care modifică impactul celorlalţi factori sociali. În expresia autorului **gândirea profesională creşte din tipul concret de activitate de muncă profesat**.

Direcţiile de dezvoltare a gândirii profesionale, si, concomitent, de analiză ştiinţifică, coincid cu componentele principale ale activităţii de muncă: reflectarea obiectului şi scopului activităţii de muncă, tehnologiile, instituţionalizarea. Respectiv sunt evidenţiate 3 direcţii: *teleologică; tehnologică; managerială* (organizarea muncii). Factorul determinat al apariţiei şi dezvoltării gândirii profesionale determină şi structura ei, care include: a) reflectarea activităţii de muncă la general; b) reflectarea specificului, specialităţilor şi specializărilor; c) relaţiile dintre funcţiile de bază ale gândirii. Tipul de gândire examinat reprezintă

un sistem deschis şi în raport cu alte structuri psihice. Se poate constata că descoperirile apărute în cadrul unui grup profesional sunt valorificate în alte domenii, contribuind astfel la dezvoltarea gândirii la nivel de producere în societate, dar şi la dezvoltarea teoriei generale a gândirii. Batalov A. (1986) a scos în evidență structura psihologică a gândirii profesionale. Indiferent de profesia concretă, gândirea profesională îmbină cunoaşterea abstractă cu inteligenţa practică ca componente structurale, bineînţeles, cu conţinuturile specifice activităţii profesionale.

Aceiaşi situaţie o atestă autorul şi referitor la raportul „gândire profesională – emoţie". Fiind o reflectare a obiectului în profunzime, prin sistemul de relaţii, gândirea, în opinia lui Batalov, este şi o formă de auto-expresie a subiectului, a relaţiilor, trebuinţelor şi intereselor acestuia. Intimitatea, caracterul profund personal al gândirii profesionale este formulat de Batalov în expresia elocventă **Logica în cuplu cu emoţionalitatea formează patosul gândirii profesionale** (*ibidem*) – caracteristicile principale ale gândirii modificate în corespundere cu necesitatea expresiei atitudinilor şi valorilor.

Abordarea sistemică realizată în cercetările la care ne-am referit anterior şi-a demonstrat productivitatea în lucrările P. Jelescu (1999), Jelescu P. Bâceva E. (2012); A. C. Marcova; N. B. Kuzimina ş.a., care au studiat gândirea profesională în domeniul educaţiei, psihologiei, cel al profesorilor din sistemul de formare vocaţională, aplicând succes conceptul de gândire profesională, conform căruia aceasta reprezintă elementul de structură, sistemic, cognitiv, determinanta interioară, psihică a dezvoltării profesionalismului.

Cercetările ulterioare confirmă caracterul sistemic al gândirii profesionale, care nu se limitează la un tip sau la o proprietatea a gândirii. În procesul activităţii profesionale este implicată gândirea subiectului ca proces integral, prin activizarea tuturor caracteristicilor şi felurilor de manifestare. Reprezentarea fiecărui element al gândirii în structura celei profesionale depinde de solicitările activităţii profesionale concrete. Conform teoriei sistemelor (Jelescu, 1999) dezvoltarea unui element conduce spre dezvoltarea întregului sistem, iar dezvoltarea sistemului generează modificări ale fiecărui element. Totodată gândirea profesională, fiind un sistem deschis, funcţionează în legătură cu alte structuri ale personalităţii: orientările valorice, comunicarea, atitudinile faţă de alte persoane, faţă de activitate, de viaţă şi mediu.

Pentru a contribui la dezvoltarea gândirii profesionale prin educaţie este necesară clarificarea esenţei acestui fenomen psihologic. Analiza rezultatelor obţinute în cadrul cercetărilor efectuate în domeniul respectiv arată, că nu există încă o poziţia unică. O posibilitate de abordare teoretică a gândirii profesionale este examinarea ei în cadru unui sistem mai larg, cel al profesionalismului, noțiune ce reflectă subiectul ca profesional. Privită din această perspectivă, constatăm, că gândirea profesională nu se limitează la un tip, nivel sau formă a gândirii; rezultatele cercetărilor anterior analizate confirmă importanţa prioritară a mai multor aspecte ale gândirii: gândirea teoretica şi practică, raţionamentul practic, raţionamentul practice bazat pe evidenţe sau pe dovezi, gândirea practică, rolul logicii esenţiale, importanţa deţinerii informaţiei. Adoptarea deciziilor ca acţiune a gândirii este scoasă în evidență de mai mulţi cercetătorii ai problemei în cauză ca moment de importanță majoră în structura activității profesionale.

Astfel, am putea afirma, că gândirea profesională ca element de structura a profesionalismului, reprezintă un sistem cognitiv, care include tipuri, nivele, forme, operaţii de gândire şi raporturile dintre ele, orientate spre identificarea şi soluţionarea problemelor profesionale. Formarea gândirii profesionale doar în cadrul unui tip de activitate de muncă profesat celui profesat, generează nevoie de revedere a sistemului de pregătire a specialiştilor, revederea raportului temporal dintre învățarea profesiei și profesare, identificarea modalităților de dezvoltare a gândirii profesionale în procesul de studii – problem ce pot constitui subiectul unor cercetări viitoare.

Referințe bibliografice

Hastie, Reid, Dawes, Robyn M. *Rational Choice in an Uncertain World: The Psychology of Judgment and Decision-Making.* California, Thousand Oaks: SAGE Publications, Second edition, 2009.

Jelescu, Petru. „Legitățile generale ale dezvoltării psihice”. *Psihologia dezvoltării și Psihologia pedagogică*, Ig. Racu, C. Perjan, P. Jelescu (eds). Chișinău: Univers Pedagogic, F.E.- P. „Tipografia Centrală”, 2007, p.17-25.

Kolb, David A., Boyatzis, Richard E., Mainemelis, Charalampos. “Experiential learning theory: Previous research and new directions”. *Perspectives on thinking learning, and cognitive styles.* The educational psychology series. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates, 2001, p. 227-247.

Vygotsky, Lev. *Mind in Society*. Cambridge: Harvard University Press, 1978.

Андронов, Владимир. *Психологические основы формирования профессионального мышления.* Диссертациия на соискание ученой степени доктора психологических наук. Саранск: Мордовский государственный университет им. Н. П. Огарева, 1992.

Баталов, Анатолий. *Профессиональное мышление: философские проблемы.* Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора философских наук. Свердловск, 1986. <http://dialektika-eniology.narod.ru/profess1.htm>

Бычева, Елена, Желеску, Пётр. «Концепция тренинга активизации и развития профессионального практического мышления студентов психологов в тренинге». *Revista Psihologie, Pedagogie Specială, Asistenţă Socială*, 2013, № 2 (31), p. 94-103.

Григорьева, Марина. *Психология труда.* Консп. лекций, Москва: Высшее образование, 2006.

Карпов, Анатолий. *Психология принятия решений в профессиональной деятельности*. Ярославль: ЯРГУ, 1991.

--- . *Психология принятия решений в профессиональной деятельности.* Ярославль: ЯРГУ, 1991.

Климов, Евгений. *Психология профессионала: Избранные психологические труды*. Москва: Издательство Московского психологического института, 2003.

--- . *Психология профессионального самоопределения*. Ростов на Дону: Феникс, 1996.

Кузьмина, Н. В. *Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения.* Москва: Высшая школа, 1990.

Маркова, Аэлита. *Психология профессионализма.* Москва: Знание, 1996.

Поливода, Ирина. «Профессиональное мышление специалиста информационного общества». *Фундаментальные исследования*, 2005, № 7, с. 73-74.

Пряжников, Н. С., Пряжникова Е. Ю. *Психология труда и человеческого достоинства*. Москва: Академия, 1-е изд., 2001.

Столяренко, Л. Д. *Педагогическая психология.* Ростов на Дону: Феник, изд. 4-е, 2006.

CZU: 316.616

A NEW METHOD OF PSYCHOSOCIAL RESEARCH – THE QUESTIONNAIRE OF POLITICAL SOCIALIZATION

Svetlana RUSNAC
Boris MAZUR
Free International University of Moldova (ULIM)

The article deals with the development and validation of the Questionnaire of political socialization. Political socialization is an ensemble of processes of social experience assimilation by individuals, their participation in the political life of the country, as well as the assimilation of norms and values common to certain political culture. This type of socialization is an important factor in ensuring stability and continuity of the political culture. Political socialization forms the civic consciousness, and encourages to defend their own political interests by legal means. The questionnaire consists of 45 questions and statements which form 11 scales. The questionnaire brings to light four categories of the political socialization influenced by the cognitive, emotional and behavioral contexts. The *political consciousness* that represents the political trust, political attitudes, including the level of interest / indifference to political life; *political identity* determined by the civic identity (patriotism, identity with their country and their fellow citizens), ideological identity (the degree of adherence to traditionalism and graduation individualism-collectivism), the identity of specific political forces (a form of social identity); *political participation* that implies individual participation (readiness to personally participate in political life), electoral (participation in elections and related installation) and political interaction (discussing political topics in the family, among friends, the internet, etc.); *institutions of political socialization* represented by the influence of certain institutions as a whole – the family, educational institutions, the media, the social environment and the political parties, political socialization agents – familiar, well-known experts, web popular opinions, political analysts, journalists and bloggers. The authors also investigated the effects of different types of mass media: Internet blogs, TV, Internet sources, radio and newspaper sources. They present the description of methodology, techniques of validating and testing the tool of measuring the political socialization using the results got from the sample of 200 of young people, mostly students of 18-35 years age.

Keywords: *questionnaire, political socialization, political socialization institutions, political attitudes, political identity, media*.

The concept of “socialization”, in the meaning close to the modern, was used for the first time by the American sociologist F. G. Giddings in 1897 (2).

Thus, the socialization represents a collection of all social processes, which “allows the individual to learn a certain system of norms and values, allowing it to function as a member of society”. Observations of the children, who lived several years in isolation, have shown that the normal physical and mental development without contact with others is not possible (Coser, 1987).

The specialized literature of the field under discussion presents a lot of definitions and explanations of the concept of “political socialization”. We would like to integrate in one phrase the main points that characterize the phenomenon from different aspects/sides. Thus, *political socialization* represents a process of

development, in which the individual perceives ideas, political position and behavior, typical for his/her community; it is a process of inclusion of the individual in the system of power relations and structures; it is a process of integration and development of the individual as a member of a particular society and state acquiring the basic elements of the respective political culture; it is "a process of assimilation by individual of social and political experience" (Рубачевский 149).

Political socialization is possible only in the interaction of the individual with the institutions of socialization (Grenstein; Хакимова 162-163). The term "political socialization" was proposed in 1959 by the sociologist Herbert H. Hyman (Hyman, 1959).

Political consciousness developed in the process of political socialization forms skills of political participation and political identity. In addition, political socialization, as an integral part of the "general" socialization, contributes largely to complete the perception, cognition and reflection related to the environmental protection (Huddy 130; Rebenstorf, 2004).

The questionnaire "Political socialization" was elaborated to investigate "The psychological impact of online news media on political socialization of students" (PhD thesis in progress). In the process of developing the technique the authors met many similar techniques used to explore the phenomenon of "political socialization", but they are not appropriate for above mentioned subject (online news media aspect), revealing only some specific angles of the phenomenon, or they are focused on the peculiarity of the phenomenon in specific country, for specific citizens. Despite this fact, the authors took into consideration and consulted the existent questionnaires related to the research of political socialization.

At the **first stage** the authors developed the **test-structure** of the questionnaire designed to emphasize the scores of 4 main categories or elements of the political socialization, calling them basic scales: *political consciousness, political identity, political participation,* and *political institutions.* Also, at this stage, they used such methods of research as literature review, synthesis and comparison.

For each scale subscales were created that allowed to explore thoroughly the social and political attitudes of the individual towards the major categories. Thus, each subscale consists of 5 questions. In total the questionnaire contains 11 subscales and 55 questions / statements that should be evaluated on a seven-point scale, for example:

Do you read the political news / articles in the print media?

(Vote on the scale from 1 to 7, where 1 means never read the print media, 7 – several times a day);

I often take part in policy discussions in social networks

(vote on the scale from 1 to 7).

Below, the authors present the description of scales and subscales of the questionnaire in detail, providing their definitions and explanations for better understanding and elucidation of the subject.

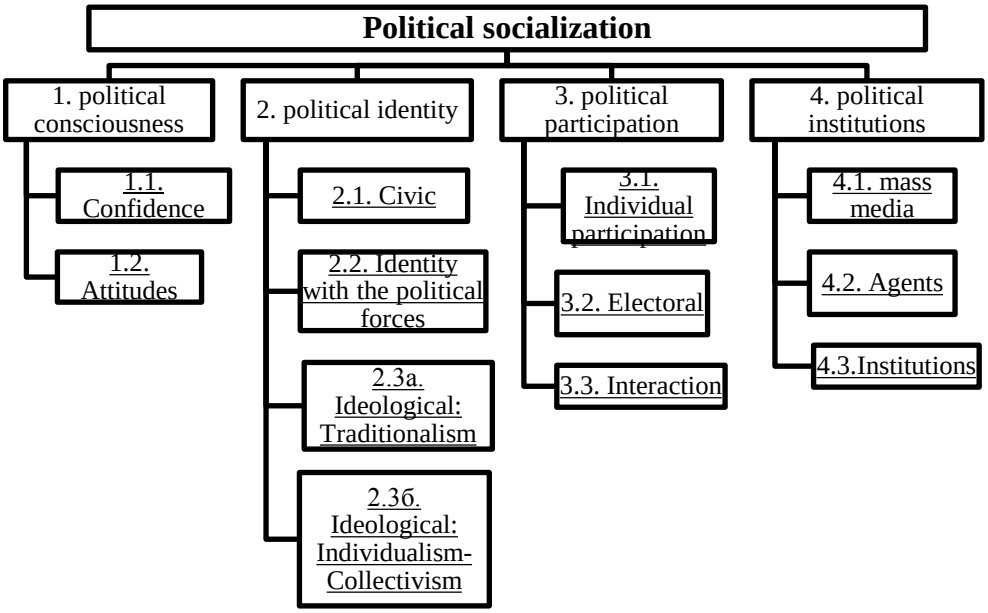

Figure 1. *Structure of the questionnaire "Political socialization"*

The first scale **Political consciousness (1)** – is a set of socio-psychological attitudes, knowledge and values which represent grounds for the development of stable, strong orientations and models of political behavior (Ярошевский, 1998). Political consciousness includes political **attitudes** toward the current political system, including the level of interest or indifference towards the political life, as well as the **confidence** to political institutions (Norris, 1999).

Thus, this scale – political consciousness – is determined by two subscales: the subscale ***political confidence* (1.1)** – high political confidence indicates a high assessment of the *political effectiveness* of the government (Balch 25); the subscale ***political attitudes (1.2)*** presents the central components of the political orientations of the individual that determines the value orientations and political behavior (*https://ecpr.eu/Events/SectionDetails.aspx?SectionID=433&EventID=94*).

The second scale **Political identity (2)** is described as a form of social identity which reflects the level of integration and identification of the individual political interests with the group political interests.

In order to determine the content and shape of the political identity, the authors compiled certain statements revealing the following subscales: the subscale ***civic identity (2.1),*** expressed by patriotism, identity with their country and their fellow citizens, represents the awareness of the individuals' belonging to the state and to the citizens group of the community they are living in; the subscale ***identity with particular political forces (2.2)*** is an association of their own political orientations and attitudes with certain politicians, political movements and parties (Huddy 133). The following two subscales are parts that form the concept of *ideological identity* determined by the values and attitudes of a certain ideology shared and considered "own" by a certain individual. Thus the first part of the ideological identity – the graduation ***traditionalism – anti-traditionalism (2.3a)*** – determines the degree of idealizing the tradition, implying the associated values (Grenstein, 1980); the

second part of the ideological identity is presented by ***individualism-collectivism (2.3b)***.

In this context, we would like to specify that the individualistic attitudes of the person are rendered within a liberal and democratic ideology (human/people-centered approach), and the collectivistic attitudes are related mainly to the totalitarian political system (state-centered approach) (Wood 6).

Third scale **political participation (3)** is defined as an ensemble of different types of activities, one way or another, representing the political activity. Political participation involves three main subscales: ***individual participation (3.1)*** that shows the degree of individual's involvement in political life, the willingness to participate to certain political events, etc.; ***electoral*** activity ***(3.2)*** represents the individuals' participation to election process and their attitudes towards the participation itself; ***political interaction (3.3)*** is determined by the "horizontal" communication on the subject of policy rendered by discussions on political issues within the family, among friends, on internet forums, blogs, etc. (Mackey, 2008; *http://www.people-press.org/quiz/political-typology/*)

The last, forth scale **institutions of political socialization (4)** represents the mechanisms and structures of social order that govern the behavior of a group of people within a particular community. Social institutions are characterized by consistency and definite social purpose. Alongside the socialization, many social mechanisms, institutions and structures also could be characterized as subjects of the political socialization.

Taking this fact into account, we present the following subscales of the forth basic category: the subscale ***mass-media (4.1)*** reveals the individuals' attitude and behavior towards political news, as for example how often they read/watch/listen news on political issues and where – in Intern et blogs, online media, print media, TV programs/shows, radio programs; the subscale ***agents of political socialization (4.2)*** – special persons-socializers influencing directly the socializees, as a rule, within the institutions. These people usually are acquaintances, famous experts, political activists, political bloggers and journalists (*http://plato.stanford.edu/entries/social-institutions/);* the subscale ***political institutions of socialization*** measures the impact of these institutions upon the political socialization. In this context we would like to underline the main types of institutions:

- *family* – according to many researchers, the most important institute of political socialization (Macionis 116; Glass 686);
- *media* – one of the most important institution of political socialization, and basic source of information about the political. Recently it is recognized as the major institution of socialization due to the wide use of Internet that implies also the mass communication (QMS) (Mackey, 2008);
- *political parties and movements* – structures that may have significant or decisive role in political socialization as direct broadcast of the political attitudes (Campbell, 1960);

social environment – the subjects of social communication that regularly interact with socializee: friends, acquaintances, colleagues, etc. (Macionis 109).

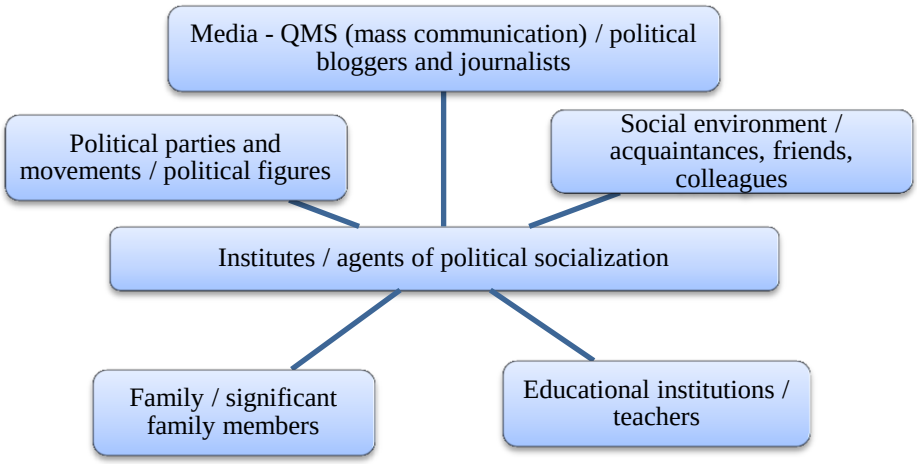

Figure 2. *Institutions and agents of political socialization*

It should be noted that in some cultures, religion is an important institution of political socialization and in some countries the governance/administration actually acts as a state-ideology. In this case, taking into account the socio-cultural and civilization features, we consider this factor insignificant.

The respondents were invited to fill the special form-key of the questionnaire:

Table 1. *Key-blank questionnaire "Political socialization"*

1		2		**3**		4		5		6		**7**		8		9		10		11	
12		13		14		**15**		16		**17**		18		19		20		21		22	
23		24		25		26		27		28		29		30		31		32		33	
34		**35**		**36**		37		**38**		39		**40**		41		42		43		44	
45		**46**		**47**		48		49		50		**51**		52		53		54		55	

The questionnaire, according to rules, includes a guide that specifies the instructions of test performing. Thus it includes the statement: "Note on the seven-point scale (7 – totally agree, 1 – completely disagree), how much you agree with the following statements. Additional instructions are included in the questions." Some questions (shown in the key) are inverted, and during data processing involve reverse count (where 1 – is 7 and so on); each column corresponds to a subscale questionnaire form.

The **second stage** included the application of the questionnaire (testing) on the sample consisted of 230 people, university students, mainly young people aged 20-34 years (140 women and 90 men, mean age 22 years). The selection of the given age group was determined by the fact/tendency that political attitudes and preferences are formed at a young age, showing resistance and often remaining unchanged throughout the life (Grenstein, 1980). But, the completion of political socialization, characterized by the assimilation of the main part of social norms, choice of "their" social and political groups and the implementation of various forms of political behavior, usually occurs after reaching 23-25 years of age (Hyman 45).

The study showed that there were no difficulties regarding the perception of suggested issues by the respondents, even though some utterances were corrected and adjusted in order to get a high level of precision and low level of misunderstanding. On average, form filling took 12 minutes.

The third stage implied the statistical processing and analysis of the empirical data. The value of Alpha Cronbach's coefficient was 0.839, fact that indicates a high internal validity of the questionnaire. Also, we identified a high correlation between the main scales of the questionnaire, about 0,05 (political consciousness, political identity, political participation, political institutions, and total political socialization).

Table 2. *Correlations of major scales questionnaire "Political socialization"*

The correlation between the main scale, calculated by the Pearson coefficient *				
	political consciousness	political identity	political participation	political institutions
Political identity	0,236	-	0,199	0,334
political participation	0,359	0,199	-	0,436
political institutions	0,552	0,334	0,436	-
Political socialization	0,689	0,581	0,733	0,846
** Correlation is significant at the level of 0.05*				

Thus, according to the gathered results, collected from the established sample of people we got data regarding the basic four scales – integrative components of the political socialization (political consciousness, political identity, political participation and political institutions), as well as specific data for mentioned above subscales. The results for each subscale range from 5 to 35.

But there are some exceptions – the subscales of the "ideological identity" – the *traditionalism* and *collectivism / individualism* are calculated separately: 2-14 and 3-21 points respectively.

Table 3. *Distribution of the sample data*

	Subscale												**All**	**Basic scale**			
	1.1	1.2	2.1	2.2a	2.2b	2.3	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3		**1**	**2**	**3**	**4**
median	11	21	25	7	11	17	13	24	13	16	15	14	**170**	31	41	51	46
average	11	20	24	8	11	17	14	24	14	17	15	14	**169**	32	41	51	46
max	25	32	35	14	17	34	29	35	32	35	29	31	**254**	53	64	90	92
min	5	6	5	2	3	5	5	5	5	5	5	5	**88**	11	18	23	15
deviation	5	6	7	3	3	6	5	7	5	8	5	5	**32**	7	10	13	14

The score value of the basic scales ranges in the following ways:

1) *political consciousness*: 10-70 points;
2) *political identity*: 10-70 points (scale "ideological identity" in the count is not included because the data are estimated, for example, the severity of the traditionalist system or tendency to individualism);
3) *political participation*: 15-105 points;
4) *political institutions* 15-105 points.

The overall political socialization is estimated to be within 50 - 350 points. The practical application of the method of the questionnaire demonstrated normal distribution of data taken into account in the process of elaborating the key including the score values for researched features.

Table 4. *Key to the questionnaire "Political socialization"*

Scales and sub-scales	**Low score****	**Average score**	**High score**
Political consciousness	10-30	31-50	51-70
1. Confidence	5-15	16-25	26-35
2. Interest / attitudes	5-15	16-25	26-35
Political identity*	10-25	26-50	51-70
3a. Ideological: antitraditionalism - traditionalism	2-5	6-10	11-14
3b. Ideological: collectivism-individualism	3-7	8-14	15-21
4. Civil identity	5-15	16-25	26-35
5. Identity with the political forces (the form of social identity)	5-15	16-25	26-35
Political participation	15-40	41-75	76-105
6. Participation	5-15	16-25	26-35
7. Electoral	5-15	16-25	26-35
8. Interaction	5-15	16-25	26-35
Political institutes	15-40	41-75	76-105
9. Media	5-15	16-25	26-35
10. Agents	5-15	16-25	26-35
11. Institutes	5-15	16-25	26-35
The general level of political socialization	50-120	121-220	221-350
* *Does not include the scale on the ideological identity*			

Based on the results, we can get an idea about the general level and "diversification" of the political socialization of the person. As well as we succeeded to assess several characteristics, to get an idea about ideological installations (higher scores in sub-scales **a** and **b** of the third scale), willingness of the person to take part in political life and activate within relevant political institutions.

The questionnaire should emphasize / reveal two extremes or levels of political socialization:

- the high level indicates a **positive type** of political socialization, the individual's desire for political interaction with other people, for coordinated actions on the basis of common political interests and beliefs.
- the low level represents the **negative type** of political socialization, namely the alienation of the individual from political life, the perception of personal goals of certain politicians as being over the societal interests.

Practical application of the questionnaire "Political socialization" has confirmed the validity and reliability of the methodology. Currently we are still working on the standardization of the method under discussion – questionnaire "political socialization" – by gathering data from new sample, new people, and students.

Bibliographical References

Balch, George I. "Multiple Indicators in Survey Research: The Concept *Sense of Political Efficacy*". *Political Methodology*, Vol. 1, Nr. 2, 1974, p. 1-43. < http://www.jstor.org/stable/25791375>

Campbell, Angus, Converse, Philip, Miller, Warran and Stokes, Donald. *The American Voter*. New York: John Wiley, 1960.

Coser L. A., Nock S. L., Steffan P. A., Rhea B. *Introduction to sociology*. San Diego: Harcourt Brace Jovanovich, Inc.,1987.

Giddings, Franklin Henry. *The theory of socialization. A syllabus of sociological principles*. New York: the Macmillan Company, 1897.

Glass, Jennifer, Vern, L. Bengtson and Charlotte, Chorn Dunham. "Attitude Similarity in Three Generational Families: Socialization, Status Inheritance or Reciprocal Influence?" *American Sociological Review*, Vol. 51, No. 5 (Oct., 1986), p. 685-698. < http://www.jstor.org/stable/2095493 >

Greenstein, Fred. "A Note on the Ambiguity of Political Socialization: Definitions, Criticism and Strategies of Inquiry." *The Civil Culture Revisited*, Boston: Ed. Almond and Verba, 1980.

Huddy, Leonie. "From Social to Political Identity: A Critical Examination of Social Identity Theory." *Political Psychology.* Vol. 22, Nr. 1, March, 2001, p. 127-156.

Hyman, Herbert H. *Political Socialization: a study in the psychology of political behavior.* New York: Free Press, 1959.

Knutsen, Oddbjorn, Fournier, Patrick. *Public Opinion, Political Attitudes and Values*. <https://ecpr.eu/Events/SectionDetails.aspx?SectionID=433&EventID=94>

Macionis, Gerber, John, Linda. *Sociology*. 7th Canadian Edition, Ontario: Pearson Canada Inc, 2010.

Mackey, Justin E. *Political Socialization: The Political Messages in Televised News and the Effect on Young Adults*. Kansas City: University of Kansas, 2008.

Norris, Pippa. *Critical Citizens: Global Support for Democratic Government*. Oxford: Oxford University Press, 1999.

Political quiz. <https://www.isidewith.com/political-quiz>

Political Typology Quiz. <http://www.people-press.org/quiz/political-typology/>

Rebenstorf, Hilke (ed). D*emocratic Development? East German, Israeli and Palestinian Adolescents*. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2004.

Stanford Encyclopaedia: Social Institutions. <http://plato.stanford.edu/entries/social-institutions/>

Meiksins Wood, Ellen. *Mind and Politics: An Approach to the Meaning of Liberal and Socialist Individualism*. Oakland: University of California Press. 1972.

Рубчевский, Константин. «Социализация личности: интериоризация и социальная адаптация». *Общественные науки и современность*. № 3, 2003.

Хакимова Т. Р., Валеева А. Б. «Политическая социализация молодежи в период трансформации российского общества». *Вестник ТИСБИ*. Москва, 2002.

Ярошевский М. Г., Карпенко Л. А., Петровский А. В. *Краткий психологический словарь*. Ростов-на-Дону: «ФЕНИКС», 1998.

CZU: 37.015.4

ROLUL PARTENERIATULUI EDUCAȚIONAL DREPT INSTRUMENT DE PREVENIRE ȘI COMBATERE A FENOMENELOR SOCIAL-PSIHOLOGICE DISTRUCTIVE ÎN EDUCAȚIA TINERII GENERAȚII

Victoria GONȚA
Universitatea Americană din Moldova
Tatiana GRIBINCEA
Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere" din Moldova
Anastasia STARIŞ
Gimnaziul „Grigore Vieru" Vasilcău, Soroca

The article gives theoretical and practical arguments for building educational partnerships to reduce destructive social phenomena and optimize protective factors favoring education and young generations. In education, social factors involving partnership must be done on the basis of a set of core values that partners recognize those shared values. Theory and practice of educational partnership demonstrates that all partners who are interested in the development of education must recognize as fundamental values: democracy, civics, humanism, tolerance, communication, cooperation, diversity. The paper presents a model of one school from rural areas, which has increased the quality of education, creating educational partnership.

Keywords: *school, community, family, educational partnership, school failure, violence, absenteeism.*

Şcoala şi comunitatea reprezintă două aspecte care i-au preocupat, în egală măsură, pe pedagogi, sociologi, psihologi, filozofi, antropologi etc., fiecare încercând să surprindă aspectele ce contribuie la mecanismele de funcţionare ale acestora, agenţii implicaţi şi gradul de implicare al acestora în promovarea educaţiei. Asistăm astăzi la dezvoltarea unui adevărat curent social care are în centrul său comunitatea şi dezvoltarea sa. De cele mai multe ori, termenii şi expresiile folosite de practicieni, specialişti şi chiar oamenii de rând sunt confuzi, ne întâlnim cu o mare diversitate semantică în această problematică.

Noţiunea de parteneriat are un câmp semantic vast. Cuvântul partener își are originile din limba franceza *partenaire* însemnând *împreună*. Din punct de vedere juridic, parteneriatul se defineşte ca o înțelegere legală în care partenerii definesc împreună scopul general al parteneriatului. Din punctul de vedere al beneficiilor pe care le aduce, parteneriatul poate fi definit ca o modalitate eficientă în realizarea reformei managementului fie prin schimbarea practicilor manageriale, fie prin schimbarea modului în care sunt abordate problemele publice, astfel încât soluţionarea lor să devină fezabilă prin parteneriat. Parteneriatul poate fi o soluţie pentru alocarea şi folosirea resurselor locale la nivel comunitar, pentru atragerea altor resurse externe pentru rezolvarea problemelor comunitare. Ideea de parteneriat între şcoală şi comunitate trebuie să se bazeze pe principiul complementarităţii serviciilor sociale oferite de către diversele organizaţii care

activează în comunitate. Construirea parteneriatului este un proces deliberat ce implică aptitudini specifice, strategii şi cunoştinţe pe care părţile implicate trebuie să le cunoască şi să le folosească (Rădulescu 117).

Şcoala este una din instituţiile centrale ale comunităţii, are roluri specifice dar nu poate funcţiona şi nu se poate dezvolta fără a ţine cont de specificul comunităţii în care funcţionează.

Datorită complexităţii şi a gradului de dificultate al problemelor cu care se confruntă şcoala, cât şi impactului inerent al educaţiei şcolare asupra întregului sistem social, soluţionarea dificultăţilor prezente reclamă *colaborarea, cooperarea, parteneriatul* unor categorii extrem de largi, cum ar fi: întregul personal angajat în sistemul de învăţământ, toate segmentele de elevi cuprinşi în instituţia şcolară, părinţii şi susţinătorii legali ai elevilor, comitetele de părinţi, organizaţiile guvernamentale şi non-guvernamentale, cu caracter central sau local, reprezentanţii cultelor religioase, agenţii economici şi reprezentanţii lumii economico-financiare, structurile de tip sindical, autorităţile centrale sau locale, instituţiile de sănătate publică etc.

În domeniul educaţiei, parteneriatul factorilor sociali implicaţi trebuie să se realizeze pe temeiul unui set de valori fundamentale pe care partenerii le recunosc ca pe valori comune. Teoria şi practica parteneriatului educaţional demonstrează că toţi partenerii care sunt interesaţi în dezvoltarea educaţiei trebuie să admită ca valori fundamentale: democraţia, civismul, umanismul, toleranţa, comunicarea, cooperarea, diversitatea.

În acelaşi sens, experienţa demonstrează că pentru a realiza un parteneriat autentic în domeniul educaţiei este necesară schimbarea treptată a unor valori, atitudini, principii, norme, comportamente, la nivelul: factorilor sociali cu putere de decizie, resurselor umane implicate în educaţie, reprezentanţilor diferitelor instituţii comunitare, părinţilor, copiilor, elevilor care sunt cuprinşi în sistemul de învăţământ. Această schimbare axiologică, atitudinală şi comportamentală la nivelul factorilor sociali chemaţi să îşi asume parteneriatul poate fi realizată prin formarea resurselor umane şi prin activităţi de consultanţă, dar mai ales prin elaborarea şi derularea efectivă a unor proiecte în parteneriat (Bîrsan-Pescaru 11).

Tema parteneriatelor educaționale constituie o preocupare constantă pentru pedagogia contemporană, fiind în atenţia deopotrivă a cercetătorilor, cadrelor didactice şi părinţilor. Școala astăzi este construită ca un sistem deschis, care se află în relaţie directă cu mediul său exterior şi, inerent, cu comunitatea în cadrul căreia funcţionează, şcoala poate transforma coordonatele sale specifice în acturi care să-i permită iniţierea şi dezvoltarea parteneriatelor educaţionale (Vrăşmaş 14).

În virtutea legilor schimbării, soluţionarea reală a problemelor multiple cu care se confruntă în prezent educaţia contemporană şi, în particular, învăţământul românesc si cel din Moldova, poate fi realizată numai prin transformarea parteneriatului într-o realitate.

Parteneriatul educaţional ar trebui să includă: resursele umane ale sistemului de învăţământ, elevii cuprinşi în unităţile şcolare, familiile elevilor, instituţiile guvernamentale centrale şi locale, organizaţiile nonguvernamentale, instituţiile religioase, agenţii economici, sindicatele, autorităţile locale. Atenţia se va îndrepta înspre dezvoltarea parteneriatului şcolii cu comunitatea locală şi familia.

Parteneriatele educaţionale se pot organiza la nivel macro şi micro-social prin organizarea unor programe de formare specifice şi prin derularea unor proiecte

educaţionale în regim de parteneriat care includ reprezentanţii diferitelor categorii şi instituţii ale comunităţii care promovează valori comune la nivelul tuturor partenerilor implicaţi (egalitatea şanselor în educaţie, revigorarea spiritului civic, promovarea dialogului, transparenţei, comunicării, iniţiativei, colaborării, statuarea disciplinei şi a responsabilităţii (Ionescu 302).

În actualul context social, parteneriatul educaţional centrat asupra dezvoltării elevului trebuie privit ca o prioritate absolută pentru că:

- Procesul de descentralizare a educaţiei presupune, prin definiţie, parteneriatul unui evantai de factori sociali care pot prelua roluri şi responsabilităţi la nivel local;
- Confruntaţi cu o varietate de mesaje oferite de medii diferite, elevii au nevoie de o interpretare unitară, coerentă, echilibrată, care poate fi furnizată doar prin parteneriatul unor factori sociali şi educaţionali;
- Educaţia oferită în cadrul şcolii trebuie împletită cu educaţia făcută de alţi factori, care au o influenţă semnificativă asupra elevilor, rolul conducător îi revine însă şcolii;
- Contactul permanent al instituţiilor educaţionale şi, în particular, al unităţilor şcolare cu diferiţi parteneri sociali, facilitează racordarea efectivă a şcolilor la realitate, respectiv a celorlalţi factori la realitatea şcolară.

În societatea contemporană se reliefează tot mai pregnant efectele benefice ale participării active a părinţilor în viaţa şcolii. Numeroase cercetări la nivel naţional şi internaţional au pus în evidenţă aspectul determinant al calităţii interacţiunii dintre familie şi şcoală asupra educaţiei copiilor. Recunoaşterea importanţei unei bune colaborări cu părinţii în favorizarea succesului şcolar al copiilor a impulsionat autorităţile educative să susţină necesitatea întăririi legăturilor dintre părinţi şi şcoală şi să le promoveze şi la nivel de politici publice. În contextul actual, aceste legături par a fi mai necesare ca niciodată, deoarece misiunea şcolii depăşeşte tot mai mult simpla atingere a obiectivelor pedagogice ale curriculumului şcolar, având în vedere faptul că numeroşi părinţi sunt mult prea preocupaţi de problemele familiale, profesionale sau sociale pentru a putea sprijini evoluţia copiilor lor sau pentru a putea urmări coerenţa dintre educaţia exercitată în familie şi cea din şcoală.

Aspiraţiile, rezultatele şi sprijinul social şi familial constituie trei aspecte ale unei interacţiuni dinamice între copilul individual şi cercul său imediat. Implicarea părinţilor joacă un rol semnificativ în cadrul intervenţiei şcolare. Acţiunile care implică părinţii produc o schimbare în ambientul familiei şi cresc aspiraţiile, atât ale părinţilor pentru copiii lor, cât şi ale copiilor înşişi. Mediul familial este primul mediu educativ şi socializator pe care îl cunoaşte copilul şi a cărui influenţă îi marchează esenţial dezvoltarea ca individ. Legătura copilului cu familia este extrem de puternică şi de neînlocuit. Un parteneriat familie-şcoală este relaţia cea mai profitabilă pentru toţi cei ce participă la acest demers. Parteneriatul va fi eficient dacă fiecare parte va reţine că acelaşi subiect este copilul nostru şi şcolarul nostru (Jigău 65).

Unul dintre parteneriatele naţionale în Moldova care demonstrează colaborarea şcoală-familie-comunitate este „Mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea asistenţa şi monitorizarea copiilor victime şi potenţiale victime ale violenţei, neglijării, exploatării şi traficului” între Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Educaţiei şi Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi a familiei. Acest parteneriat are drept obiectiv prevenirea copilului împotriva tuturor tipurilor

de violenţă: fizică, sexuală, psihologică, spirituală sau economică şi aplicarea măsurilor de protecţie a copilului – victimă. Drept consecinţă a acestui parteneriat, la nivel de fiecare Direcţie de Învăţământ au fost create „Comisii Intersectoriale din reprezentanţii tuturor factorilor implicaţi în prevenirea abuzului faţă de copii, iar la nivel de instituţie a fost desemnat un coordonator care este obligat să completeze „Fişa de sesizare a cazului de abuz" în „Registrul de evidenţă a sesizărilor în cazurile de abuz şi neglijare a copiilor".

Un alt exemplu relevant de colaborare dintre „ cele trei chei ale educaţiei" este organizarea „Turnamentului Republican în Domeniul Drepturilor Omului/ Copilului", o colaborare dintre Ministerul Educaţiei, ONG-urile de profil şi instituţiile şcolare. Această colaborare are drept scop formarea unui cetăţean activ, capabil să se implice în activitatea de zi cu zi din cadrul comunităţii. Dacă este să ne formăm o concluzie despre conlucrarea şcolii cu ceilalţi factori formativi: familia, comunitatea, organizaţii de tineret şi copiii, instituţiile cultural-educative, şcolii îi revine menirea de a coordona toate acţiunile educative și asta este deja o țintă bine determinată în societatea din Moldova. La nivel de instituții deja parteneriatele publice-private capătă un alt sens, alte activități, alte experimente și viziuni. Rolul şcolii în această coordonare este determinat de faptul că ea este o instituţie specializată, cu cadre pregătite pentru realizarea scopului educaţiei (Secrieru 87).

Daca am face o concluzie putem să afirmăm că acţiunea de coordonare pe care o exercită şcoala în Moldova se concretizează în selecţionarea influenţelor educative pe care le exercită ceilalţi factori, în funcţie de particularitățile de vârstă ale copiilor, asigurând dozarea raţională a întregii munci educative. Şcoala trebuie să integreze influenţele educative exercitate de ceilalţi factori într-un sistem al muncii educative din cadrul ei, concretizat într-un plan concret a cărui realizare este urmărită de întregul colectiv pedagogic. Cooperarea şcolii cu ceilalţi factori educativi sporeşte forţa educativă a acţiunilor pe care aceşti factori le întreprind pentru formarea tinerei generaţii (Stăiculescu 19).

Funcţionarea normală a relaţiei şcoală-familie este o condiţie a randamentului şcolar şi a comportamentului prosocial al copiilor. Atunci când această relaţie nu funcţionează, unitatea procesului educativ nu este asigurată şi cooperarea şcolii cu familia suferă pe diverse planuri ale activităţii şcolare. Dificultăţile şi barierele care apar în mecanismul cooperării şcolii cu familia împiedică buna desfăşurare a relaţiilor dintre cei doi factori, influenţând în sens negativ activitatea şcolară și social a copiilor. Dintre factorii care blochează relaţia şcoală-familie pot fi menționați: subiectivismul părinţilor, nivelul pedagogic scăzut al unor familii, o concepţie personală despre educaţie etc. (Cucoş 93).

În relaţiile lor cu părinţii elevilor, profesorii au de învins subiectivismul părinţilor în aprecierile pe care aceştia le fac asupra copiilor. Înţelegând greşit aprecierile care se fac asupra copiilor lor, unii părinţi se îndepărtează de şcoală, creând o atmosferă de neîncredere şi suspiciune în jurul profesorilor. Pentru a evita astfel de situaţii este necesar ca profesorii să abordeze cu mult tact discuţia cu părinţii. Din cauza nivelului pedagogic scăzut şi a diminuării funcţiei educative a familiilor, acestea nu răspund invitaţiilor de a vizita şcoala şi privesc cu indiferenţă acţiunea formativă a şcolii.

Sunt şcoli care întâmpină dificultăţi din partea unor părinţi din cauza perceperii eronate a rolului pe care-l are şcoala în formarea viitorului cetăţean. Pentru unii

părinţi şcoala devine un scop în sine, nu un mijloc de formare a personalităţii copilului. Frecventarea şcolii înseamnă şi realizarea scopului în concepţia acestor părinţi şi urmarea este că ei nu se mai interesează de situaţia şcolară a copilului. Unele dificultăţi care pot bloca funcţionarea normală a relaţiei şcoală – familie izvorăsc şi din conduita greşită a unor profesori. Didacticismul exagerat şi tonul moralizator în discuţiile profesorilor cu părinţii îi îndepărtează pe aceştia de şcoală. Cadrele didactice nu trebuie să piardă din vedere că în relaţiile lor cu părinţii calitatea de părinte se păstrează şi atunci când tatăl sau mama unui elev a venit la şcoală să se intereseze de situaţia şcolară a copilului lor. În discuţiile cu părinţii conduita educatorilor trebuie să fie alta decât în relaţiile cu elevii (Drăgan 130).

Dificultăţile ivite în mecanismul relaţiei şcoală – familie pot fi învinse printr-o susţinută muncă de ridicare a nivelului cultural al familiei şi de iniţiere pedagogică a părinţilor. Asta ar atrage după sine şi schimbarea atitudinii părinţilor faţă de şcoală. Ei vor înţelege rolul şcolii în lărgirea orizontului cultural al tinerei generaţii şi în pregătirea ei pentru viaţă. Însă iniţierea pedagogică a familiei nu poate fi restrânsă la prezentarea în faţa părinţilor a sarcinilor şcolare ale elevilor şi a atribuţiilor şcolii ci poate fi realizată cu mai mult randament dacă părinţilor li se fac expuneri referitoare la unele aspecte ale educaţiei în familie. Conţinutul şi metodica expunerilor au un rol hotărâtor în dezvoltarea interesului părinţilor pentru probleme pedagogice şi în atragerea lor spre şcoală.

Pentru a realiza o cooperare fructuoasă cu familia, şcoala trebuie să cunoască mediul socioprofesional din familie, ambianţa culturală şi morală în care sunt crescuţi copiii, numărul lor în familie, atributele climatului afectiv şi stabil din familie, cu rol decisiv în stabilirea comportamentului copilului. Întrucât elevul se formează în două medii diferite – familia şi şcoala – cooperarea dintre aceşti factori trebuie să se bazeze pe cunoaşterea reciprocă. De aceea este necesar ca şcoala să posede informaţii sociologice asupra grupului familial. Ce trebuie să cunoască un profesor despre familiile elevilor săi? Datele prezentate în rândurile ce urmează despre aspectele următoare ale vieţii de familie ar ajuta dirigintelui să explice comportamentul unui elev, să determine factori sociali ai randamentului şcolar şi să aibă o imagine adecvată asupra mediului familial.

În raportul Proiectului pentru Reforma Educaţiei Timpurii (Bucureşti, 2008) este specificat că: „Distanţa socială dintre părinţi şi personalul şcolii” a fost menţionată ca unul din principalele obstacole care trebuie învinse pentru a dobândi relaţii mai apropiate între şcoală-familie; de asemenea, „lipsa de cunoştinţe ale părinţilor privind căile de a sprijini şcoala” (Boca 12).

În continuare vom prezenta rezultatele unui proiect de cercetare academic, realizat pe baza gimnaziului „Grigore Vieru” din Vasilcău, Soroca, care şi-a propus ca scop să demonstreze că realizarea parteneriatelor *școală-comunitate-familie* contribuie într-o mare măsură la educația și formarea personalității elevului, precum și la prevenirea și combaterea unor factori social-psihologici extrem de distructivi ai procesului educațional, cum sunt eșecul școlar, violența în familie și în instituție, absenteismul școlar și social, devalorizarea educației ș.a. – factori care afectează foarte grav sistemul educațional dar și cel social în general. Gimnaziul nominalizat, odată cu schimbarea conducerii acum câțiva ani, a decis să pună accent major pe familie, invitând întreaga comunitate să participe în toate proiectele școlii, inclusiv să vină cu sugestii de optimizare a sistemului educațional școlar dar și în dezvoltarea comunitară.

Cercetarea a debutat cu o abordare calitativă a fenomenului studiat. Astfel, pentru a investiga în ce măsură părinţii conştientizează importanţa stabilirii unor relaţii fructuoase între şcoală şi familie, am aplicat *metoda focus grupurilor*.

Focus-grupul este o formă a interviului de grup care are ca principală caracteristică focalizarea, deci concentrarea discuţiilor asupra unei teme precizate dinainte. Metoda a fost aplicată unui eşantion reprezentativ al părinţilor din clasele II-IV din gimnaziul „Grigore Vieru”, Vasilcău. Au fost intervievaţi părinţii care au răspuns prompt invitaţiei lansate.

Pentru a certifica ipoteza precum parteneriatele educaţionale sunt modalităţi eficiente de amplificare a relaţiilor cu părinţii, am realizat şi un studiu de caz al şcolii date, utilizând o formă de observaţie participativă în perioada ultimilor 4 ani. Am ales metoda *Studiului de caz*, considerând-o prin excelenţă o metodă calitativă, o strategie de cercetare ce implică o investigaţie empirică a unor fenomene particulare, reale. Interviul a debutat cu o întrebare de *ice-breaking*: „Ce înseamnă să fii părinte de şcolar în zilele noastre?”.

Actualmente, recunosc mulţi părinţi, este dificil de a exercita rolul de părinte, mai ales din punct de vedere financiar; de asemenea au recunoscut că reuşesc cu greu să facă faţă necesităţilor copilului şi din punct de vedere al timpului alocat pentru instruire. Trăim într-un secol al vitezei, cu un ritm de viaţă extenuant; ceea ce primează, în opinia părinţilor, este asigurarea celor necesare pentru trai: hrană şi îmbrăcăminte. Lipsa de timp derivă şi din faptul că părinţii încearcă adesea să muncească în plus pentru obţinerea unor surse suplimentare de bani în bugetul familiei. Din punct de vedere al suportului educaţional, părinţii nu-şi pot ajuta întotdeauna copiii în însuşirea materialului şi definitivarea temelor pentru acasă, deoarece programele sunt foarte complicate: „Nu-mi pot ajuta copilul la învăţătură, deoarece programele şi manualele sunt complicate, aglomerate”;„Nu mai avem timp pentru lecţii. Rareori, când avem puţin timp, constatam că suntem complet depăşiţi de cât sunt complicate exerciţiile şi de gradul mare de dificultate al sarcinilor şcolare. Când eram noi elevi, temele erau mai uşoare.”

Câţiva părinţi au spus totuşi că este interesant să fii azi părinte cu copil la şcoală, deoarece „mai eşti o dată elev”, retrăieşti anii copilăriei prin prisma propriului copil. Înveţi multe lucruri noi, interesante.

Pătrunzând în tematica sugerată, părinţii recunosc că relaţia dintre ei şi şcoală s-a îmbunătăţit considerabil în ultimii ani. Majoritatea afirmă că este foarte necesară implicarea activă a părinţilor în activităţile educative din şcoală şi de acasă, dar mai există paşi de străbătut până la realizarea unei colaborări autentice. În privinţa barierelor care obstrucţionează interacţiunea dintre dascăl şi părinte, au fost menţionate următoarele aspecte:

1) Cadrele didactice ar trebui să capaciteze *toţi* părinţii – indiferent de statutul lor educaţional şi socio-economic – pentru a fi implicaţi activ în experienţa şcolară a copiilor lor; uneori, şcoala face eforturi mai intense pentru implicarea familială a familiilor mai educate şi stabile financiar: „În şcoală se apelează la părinţii care sunt activi în mod obişnuit; mă refer la părinţii cu o situaţie materială bună. Am simţit uneori că părinţii care sunt mai puţin afirmaţi sunt marginalizaţi, daţi la o parte.”

2) În ceea ce privește implicarea părinţilor la luarea deciziilor în şcoală, părerile sunt împărţite; o parte declară că ar dori să se implice, dar unii dascăli nu

se simt confortabil când trebuie să consulte reprezentanţii părinţilor în luarea unor decizii:

„Şcoala ar trebui să facă toate eforturile pentru a include membrii familiilor în deciziile şi acţiunile, care le afectează copiii. Părinţii sunt experţi atunci când vine vorba despre copii lor şi, pe cât mai mult posibil, trebuie să li se permită participarea activă la luarea deciziilor."

Alţii consideră că indiferenţa părinţilor faţă de includerea în Comitetul clasei, Comitetul de părinţi al scolii, Consiliul Reprezentativ al Părinţilor, Consiliul de Administraţie este determinată de necunoaşterea rolului acestora în luarea deciziilor la nivelul instituţiei de învăţământ şi percepţia acestora că au doar calitatea de a fi *resurse financiare pentru diferite interese ale şcolii*. Astfel, lipsa de interes a unor părinţi în viaţa şcolii este determinată şi de rolul pe care-l au în etapa actuală unele din comitetele de părinţi. Acestea sunt văzute, în mare parte, ca organe adunătoare de bani, fără rol în organizarea unor activităţi şcolare, în cunoaşterea opiniilor părinţilor şi luarea acestora în considerare.

3) Comunicarea şcoală-părinte este un subiect pe care părinţii au pus mare accent; ei au constatat că este câteodată unilaterală; barierele de limbaj şi cele culturale, diferenţele de mentalitate, stereotipurile sunt considerate principalele disfuncţionalităţi în stabilirea unei comunicări deschise şi eficiente. Sunt mulţi părinţi inhibaţi în a pune întrebări, chiar dacă nu au înţeles mesajul cadrului didactic, după cum şi părinţi care lasă prin tăcere impresia că au înţeles şi că sunt de acord cu tot ce a transmis cadrul didactic.

4) Unele cadre didactice manifestă atitudini de superioritate în relaţiile cu părinţii.

5) Lipsa timpului, serviciul, distanţa dar şi indiferenţa din partea unor părinţi şi cadre didactice au fost considerate de asemenea bariere importante în cooperarea cu şcoala.

Părinţii elevilor din gimnaziul Grigore Vieru, Vasilcau, care n-au fost cooptaţi în parteneriate cu şcoala, au mai declarat că:

- unii profesori ar dori să implice mai mult părinţii în activităţile educative, însă mulţi dintre ei nu ştiu cum să proiecteze programe pozitive şi eficiente şi, în consecinţă, se tem să încerce; alţii ştiu cum sa procedeze dar nu mai au acea motivaţie de a lucra dezinteresat, deoarece nu mai au nici statutul social de odinioară, nici satisfacţii morale şi materiale**;**
- şcoala ar trebui să manifeste mai multă deschidere, să determine părinţii şi membrii comunităţii să „vină la şcoală", să se simtă utili şi apreciaţi şi să înţeleagă faptul că părerea lor contează în orientarea serviciilor pe care şcoala le oferă; în opinia părinţilor, reprezentanţii instituţiilor de învăţământ trebuie să ia iniţiativa de a-i invita şi a-i implica în activităţi şcolare concrete;

Alte probleme sesizate, deşi nu fac obiectul cercetării au fost: a scăzut calitatea predării, învăţării, evaluării; copiii din mediul rural, cu aptitudini deosebite pentru sport, muzică sau alte domenii, în special cei proveniţi din familii cu o situaţie materială precară, nu au posibilitatea de a fi descoperiţi şi promovaţi;

Copiii nu au condiţii pentru a-şi dezvolta talentul. Pe timpuri, reprezentanţii cluburilor sportive mergeau prin şcoli pentru a descoperi tinere speranţe. Eu, de exemplu, trebuie să-mi transport copilul de două ori pe săptămână la Soroca, pentru a-i oferi posibilitatea de a învăţa dansuri populare.

Părinţii admit că o relaţie bună cu şcoala are numeroase avantaje: cunoaştere reciprocă; identificarea unor interese comune în beneficiul copiilor; prevenirea problemelor comportamentale la elevi, abuzurilor atât intre elevi cât şi în relaţia profesor-elev, colaborare mai bună.

Dacă cooperezi cu şcoala poţi controla mai bine copilul. Eu îmi cunosc cel mai bine copilul, de aceea pot oferi multe informaţii utile învăţătoarei despre el. Mi-a plăcut însă să văd şi cum se comportă la şcoală în timpul orelor, să îl cunosc ca şi elev.

Părinţii au încercat să aproximeze şi efectele benefice ale unei implicări active în viaţa şcolii, de care se pot bucura atât elevii, cât şi ei personal: au prilejul să cunoască munca cadrului didactic, metodele utilizate de acesta în instruire, achiziţiile acumulate de copil în şcoală;

- se pot bucura de şansa de a fi aproape de proprii copii, de a-i înţelege mai bine, de a afla modul în care se comportă într-un mediu diferit de cel din familie;
- apare oportunitatea cunoaşterii altor părinţi care au copii de aceeaşi vârstă, care au aceleaşi preocupări şi care întâmpină aceleaşi probleme;
- copilul se simte mai sigur pe sine şi mai mândru când îşi vede părinţii în spaţiul şcolii, atunci când ştie că munca şi reuşitele sale de zi cu zi sunt apreciate de cei dragi;
- se îmbunătăţesc abilităţile educaţionale ale părinţilor;

Nu îmi dau seama de multe ori cât să citesc cu el acasă, cum să-i explic când nu înţelege. De cele mai multe ori îi spun direct răspunsurile, sau îmi pierd răbdarea şi îl pedepsesc. Văzând cum procedează doamna învăţătoare la ore, mi-a fost mult mai uşor să-l sprijin după aceea la lecţii.

În ceea ce priveşte parteneriatele educaţionale cu familiile desfăşurate în anii anteriori, părinţii elevilor din gimnaziul au declarat că acestea au determinat schimbări atitudinale într-o mare măsură. Dar părerile sunt întrucâtva împărţite; unii afirmă că activităţile desfăşurate şi-au atins întrutotul scopul propus, dar au fost şi unii care le-au considerat inutile.

Părerile pro parteneriate au fost însă în proporţie covârşitoare: *Mi-a făcut plăcere să lucrez alături de copilul meu. Acasă n-am timp pentru aşa ceva. M-am simţit din nou ca un ştrengar pe băncile şcolii. Şi copilului meu i-a plăcut să formăm o echipă. Lectoratele, excursiile, carnavalurile, concursurile şi în general toate activităţile desfăşurate în cadrul parteneriatului au topit pur şi simplu distanţa dintre mine şi învăţătoare, iar copilul meu a avut multe de câştigat din acest lucru.*

Păreri contra: *Nu mai am răbdare şi timp pentru astfel de activităţi. Nu mai sunt copil ca să mă joc.*

Fragmentele de text inserate ilustrează pragmatismul abordării de către părinţi a parteneriatelor, beneficiile directe pe care cred că le pot aduce categoriilor de actori implicaţi.

Părinţii nu numai că au identificat factorii pe care i-au intuit că influenţează implicarea lor, dar de asemenea au oferit sugestii pentru îmbunătăţirea relaţiei cu şcoala:

- comunicare mai deschisă între părinţi şi profesor;
- şedinţele să fie stabilite după-amiază, astfel încât să poată participa mai mulţi părinţi;

• organizarea mai multor activităţi care să implice părinţii (ieşiri în parc, dansuri moderne);

• comunicarea rezultatelor la învăţătură, periodic, în scris;

Motivaţi de invitaţia de a vorbi despre speranţele pe care le pun în copiii lor, părinţii au arătat ce fac ca să îi ajute acasă şi la şcoală. Relatând experienţa trăită, ei au descris relaţiile cu şcoala, au arătat ce îi determină să meargă acolo dar şi ce fel de activităţi desfăşoară în sprijinul copiilor acasă. De asemenea, părinţii au vorbit despre felul în care ei încearcă să rezolve dificultăţile la învăţătură ale copiilor şi cum intervine şcoala pentru a-i ajuta să le depăşească.

De fapt, discuţiile focus grup le-au oferit părinţilor posibilitatea de a sta timp de o oră sau o oră şi jumătate de vorbă unii cu ceilalţi, şi implicit cu cadrul didactic-organizator al discuţiei. Acest lucru nu este posibil în cadrul întâlnirilor formale dintre familie şi şcoală, unde părinţii sunt de multe ori spectatori la monologul dascălului. Problemele solicitate, extrem de familiare, i-au motivat să vorbească în detaliu despre ele, răspunsurile fiind bogate în amănunte şi surprinzător de sincere. În timpul discuţiilor, părinţii au amintit despre nemulţumirile şi temerile pe care le au, dar şi despre satisfacţiile şi speranţele lor. Cel mai important lucru este că ei au conştientizat că au şi ei responsabilităţi în aprofundarea relaţiei cu şcoala.

Materialul obţinut prin *intervievare* (focus-grupurile) l-am prelucrat utilizând tehnici ale analizei de conţinut. Astfel, am descompus ansamblul discursului în elemente mai simple, apoi acestea le-am împărţit în vederea clasificării sau ierarhizării lor. Practic, astfel am convertit un material calitativ într-unul cantitativ. Apoi am contabilizat frecvenţa repetiţiilor tematice şi am reţinut pasajele reprezentative. Analiza informaţiilor colectate redau imaginea stării actuale a relaţiilor dintre şcoală şi familie.

Părinţii au mai înţeles că sunt aspecte din viaţa copilului pe care nu le pot afla decât de la şcoală, fără de care nu-şi pot forma o imagine corectă despre copilul lor şi că uneori judecă superficial unele aspecte referitoare la activitatea din şcoală, datorită lipsei de informaţie sau informaţiei incorecte.

Interesul cercetării s-a îndreptat şi spre factorii ce îi determină pe părinţi să participe la activităţile şcolii la care învaţă copii lor.

Motivarea copilului reprezintă condiţia cauzală despre care părinţii vorbesc în termenii următori*: Pentru copil m-am dus, pentru a-l mobiliza să facă mai mult văzând că şi pe mine mă interesează ce face. Deoarece copilul te vede acolo, face mult pentru el.* Acolo unde părinţii nu au încredere în ceea ce le spun copiii lor despre ce fac şi ce se întâmplă la şcoală, ei sunt determinaţi să afle *şi de la învăţătoare, deoarece copilul poate să-mi spună unele lucruri, iar doamna altele*. Participarea părinţilor la şcoală reprezintă pentru unii intervievaţi *o obligaţie ca măcar o dată pe semestru să meargă la şcoală să vadă ce e cu copilul lui.*

Cu siguranţă mai sunt şi alţi factori care fac ca părinţii să participe la diferite activităţi în cadrul şcolii, dar,mai relevant este faptul că mulţi nu conştientizează încă în mare parte importanţa şi efectele benefice ale implicării lor active în activitatea şcolară a copilului. Ei consideră implicarea o obligaţie, deci nu sunt convinşi de importanţa majora a rolului lor în sprijinirea activităţii şcolare a copilului.

La finalul interviului, părinţii au fost rugaţi să ofere câteva sugestii pentru îmbunătăţirea relaţiei dintre şcoala şi familie. Contabilizând frecvenţa repetiţiilor am reţinut următoarele pasaje reprezentative.

Figura 1. *Sugestiile părinţilor pentru îmbunătăţirea relaţiei dintre şcoală şi familie*

Dacă ar fi să facem o sinteza într-un singur cuvânt aşteptările părinţilor cu privire la întărirea colaborării cu şcoala, cuvântul ar fi cu siguranţă *deschidere*. Familiile doresc ca şcoala să manifeste o deschidere completă prin comunicare mai deschisă, relaţii deschise, deschiderea atitudinilor şi chiar mai multe ore deschise. Părinţii sunt interesaţi nu numai de aspecte care vizează direct succesul şcolar imediat al copiilor lor ci şi de aspecte ale funcţionării instituţiei şcolare; ei doresc să ştie mai multe despre obiectivele, conţinuturile, metodele, exigenţele cadrelor didactice: preferinţa lor pentru reuniunile cu părinţii, lecţii deschise şi, în general, activităţi prin intermediul cărora pot înţelege mai bine mecanismele şcolii, este semnificativă.

Din *studiul de caz* realizat se poate învăţa că:

1. Fără aportul familiei, acţiunea educativă ar fi unilaterală şi fără succes.
2. Comunitatea părinţilor este o sursă valoroasă de resurse umane.
3. Stabilirea unui mediu cald, primitor în şcoală este fundamentul tuturor programelor care îşi propun să atragă părinţii.
4. Construirea relaţiilor se îmbunătăţeşte atunci când şcolile utilizează practici centrate pe familie, care respectă circumstanţele unice şi personale ale tuturor familiilor.
5. Acţiunile întreprinse de şcoală pot mări gradul de conectare şi de colaborare cu familiile şi reduc distanţa şi disonanţa dintre aceste două medii.
6. Parteneriatele educaţionale au efecte benefice multiple atât asupra copiilor, cât și asupra părinților și cadrelor didactice, scolii și comunității în general, iar cel mai profund efect este cel de lungă durată, creând condiții pentru dezvoltarea armonioasă a personalității tinerilor.
7. Parteneriatele educaţionale constituie un instrument viabil și eficient în prevenirea și combaterea eșecului școlar, violenței instituționale,

absenteismului școlar și social și sporește cooperarea tuturor factorilor sociali în vederea dezvoltării comunitare.

Referințe bibliografice

Bîrsan-Pescaru, A. *Parteneriat în educație-școală-comunitate.* București: Armis Print 2004.
Boca, C. (coord.). *Împreună pentru copii: grădinița și comunitatea*. Proiect pentru Reforma Educației Timpurii (P.R.E.T.). Modulul 2, Bucureşti, 2008.
Cucoș, C. *Raționalitatea activității instructiv-educative și proiectarea pedagogică, în Psihopedagogie*. Iași: Lumen, 1994.
Drăgan, I., Nicola, I. *Cercetarea psihopedagogică*. Târgu Mureș: Tipomur, 1993.
Ionescu, M., Negreanu, E. *Educația în familie. Repere și practici actuale*. București: Armis, 2006.
Jigău, M. *Învățământul din România. Condiții, probleme și strategii de dezvoltare*. București: Marlink, 2002.
Rădulescu, E., Țârcă, A. *Şcoala şi comunitatea. Ghid pentru profesori*. Bucureşti: Humanitas Educational, 2005.
Secrieru, D. *Integrarea sistemului educaţional din Republica Moldova în spaţiul european.* Chişinău: Institutul politic public, 2007.
Stăiculescu, C. *Școala și comunitatea locală. Parteneriat pentru educație.* București: ASE, 2008.
Vrăşmaş, E. *Parteneriatul educațional*. București: Armis, 2002.

CZU: 316.6

SOCIAL REPRESENTATIONS IN EXPLORING SOCIAL PHENOMENA

Aliona MELENTIEVA
Free International University of Moldova (ULIM)

Social representations have an important role in the process of knowing the human reality. They represent the collective prism through which the individuals are looking at the surrounding world, they are "grids of reality reading". In this context, we consider that in the process of exploration of the social phenomena, it is necessary to understand the internal mechanisms of social representation, its structure and organization. Nowadays there are many different approaches of investigation of social representations which allow to study the given subject: experimental investigations of social representations, the research of anticipatory functions of the representation, the research of internal structure and dynamics of the representation, the identification of methods of exploring the content of a certain representation. In the given communication we will try to identify the leading mechanisms of knowing the social representation in order to explore the social phenomena.

Keywords: *social representation, organization of social representation, central core theory, central system, peripheral system, basic cognitive schemes.*

Nowadays there are a lot of definitions of social representation and each of them is suitable to the concept. The variety of definitions is determined by the angles, perspectives from which the phenomenon is studied or viewed focusing on factors that influence, change, disguise, transform it, etc. Taking into account this state of things regarding the social representation defining, we would like to remind that Serge Moscovici shaped the phenomenon of social representation putting it on the stage of psycho-sociological scientific research. But, the scholar that brought to light the mechanism construction of the social representation, as we consider, is Jean Claude Abric. Many other scientists of the domain sustain as well that social representation is an organized and structured ensemble of hierarchized constitutive elements determined by information, opinions and attitudes towards a certain object. That is why, we would like to emphasize the contribution of Jean Claude Abric that founded the Theory of Central Core (also called *Central Nucleus Theory*) revealing the inside architecture of social representation. The basic idea of the given theory is that *every representation is organized around a hub – the central core* ("hard core" – Mugny and Carugati, "organizing principles of taking positions" – Willem Doise, "figurative nucleus" – Serge Moscovici) that reflects the values and norms the individual adheres to (Guimelli, 1993). Around the central core there is a subordinated system of peripheral elements acting like a "damper" between environment and core, reducing the context impact and allowing the individualization of social representation. In fact, the ***central core*** is a system of elements that has its own hierarchy that is determined socio-historically defining the norms of the group (Abric, 1993). Thus, Abric points out that the central system (core) is characterized by: **anchoring** in the collective memory and history of the group (prominent significant events, identity reflections, old believes historically determined related to social thinking); **consensuality** (common

knowledge, homogeneity); **stability** (maintaining in time and conservation of social representation structure determined by strong relations between central elements that compose the central core); **coherence** (no contradictions, antagonisms, oppositions within central elements); **rigidity** and **resistance**, diminished sensitivity to the immedite context. In this order of ideas the same author mentions the following functions of the central core: *generative function* (the meaning of peripheral elements is determined by the central cognitions), *organizing function* (central core unifies and organize all elements of the representation), *stabilizing function* (the stability, rigidity and resistance in time, to different external changes) (Abric, 1997: 111-112).

Speaking of ***peripheral system***, the researchers characterize it as being the most exposed, labile and accessible part of the representation, composed by a group of pieces of information retained, selected and interpreted according to the central core meanings. The peripheral system allows the integration of individual experience and histories, bears the group heterogeneity, is flexible, considers the contradictions, and represents a progressive system sensitive to the immediate context. The functions of the peripheral system mentioned by Abric are: *function of concretization* (helps to better comprehension of social representation by simple concrete terms), *function of regulation* (adjusts the representation to the context, changeable environment), *function of defense* (determines the resistance of the central core to environmental temporary changes), and finally the *function of prescribing* the behaviors and positioning (*ibidem:* 118).

Pascal Moliner adds to the Abric theory that social representation is determined by the descriptive and evaluative categories in combination with centrality and periphery. Thus the elements of representation are divided in four fields – *defining*, *normative*, *descriptive* and that *of expectations*. Accordingly the central core is determined by the field of definitions that includes the terms defining the representation object and allowing the subject to identify the representation, being basic in establishing the peripheral schemes, as well as by the field of norms (normative field) that comprises cognitions that define the legitimacy, normality or conformity of an object (Curelaru 99). The peripheral system is determined by the fields of descriptions and expectations. The first one is formed by the cognitions that describe the most frequent and ordinary forms of the representation object. They have conditional, operational and diversified features depending on psychological, social and contextual characteristics of the individual or group. They have the function of optimization of the data processing by means of categorization implying the choosing and interpreting possible behaviors. The second one – the field of expectations presents the desires, fears and expectations of the subject. This fields' derivation are proved empirically as well as all processes related to Central Core Theory, namely central core functioning, centrality checking, or techniques regarding the evaluation of central core stability (*ibidem:* 100).

The ***central core functioning*** conditioned by the process of activating the composing elements was empirically studied by Abric. The researcher states that the central core is stable, but its structure varies depending on the contextual changes. Thus some elements are more used and required in certain conditions (high activation). Within this study he showed that there is a "mute zone" composed of inactivated cognitions ("sleepy" elements of the core) within social

representation which in certain conditions could be activated. According to Abric the activation of the central elements depends on the situation goal (pragmatic or normative), the distance between the group and object of the representation, and the context of the representation production (1997: 116).

The ***centrality checking*** involves certain practical techniques that should prove the central core properties. Pascal Moliner mentions four properties of the central core that are divided into "qualitative" and "quantitative". The qualitative properties include the symbolical value of central elements and associativity. The quantitative properties consider the prominence (frequency of central elements within the verbal structured ensemble that describe the social representation) and its connectivity (rendered by the volume of relations, connections among terms) (Curelaru 103).

The main and widely used technique within the social representation study is that of ***challenging central core (MEC)*** proposed by the mentioned above researcher – Pascal Moliner, validated in a study regarding the ideal group of friends. His main principle is that the social representation is a "grid of reality reading" by which the individuals evaluate the situations. If there are no statements that contradict this filtering piece, the subject will recognize the given object (as such) and will behave according to the situation. But, if, within the cognitive field there are new statements that contradict the subject's grid, then it will not recognize the object or will adopt a new grid according to the new conditions. The central core is composed by non-negotiable and inseparable cognitions of representation object (Pereira de Sá), constituting the symbolic elements structured according to the knowledge they are related to. Any challenge, contradiction or exclusion off of such element from central core presupposes the total change of the representation or its disassembling. Thus, if a contradictory element appears in the central system or a principal element lacks, the subject will not recognize that object of the representation. In comparison with the central core challenging, the peripheral system due to its flexibility doesn't lead to the object repudiation if its elements are challenged. An important condition of this method is the fact that there should be a potential central structure with which one could operate further. It implies interview techniques, using inductor texts, word-combinations that could activate the representation. The given method led to the elaboration of questionnaire of centrality. This instrument contains a condition that evokes the studied representation and requires the subject to agree or not to agree with the items from the list of traits related to the representation's object, being expressed by negation (Curelaru 105).

Another method proposed by P. Moliner is that of spotting the central elements of a social representation entitled as the ***technique of inducing by ambiguous scenario (ISA)***. This technique also requires a preliminary material of certain social representation that will serve as ground to the elaboration of ambiguous description of representation object. This description has the form of a short story, a short scenario playing the role of activator of the subject of studied social representation. The main rules in writing the ambiguous text consist in that the described object should not be specified as central or excluded at all from the text (Curelaru 109).

The ***Prototypical-Categorial Technique*** was introduced by Pierre Vergès and involves the analysis of prototypicality of the associate terms by making

congruence between frequency of appearance of some elements and the average rank of appearance of these elements (Vergès, 2001). The congruence of the items could be done by calculating the correlation between them using the *Spearmen statistical technique* or by the table technique proposed by Vergès. The analysis should be completed with some ensembles of categories. The procedure has some successive stages – *collecting data* (free association, organized association, etc.), *the calculation of indices of frequency and average rank, creating table, creating categories* (Bonnec, 2002).

Celso Pereira de Sá (UERJ, Rio de Janeiro) and some collaborators investigated the social representation of the science among reader/consumers and non-reader/non-consumers of the popular scientific journals in Rio de Janeiro in the mid-1990s. They started with free association method by means of phone-calls that allowed the implication of a large number of subjects. The second stage of representation study consisted in checking the qualitative value of central elements, namely the MEC method applied on 80 subjects: 40 readers/consumers and 40 non-readers/non-consumers. Thus they identified that the representation regarding the science of these different groups of subjects has almost the same central elements – non-readers didn't recognized the element of "research" having a vague idea on scientific process (*http://www.lse.ac.uk/methodology/pdf/QualPapers/CELSO-Core-periphery.pdf*). Claude Flament also used two different groups of subjects (unemployed and non-unemployed/employees) to study the representation of unemployment. He used two questionnaires: one of characterization and the second of discussing the central core (*MEC* or "mise en cause" by Moliner). These questionnaires were used after some interviews made to identify the potential central elements. The choice of subjects was emphasized within the research. The subjects were selected according two main criteria – age and statute, so the researcher got four groups. Counting the results of questionnaires using the *Spearman correlation method* between ranks, Flament identified that the similarities of groups representation were bigger if the correlation showed a higher value and vice-versa (Curelaru 119). An important research was conducted by Neculau Adrian and Curelaru Mihai regarding the social representation of poverty. They used the methodology proposed by Vergès. The data got from free association was processed using the prototypical analysis of Vergès and the data from interviews – using the thematic-categorial analysis of the content (*ibidem:* 121).

The theory of the Central Core proposed by Jean-Claude Abric has a great impact within psycho-social research of social representation. It allowed researchers to look inside the social phenomena, namely to analyze the internal structure of social representation. The theory has incited the researchers' curiosity generating its development. Thus an important contribution to the development of the theory under discussion represents the "product" of Christian Guimelli and Michel-Louis Roquette – the **Model of Basic Cognitive Schemes** able to describe the relations between the elements of the social representation (Guimelli, 1995). The authors make delimitations between *ideal subject* (optimal) that elaborates reasonable statements (rules), logically perfect but which cannot apply them because of other rules, and *effective subject* (real) that appeals to natural logics – it also has rules, but doesn't use them because of some internal and external factors that disturb its reasoning. Guimelli and Roquette sustain that the ideal subject

should be replaced by the effective subject. Thus, according to the authors, the Model of Basic Cognitive Schemes helps us to understand and describe the social thinking full of biases that render the subjects' adaptation to reality. So, the understanding of the effective subject thinking within social representation field could be achieved by studying the *Model of Basic Cognitive Schemes*. The model implies specific conditions that should be taken into account: there is a finite vocabulary (lexicon) of a certain language (V). Its elements, called "cognemes" rendered by letters A, B, …. X, are the "isolated terms" of questionnaire that represent a certain reality being treated as symbols, conventions. There is also a finite number of binary connectors that assure the relations between "cognemes" (Curelaru 125).

The model has a finite number of connectors – 28 – sorted in five basic schemes. Besides, the model has the connector NUL that represents the lack of any relation between "cognemes". The basic cognitive schemes (BCS) are: *lexicon, neighborhood, composition, practice* and *attribution.* BCS model has a formal structure that could be dependent on context or not. The construction is very simple and complex at the same time: the structure and rules are lucid while the possibilities, combinations between schemes, their functionality give an endless/unlimited number of variations. The model is referred to the representation of declarative knowledge. The application of the model in practice involves three stages: *continuous association, justification of the given answers, answers categorization*. All 28 expressions are presented consecutively for each answer in part. Many experiments confirmed the usefulness of the BSC model in the analysis of social representation because of its wide range of information related to contents and social practices involved in studied social representation and possibility of comparative approach to the phenomenon (Guimelli, 1993; Curelaru 127-133).

An alternative approach to the social representations study is presented by Swiss researcher Willem Doise who sustains that the methods of investigation of social representation presented above are related to consensual perspective (Doise, 1994). He launched a new direction in the social representation study – the **Theory of organizing principles and positionings** with his colleagues Alain Clémence and Fabio Lorenzo Cioldi. The researchers stress the variety of individual perceptions towards "objects" within societal context. That is to say, there is a field represented by an ensemble of social interrelated (hierarchically, of oppositional character) objects. Within this field there are always arguments for establishing the values hierarchy, for taking or defending some social positions. The field functioning is determined by some rules that ensures the distribution of these values accepted by everyone. So, according to Doise the informational ensembles that circulate within this field are governed by social regulations called *organizing principles of positioning* (Clémence, 2001). They organize social representations and make links with the *social meta-system* by means of objectifying and anchoring processes proposed and described by Serge Moscovici. The meta-system has a set of requirements and includes institutions, values, norms, references to social integration. According to this theory the social representations study involves three levels of analysis: *Level of common knowing* / cognitions shared by a group / – emphasizes the communicative feature of social representation within a specific group, i.e. social representation is a "common map", a system of institutionalized meanings (Curelaru 139); at this level the researchers could use

such methods of gathering data as semi-structured and unstructured interviews or free association. Afterwards, the information could be arranged in a dendrogram ; *Level of (inter) individual variations* – plurality of positionings relatively independent of each other. It could be described as the differentiation of common meanings determined by anchorings in symbolical relations from social environment (statistical analysis, factorial techniques) ; *Level of anchorings in socio-psychological realities*: implies three sublevels of anchoring – psychological (individual perceptions of general values as God, freedom, justice), psycho-social (belonging to certain group – working, gender, religion, etc.) and sociological anchoring (relations between social belonging and social representation) (Curelaru 140). The first level implies correlational statistical techniques while the second and third levels require techniques that emphasize the differences between groups. The theory got much success within students' community inciting the doctorate cycle of study in social representations domain (Clémence, 2001).

As we can see, social representations are actively investigated by the researchers of the socio-psychological domain. The contributions of the mentioned scholars as Jean Claude Abric, Serge Moscovici, Pascal Moliner, Pierre Vergès, Willem Doise, Christian Guimelli, etc., brought out the multitude of investigations, experiments, results that defined the phenomenon from all perspectives, from inside and outside. They elaborated the specific methodology, techniques, and instruments that are very useful in the process of studying social representations in general and, in particular, in performing the comparative analyses of social representations having the possibility to choose the type of variable that determine the difference between representations.

Bibliographical References

Abric, Jean Claude. "Central System, Peripheral System". *Papers on Social Representations,* vol. 2 (2), 1993, p. 75-78.

--- . „Reprezentările sociale: aspecte teoretice". *Psihologia câmpului social: Reprezentările sociale*, coord. Adrian Neculau, Iași: Polirom, 1997, p.107-127.

Bonnec, Yoann, Roussiau, Nicolas and Pierre Vergès. "Categorial and Prototypical Analysis: A Study on the Quality-Process in Hospital Institutions". *Revue Européene de Psychologie Apliquée.* January, 2002.

Clémence, Alain, Doise, Willem, Fabio Lorenzi-Cioldi. „Luări de poziție și principii organizatoare ale reprezentărilor sociale". Mihai Curelaru (coord.) *Reprezentări sociale. Teorii și metode,* Iași: Erota, 2001, p. 229-256.

Curelaru , Mihai. *Reprezentări sociale.* Iași: Polirom, 2006.

Doise, Willem, Clémence, Alain and Fabio Lorenzi-Cioldi. *Le charme discret des attitudes*. Université de Genève, Suisse. < http://psych.lse.ac.uk/psr/PSR1994/3_1994Doise.pdf >

Guimelli, Christian. "Concerning the Stucture of Social Representations". *Papers on Social Representations,* vol. 2 (2), 1993, p. 85-92.

--- . « Valence et structure des représentations sociales ». *Bulletin de psychologie,* tome XLIX, nr. 422, 1995.

Jodelet, Denis. „Reprezentările un domeniu în expansiune". *Psihologia câmpului social: Reprezentările sociale,* coord. Adrian Neculau, Iași: Polirom, 1997, p. 85-106.

Pereira de Sá, Celso. *The Central Nucleus Approach to Social Representations.* UERJ, Rio de Janeiro. <http://www.lse.ac.uk/methodology/pdf/QualPapers/CELSO-Core-periphery.pdf>

Vergès, Pierre. « L'analyse des représentations sociales par questionnaires ». *Revue française de sociologie*, 2001, 42-3, pp. 537-561.

EVENIMENTE ŞI RECENZII
EVENTS AND REVIEWS

CZU: 316.77:811.135.1

PARTICULARITĂŢILE ONOMASIOLOGICE ALE TERMINOLOGIEI CORPULUI OMENESC

Ion DUMBRĂVEANU
Universitatea de Stat din Moldova

Se ştie că de la prima lucrare importantă a cercetătorului-romanist german Adolf Zauner dedicată în exclusivitate somatismelor la nivel panromanic s-a scurs mai bine de un secol. Pe parcursul acestui interval de timp, în domeniul terminologiei somatice au apărut mai multe lucrări şi studii monografice consacrate somatismelor româneşti, inclusiv celor regionale şi dialectale. Cu toate acestea, în lingvistica românească actuală lipsea un studiu de sinteză şi de anvergură dedicată în exclusivitate somatismelor populare româneşti la nivelul graiurilor. Or, anume prezentul studiu cu titlu de teză de doctorat „Particularităţile onomasiologice ale terminologiei corpului omenesc (pe baza atlaselor lingvistice româneşti)". Specialitatea 621.03 - Dialectologie, Chişinău, 2014, 246 pag.) vine să completeze acest gol în lingvistica noastră autohtonă, la nivel panromânesc, dat fiind că anvergura acestuia cuprinde tot arealul dacoromânesc (şi nu numai).

Ţinem să subliniem chiar din capul locului că este vorba de un studiu fundamental şi complex, bine argumentat pe baza unui vast şi bogat material faptic şi epistemic, un studiu de o înaltă ţinută teoretică şi ştiinţifică. Subliniem, de asemenea, că studiul în discuţie este conceput prin prisma onomasiologiei moderne şi din perspectiva a două direcţii orientative onomasiologice fundamentale, structural-diacronică şi motivaţional-cognitivă. Or, anume orientarea cognitiv-onomasiologică care se bucură de o evidentă amploare în ultimele decenii în lingvistica modernă a constituit pilonii metodologiei de cercetare a terminologiei somatice populare, metodologie aplicată în mod consecvent în prezentul studiu .

În acest sens, *actualitatea temei* abordate nu suscită obiecţii de principiu. Cu titlu de *noutate şi originalitate ştiinţifică* a lucrării doctoranda constată că prezenta teză de doctorat „este prima cercetare în care terminologia populară românească a corpului omenesc este examinată prin prisma a două paradigme complementare, dar distincte, structurală şi cognitivă, care corespund celor două curente importante, structuralist şi cognitiv" (pag.11).

Sarcinile şi obiectivele majore ale studiului au determinat conţinutul şi structura acestuia. Astfel, teza în discuţie conţine o introducere, 3 capitole, concluzii generale şi recomandări, bibliografie din 206 titluri-sursă şi două anexe.

În continuare, nu intenţionăm să descriem conţinutul fiecărui capitol aparte (lucru, de altfel, făcut de doctorandă), ci vom puncta doar asupra unor aspecte mai importante, după părerea noastră, ce ţin de abordarea problematicii în discuţie şi de rezultatele propriu-zise ale cercetării efectuate. Astfel, fundamentarea, conceptualizarea şi definirea terminologiei de bază cu care operează doctoranda ni s-au părut concludente şi argumentate sub toate aspectele. În acest sens, capitolul I al tezei „Studiul terminologiei corpului omenesc din perspectiva onomaseologiei şi geografiei" are o solidă bază teoretică şi nu suscită obiecţii de principiu. De

asemenea, merită a fi menţionată şi soliditatea fundamentării metodologice care a stat la baza studiului efectuat. Doctoranda s-a familiarizat cu un vast material teoretic, dând dovadă de o profundă şi subtilă analiză şi sintetizare a acestuia cu aplicare la fenomenele cercetate. Tot în acest capitol sunt abordate o serie de fenomene ce ţin de diversitatea şi varietăţile diatopice ale denominaţiei şi conexiunile între onomasiologie şi dialectologie.

În capitolul II al tezei în discuţie „Evoluţia structurii onomasiologice a terminologiei somatice populare româneşti" datele excerptate din atlasele lingvistice disponibile au fost supuse unei analize sistemice prin prisma onomasiologiei structurale. Numărul termenilor (respectiv, noţiunilor) se ridică la 48. În urma analizei hărţilor atlaselor lingvistice româneşti, s-a constatat că numeroşi termeni somatici constituie arii unitare, care cuprind întreg teritoriul dacoromân, majoritatea acestora fiind de origine latină, şi având, totodată, şi răspândire panromanică.

În baza citirii corelate a hărţilor atlaselor şi stabilirii raporturilor de interacţiune între unităţile lexicale şi între corespondentele dialectale din respectiva sferă conceptuală au fost identificate mai multe microsisteme lexico-semantice, cum ar fi „ficat" – „plămâni"; „stomac" – „pântece"; „geană" – „sprânceană" – „pleoapă" ; „ţeastă" – „creştet" – „tâmplă"; „spate" – „omoplat" – „şale" – „şira spinării"; „gât" – „esofag" – „omuşor" – „mărul lui Adam". În urma analizei efectuate, s-a constatat că numeroşi termeni-sematisme populare sunt determinaţi de atitudinea subiectivă a vorbitorilor, de asocierile între elementele realităţii anatomice şi alte obiecte ale lumii înconjurătoare. Totodată, un factor important în formarea terminologiei populare a corpului omenesc se datorează influenţei sau interacţiunii terminologiilor paralele, în special, a terminologiei corpului animalelor, iar în perioada modernă – a terminologiei ştiinţifice, uneori şi a terminologiei culinare (pag. 115).

În capitolul III al tezei „Strategii denominative în crearea terminologiei somatice populare româneşti", corpusul semantismelor investigate este conceput şi tratat prin prisma paradigmei cognitive, aceasta presupunând aplicarea grilei motivaţionale bidimensionale ce se constituie pe axele cognitiv-asociativă şi formală. În preliminariile la acest capitol ni s-a părut binevenită şi pe deplin motivată trecerea în revistă a principiilor de analiză motivaţional-cognitivă şi descrierea tipurilor de relaţii asociative relevante pentru studiul efectuat. Impresionează în acest capitol meticulozitatea, subtilitatea şi profunzimea analizei efectuate atât la nivelul tipurilor de somatisme, cât şi la cel al mecanismelor denominativ-motivaţionale propriu-zise ale acestora. Or, anume acest fapt imprimă tezei în discuţie per ansamblu o indiscutabilă ţinută teoretică şi ştiinţifică despre care am pomenit mai sus. De asemenea, ţin să subliniez valoarea şi importanţa anexelor care vin să completeze analiza strategiilor denominative şi tipologia semnelor motivante ale somatismelor populare româneşti.

Concluziile la care ajunge doctoranda sunt logice, bine argumentate şi reies din analiza unui vast material faptic şi teoretic şi, în consecinţă, nu suscită obiecţii de principiu.

Cu toată valoarea indiscutabilă a tezei în discuţie, în continuare ţinem să facem şi unele obiecţii şi sugestii care mai degrabă ţin de domeniul doleanţelor şi nu de esenţa propriu-zisă a studiului efectuat.

Majoritatea obiecţiilor ţin de folosirea improprie a unor termeni şi noţiuni. Astfel, în teză întâlnim utilizarea improprie (ambiguă) a atributivului *lingvistic* cu referire la entităţi ontice, adică, la entităţi glotice, cum sunt cele de tipul „raporturi intralingvistice" (pag. 27); „factori de natură lingvistică" (pag. 31). De altfel, întâlnim şi utilizarea adecvată, corectă a respectivului atributiv *glotic,* cum ar fi, de exemplu, „pe teren *glotic* românesc" (pag. 59,121,164), „creativitate glotică" (pag. 163). La pag. 79 somatismele *glăvăţâna* (< *glava* + *căpăţână*), *coroboaşcă* (< *coruba* + *boaşcă*) şi *veşcălie* (< *veşcă* + *vascălie*) sunt desemnate prin termenul *contaminare*. Or, în ultima vreme asemenra creaţii sunt calificate drept *cuvinte telescopate*. La pag. 31 se vorbeşte despre procedeele de creare a unor unităţi ale limbii după modele de derivare *morfematică*. În realitate, derivarea liniară, adică cu expresie formală explicită a structurii derivaţionale, nu este morfematică, ci, în exclusivitate afixală. Or, termenul *morfematic* ţine de structura morfemică (motivaţională) a cuvintelor segmentabile în unităţi minime semnificative. La pag. 140 şi 161 doctoranda vorbeşte despre relaţii de *superordonare* şi *superordonare taxonomică.* Or, formantul prefixal *super-* are valoare sau mai exact, sens derivaţional de superlativitate. În realitate, este vorba de o *supraordonare* şi nu *superordonare* a respectivelor relaţii. La pag. 115 citim: „O cauză a constituirii sistemului onomasiologic somatic actual este cunoaşterea insuficientă a structurii anatomice a omului de către vorbitorul simplu, ceea ce generează confuzii atât la nivelul noţiunilor, cât şi la nivelul denumirilor". Doctoranda a intuit doar cauza diversităţii sistemului somatic. Or, ar fi trebuit să sublinieze în mod expres caracterul dialectic şi evolutiv al semnificaţiilor şi noţiunilor. Însăşi semnificaţia (în concepţia lingvistului Iu. Stepanov) ca treapta supremă a reflectării realităţii în conştiinţa omului se identifică cu noţiunea. Cu toate acestea, semnificaţia tinde spre noţiune, ca spre o limită a acesteia. Rezultă că înseşi noţiunile depind de nivelul de cunoaştere a realităţii şi, deci, sunt în continuă evoluţie şi schimbare. De exemplu, noţiunea savanţilor contemporani despre *atom* diferă radical de cea a grecilor antici care considerau *atomul* (*atomos*) indivizibil.

Bineînţeles, obiecţiile şi sugestiile expuse mai sus nu minimalizează valoarea propriu-zisă a tezei în discuţie, despre care am putea spune şi mai multe cuvinte de laudă. Este vorba de un studiu fundamental şi complex efectuat la un înalt nivel teoretic-ştiinţific, studiu care ar merita să fie publicat cu titlu de monografie.

Referatul tezei prezentate spre susţinere reflectă chintesenţa acesteia. Doctoranda are suficiente articole la tema tezei, publicate în diverse reviste şi culegeri de profil.